Alexandr Běljajev
Poslední Atlantiďan

1. Podmořská expedice
„To je nápad!“
Pan Solly odložil knížku stranou a znovu opakoval:
„No ovšem, tomu už se dá říkat nápad!“ A hluboce se zamyslel.
Pan Solly byl úspěšný newyorský podnikatel a burzián, který zbohatl na vojenských dodávkách v době světové války.
Válka je pro takovéhle lidi úžasná věc. Čím vyšší byly hory mrtvol na bojištích, tím utěšeněji rostlo konto pana Sollyho. Na konci války už náš pan Solly „vážil“ několik miliard dolarů.
Když však dosáhl vrcholu svého finančnického vlivu, stala se mu taková nepříjemná věc. Vybrané obědy, hojně zkrápěné jemnými víny, mu přivodily vážnou cévní chorobu. A tak pana Sollyho sklátila mrtvička právě ve chvíli, kdy to nejméně potřeboval a očekával. Ochrnula mu pravá strana těla. Průběh nemoci však nakonec byl vcelku lehký a po několika měsících intenzívní lékařské péče se pacient uzdravil. Zdálo se, že veškeré následky neduhu jsou pryč. Návrat k obchodním záležitostem však lékař panu Sollymu kategoricky zakázal.
„Té práce už bylo dost,“ řekl mu. „Pokud si chcete uchovat zdraví, musíte zásadně změnit způsob života. Cestujte, věnujte se sběratelství a dobročinnosti – zkrátka čemukoli, jen abyste se měl čím rozptýlit, ale úzkostlivě se vyhýbejte duševnímu a nervovému vyčerpání. Jinak za váš život neručím.“
Po takovémto ultimátu vyvstala před panem Sollym svízelná otázka: Čím naplnit zbytek života, jak využít pohádkového bohatství?
Byl sám, a to jeho situaci komplikovalo ještě víc, kromě své vlastní osoby neměl na starost nikoho.
Že by se vydal do Afriky na lvy, jako to udělal Roosevelt?
Příliš intenzívní zážitky, o jaké při tomto druhu zábavy není nouze, však Sollyho nelákaly.
Tak dobročinnost?
Už jen pomyšlení na něco takového vyvolávalo v jeho tučné brunátné tváři štítivou grimasu. Příliš banální a otřepané. Vystavit šek na sto tisíc dolarů ve prospěch nějaké univerzity jen proto, aby se mohl pokochat svým portrétem na prvních stránkách novin? Zbytečná a nudná kratochvíle.
Pan Solly se tedy pokusil věnovat se sběratelství. Začal skupovat obrazy starých italských mistrů. Jenže všichni ti Leonardové da Vinci a Raffaelové zřejmě nepočítali s americkou poptávkou. Většina světových unikátů byla v té době již dávno rozprodána. A tak když se zesměšnil nákupem „zaručeně pravého“ Correggia, z něhož se vyklubal mistrovský padělek, Solly na malířství zanevřel.
Pak přišly sbírky australských bumerangů, čínských zvonečků a bůhvíčeho ještě… Sbírka skládající se z tří set padesáti druhů živých blech, pochytaných ve všech koutech světa, také na nějaký čas vyvolala rozruch. Jenže tohle všechno nebylo ono. Pan Solly si přál připadnout na něco nevídaného, na něco, co by jméno Solly vepsalo mezi jména nesmrtelná.
Pan Solly ochutnal plody bohatství a moci, ale potají snil i o slávě. Jenže jak si ji koupit? To bylo mnohem obtížnější než nákup akcií na burze.
Když už ztrácel naději, že najde životní cíl, který by byl hoden jeho významu, přispěchala na pomoc docela obyčejná náhoda.
Osobní tajemník pana Sollyho omylem nechal ležet na psacím stole knížku v pruhované šedomodré vazbě. Byl to malý svazek psaný francouzsky: Roger Desvignes: Zmizelá pevnina. Atlantida, šestý světadíl.
Miliardář v knížce znuděně zalistoval, a tu jeho pozornost přilákalo pár řádek.
„… Proto je třeba zorganizovat expedici složenou z lodí všech států světa, která by prozkoumala dno Atlantiku a pokusila se objevit posvátnou půdu, v níž svůj věčný spánek spí společní předkové nejstarších národů Evropy, Afriky a Ameriky.“
„Podmořská expedice, která by hledala Atlantidu… Tomu říkám nápad!“
Pan Solly si zapálil doutník a oddal se ctižádostivým snům. On, Henry Solly, zmizelou pevninu objeví. Stane se novým Kolumbem. Vztyčí na novém kontinentu hvězdnatý americký prapor. A sbírky začne dávat dohromady přímo na oceánském dně. Tam určitě na žádné padělky nenarazí! Jen na unikáty nevyčíslitelné ceny.
To by nemusely být špatně investované peníze, blesklo mu hlavou, uvyklou ke všemu přistupovat především z čistě obchodního hlediska. A ta sláva, ta sláva… Ano, o tom by se mělo velmi vážně uvažovat. Nejdřív je třeba podrobit celou záležitost důkladnému studiu. Pan Solly zběžně prolistoval bibliografii na konci knížky. „Jen knihovna atlantologické literatury na Smithsonské univerzitě se může pochlubit 50 000 svazky…“
„To by snad bylo příliš!“ zachmuřil se pan Solly při představě té hory knih.

„Koneckonců nač máme vědce! Těm bychom mohli svěřit nějakou tu teoretickou přípravu. Ale nejdřív se seznámíme s tímhle Desvignesem.“
Pan Solly dočista zapomněl na přísný denní režim, důrazně doporučovaný lékařem, a začetl se dlouho přes půlnoc.
Když příštího rána přišel do práce Sollyho osobní tajemník pan Carter, našel svého šéfa neobvykle čiperného a hned jeho první slova nevěstila nic dobrého:
„Cartere! Vypravíme se na podmořskou expedici, budeme pátrat po Atlantidě…“
Carter vytřeštil očí, pak zašilhal po Desvignesově knížce, kterou včera zapomněl na psacím stole, a všechno pochopil.
Udělal bys líp, kdybys dál chytal ty svoje blechy, pomyslel si. Podobná výprava se mu ani trochu nezamlouvala, už proto, že se nedávno zasnoubil.
Vzápětí však s profesionální zdvořilostí pohotově zvolal:
„K službám, pane!“
2. Atlantida a Mary
Práce se bouřlivě rozběhly. Pan Solly byl k nepoznání. Apatie a unylost zmizely v nenávratnu. Od rána do večera konzultoval s vědci, inženýry a námořníky. Solly chtěl znát každý detail a v přípravách uplatňoval svou nevšední praktičnost a organizační schopnosti.
Inženýři už pracovali na několika projektech průzkumných ponorek. Fantastická. vize Julesa Verna, jak Nemův Nautilus objevuje Atlantidu, se stávala skutečností. Projekt největšího podmořského plavidla však Solly po zralé úvaze zastavil.
„Ještě se nám jednou může hodit, ale až na samém konci naší mise, až Atlantidu skutečně najdeme. Velké ponorky by byly příliš drahé i pro mou kapsu. My potřebujeme podmořské pátrače, flotilu malých ponorek, které budou křižovat po oceánském dnu a provádět předběžný průzkum.“
Definitivně schválen pak byl návrh jedné takové menší ponorky a konstruktéři okamžitě přistoupili k jeho detailnímu zpracování.
Všechny pátrací ponorky měly být vybaveny velkými okny ze silného skla a výkonnými reflektory. V trupu bylo několik otvorů na vypouštění zemních sond. Samozřejmostí byla i přepouštěcí komora pro potápěče.
Pro potřeby spojení s okolním světem se počítalo se silnou vysílačkou. Sollyho konstruktérský tým se rozhodl, že ponorek se postaví celkem pět. Náklady závratně rostly, ale tím si Solly hlavu nelámal. Podle jeho představ měly všechny ponorky vyplout nejpozději do dvou let, ale i na krytí tak vysokých pořizovacích nákladů stačilo několik málo procent úroků jeho kapitálu. S první ponorkou se počítalo už do půl roku a kdyby se náhodou štěstí usmálo hned na ni, další by se ani nemusely stavět.
Přes tyto horečné přípravy mohla celá záležitost skončit fiaskem – jen proto, že osud odhalení Atlantidy se prolnul s osudem Carterovy plavovlasé nevěsty Mary. Miliardářův tajemník pro ni hořel stejnou vášní jako Solly pro Atlantidu. A tak se z Mary pro zmizelou pevninu stala nebezpečnou sokyní.
Carter chápal Sollyho nápad s Atlantidou jako jeden z rozmarů starého pána, který může pominout stejně rychle, jako pominuly ty předcházející. Jenže tento rozmar ho mohl od Mary nadlouho odloučit. A tak se rozhodl sáhnout po tajných intrikách, které by záměr jeho pána dokázaly nějak překazit. Lékaře přesvědčoval, že atlantomanie je pro Sollyho nebezpečná. Úmyslně komplikoval přípravy, aby odjezd co nejvíc oddálil. Pátral po profesorech, kteří v existenci Atlantidy nevěřili, a prosil je, aby jeho stárnoucího šéfa přesvědčili, že bude lepší se celého plánu vzdát. Vyvolal rozsáhlou kampaň v tisku. Většina vědeckého světa si ze Sollyho fantazírování tropila šprýmy. V novinách vycházely četné karikatury. Miliardář však byl neoblomný.
Ke Carterově smůle nalezl Solly fanatického příznivce své expedice v osobě profesora Larissona.
Larisson, stařec s kulovitou, dokonale holou lebkou a úzkýma veselýma očkama, se přestěhoval do miliardářovy vily a doslova ho hypnotizoval svými nadšenými tirádami o Atlantidě a jejích pohádkových pokladech pohřbených na dně oceánu.
Když Carter ztratil poslední naději, že by snad mohl celou výpravu zhatit, jednoho rána se odhodlaně postavil před Sollyho a oznámil mu, že je nucen z jeho služeb odejít.
„Jakže, vy mě opouštíte v takové chvíli?“ zvolal Solly zklamaně. „Ale proč, Cartere?“
Patronovo zklamání bylo tak upřímné, že se tajemník po jistém váhání rozhodl přiznat barvu.
„Hodlám se zanedlouho oženit a nepovažuji za možné vypravit se právě v takové době na expedici, která může trvat i několik let.“
Solly zamyšleně upřel pohled do podlahy. Pak najednou vyskočil z křesla, zamával oběma rukama a zakřičel:

„No a co má být? Rychle se ožeňte a tu vaši vyvolenou můžeme vzít s sebou!“
„S sebou…?“ Na něco takového Carter nepomyslel ani ve snu. „Jenže já nevím, jestli bude Mary souhlasit.“
Mary však, pro Cartera zcela nečekaně, souhlasila, a co víc, okamžitě začala o celý plán projevovat neobvykle živy hájem.
Mary zkrátka přestala být pro Atlantidu nebezpečná.
3. Pátrání po Atlantidě
Uplynuly další tři roky. Tři roky zklamaných nadějí. Ponorky brázdily Atlantik mezi severozápadním pobřežím Afriky a východními břehy Severní i Jižní Ameriky už čtvrtý rok. Bylo učiněno mnoho velmi zajímavých geologických a paleontologických nálezů a objevů, ale nenašla se ani jediná stopa po Atlantidě. Celé oddíly potápěčů sondovaly mořské dno do hloubky několika set metrů, ale všude narážely jen na vulkanický tuf, žulu a hlinité břidlice.
Účastníci výpravy byli už hodně unavení. Také zájem Mary Carterové o Atlantidu viditelně opadl.
Nu a její muž – ten Atlantidu, Sollyho i Larissona proklínal, kudy chodil. Ve výpravě ho držela jen vysoká apanáž. Čas od času propadal pochybám i sám Solly. Náklady rostly, už musel sáhnout i na základní kapitál, takže teď „vážil“ mnohem méně než před začátkem pátracích akcí.
Podmořský archeologický průzkum vzbudil obrovský zájem světové veřejnosti. Atlantida se na nějaký čas zase stala nejmódnějším námětem. Zněly o ní učené přednášky, zuřily vědecké spory. Někteří snili o nevídaných pokladech, spočívajících kdesi na oceánském dně. Začalo se dokonce uvažovat o akciové společnosti, která by se na pátrání podílela společně se Sollym. Zdravý rozum však nutil počkat, jaký výsledek přinese expedice podivínského podnikatele. Jenže výsledky zatím byly spíš k pláči. Noviny a časopisy se o výpravě rozepisovaly stále skoupěji a chladněji, pak ji začaly zesměšňovat a vypočítávat, kolik už „mýtus Atlantida“ stál, až nakonec umlkly docela. A to bylo pro Sollyho to nejhorší. K dovršení všeho přišel o část majetku uloženého v akciích naftařských firem.
Další „pohřbívání peněz do oceánu“, jak o tom psaly noviny, hrozilo bankrotem. Solly se stal zamlklým a podrážděným.
Svého optimismu se nevzdával jen Larisson.
„Všechny naše neúspěchy nic nedokazují. Prostě jsme se během dosavadního výzkumu dopustili určitých chyb. Ale ty se dají lehko napravit. Jde o to, že až doposud jsme se přehrabovali jen ve vrcholcích atlantských pohoří, která jsou vulkanického původu. Jen si vzpomeňte na Platóna – už ten hovořil o vysokých horách Atlantidy. Města ovšem určitě ležela u jejich úpatí. To znamená, že chceme-li je najít, musíme sestoupit do hloubek kolem tří tisíc metrů, do údolí na dně oceánu, a hloubit sondážní výkopy tam. A Atlantidu najdeme. Čekala tu na nás tisíce, možná desetitisíce let, tak snad všeho nenecháme, když jsme od ní a od slávy, ano, od slávy, jen krůček!“
Mazaný Larisson odhalil Sollyho slabou stránku už dávno. Boháč bažil po slávě.
„Ale kolik stojí ta sláva? Lépe řečeno, kolik ještě bude stát?“ zeptal se Solly.
Začali počítat. Průzkum v několikakilometrové hloubce nepochybně spolyká příšerné peníze, ale paličatost a zvyk riskovat přiměly Sollyho i k tomuto kroku.
Pro další práce vybrali místo na 12° severní šířky a 40° západní délky. Na dno klesly obří vzduchově zvony, kesony, protože při tlaku, jaký by na potápěče působil v hloubce tří kilometrů, člověk pracovat nemůže. Elektrické zemní vrtáky drtily a hloubily horninu, která se zvláštní komorou vyklízela ze zvonu ven. Do kesonů několikrát pronikla voda a šest dělníků tyto havárie zaplatilo životem. Dobrovolníci se pro takovou práci hledali stále obtížněji, pracovní síly byly stále dražší. Celá tato nepředstavitelná dřina trvala plné tři měsíce. Hrdinské úsilí expedice znovu přilákalo zájem „světa nad hladinou“. Neúnavný Larisson energicky řídil práce na dně oceánu. Solly většinu času trávil na plovoucím doku, který kotvil nad místem podmořských vykopávek, na čerstvém vzduchu. Dlouhodobý pobyt v ponorce by pro něj byl příliš namáhavý, zato mořské povětří jeho zdraví značně upevnilo. Fyzicky se cítil báječně, ale bylo to nákladné léčení. Když se jednoho rána posadil nad účetní knihy a bilancoval dosavadní hospodaření, zjistil, že prostředky, které mu zbyly, postačí právě na dva měsíce podmořského průzkumu. A bude konec. On bude na mizině, navíc zostuzen jako starý bláznivý snílek a fantasta.
Večer, když unavený, ale bodrý a jako vždy hlučný Larisson vystoupil ze dna oceánu nahoru na dok, mu Solly smutnou novinu oznámil.
Larisson si poprvé v životě připadal vyvedený z míry.
Nikdy by ho nebývalo napadlo, že tenhle pytel zlata může jednou splasknout. Ale Larisson byl příliš pohlcen svou prací, než aby propadl zoufalství.

„To není možné!“
„Jak to, že to není možné? Tak se podívejte!“
„Já jsem chtěl říct, že není možné zastavit práce teď, když jsme v nejlepším. Dostali jsme se do měkkého tufu a práce jde mnohem líp. Zrovna dnes jsem našel něco, co zatraceně připomíná střešní tašku. A peníze? Ty prostě musíme sehnat.“
„Ale jak?“
Larisson pokrčil rameny a odešel do své kabiny. Ten večer dlouho psal, vydával nějaké pokyny, ráno se chvatně nasnídal a vydal se zpátky na dno oceánu.
4. Nečekaná pomoc
Osudové dva měsíce se chýlily ke konci. Solly se zabýval hlavně tím, že počítal, co mu zbude na skromné živobytí, až skoncuje s tím „hloupým nápadem“ kolem Atlantidy a svůj praštěný podnik zlikviduje. Přednosta jeho účtáren mu podal podrobnou zprávu o jeho majetku. Po odprodeji několika velkých texaských rančů zbývaly už jen zlomky někdejšího nemovitého majetku a pár set tisíc dolarů. Solly zamyšleně vypouštěl proužky dýmu z koutku úst a v duchu si vykresloval obrázek své budoucnosti. Odjede na opuštěnou farmu na jihu Spojených států a dožije své dny v naprostém osamění. Z afrického pobřeží až sem na oceán zavanul horký dech rozpálených pouští.
Najednou se na severu vynořil konvoj lodí. Když se přiblížily, Solly zahlédl třepotající vlajkoslávu.
Co má zase znamenat tohle?
Netušil, že právě dorazila nečekaná mezinárodní posila. Larisson nelenil. Napsal plamennou výzvu do novin, jíž se obracel na kulturní veřejnost různých zemí, aby „ve jménu vědy“ Sollyho expedici pomohla. Jeho zaníceně formulované provolání udělalo patřičný dojem. Zanedlouho se dala dohromady pomocná flotila, která se právě blížila k plovoucímu majáku nad místem podmořských prací. Noviny Solly už dávno nečetl: „Nic tam není, jen samé nepříjemnosti!“ říkával. Proto o Larissonově výzvě nic nevěděl.
Pomoc přišla v pravou chvíli a práce se rozběhly dvojnásobným tempem… Brzy nato se našly nezvratné stopy zmizelé Atlantidy: kamenná dlažba z černých, bílých a rudých desek, která se v neprostupné vrstvě vulkanických hornin dokonale uchovala. Objev znamenal světovou senzaci. Na vykopávkách se teď podílely prakticky všechny státy světa, jako by chtěly dohonit, co zameškaly.
Postup průzkumu mořského dna se znovu zpomalil, ale už se nekopalo naslepo. Každý měsíc přinášel stále radostnější zprávy. Solly rázem ožil a vrátil se mu počáteční elán – denně proplouval v ponorce kolem jednotlivých nálezů a velkým oknem sledoval, jak se z podmořské modři, prozářené silným reflektorem, vynořuje tu pobořená kolonáda, kde kličkovaly ryby a měkce ošlehávaly zbytky sloupů poddajnými ploutvemi a ocasy, tu stěny velké budovy, tu prasklý portál chrámu…
V pátém roce od počátku pátracích akcí se podařilo objevit zbytky Poseidónova chrámu a v nich obrovskou knihovnu, jíž tvořily leštěné bronzové desky s perfektně dochovanými vyleptanými texty. Rozšifrovat je dokázal významný ruský lingvista. Atlantida postupně odhalovala všechna svá tajemství: chrámy, pyramidy, sochy, domy, bronzové zbraně, předměty denní potřeby a nesčetné množství atlantských bronzových knih.
Po skončení vykopávek se sešla mezinárodní konference diplomatů a zástupců vědeckého světa, aby vyřešila otázku dalších osudů mimořádně vzácných archeologických sbírek vyzvednutých z oceánského dna.
Bylo rozhodnuto „jádro“ archeologického materiálu, které poskytovalo plnou, téměř vyčerpávající představu o Atlantidě, její civilizaci a jejím životě, nedělit a uložit ho na jednom místě. Mezi Evropou a Amerikou se rozpoutal vášnivý spor o to, kdo se stane vlastníkem tohoto jádra.
Spor nakonec vyzněl ve prospěch Ameriky, ale jako ústupek Evropě na starém kontinentě vzniklo mezinárodní muzeum Atlantidy.
Byla to obrovitá budova vystavěná v atlantském slohu a čítající na tři sta šedesát velkých sálů zaplněných sochami, předměty denní potřeby, kultovními předměty a dalšími památkami. K této hlavní budově patřil ještě komplex dalších institucí, mimo jiné Mezinárodní ústav pro studium Atlantidy a knihovna s více než dvěma sty tisíci svazky pojednávajícími o Atlantidě.
Úvodní projev při slavnostním otevření muzea a ústavu byl svěřen profesoru Larissonovi. Projev trval přes šest hodin a posluchači ho sledovali se zatajeným dechem. Při vší té slávě se nezapomnělo ani na pana Sollyho a jeho ctižádosti tak bylo učiněno zadost. Vždyť to koneckonců byly jeho nuda a jeho peníze, které pomohly Atlantidu objevit.
Duplikátů archeologických nálezů byla dost a dost na to, aby podobná muzea mohla vzniknut i v mnoha dalších evropských městech. Nejúplnějšími a nejbohatšími sbírkami tohoto druhu se mohla pochlubit Moskva, Paříž a Londýn.
Tím bychom mohli stručnou historii objevení Atlantidy uzavřít. Dál pokračuje

příběh ostrovní říše samotné. Jeho autorem je neúnavný starý muž, profesor Larisson. Takový nadšenec ovšem nemohl sepsat suchopárný učený traktát. Je to spíš román než historická studie, ovšem román, kde všechno přísně koresponduje s vědeckými poznatky. Larisson však bohužel náhle zesnul a rukopis, o němž věděli mnozí jeho přátelé, byl považován za ztracený. Teprve nedávno se našel mezi harampádím na půdě profesorova domu.
Rukopis byl opatřen Larissonovými poznámkami, které jsme v textu uchovali. Tady je.
5. Předmluva
Píšu si jen tak pro sebe. Studiu Atlantidy jsem obětoval dlouhá léta. Příliš jsem se s ní sžil. Bloudil jsem jejími rozvalinami na dně oceánu. A právě tam před mýma očima letěly obrazy její někdejší velikosti a hrozného konce.
Díky mnoha dokumentům nalezeným hluboko v oceáně i na pevnině, prakticky ve všech koutech světa, jsem se seznámil s osudem jejich obyvatel, a dokonce i s mnoha zcela konkrétními lidmi. A najednou se dostavila neodbytná potřeba všechno zaznamenat. Nepředpokládám ovšem, že by tento rukopis měl někdy vyjít tiskem. Můj příběh ostrova Atlantidy je příliš vědecký na román a příliš romantický pro vědu.
Nemohu ho však nenapsat, protože mé představy související s Atlantidou, mě pronásledují jako halucinace.
Když je popíšu, snad budu moci klidně pokračovat ve své vědecké práci.
Profesor Larisson
6. Atlantida
Slunce se skutálelo k západu. Večerní pobřežní vánek přinášel až k lodi vůni rozkvetlých pomerančovníků, magnólií a aromatických horských trav.
Cestující vyšli na horní palubu šestipatrové lodi a kochali se velkolepou podívanou.
Před nimi dřímalo pobřeží Velké Atlantidy.
Těsně při břehu se tyčil legendární Poseidónův maják*1, jeden z divů světa. Měl tvar komolého kužele, jehož uťaty vrchol jako by se opíral o nebeskou báň. Maják byl postaven z olbřímích kamenných kvádrů rudé, černé a bílé barvy, složených do krásných vzorů. Kolem majáku se vinula široká spirálovitá silnice, po níž mohlo projíždět šest kolesek vedle sebe.
Po silnici dnem i nocí proudily povozy. Jedny dopravovaly na vrchol majáku smolnaté dříví, jiné odvážely dolů popel a oharky. Rovny vrchol majáku tvořil plošinu, na kterou by se bez potíží vešla menší vesnice. Byly tu obrovské zásoby dřeva, jámy na popel a oharky, rošty, ohniště a celá soustava leštěných vydutých bronzových zrcadel. Smolnaté dřevo, smíšené s ropou a sírou, vydávalo jasny plamen, který nedokázala uhasit ani prudká rovníková bouře. Pro případ dlouhotrvajících lijáků tu byla připravena i velká bronzová clona pro hlavní ohniště. Bronzová zrcadla světlo ohně soustřeďovala do mohutných snopů paprsků, které pak vrhala na desítky mil daleko do oceánu.
Maják stál u přístavu a celý byl obklopen zahradami, v nichž se malebně rozložily krychle vil a paláců z rudého, černého a bílého kamene. Za nimi se terén pozvolna zvedal a přecházel v horský hřeben.
Také po úbočích hor se jako roztavené zlato ve slunci blýskaly bronzem obložené stěny staveb nádherného města Poseidónu – metropole Atlantidy i světa. Ještě výš se jako strážní oddíl sestavený z obrů tyčil půlkruh majestátních horských štítů se zasněženými vrcholky.
A podél celého pohoří se táhl jeden z nejdivukrásnějších výtvorů atlantského uměni, dílo velkého atlantského sochaře Adiširny-Guanče: Bůh Slunce, znázorněný v podobě mladíka pololežícího na levém boku. V pravé ruce, která volně spočinula podél těla, třímal roh, z něhož se valil mohutný vodopád. Levou, ohnutou v lokti, se opíral o zem a s úsměvem se díval do rozevřené dlaně poseté chrámy s Poseidónovým chrámem uprostřed, vysokými pyramidami a obelisky… Postava boha byla vytesána přímo do skalnatého horského masívu. Pěší výprava od lokte ke špičce natažené nohy trvala dva a půl dne. Na soše pracovaly desetitisíce otroků.
Při pohledu z moře, ze vzdálenosti několikahodinové plavby, působila socha zázračným, s ničím nesrovnatelným dojmem. Obrovité chrámy na boží dlani připomínaly nádherné drobné hračky.
Sochu Boha Slunce vroubily sněhobílé vrcholky hor jako bělostná oblaka, tonoucí v modři tropického nebe.
Cestující zírali na toto velkolepé panoráma s němým úžasem.
„Ano, bůh Atlantidy je velký," poznamenal zádumčivě jeden z nich.
Seděl na zlatém trůně pod pruhovaným baldachýnem v hedvábné purpurové říze vyšívané zářivými ornamenty. Na látce se v tlumeném jasu dohasínajícího slunce jako rozžhavené uhlíky třpytily rudé rubíny.

Dlouhý černý plnovous se v drobných prstýncích kudrnatil po téměř celé spodní polovině obličeje a dole pod bradou byl spleten do tuhých copanů. Také kuželovitá tiára na hlavě byla drahokamy doslova obsypána.
Byl to panovník dalekého Ašuru, jeden z mnoha vazalů atlantského vladaře. Teď do Atlantidy připlouval s tradičními dary na Svátek Slunce.
Loď vplouvala do zátoky. Námořníci stahovali velké nachové plachty pošité různobarevnými hedvábnými obrazci okřídlených. býků. Plachty klesaly na dvojitý stožár, postavený do tvaru písmene A, jako na složený deštník. Jedna řada veslařů za druhou nechávala těžká vesla pobitá tenkým měděným plechem volně trčet do vzduchu, jen na nejspodnější palubě veslaři ještě bušili do hladiny – přesně v rytmu jednotvárného zpěvu malé flétny.
Nakonec lodníci stáhli i malou kosatku na přídi; naposledy se zatřepotala ve větru jako motýlí křídlo a znehybněla.
Loď vplouvala do širokého kanálu s břehy obloženými bílým kamenem.
Kanál procházel třemi rozlehlými kotvišti, navlečenými na tuto vodní cestu jedno za druhým jako korále. Když se loď přiblížila k prvnímu, ozvaly se hlasité zvuky obrovských bronzových trub mořské stráže.
Ke korábu přirazilo šest celnických lodic s plochými palubami, zvednutou ostronosou přídí a zádí a krátkými dvojitými stožáry a rozestavily se do půlkruhu. V lodicích seděli vojáci s dlouhými píkami, širokými meči a v přilbách z leštěného bronzu.
Na palubu vystoupil velitel přístavní stráže. Zvedl ruku na znamení úcty – ale to bylo všechno, svobodní Atlantiďané nepadali na kolena dokonce ani před králi – a vybídl posádku, aby pokračovala v cestě. Vesla znovu spořádaně klesla do vody.
Najednou však kanál končil a loď vplula. do Velkého poseidonského přístavu, ozářeného šikmými zlatavými nitěmi slunečního světla, které na zem dopadalo od samého obzoru. Vítr si pohrával s praporci na celém lese stožárů. Lidské hlasy, melodické nápěvy písní, skřípění rumpálů, řinčení bronzových řetězů se slévalo v jednotvárný šum.
Loď však ještě pokračovala dalším, devět kilometrů dlouhým bočním průplavem dál. Nábřeží lemovaly domy, chrámy, sklady a sýpky, úrodná pšeničná a kukuřičná pole, zavlažovaná důmyslnou sítí kanálů. Uprostřed zeleně zahrad byly poházeny nízké hranaté domy, vystavěné z tradičního bílého, rudého a černého kamene, vytvářejícího krásné geometrické obrazce.
Vpravo se v posledních paprscích zapadajícího slunce vypínala budova Námořní burzy s vysokými obelisky, popsanými drobně tesaným písmem. Před burzou se vlnil hlučný pestrý dav, hotová směsice ras: Skandinávci, kteří ani tady nikdy nesvlékali teplé kožešinové oblečení, skrývající zrádné meče; Asiati v rudých čapkách a dlouhých, zlatem vyšívaných pláštích; núbijští obchodníci se slonovinou s kuželovitými tiárami na hlavách a jemně pocinkávajícími amulety na krku; žlutolící prodavači koní a překupníci všeho druhu…
Loď nakonec zastavila ve třetím, vnitřním přístavu, po jehož hladině klouzaly jako vodoměrky rychlé malé čluny, felúky a gondoly. Cestující přestoupili z lodi do černých gondol, označených zlatým tepaným sluncem.
Lodice rychle vyrazily dalším, naprosto rovným průplavem protínajícím tři prstencové, soustředně uspořádané kanály. V samém středu těchto vodních kruhů, zakovaných do rudého bronzu, majestátně trůnil Posvátný Vrch města Poseidónu.
Na zem bez soumraku padla jižní noc. Z dálky od Námořní burzy sem zaznával tlumený halas davu a nějaké písně…
Posvátný Vrch osvětlovaly vysoké bronzové sloupy, z jejichž vrcholků dopadala na zem jasná zář ohňů. Na pozadí nebe se pod krajkovím zasněžených horských štítů, které Atlantidu chránily před chladnými severními větry, černal les.
Mezi prvním a druhým kanálem se rozkládaly obrovské kasárenské budovy a další vojenské stavby. Tady žili výtečně cvičení, naprosto věrní a oddaní vojáci, získáváni převážně mezi světlovlasými Galy a snědými Berbery.
Hosté vystoupili z gondol a pěšky se vydali na Posvátný Vrch. Na jeho temeni už se jasně rýsovaly pyramidy, které obklopovaly posvátné chrámy s chrámem Poseidóna uprostřed. Tyto posvátné stavby obklopoval náhrdelník přepychových paláců, klášterů, kapli, visutých zahrad, astronomických věží a alchymistických laboratoří. Po obou stranách cesty k vrcholu se k nebi pnuly dračí stromy s ostrými listy a kořeny, jejichž míza připomíná krev. V hájích tryskaly fontány.
Vyšel měsíc a město ozářilo jeho smavé světlo.
Vzduch se prosytil vůni květů. Od kasáren chvílemi zaznívaly ostré hlasy trubek.
Hosté nepotkali nikoho kromě vojáků strážních oddílů, nápadně podobných bronzovým sochám. Tento dojem ještě zesilovaly lesklé pancíře, odrážející světlo měsíce. Byli to Jezdci Neptunovi – synové žreců a králů. Za čest stát na stráži v těchto pro normálního smrtelníka zakázaných místech vděčili výhradně svému

vznešenému původu.
Nahoře byl svěží dech oceánu mnohem patrnější než dole v přístavu.
Poseidónův chrám vyrostl na pyramidovitém podstavci obloženém bronzovými pláty. Chrám byl asi stadium*2 dlouhý a zhruba stejně široký a celý se skvěl bohatou zlatou a stříbrnou výzdobou. Sochy v chrámu a jeho sloupoví vyložili neznámí umělci slonovinou. Z vrcholku chrámu shlížela socha boha stojícího na kolesce se spřežením okřídlených koni. Sochu obklopovaly řady astronomických sloupů, bronzových nereidek a zlaté menši sochy králů a královen, kteří byli potomky deseti synů Poseidónových.
Všechna tato architektonická díla, opláštěná zářivým bronzem, působila dojmem poněkud barbarské, ale omračující velkoleposti.
Nedaleko chrámu vytékaly ze skály dva prameny, jeden s horkou, druhý se studenou vodou. Ta proudila do dvou bazénů, nad nimiž vyrostly dvoje lázně: otevřené letní a kryté zimní, používané v období dešťů.
Průvodce dovedl vzácné návštěvníky k jednomu z paláců nedaleko Poseidónova chrámu. Palác stál ve stínu vavřínového háje. Po sloupoví se vinuly popínavé květiny. Měsíc ozářil bronzem pobité dveře, na nichž byl Bůh Slunce znázorněn v podobě lidské hlavy s plápolajícími vlasy, rozevlátými do všech stran.
Průvodce zaklepal a masivní dveře se otevřely.
„Třikrát velký král Atlantidy poskytl tento palác tobě a tvému doprovodu," řekl průvodce ašurskému králi a podal mu ruku.
Atlantská čestná stráž zatřásla kopími, udeřila jimi o štíty na znamení úcty a hosté vstoupili do svého dočasného příbytku.
7. Sel
„Jaká dusná noc! Ten bronz se přes den tak rozpálí, že se tu nedá dýchat ani v noci. Musím požádat stavitele Kuntinašara, aby mi postavil palác z pórovitého bílého kamene, jako má Šišen-Itca. Ca, roztáhni závěs!"
Stará chůva královny Sel se jmenovala Gu-Šir-Ca, ale Sel jí už odmalička říkala jen Ca.
Stařena odtáhla světle fialový závěs vyšívaný stříbrnými liliemi. Mezi sloupy se zaleskl pruh oceánské hladiny, blyskotající kovovým měsíčním svitem. Do místnosti vtrhl svěží vítr a zahoupal volnými cípy Selina pásu.
Sel stála u stolku ze slonoviny, zastavěného jaspisovými dózičkami, podlouhlými křišťálovými lahvičkami a zlatými flakónky, miniaturními onyxovými a karneolovými číškami na líčidla a roztomilými soškami.
V natažené ruce držela zrcadlo z leštěného bronzu. Pruh plátna s vyšitými draky a květy, pevně stažený nad bedry, ji halil do pasu. Tam plátno stahovala široká tmavomodrá šerpa, svázaná na břiše do uzlu. Konce tohoto látkového pásu volně visely ke kolenům. Ňadra, šíji a ruce měla obnažené. Náramky v podobě malých zlatých hádků svíraly paže nad lokty. Jejich drobné šupiny zelenavě mihotaly. Na lehce přizvednutých hlavičkách svítily smaragdové hadí oči.
Sel se kochala svým odrazem v zrcadle a lehce si čechrala rozpuštěné vlasy.
Z jedné strany dívčinu postavu osvětloval rudý plamen vysoké bronzové lampy, z druhé modravý pruh měsíčního světla, které se sem vlévalo mezi dvěma sloupy.
Bronzové zrcadlo propůjčovalo snědé kůži zlatavý nádech.
„Ca, učeš mě. Přijelo na svátek hodně hostí?"
A Sel si lehla na nízké lehátko, přehozené leopardí kožešinou.
„Pořád ještě přijíždějí další… Jen králů se tu sjelo už šestnáct… Králové Šerkrily, Agadu, Erechu, Uri, Išnu, Marsamu, Atcoru… ani pořádně nevím, odkud vlastně všichni jsou. Guan-Atagueragan je mocný!
Atlantida si podrobila celý svět. Vezmi si třeba jen takového ašurského krále. Musí to pro něj být moc těžké, klanět se atlantskému vladaři, ale odmítnout nemohl."
„Ca, já ti dnes viděla sen! Mé holubičky se zmocnil jestřáb a nesl ji někam pryč. Chtěla jsem křičet, ale z úst jsem nedostala ani hlásek… Najednou ze země vzlétl orel a vrhl se na jestřába. Rvali se, až peří létalo na všechny strany. jenže vtom jsem se probudila. Není to k vzteku?! Nakonec jsem se nedověděla, jestli orel holubičku zachránil, nebo ne… Co myslíš, co by takový sen mohl znamenat? Mám se snad ptát Elzaira? Ten umí vykládat sny."
„Nač by ses ho vyptávala. Vyložím ti ho sama. Ta holubička – to jsi ty. Kvůli tobě už dávno lítá peří, ženiši se o tebe hádají. Slyšela jsem, že se o tebe zase uchází ašurský král. Ten o tvou ruku žádal už loni."
„To je ten černý, s dlouhými nakudrnacenými vousy? Ani za nic! S takovým jestřábem bych měla jet až na kraj světa a opustit naši krásnou zem? Ani za nic!"
„Královo slovo je zákon. Všechno podle naší vůle jít nemůže."
„Pro mne je královským slovem mé vlastní. Na to se ještě podíváme. Co se s tím účesem tak loudáš?"

„Jsem hotová. Jaké šaty ti mám připravit na zítřejší slavnost?“
„Zítra nechci šaty, ale pancíř, meč a kopí!“
Učinila prudký pohyb paží, jako by roztínala mečem vzduch. Pod tenkou kůží se zavlnily dobře vyvinuté svaly.
„Zítra si vyjedu s oddílem svých amazonek. Ať všichni ti cizokrajní jestřábi vědí, že dcery Atlantiďanů nezacházejí s kopím a mečem o nic hůř než atlantští vojáci. Třeba je přejde chuť mít doma amazonku*3.“
Protáhla si plášť pod pravou paží a volným, rozmáchlým pohybem si jeden jeho cíp přehodila přes levé rameno.
„Sešpendli si to na rameni! Jinak to zase budeš courat za sebou,“ zavrčela Ca a podala Sel spínací špendlík v podobě jaspisového srdce proklatého zlatým šípem.
Sel se při pohledu na ten prastarý symbol nešťastné lásky pousmála. Brož vyrobil otrok Adiširna-Guanč, geniální sochař a klenotník.
„Co dělá Adiširna-Guanč? Jak to vypadá s jeho Zlatými zahradami? Stačí je dokončit před zahájením slavností?“
„Říká se, že už je všechno hotovo. On je teď určitě tam, v zahradách.“
„Půjdu se na tu jeho práci podívat.“
„Co tě nemá, Sel…!“ zamávala Ca vyděšeně rukama.
„Otec přísně zakázal vstup do Zlatých zahrad, dokud nebudou úplně dokončeny. Zítra se jejich brány otevřou a pak si je můžeš prohlížet, co hrdlo ráčí.“
„Vklouznu tam jako myška… Mám klíč.“
„K zámkům, které uzavírají Zlaté zahrady, se nehodí ani jediný klíč v celé Atlantidě.“
„Můj ano!“
Ca se na svou svěřenkyni podezřívavě zadívala.
„A kdes ho vzala? Snad ti ho nakonec nepoložil k nohám přímo Adiširna-Guanč?“
„No a i kdyby!“ rozesmála se Sel a objala chůvu. „Pojď se mnou, stařenko moje…“
Ca byla něhou svého mazlíčka rázem nadobro odzbrojena.
„Ale co když tam zničehonic přijde tvůj otec a najde tě tam?“
„Ten jistě vězí až po krk ve svých vladařských záležitostech. Víš co – zajdeme se za ním podívat a zjistíme, co doopravdy dělá. Pokud u něj bude Šišen-Itca a bude mu předčítat ze svých listin, můžeme se po Zlatých zahradách bez nebezpečí procházet třeba do rána.“
Ca zamítavě zakroutila hlavou, ale pak se, nešťastně vzdychajíc, odbelhala za dívkou.
8. Guan-Atagueragan, Král Atlantidy
Vladař se kralování věnoval v dlouhém úzkém sále bez sloupoví. Stěny, při stropě vroubené prstencem bronzových plastik, které světu zvěstovaly hrdinské skutky slavných atlantských králů, byly do výše dobrých dvaceti loktů ověšeny barevnými koberci s mytologickými výjevy. Čtvercovými okny těsně pod stropem prosvítalo hvězdnaté nebe. Spodní řada oken vedla do prvního patra paláce. Sem také přišla Sel se svou chůvou a skrz hedvábnou stóru nakoukla dolů do sálu.
Guan-Atagueragan seděl u úzké stěny na konci sálu na vysokém trůnu ze vzácného dřeva. Opěradlu trůnu vévodilo zlaté slunce. Nohy ze slonoviny byly vyřezány do tvaru lvích tlap.
Z jedné strany stál v dlouhé černé říze jeden ze žreců – Zvěstovatel Slunce –, který objížděl atlantské državy.
Na druhé straně neklidně přešlapoval králův oblíbenec, žrec Šišen-Itca.
U vladařových nohou ležel na kožešině jeskynního medvěda, prostřené po mozaikové podlaze, otrok rychlopísař.
Před sebou měl nizoučký pultík s papyrovými listy, tuší a štětečkem.
Král seděl, upíral nehybný pohled do prostoru a pomalu diktoval:
„Piš: Já, král, mocný, ctěný, veliký, první, silný, statečný, lev a bohatýr Guan-Atagueragan, všemocný panovník a vládce Atlantidy. Já – nepřekonatelná zbraň, bořitel měst, přemožitel nepřátel, pravím králi uruazalskému, který rozpoutal vzpouru proti mé vládě: Můj hněv na tebe padne!
Vystavím pyramidu z nepokorných hlav. Stáhnu z tebe kůži zaživa a napnu ji na městskou bránu jako lovec, když napíná kožešiny ulovených zvířat. Vztyčím před branami města sloup, kůže stáhnu také ze všech neposlušných velmožů a sloup jimi celý ovinu, jako to kdysi udělal Mušizimbardune. Jiné narazím na kůly, které dám vztyčit na vrcholu tohoto sloupu, další pak na kůly ohrady, jíž patu sloupu obeženu. Všem zajatcům uřežu nohy a naházím je na hromady. Pak jim uřežu nosy, uši a ruce. Výrostky obého pohlaví upálím zaživa.
A můj hněv tě dostihne i na samém kraji země…
Přepiš tu listinu a opatři ji mou pečetí,“ obrátil se vladař k Šišen-Itcovi.
„Pošli tisíc lodí s Neporazitelnými legiemi,“ rozkázal král Zvěstovateli Slunce.
„Ať tam nenechají kámen na kameni. Moc Atlantidy musí být neochvějná jako země sama.“

Až doposud tomu tak skutečně bylo. Bronzové zbraně, mohutná válečná flotila a předvídavá politika Atlantidě umožnily podmanit si všechny známé národy a země světa. Tam, kde se cíle těžko dosahovalo jen silou zbraní, Atlantiďané velmi obratně uplatňovali politické úskoky. Využívali mezikmenových svárů a drobných lokálních válek, jedné z bojujících stran vždy přispěchali na pomoc, vzali ji pod svou ochranu, protivníka porazili a postupně porobili obě původně znepřátelené strany. Obchodovali i s nejvzdálenějšími kouty civilizovaného světa. Jejich vlastní civilizace, zejména architektura, astronomie a medicína, pronikly do všech zemí světa. V novém prostředí se tento živel poněkud měnil, ale své základní rysy si zachovával.
Jen tajemství Nutní výroby, tajemství úpravy bronzu, který v atlantských továrnách získával pevnost oceli, Atlantiďané úzkostlivě střežili.
Povstání a vzpoury byly zjevem dosti vzácným. Pokud však k něčemu takovému došlo, Atlantiďané neposlušnost potlačovali krutě a nelítostně. Rozsáhlost vědeckých poznatků, které za tisíciletí nashromáždila kasta žreců, a barbarská okázalost a nemilosrdnost státní moci se v Atlantidě snášely nad očekávání dobře.
Král domluvil se Zvěstovatelem Slunce a znovu oslovil Šišena-Itcu.
„Co máš ty?“
„Třikrát velký, mocný, nepřemožitelný…“
„Zkraťto. Jsme sami a do východu slunce už mnoho času nezbývá.“
„Nejvyšší rada tě prosí, abys i pro příští rok potvrdil dosavadní řád vybírání desátků ze všech státních příjmů ve prospěch chrámů.“
„Pro tentokrát si budete muset vystačit s patnáctinou, desetina je příliš mnoho. Žreci by za chvíli byli bohatší než já.“
„Ale to by mohlo vyvolat nevoli a možná dokonce…“
Král zachmuřil čelo. Nad jeho dlouhým nosem naskočily dvě vrásky, známka stěží potlačovaného hněvu.
„Cože…? O jaké nevoli to mluvíš…? Ti žreci snad už ztrácejí soudnost. Chtějí toho na svá bedra brát až příliš mnoho. Chtěli by mým jménem řídit zemi. A já omezování své moci nemohu a nehodlám trpět! Na zasedání Nejvyšší rady se pokoušejí potlačit mou autoritu vahou svého vědění. A když trvám na svém, dovolávají se autority boží. Vůle bohů je pro mě nedotknutelná, ale mám věřit, že se bozi o naše věci pozemské skutečně starají tak důkladně, jak se mi to snaží namluvit moji žreci? Dosti již! Takovou svévoli jsem trpěl nezdravě dlouho! Ode dneška budou v Radě místo dosavadních sedmi žreců jen tři. Zbylá čtyři místa převezmou vojevůdci a osoby patřící ke královskému domu. Příkaz sepíšeš sám.“
Šišen-Itca si setřel z čela chladny pot.
„Velký panovníku…“
„Dosti slov, pravil jsem! Chci být skutečně velký…“
„Nechť tvůj hněv slétne na mou nebohou hlavu, ale to není možné…“
„Vidíš, ti dva hned tak nepřestanou,“ šeptla Sel, zatahala chůvu za šaty a rozběhla se po příkrém malachitovém schodišti dolů na nádvoří.
Chůva se namáhavě vlekla za ni a nesouhlasně kroutila šedivou hlavou.
„To bude neštěstí… velké neštěstí… Není zdrávo tělo, jehož ruce se nepohodnou s hlavou…“
„Co to tam bručíš?“
„Vůli žreců se člověk příčit nesmí. Boží hněv je strašnější než královský.“
9. Adiširna-Guanč
Sel přistoupila k vysoké zlaté zdi, kterou byly obehnány Zlaté zahrady. Ve zdi našla malá zlatá dvířka, vytáhla zpod šatů bronzový klíč, vsunula ho do zámku, otočila jím a pružina ve dveřích melodicky cinkla.
Těžká dvířka se pomalu otevřela.
„Jdeme!“
Ca těžce vzdychla; váhala.
„Tak tu zůstaň, jestli se bojíš. Půjdu sama!“ prohlásila odhodlaně Sel a vklouzla do pootevřených dveří.
Stařena ještě párkrát zničeně hekla, tvář jí zkřivil zoufalý škleb, ale nakonec se odevzdaně nahrbila a svou paní následovala.
Ve dvířkách šaty zachytila o ostrou hranu tepaného zlatého listu a roztrhla si je.
„To není dobré znamení, není…,“ brumlala si tiše.
Sel však už stála na vyvýšené terásce a jako uhranutá shlížela na fantastickou podívanou, která se otevřela jejímu pohledu.
Zlaté zahrady klesaly jako obrovité schodiště. Každá terasa se v měsíčním svitu třpytila svými umělými stromy, listy, plody, pohádkovými květinami. Vše tu bylo vytepáno ze zlata a stříbra. Na květinách seděli motýli s marnivě rozestřenými

křídly, ve větvích stromů ptáci. Zlatá tráva skrývala do prstenců stočené zlaté užovky, velké ještěrky a hlemýždě. Stejně pečlivě zlatníci vytepali celá pole kukuřice ze zlata a stříbra. Po obou stranách ústřední cesty, vysypané zlatým pískem, dřímali zlatí lvi v nadživotní velikostí. V této neobyčejné zahradě ani ten nejsilnější vítr nedokázal pohnout jedinou větévkou, jediným lístkem.
Sel dlouho nedokázala odtrhnout oči od toho zázraku.
Dokonce i stařena Ca, která na chvíli dočista zapomněla, že přestoupila panovníkův zákaz, nadšeně spráskla rukama a zvolala:
„To se na vnoučka podívejme!“
„Na jakého vnoučka?“ nerozuměla Sel.
„Adiširna je můj vnuk…“
„To jsem nevěděla. Proč jsi mi to nikdy neřekla?“
„Inu, my jsme lidé malí, koho zajímají naše příbuzenské svazky? Jenže když člověk vidí tohle, tak se prostě musí pochlubit. Jen se podívej, jaké umění vdechli bohové do jeho rukou! Na něco takového by asi nestačil ani moudrý žrec… A nakonec zemře jako otrok, co se dá dělat. Jednomu je dáno kralovat, jinému otročit… Každému, co jeho jest…“
„To jsem nevěděla,“ pronesla ještě jednou zadumaná Sel. „Ano, jeden kraluje a jiný otročí… Ale kdo to takhle rozdělil – bozi, nebo lidé?“
Ca rozhodila rukama.
Dívka ji ale nepustila ke slovu.
„Poslyš, Ca, máš mě ráda, nebo ne? No jistě že máš! Já vím. A nemusíš líbat lem mého roucha. Tak poslouchej, Ca: Seď tady, na tom zlatém lvu, a neboj se, ten se neprobudí, nic ti neudělá. Klidně tu seď a čekej na mě. Já se hned vrátím. Chci tam jít sama…“
Než stará chůva stačila něco namítnout, Sel už utíkala zlatou pěšinou dolů.
Na druhé terase spatřila muže v krátkých tunikách, jaké nosili otroci. Někteří z nich měli jen potrhaný bederní pás. Hmoždili se s čímsi pod nádhernou zlatou fontánou.
Vedle skupinky otroků sehnutých nad prací stál statný mladík v černé krátké halen, přepásané širokým koženým opaskem. Širokou hruď a ruce až nad lokty měl odhalené. Husté vlnité vlasy stahoval tenký řemínek. Přes toto prosté odění byl krásný jako bůh.
Byl to otrok Adiširna-Guanč, geniální umělec, sochař a klenotník.
Sel k němu přišla zezadu a nerozhodně se zastavila.
Otroci nechali práce a zvedli hlavy. Po nich se obrátil i Adiširna a ztuhl údivem.
„Ty?!“
„Přišla jsem se podívat, jak pokračujete,“ řekla rychle. „Co zrovna teď děláš?“
Umělec ve snaze skrýt rozpaky a radost začal zapáleně vysvětlovat:
„Jen se podívej. Proudy fontány jsme zhotovili z briliantů. A teď je oživíme!“
Naklonil se nad studnu a křikl v berberském nářečí:
„Širane, světlo!“
Fontánou projel snopek světla, tryskajícího zpod země. Světlo zářilo všemi barvami duhy, klouzalo uvnitř briliantových proudů fontány a vyvolávalo tak iluzi vodní tříště.
Sel zatleskala jako dítě.
„Ty jsi učiněný čaroděj,“ řekla se smíchem na rtech a urovnala si rudou růži na prsou. „Ukaž mi, co zajímavého tu ještě máš.“
„Támhleto jezírko.“
„Tak půjdeme!“ vybídla ho velitelsky.
Šel s Adiširnou opustili skupinu otroků a vydali se k osamělému jezírku.
Adiširna poklekl, pohnul skrytou pákou a jezírko se nasvítilo nádherným blankytem.
Další pohyb pákou – a do křišťálových hlubin pomalu vypluly zlaté rybky, jemně pohybující ploutvemi.
„Čaroděj, opravdový čaroděj!“ jásala Sel.
„To nejsou žádné čáry,“ řekl umělec a jeho snědé tváře polil spokojený ruměnec. „Docela obyčejné zákony mechaniky a optiky; nic víc! Všichni tihle ptáci,“ a mávl rukou k větvím se sedícími ptáky, „dokážou zpívat a mávat křídly. Chceš se podívat?“
„Ne, to vidět nemusím…,“ řekla Sel a zamyslela se.
„Řekni mi, Adiširno, jak tě vůbec napadlo vytvořit tuhle zázračnou zahradu?“
„Jak mě to napadlo?“ opakoval pomalu mládenec a jeho hrdá hlava zvolna klesla k hrudi.
Nad něčím usilovně přemítal a zdálo se, že váhá. Po chvíli však hlavu rozhodně vztyčil a pohlédl Sel přímo do oči.
„Tak poslouchej. Pro mě je tahle zahrada takový symbol.“

„A co má znamenat ten tvůj symbol?“ otázala se zmatená Sel, ale upřený umělcův pohled vydržela, neuhnula očima.
„Podívej se na tu zahradu!“ vybídl ji vášnivě sochař. „Vidíš tu divukrásné plody, ale okusit jejich chuť nemůžeš. Vidíš nádherné květiny, ale utrhnout si nesmíš žádnou. A kdybys to náhodou i přesto chtěla udělat, jen se bolestivě pořežeš a popícháš. Všechno je to jen pastva pro oči, nic z toho nemáš a nemůžeš mít ve své moci. A náš život? Ten je stejný jako tahle zahrada…“
Adiširna si povzdechl, znovu se zasmušil a zmlkl.
Sel také mlčela.
Pak k němu přistoupila blíž a tichým vzrušeným hlasem se ho zeptala:
„A ty… ty bys chtěl vlastnit všechny květy světa?“
„Ne, jen jeden jediný!“ zvolal mladík a znovu ji celou pohladil planoucími očima.
„Který?“
„Ten kvítek jsi ty!“
„A ty jsi zase zapomněl, že zahrada, kde ten kvítek roste, je pro tebe uzavřena,“ namítla Sel čtverácky, otočila se a rozběhla se zpátky k Ca, která na ni odevzdaně čekala.
10. V záři hvězd
Atlantidu přikryla sametově modrá kopule hvězdné oblohy.
Na vrcholu vysoké pyramidy vedle Poseidónova chrámu pozoroval žrec Elzair, astronom a astrolog, pohyb vesmírných těles.
Na rozlehlé terase, vydlážděné šachovnicově složenými černými a bílými mramorovými deskami, stály různé astronomické přístroje, vyrobené z bronzu.
Astronom svá pozorování zapisoval na bronzové desky. Namáčel pisátko z nerozpustného materiálu do skleněné nádobky ve tvaru otevřené lví tlamy a kyselinou nanášel na kov znaky, vzdáleně připomínající asyrské klínové písmo.
Kyselina do bronzu leptala nesmazatelné tmavé prohlubeniny. Nevelký kahan s vláknitým knotem smáčeným v oleji vrhal na leštěné tabulky slabé světlo.
Žrec se do své práce tak zabral, že nezaslechl klepání na poklop uzavírající vstup na terasu.
Klepání se opakovalo.
„Kdo je?“
„Jménem Slunce!“
Žrec zvedl poklop a na vrchol pyramidy postupně vyšlo pět dalších žreců: matematik a architekt Kuntinašar, historik, zákonodárce a diplomat Anuguan a hutní mistr Zanuciram, lékař Agušatca a filozof a Strážce Kultu Nugi-Estcak.
„Co říkají tvá pozorování, Elzaire?“ zeptal se Kuntinašar.
Elzair rozhodil rukama.
„Buď v mé hlavě nebo na nebi se děje něco nekalého. Planety se přesouvají ze svých stálých oběžných drah, a dokonce i všechny nehybné hvězdy jako by se náhle posunuly ze svých božstvem předurčených míst o kousek doprava… Podívej se sám…“
Kuntinašar přistoupil k přístrojům, pozorně si je prohlédl, pak provedl všechna základní měření, porovnal jejich výsledky s tabulkami a bezradně pokrčil rameny.
„Hm, záhadný úkaz…“
„Oznámím to Acro-Šanovi, Strážci Hlavních Tajemství. Pokud to nedokáže vysvětlit ani on, pak je už jen bohům známo, co se to na nebesích odehrává!“
„A prohlížel jsi tabulky z minulých let?“ zeptal se historik Anuguan.
„Prohlédl jsem záznamy za čtyři a půl tisíce let zpátky. Na nic podobného jsem v nich nenarazil.“
„Poslyšte, hvězdopravci a matematici,“ oslovil oba muže Zanuciram, „vy se zajímáte jen o nebe, kdežto my bychom rádi věděli, co se děje tady dole na zemi. Nugi-Estcaku, je poklop řádně uzavřen?“
„Koho…?“ otázal se roztržitě filozof.
Nugi-Estcak otázku prostě neslyšel, protože byl v myšlenkách někde velmi daleko.
Zanuciram se na něj na okamžik zadíval, beznadějně mávl rukou, přistoupil k padacím dveřím, zvedl je, přesvědčil se, že na schodišti pod nimi nikdo neposlouchá, pevně je přirazil a polohlasně pronesl:
„Jsme sami… Agušatco, pověz ostatním, co ses dnes dověděl v paláci.“
Agušatca se rozhlédl, jako by neměl důvěru ani v místo tak liduprázdné, a zašeptal:
„Jsou to špatné zprávy… Král si stěžoval na bolest hlavového svalu*4, tak jsem k němu zašel… Není to nic vážného.“
„Nic vážného? Tak to jsou opravdu špatné zprávy,“ poznamenal ironicky Zanuciram.
„Mám mnohem horší,“ pokračoval Agušatca. „Když jsem se vracel z královské ložnice, narazil jsem na vladařova rychlopisce. Stačil mi jen pošeptat, že Guan-Atagueragan o polovinu snížil naše důchody a změnil složení Nejvyšší rady jasně v náš neprospěch.“

„To se dalo očekávat…“
„Ale dál to takhle jít nemůže…“
„Ze sedmi žreců, kteří jsou členy Nejvyšší rady, je nás tu pět. Velký Acro-Šanu, Strážce Hlavních Tajemství, žije v tisíciletích a jeho duch se vznáší mimo naše chápání a naše pozemské starosti. Zato Šišen-Itca, alespoň od chvíle, kdy král zahořel pro jeho dceru tak, že ji vzal do svého harému a tak se vlastně se Šišenem spříznil, je ochoten líbat vladaři chodidla. Už jen my můžeme hájit zájmy vznešené kasty žreců. Jsme solí Atlantidy. Jsme její skutečnou silou. Jsme pokladnicí vědění hromaděného po desetitisíce let.“
„Odmítněme tedy budovat, odmítněme léčit, vyrábět bronzové zbraně a stavět lodě – a král hned pocítí, co znamená pustit se do křížku se žreci.“
„Že by nůž chtěl přijít o své ostří a slunce o svůj žár?“ usmál se stavitel Kuntinašar. „Jen aby královi lidé nože nezahodili a nerozdělili si pro zahřátí ohně, když slunce přestane svítit. Zahráváš si, Agušatco. To by byla nebezpečná cesta. Co kdyby se najednou obešli bez nás? Jen se podívej na toho troufalce, na otroka Adiširnu-Guanče. Ten nehromadil vědomosti po tisíciletí jako naše kasta, vyrostl ve špíně, a přesto dokázal vytvořit dílo hodné bohů. Byl a zůstal otrokem, ale i já, velký Kuntinašar, musím nakonec závidět takovému klukovi. Ano, závidět! A před vámi to vůbec nehodlám tajit. Jen si uvědomte, co nejvíc ohromí cizince, který k nám připluje poprvé. Není to můj maják, ale jeho Bůh Slunce, na jehož dlani teď všichni spočíváme i se všemi našimi chrámy a pyramidami. Kdo stvořil ten zázrak? ptají se cizinci. Otrok! Ne já…! To se nedá snášet. A jsem přesvědčen, že mezi tou otrockou chátrou se podobných Adiširnů najde ještě dost a dost. Udržujeme je v polozvířecích podmínkách a hájíme tak naše zákonná práva. Ale co když se jednou jejich doposud potlačovaná síla rozbouří? Tvůj plán je k ničemu, Agušatco…“
„A co tedy máme podniknout?“
„Musíme nepohodlného vladaře odstranit.“
Na tuto myšlenku každý z přítomných žreců připadl už dávno, ale nikdo se zatím neodvážil vyslovit ji jako první.
Seděli a vyčkávavě mlčeli.
„Ty jsi filozof, Nugi-Estcaku,“ vedl dál svou stavitel. „Řekni nám – co bys udělal, kdyby ti cestu přehradil velký balvan?“
„Na vyřešení takového problému člověk ani nemusí být filozof,“ odvětil poněkud prostoduše Nugi-Estcak, „na to by svým rozumem stačil i otrok. Prostě bych ho odkopl stranou…“
Žreci se po sobě podívali a všichni beze slova pochopili.
„Budiž, ale jak to udělat…?“ zapřemítal Kuntinašar.
„Takhle,“ předvedl filozof se stejnou přímočarostí, s jakou před okamžikem mluvil o balvanu v cestě, a smýkl sandálem po mramorové dlažbě.
Žreci se tiše ušklíbli.
„Kéž by to bylo tak jednoduché!“ řekl stavitel.
„A co ten… ten hlavový sval?“ obrátil se astronom na Agušatcu. „Jak se to léčí?“
„Odvarem z dvanácti horských bylin nasbíraných při novoluní, za ranního rozbřesku.“
„A nebylo by něco silnějšího? Ano, něco silnějšího! Aby ten hlavový sval hned jaksi…“
„Samozřejmě bylo. Chceš snad naznačit, že bys takový silnější lektvar podal vladaři sám, Elzaire? První doušek musí vždycky vypít otrok, druhý já a teprve pak pije on sám.“
„Jak nehorázná nedůvěra vůči žrecům…!“
„Nechme planého rozumování,“ uzavřel debatu Kuntinašar. „Rozhodli jsme se, že Guana-Atagueragana odsuzujeme k smrti…!“
„Dějiny podobné případy znají,“ podotkl historik Anuguan. „Před osmi tisíci dvěma sty dvaceti sedmi lety žreci zbavili života krále Abunarcalagana a před pěti tisíci šestnácti lety byla zaznamenána ještě jedna kralovražda, pro ‚blaho Velké Atlantidy‘. Přesně těmito slovy je událost zaznamenána v letopisech našeho tajného archívu –, pro blaho Velké Atlantidy‘.“
„Žreci by se však ničeho podobného bezprostředně účastnit neměli,“ usoudil Kuntinašar. „Musíme vyvolat palácový převrat. Nejlepší bude, když vše svěříme do rukou králova bratra Keletcu-Ašinacaka. Pro to bezvýznamné atcorské*5 knížátko bude lákavé stát se pánem světa. Přesvědčit ho, že je pravoplatný následník atlantského trůnu, podvodem připravený o korunu, nedá žádnou práci. Po důkazech se nikdo pídit nebude. Navíc můžeme přivolat na pomoc magii a astrologii – to by byla tvoje starost, Elzaire. Když mu pomůžeme na trůn, stane se poslušným nástrojem v našich rukou. Využijeme jeho návštěvy na Slavnostech Slunce a zasvětíme ho do našich plánů.“
„Tenhle plán je lepší než jiné,“ připustil Anuguan, kulaťoučký stařík s očkama

zateklýma v sádle. „Ale má to jeden háček. Keletcu-Ašinacak se narodil se srdcem ovce. Je mdlý, nerozhodný a bázlivý. Toho sotva přemluvíme ke skutku tak nebezpečnému… Ale nešť, zkusíme to! Kdyby to nevyšlo, mám v zásobě něco ještě lepšího… Podle mých informaci se mezi otroky…“
Na masivní poklop kdosi třikrát silně zabušil.
Žreci si vyměnili neklidné pohledy, rychle se rozešli na všechny strany a tvářili se, jako by se pilně věnovali astronomickým pozorováním.
„Tři údery na dveře… to je král,“ šeptl Elzair a otevřel. Vstoupil vladař v doprovodu dvou světlovlasých tělesných strážců a žrece Šišen-Itcy.
Podezřívavě si muže na terase změřil.
„Že by se téměř celá Nejvyšší rada radila s hvězdami?“ ušklíbl se ironicky.
„Velký vladaři, když vyjde Slunce, hvězdy hasnou!“ zalichotil mu zpěvavě Elzair.
„Svítání je ještě daleko!“ odsekl král chladně na podlézavý hvězdopravcův pozdrav. „Sestav mi na zítra horoskop. Chtěl bych vědět, zda zítřejší oslavy, na které se sjeli všichni moji vazalové, proběhnou úspěšně.“
„Horoskop je hotov, ó třikrát velký vladaři. Hvězdy jsou ti příznivy. Tady je má předpověď: Králi, panovníku mému, sděluji já, Elzair, hlavní astronom města Poseidónu. Pozdraven buď, králi, a těš se míru. Buďtež, bohové, nakloněni králi a panovníku mému. Šestého dne měsíce Anu vedli jsme svá pozorování a toto jsme spatřili…“
Král poslouchal a s nevraživou zpytavosti sledoval přítomné.
Tváře žreců byly neproniknutelné…
11. Svátek slunce
Noc se chýlila ke konci. Vzduch vystydl a hvězdy zbledly. Zavanul předjitřní větřík. Na rozsáhlém prostranství, které na východě končilo sráznými útesy, spadajícími do oceánu, chrámoví žreci chvatně upravovali slavnostně vyzdobené oltáře. Otroci už svou práci dokončili a teď odnášeli žebříky, lana a rozebraná lešení pryč.
Nadešel den, kdy Atlantida oslavovala každoroční velký Svátek Slunce.
Poseidón se na slavnost připravoval dlouhé měsíce. Nebyl to jen náboženský svátek. Byla to demonstrace, která měla všem podrobeným králům a panovníkům ukázat velkolepost, bohatství a moc metropole.
Na Posvátném Vrchu se po klikaté horské silnici vydal na cestu oheň, který se postupně natahoval a stáčel v dlouhého zářícího hada. V tichu noci se ozvaly pištivé zvuky fléten, hřmot bronzových kolesek, těžké vzdechy obrovitých slonů. Čelo průvodu už vstupovalo na prostranství a rozlévalo po něm plameny pochodní, zatímco mihotající konec dlouhatánského hada se ještě sunul po úbočí Posvátného Vrchu.
V čele kráčel oddíl vojáků v třpytné zbroji, za nimi žreci v bohatých řízách, posetých drahokamy. Na černých nosítkách se zlatými slunci po stranách nesli čtyři chrámoví sluhové samotného Acro-Šana, Velekněze a Strážce Hlavních Tajemství, který jen jedinkrát v roce právě o Svátku Slunce opouštěl svůj palác nedaleko Poseidónova chrámu, nepřístupný dokonce i většině žreců, a ukazoval se světu. Byl považován za nejstaršího člověka na světě. Jedni o něm tvrdili, že je mu dvě stě let, jiní přísahali, že ještě mnohem víc. Lid Acro-Šana považoval za nesmrtelného.
Jeho vyschlá vrásčitá tvář jako by patřila mumii. Hustý bílý plnovous sahal ke kolenům. Velké mladé oči jako dva žhnoucí uhlíky působily v té neživé pergamenové tváři děsivě.
Dav mimoděk ucouvl. Mnozí otroci padli na kolena.
Velekněze opatrně usadili na vysoký trůn před hlavním obětištěm. Ostatní žreci zaujali svá místa u dalších obětišť rozložených v půlkruhu, který uzavíral skalnatý výstupek na samém okraji srázu. Ve středu tohoto půlkruhu se tyčil ještě vyšší trůn atlantského vladaře, spočívající na dvaasedmdesáti postupně se zužujících mramorových stupních. Na vysokém opěradle trůnu zářilo velké bronzové slunce, podepírané dvěma propletenými bronzovými hady. Hlavní vladařský trůn obklopovalo dvaasedmdesát trůnů pro panovníky dvaasedmdesáti hlavních říší a zemí, které se podřizovaly Atlantidě.
V doprovodu těchto králů byly k vidění snad všechny odstíny a barvy lidské pleti, počínaje ebenovou kůží Núbijců a konče tvářemi severských Galů, bělostnými jako mladá slonovina, nejrozmanitější šatstvo, veškerá myslitelná výzbroj a výstroj osobních strážců.
Když příchozí zaujali svá místa, ohně náhle zhasly, jako by přes celé to pestré mraveniště mnoha lidských plemen někdo přehodil těžkou plachtu.
Jen na nebi mihotaly pobledlé hvězdy.
Ostře zazněla velká bronzová trouba a bylo ticho. Nebýt pofrkávání koní a slonů a bezděčného šramotu bronzové zbroje, které tu a tam porušily mrtvý klid, mohlo se zdát, že prostranství je úplně prázdné…

Uprostřed tohoto hrozivého ticha se najednou rozlehl hlas žrece. Vysokým tenorem, přerývaně, s nečekanými zámlkami stejně neočekávaně střídanými exaltovaným křikem zpíval o hrůzách tmy, která v sobě tají nevědomá nebezpečí, o hrůze ze smrti a smutku duše zbavené slunce…
Jako odpověď na tento kvil zazněl sbor dětských hlásků. Sbor zpíval jednotvárný táhlý motiv a žrec ho překrýval svými melodickými vzlyky.
Najednou, jakoby z hlubin země, se ozval tichý sbor mužských basů. Nepozorovaně se vpletl do dětského zpěvu jako šum příboje.
Nakonec otřásly pobřežními skalami tisíce bronzových píšťal obrovských varhan rozeznívaných párou – a vtom znovu všechno utichlo…
Ostrý, nenadálý skok do naprostého ticha zmrazil posluchače víc než burácení hromu.
Nervy všech přítomných se napjaly k prasknutí, mnozí v davu si rukama tiskli hruď, jako by se jim nedostávalo vzduchu, hroutili se na zem, někteří si hrůzou rvali vlasy na hlavě…
Celý rituál však připravila a řídila zkušená ruka. Na této poslední, krajní, snad už i nebezpečné hranici nervového vypětí, uprostřed strašlivého ticha, které všechno tisklo k zemi jako zřícená skála, se ozval klidný, křehký hlas Velekněze. To už nebyl zpěv, ale modlitba, či snad obyčejná debata, plná vlídné něhy a naděje.
„Bože Slunce, vyslyš naši modlitbu a daruj strádajícímu, vysílenému lidstvu své blahodárné světlo…“
K neviditelnému Veleknězi se z davu vztáhly ruce…
„Jen ty jsi náš ochránce…“
„Spasitel…“
„Vykupitel před tváří všemohoucích bohů…“ ozývaly se potlačované, naříkavé výkřiky z davu.
Slabý hlas Velekněze zesílil. Už neprosil, už svému bohu téměř přikazoval:
„Ozař blaženým světlem svůj lid, třikrát posvátný bože, přikryj svým teplem svou zemi jak houní – kéž z ní vyrazí plody člověku na užitek. Dej nám popatřit na svou přejasnou tvář…“
Během modlitby Velekněz neustále po očku sledoval přesýpací hodiny, umně zabudované do oltáře za různé kultovní předměty, samozřejmě tak, aby je z prostranství před obětištěm nebylo vidět.
Východ znachověl. Černá postava Velekněze už jasně vystoupila na růžovém pozadí předjitřního nebe. A starý muž náhle vztyčil ruce s dlouhým žezlem a zvučným, pánovitě jasným a pevným hlasem přikázal:
„Zjev se…! Zjev se… Zjev se…!“
A již – snad opravdu poslušen jeho vůle – vytryskl za obzorem první zlatý paprsek, rozhořel se horní okraj slunečního kotouče, slunko vstalo nad oceán a okamžitě zalilo svým světlem prostranství za zástupy, rozhořelo se na leštěných pancířích a přilbách vojáků i na brokátu a briliantech králů a žreců a zaplavilo celou zemi jasnými barvami. Jako by teprve teď zpod země vyrostly vysoké stožáry ovinuté růžemi, ozdobné oblouky ze zelených větví a živých květin, jásavé praporce a bohatě vybarvené koberce…
Celý oceán, kam až oko dohlédlo, pokrývaly slavnostně vyzdobené pětipalubové koráby atlantské flotily…
Věru, všemocný je vladař Atlantidy, s tím by se těžko bojovalo, pomysleli si mimoděk téměř všichni hosté při pohledu na oceán ztrácející se pod trupy mohutného loďstva.
Vojáci zabušili kopími do štítů a po oceánské hladině se slunci vstříc rozlétl radostný pokřik.
Tisícihlasý sbor zapěl Hymnu Slunce – třikrát posvátného boha, světlého, silného, radostiplného životodárce.
Rituál skončil obvyklými oběťmi býků a telat. Do plápolajícího ohně proudilo víno a olej.
Z bronzových kadidelnic stoupaly v rovných sloupech prozařovaných jitřním jasem chuchvalce dýmu vonných trav a smůly; na pokyn vojenských trub se dav zavlnil v přípravách na odchod k poli Boha Války, aby se tu všichni podívali na přehlídku atlantského vojska.
Další troubení uvedlo obrovské masy do pohybu.
Průvod se jako barevná stuha roztáhl po silnici, jaké jinde na světě nebyly k spatření. Po celou cestu zástupy našlapovaly po koberci květin a čerstvých ratolestí.
V čele procesí zářilo na vysoké žerdi, po níž se vinuly popínavé růže, stylizovaně slunce.
Za jednou ze zátočin před vladařovou koleskou náhle vyrostla postava starce. Měl na sobě potrhaný šat z kozlečích kožek. Dlouhé rozcuchané vlasy a vousy

halily jeho postavu až do pasu. V bronzové tváři plápolaly velké moudré oči.
Stařec velitelským gestem králův vůz zastavil.
Stráž se k němu vrhla, ale vladař vojákům pokynul a ti se vrátili zpět na svá místa.
Vladař si proroka a věštce Na-Šana vážil a tak trochu se ho bál.
„Vás, co si libujete v hanebnostech, třeba bít!“ zaburácel hrozivě stařec.
„Hlava mě bolí a srdce prodlévá ve smutku… Od hlavy k patě není na mém těle kouska zdravého… Jizvy, nachové skvrny, zhnisané nevyčištěné rány, nepřevázané, a nepomazané hojivým olejem…“
Jeho hlas přešel do hysterického vřeštění:
„Vaše země je prázdná! Vaše města spálí oheň a lidé v nich zmizí, země se změní v poušť. Tam, kde rostly tisíce vinných keřů, vyrazí trní a bodláčí, v královských palácích vzroste býlí a v pevnostech pelyněk… A v troskách se budou překřikovat jen sýčci a démoni… Až probudí se hněv boží, pozře vás všepožírající žár… Běda, běda, běda…!“
Dav utichl v nábožné hrůze. Král zmateně naslouchal a snažil se uchovat ve tváři masku nevzrušené vznešenosti.
Že by se na mě opravdu měl přihnat hněv bohů? přemítal horečně. Čím jsem vyvolal jejich nevoli, v čem jsem před nimi zhřešil?
A jeho pohled se střetl s pohledem žrece Kuntinašara. Král měl pocit, že v těch očích vidí skrytou hrozbu a ortel…
Ty pohledy se zkřížily jako dva meče…
12. Axa-Guam-Itca a Ata
K úpatí vysoké skály se přilepila maličká hliněná chatrč s plochou střechou. Malému čtvercovému oknu chyběl rám, dveře z tenkých prkének na kožených závěsech přitlučených bronzovými hřeby byly dokořán.
Ve stínu domu seděla stařena a předla. Šedivé vlasy jí padaly do tváře zbrázděné hlubokými vráskami a ona si je čas od času shrnovala ze zapadlých očí hřbetem kostnaté ruky. Její dlouhý nos dosahoval téměř až k ostré, daleko vystouplé bradě.
Před ní na zemi seděla hezounká hubená holčička. Přebírala špinavýma rukama kamínky a dívala se do stařeniny tváře.
„A dál, babičko?“
„Dál? Aha… o čem jsem to vlastně mluvila?“ zahudrala babka a navázala přetrženou přízi.
„Přece o Zlatém věku. Copak ty jsi to zapomněla, babi?“
„Ano, ano… O Zlatém věku… Však ti říkám, že to bylo už strašně dávno…“
„A všechno bylo ze zlata? I chléb byl zlatý? A kameny a jablka taky?“
„Doba to byla zlatá… Všichni lidé žili šťastně jako bozi na nebi. Nebyli ani králové, ani otroci, ani bohatí, ani chudí. Bůh Slunce lidi hřál, hýčkal, konejšil a rozmazloval jako milovaného prvorozence. A lidé si ze zelených větví splétali pásy a věnce na hlavu a tak si chodili, svobodní a rozjásaní, uprostřed zahrad, které jim po celý rok dávaly sladké plody. Čisté prameny hasily žízeň. Lidé se rodili uprostřed květin, kochali se životem do hlubokého stáří, mírumilovně usínali hlubokým spánkem, obklopeni dětmi, vnuky a pravnuky. A jejich smrt byla stejně lehká, prostá a klidná jako západ slunce…“
„A pak?“
„Pak lidé zhřešili a bohové se na ně rozhněvali.“
„Jak zhřešili?“
„Zachtělo se jim vyrovnat se bohům a všechno vědět.“
„A bohové jim ten zlatý věk sebrali?“
Ozvaly se kroky.
K domu se blížil Axa-Guam-Itca, syn žrece Šišena-Itcy. Měl na sobě černou hedvábnou tuniku vyšívanou zlatými ornamenty a obutý byl do lehkých světle žlutých sandálů. Popadl děvčátko za ruce a ono se mu se smíchem snažilo vytrhnout.
„Dobrý den, babičko!“ řekl Axa-Guam a postavil děvče zpátky na zem. „Je Ata doma?“
„Ještě je v práci. Ale brzy se vrátí.“
„Jak to, i dnes je v práci?“
„Pro nás svátky neplatí…“
„A děda Guamf?“
„Ten je doma.“
Axa vstoupil do místnosti. Byla v domě jediná, čistě vybílená vápnem a přehrazená jen podomácku tkaným plátěným závěsem s droboučkými výšivkami. Hrubý dřevěný stůl, několik židlí a lavic a skříňka s hliněným nádobím – to bylo veškeré zařízení. V rohu se našlo místo pro domácí mlýnek na obilí – kamenný kvádr a na něm velký žernov s několika madly. Vedle stála vysoká kamenná stoupa

s tloukem na lisování oleje. V druhém rohu na nevelkém mramorovém podstavci spočívala soška Boha Slunce, nádherná sochařská práce, jedna z nejranějších prací Adiširny-Guanče.
Lysý děda Guamf s šedivou bradou seděl na lavici u okna a smolil oka na ptáky. Když vstoupil mladý žrec, stařec vstal a napřáhl paži na uvítanou.
„Seď, jen seď, dědečku Guamfe. Veselé svátky. Jak to, že jsi nešel na vítání Slunce?“
„Kdepak já a na takovou slávu! Ještě by mě tam lidi umačkali. Šest desítek let ve vlhkých dolech – to není žádná legrace, chlapče. A sluníčko jsem i tady uvítal, jak se sluší a patří. Budiž mu čest a sláva, že mu není zatěžko seslat své paprsky taky nám, ubohým otrokům…“
„A kde je Adiširna-Guanč?“
„Pořád si hraje s těmi svými Zlatými zahradami.“
„Říká se, že vytvořil podivuhodné věci.“
„A jaký z toho všeho má užitek? Jedině snad, že ho nemlátí karabáčem. Jen se podívej, jaké mně zůstaly po těle šrámy od devítiocasé kočky. Až zestárne, taky bude líčit oka na ptáky jako teď já, aby se vůbec udržel při životě.“
„Poslouchej, Guamfe, a nenapadlo tě někdy, že by to všechno mohlo být jinak?“
„Jak jinak?“
„Každá trpělivost má přece své meze. A vás jsou milióny…“
„Á vida, čeho se panáčkovi zachtělo. Rebelie! To už jsme taky zkoušeli. A rebelovali jsme. Ale jak to dopadlo? My máme než motyky a lopaty, kdežto oni meče a ostrá kopí…“
„A kdyby…“
Guamf se zničehonic rozohnil.
„Kdyby, kdyby.... Nech si těch svých kdyby a nejitři staré rány. Ať bolí jen svou obyčejnou bolestí…“
Axa-Guam se zasmušil.
„Půjdu,“ řekl nakonec a vstal. „Atu snad potkám cestou. Měj se dobře, dědečku Guamfe!“
„Ochraňujž tě nejsvětější z bohů…!“
Jenže dřív než Axa-Guam stačil opustit dům, zaslechl venku na dvorku dva cizí hlasy a rozhodl se počkat. Vyhlédl oknem ven a zjistil, že před domkem stojí dva muži v oděvu chrámových sluhů. Axa-Guam si nepřál, aby ho tady ti dva spatřili.
„Bydlí tu porodní bába Calna?“ zeptali se sluhové.
„Ano,“ odpověděla Calna a polekaně upustila vřeteno. „Calna – to jsem já.“
„Jménem Slunce ti přikazuji, abys dnes po západu slunce přišla k bráně Poseidónova chrámu. Budeme tam na tebe čekat a zavedeme tě dál.“
„Slyším a poslouchám…,“ Calna se poklonila téměř až k zemi. „Nějaký porod, že jsem tak smělá?“
„Všechno se včas dovíš!“
Odešli.
Axa-Guam konečně opustil dům a vykročil po bílé cestě, která v jasném slunci jen zářila. Nesnesitelný žár zmírňovaly aleje fíkovníků a platanů.
Po pravé straně bylo ve svazích hor vidět několik dolů, kde se těžila ruda. Vlevo od cesty se, kam oko dohlédlo, až po oceánské pobřeží táhly nuzné hornické osady. Ubohé chatrče se k sobě tiskly jako ustrašené ovčí stádo.
Ve špíně malých dvorků se popelily nahé špinavé děti.
V dolech se pracovalo i v takovémto svátečním dnu.
Axa do jednoho z nich sestoupil.
Jeho kněžský šat s vyšitým sluncem na hrudi byl lepší než deset královských průvodních listin.
Dozorce se uklonil a na znamení úcty k němu natáhl paži.
Axa-Guam jen nedbale pokývl hlavou a zmizel v labyrintu podzemních chodeb.
Stropy podpírala masivní, tu a tam už polozbořená výdřeva z tlustých klád. Místy ponuré podzemí chabě osvětlovaly olejové kahance. Bylo tu horko a dusno.
Kahance velmi často způsobovaly výbuch unikajících plynů a těžké závaly. Horníci tu hynuli po stovkách, ale s tím si nikdo hlavu nelámal – vždyť jich byly statisíce.
Když za takovým závalem zůstala ještě nějaká ruda, odstraňoval se a zaživa pohřbení nešťastníci se ze svého hrobu dostali ven. Když však žíla za závalem mnoho rudy neslibovala a obnovení šachty by si vyžádalo příliš mnoho času a energie, prostě se opouštěla i se zavalenými otroky a hloubila se na jiném místě.
Čím dál se Axa-Guam dostával do nitra země, tím užší a nižší byla chodba. Musel postupovat v předklonu.
Proti němu po čtyřech lezli otroci zapřaženi do bronzových koryt s vrchovatým nákladem rudy.

Některé z nich Axa-Guam zdravil téměř neznatelným pohybem hlavy a tiše jim šeptal:
„Tak po večerní šichtě… ve starém dole…“
Chodba se zúžila ještě víc.
Na předku leželi na boku kopáči a rozrušovali rudonosnou žílu bronzovými motykami.
Axa-Guam se vsoukal až k jednomu z nich a tiše mu řekl:
„Řekni těm svým, že dnes večer se sejdeme ve starém dole…“
„Přijdem,“ utrousil úsečně kopáč a otřel si s čela hojné pramínky potu.
Axa-Guam důl opustil a zhluboka se nadechl.
Za oblastí šachet následovala pole, kde se ruda celé měsíce žíhala. Z hromad rudy stoupal jedovatý dým. Otroci pod nimi dnem i nocí udržovali oheň.
Mladý žrec upozornil na noční shromáždění i je a šel dál.
Slunce žhnulo stále silněji. Mezi hromadami rud ubíhala cesta rovná jako šíp.
Těžko se tu dýchalo a Axa bez ohledu na únavu přidal do kroku.
Hromady rudy zůstaly za jeho zády. Začínala pole, kde se ruda drtila a prosévala přes bronzová síta.
Ještě dál se táhly kamenné zídky, za kterými byla vidět celá oblaka kouře. Tady stály tavicí pece.
Vedle se tyčila vysoká stěna, jíž bylo obehnáno slévárenské město. Tam se vyčištěný a vytavený cín a měď přetavovaly v bronz. Tady se také vyráběly obávané atlantské bronzové zbraně. Do hutního města byl přístup povolen jen žrecům, kteří dozírali na práci. Otroci žili přímo v závodech a za vysokou zeď střeženou silnými vojenskými oddíly vůbec nesměli vyjít.
Ata pracovala u pecí, vláčela od nich na haldy v úzké nůši strusku.
Axa-Guam zastavil před vraty. Do brány v nepřetržitém proudu vjížděly povozy s nákladem cínu a mědi, ven se vracela stejně nekonečná řada vozů prázdných.
Otroci bičovali své oslíky, dozorci zase otroky. Mezi povozy postupovaly karavany oslů, koní, velbloudů a slonů. Svištění karabáčů splývalo s řevem zvířat a tlumenými steny otroků.
Ženy nosily děti na zádech v pletených košících.
Za zdí zazněla bronzová trubka a z vrat se vyhrnul zástup lidí.
Axa-Guam se postavil hned vedle cesty.
„Ato…!“
Jedna z otrokyň se ohlédla.
Protáhlé černé oči se radostně zaleskly.
Axa-Guam se otočil a vyrazil úzkou pěšinkou po horském úbočí vzhůru.
Ata, sestra Adiširy-Guanče, se vydala za ním.
Z davu otroků za nimi dolétlo několik trpkých poznámek:
„Jen za ním pěkně běhej! Třeba si tě vezme za ženu a nastěhuješ se do paláce.“
„Tak vlastní harémy už jim nestačí, ještě se vláčejí za otrokyněmi. Fuj!“ vyštěkl vztekle černý otrok a zahrozil za vzdalující se dvojici pěstí.
Ata mladého muže dohnala za záhybem pěšiny, kam už z cesty nebylo vidět.
Axa k ní toužebně vztáhl ruce.
„Nedotýkej se mých rukou, jsou špinavé od práce… Hned se trochu opláchnu v potůčku,“ zarazila ho s rozpačitým ruměncem ve tváři.
Mladík ji uchopil za ramena a políbil ji na čelo.
„Jak to, že nejsi na oslavách?“ zeptala se Ata. Již si omývala ruce v horské bystřině.
Její snědou pleť zkrápěla vodní tříšť, prozářená sluncem. Dívka s bezděčnou grácií napřáhla ruce vstříc shora dopadajícímu křišťálově čistému proudu.
Axa-Guam se na ni láskyplně zadíval.
Byla stejně krásná a urostlá jako Adiširna-Guanč. V téže krátké haleně přetažené koženým opaskem vypadala jako jeho mladší bratr. Jen těžký cop, stočený na zátylku a ještě víc zdůrazňující klasickou křivku protáhlé atlantské lebky, a obrysy pružných ňader prozrazovaly, že to není jinoch, ale dívka. Když se domyla, utrhla nad bystřinou šípkovou růži a vetkla si ji do vlasů.
„A je to…,“ zašeptala a jemně pohladila Axovo zápěstí.
Mladík vřele stiskl její dlaň a ruku v ruce se uchýlili do stínu vavřínového háje, k místu, kde ve skalní rozsedlině pramenila bystřina.
Posadili se.
Vzduch voněl pelyňkem a trpkými horskými travami. Odkudsi sem vítr zavál aróma kvetoucích pomerančovníků.
Zdola od cesty zaznívaI šum mnoha lidských hlasů.
Dál bylo vidět pruh oceánu vyhřívajícího se v paprscích poledního slunce.
Vysoko nad nimi se prostíralo pole Boha Války.
Čas od času odtud zaletěly hromové fanfáry bronzových trub a nadšené volání zástupů.

V háji však bylo ticho. Ve vzduchu se vznášel zpěv tisícihlavého sboru cikád… Byl tak jednotvárný, že vlastně splýval s tichem. Se zvonivým tichem.
„Proč nejsi na oslavách?“ opakovala Ata s lišáckým úsměvem svou otázku. Držela v rukou vavřínovou větvičku a pomalu z ní otrhávala lístky.
„Protože jsem tady!“ oplatil jí stejnou minci Axa-Guam.
„A co když si někdo všimne, že tam chybíš?“
„No a co? Otec se chvíli bude zlobit, a tím to skončí. Stačí, že jsem se zúčastnil vítání Slunce. Přísně vzato je to vlastně nuda. Naše vojska budou cizokrajné hosty oslepovat třpytem leštěného bronzu, trouby budou řvát tak, až se koně začnou poplašeně vzpínat nebo naopak klesat na kolena. Je to samozřejmě velkolepé divadlo, ale tohle představení jsem viděl už mnohokrát. Na světě jsou mnohem zajímavější věci…“ A laskavě na dívku pohlédl.
„Co přijde pak?“ otázala se Ata a nechala volně klesnout dlouhé husté řasy, pod kterými na spodní víčka ulehly modravé stíny. „Co bude dál?“
„Pak. začnou válečné hry. Potom se – už ve světle pochodní – obvykle koná ceremonie přinášení darů. To už je zajímavější. Říká se, že bělolící lidé v kožešinových oblecích přivezli ze severních zemi živého bílého medvěda a jakési podivné zvíře podobné rybě, s kulatou hlavou a silnými ploutvemi. Taková zvířata prý žijí na konci světa, kde voda mrazem tuhne tak, až je tvrdá jako křišťál.“
Ata mu naslouchala dychtivě jako zvědavé dítě, s očima otevřenýma dokořán.
„A kde jsou ta zvířata?“
„Zdechla horkem.“
„Chudáčci…! A potom?“
„Potom bude zase vladař obdarovávat své hosty – látkami, vzácnými vonnými mastmi z aromatických smol a míz, získaných z kořenů a květin, vínem, zlatem, drahokamy – zkrátka vším, nač je bohatá naše země, přirozeně s výjimkou bronzových zbraní…“
„A tvá sestra je také na oslavách? Ona je přece královna!“ zaskočila Ata mladíka další otázkou.
Axa-Guam se zachmuřil.
„Ne, ona není královna. Bude v královském harému. Můj otec Šišen-Itca je tou ‚poctou‘ úplně unešen… Chudinka moje sestra… Jak ta naříkala! Krále nenávidí. Ale tohle já nedopustím!“ Axa-Guam potřásl zaťatou pěstí. „Nechme toho. Raději mi ty řekni něco o sobě. Proč tě poslali na tak těžkou práci? Na to jsem se tě ptal už několikrát.“
„Nebuď hlupáček, copak to není jedno?“
„Ne, tentokrát se odpovědi nevyhneš! Jinak s tebou začnu zacházet jako s otrokyní!“
Vytrhl jí vavřínový proutek z ruky a žertem ji začal lehce švihat po rameni.
„Tak mluv, mluv přece!“
„No dobře, když tolik naléháš. Sloužila jsem v paláci žrece Kuntinašara. jednou večer, když jsem mu před spaním přinesla osvěžující nápoj, mi řekl:
‚Líbíš se mi, Ato. Tebe bych chtěl mít ve svém harému.‘ ‚Jenže ty mně se nelíbíš, Kuntinašare, a já na tvůj harém nejsem zvědava, ‘ odpověděla jsem.“
„Tohle že jsi mu řekla?“ zvolal Axa-Guam a nadšeně se plácl do kolen.
„To jsem mu řekla.“
„A co on?“
„Usmál se, protože to považoval za odpověď holčičky, která o svých slovech neuvažuje. ‚Nezapomínej, že jsi má otrokyně a já tvůj pán. Přistup blíž.‘ Já však stála nepohnutě.
On vstal a vykročil ke mně.
Tak jsem uskočila a popadla krátký meč, který stál opřen v hlavách postele.
Lekl se a strašně se rozhněval.
‚Ty zmije!‘ zasípal a zavolal otroka, který hlídal za dveřmi.
‚Okamžitě ji nech odvézt do Černého města na těžké práce…‘ To je všechno.“
„Ty máš ale kuráž!“ žasl Axa-Guam. „Mohl tě tím mečem na místě zabít.“
Pak se usmál a dodal:
„Inu, Kuntinašar má na vaši rodinu smůlu. Tvůj bratr ho nutí blednout závistí, a teď ještě tohle… Ale poslyš, Ato, takhle už to dál není možné. Musíme Atlantidu změnit. Ty dobře víš, že tě mám rád a že pro mě nejsi žádná otrokyně. Otec by však nikdy nesouhlasil s naším sňatkem, to se příčí zákonům. Ale my ty zákony změníme. A celou zemi přeoráme bronzovým pluhem.“
„Já se tvou ženou nikdy nestanu. Něco takového mě prostě ani nesmí napadnout. Stačí mi tvá láska.“
„Ale já chci, aby ses stala mou ženou. A nejen to… To potlačované sténání otroků mě pronásleduje a otravuje mi život Mám pocit, že v každém z nich úpí tvá duše. Já vás chci osvobodit, i tebe chci osvobodit!“
Ata se na něj upřeně zadívala a v očích jí zářil úžas.

Ale Axa-Guam ji neviděl. Mluvil jako v horečce:
„Setkal jsem se s Adiširnou a navrhoval jsem mu, aby se připojil k připravovanému povstání otroků. On se však vznáší jako ve snách, je příliš velký umělec, než aby o takových věcech mohl vážně přemýšlet. Ale nakonec se k nám přidá, uvidíš. Jeho pomoc potřebujeme. Nálada mezi otroky kvasí již dávno… V čele vzpoury budu stát já. Já sám otroky povedu na Posvátný Vrch. Zmocníme se arzenálů a zkřížíme meče s vladařovými vojáky. A zvítězíme, protože na naší straně stojí pravda.“
Přesně v tom okamžiku zemskou kůru vlnivě rozhoupal lehký záchvěv podzemí.
Ata nadskočila a zbledla.
„Co je to…?“
„Nenecháme tu kámen na kameni! A pak postavíme novou, svobodnou Atlantidu, kde nebudou otroci ani vladaři, jen radost ze svobodné práce. A znovu nadejde Zlatý věk.“
Druhý, tentokrát už silnější otřes vrátil Axa-Guama zpátky na zem. Listí na stromech se drobně zachvělo. Malý kámen, ležící na samém kraji útesu, se utrhl a valil se dolů, poskakoval po jiných kamenech a se stále tišším rachotem se nenávratně vzdaloval.
„Ty otřesy půdy jsou poslední dobou stále častější!“
Když si povšiml polekané a bledé Atiny tváře, pokusil se vše obrátit v žert:
„Vidíš to, Ato, sama zem se otřásá při pohledu na zločiny vladaře a žreců.“
Ata se však neusmála. Teskně na Axa-Guama pohlédla a tiše zašeptala:
„Nedělej to!“
„Ty se bojíš!“
„O tebe.“
„Půjdeš s námi, Ato?“
„Pro tebe třeba umřu…“
13. V magickém kruhu
V sále už se sešli Kuntinašar, Zanuciram, Anuguan, Agušatca a Nugi-Estcak.
„A tady máme Elzaira,“ prohodil spokojeně Kuntinašar. „Chybí jen Keletcu-Ašinacak.“
„Jako obvykle váhá. Úmyslně jsme toto setkání připravili na pravé poledne, kdy vladař a celý jeho dvůr obvykle uléhají ke spánku. Jenže Keletcu-Ašinacak si musí přijít pro horoskop, který jsem pro něj sestavil,“ řekl Elzair.
„A to je stejná jistota jako to, že hvězda krále Guana-Atagueragana se kloní k obzoru.“
„Je příjemné umět rozkazovat hvězdám!“ odtušil s úsměvem Kuntinašar.
„Nesměj se, hvězdy nelžou!“ urazil se astrolog.
„Ještě aby lhaly! Stačí, že lžou lidé…! Ale teď se přece nebudeme přít. Anuguane, dohodls s tou babicí všechno, jak jsme si řekli?“
„Calna chápe rychle. Je to mazaná stařena. Měli bychom jí hodit pár sluníček*6, ať trochu zahřejí její staré kosti.“
Dveře se rozlétly – vstoupil bratr atlantského vladaře, atcorský král Keletcu-Ašinacak v doprovodu žrece Šitcy.
Žreci vstali a pozdvihli paže, aby příchozímu požehnali a pozdravili ho.
„Kéž jas tvé velikosti stojí vždy při nás!“ pronesl slavnostně Kuntinašar.
„Zdravím vás. Tak jak vypadá můj horoskop, Elzaire? Dobře? Všechno v pořádku?“
Keletcu-Ašinacak měl krátkozraké oči, což ho nutilo zvláštně naklánět hlavu. jeho malé suché dlaně setrvávaly ve stálém nervním pohybu. Roztřesené prsty nejistě čechraly narezlou bradu. Tyto bezděčné, chaotické pohyby, které se k panovnickému majestátu jaksi nehodily, dokázal opanovat jen při slavnostních příležitostech.
„Slunci budiž sláva! Tvůj horoskop je báječný, ó velký králi! Hvězdy jsou ti příznivy. Dovol, abych ti ho přečetl.“
A Elzair zpěvavě spustil:
„Velkému a slavnému, mocnému panovníku atcorskému…“
„To nemusíš, nech toho…“ zamával Keletcu vysušenýma ručkama. „Přejdi rovnou k tomu hlavnímu…! Ano, říkej jen to podstatné… a můžeš vlastními slovy… ano?“
„Tvá hvězda, ó velký králi, na své vzestupné pouti zářila nejjasněji ze všech a přeťala i dráhu třikrát velkého krále atlantského Guana-Atagueragana. Paprsky jeho hvězdy pohasly v žáru té tvé, ó vládce Atcoru!“
Keletcu-Ašinacak byl vzrušen, potěšen, ale zároveň tak trochu ztratil kuráž.
„Co to všechno má znamenat?“ zeptal se a přejel skelným pohledem přimhouřených očí skupinu žreců. Pravá ruka usilovně mnula ryšavé vousy.
„Velký králi!“ vystoupil z hloučku žrec Anuguan. „Abych ti mohl odpovědět na tuto otázku, pročetl jsem všechny tabulky státního archívu ode dne tvého narození. A teď slyš, co jsem zjistil – pravoplatným panovníkem Atlantidy jsi ty!“

„Já…? Ale já jsem mladší! I když jsme se narodili jako dvojčata…“
„Jsi starší, ó velký králi! To jasně stvrzují naše tabulky, a nejen ony!“
Anuguan přistoupil ke zdi, odemkl tajná dvířka a vpustil do sálu Calnu.
„Tady je porodní bába, která tobě a tvému bratrovi pomáhala na svět. Mluv, babo, kdo se narodil jako první: král Keletcu-Ašinacak, nebo Guan-Atagueragan?“
„První se narodil král Keletcu-Ašinacak. Dobře jsem si povšimla, že prvorozenec měl na rameni velké mateřské znamínko…“
„Mateřské maminko? To je pravda, mám na rameni velké mateřské znamínko…“
„Pak se teprve narodil Guan-Atagueragan. Když otrokyně děti omyly a ukázaly je jejich otci, třikrát velkému králi Atagueraganovi-Kukulkanovi, ukázal na Guana a řekl: Ten je prvorozený a můj následník!“
„Ale proč, proč to udělal?“ zvolal neštastně a ukřivděně Keletcu-Ašinacak.
„Nehněvej se, ó velký králi, ale tvému otci se nelíbila barva tvých vlasů. A ještě něco, tvá hlava mu připomínala ovčí… Navíc ses narodil příliš slabý a král se bál, že bys mohl brzy zemřít nebo že z tebe bude příliš neduživý panovník… Nebo snad neduživý muž a otec, už si přesně nevzpomínám…“
„Tebe víc nepotřebujeme, Calno,“ pokynul stařeně Kuntinašar.
Calna se uklonila až k zemi a zmizela.
Žrecové vyčkávavě mlčeli. Keletcu-Ašinacak tu seděl jako hromádka neštěstí a pročesával si řídký vous roztřesenými prsty. Nakonec promluvil Anuguan:
„Velký králi! Já jsem Strážce Zákona! A domnívám se, že ve jménu posvátné litery našeho zákonodárství by ti měla být navrácena všechna tvá práva.“
V Keletcových krátkozrakých očkách zahořela radost, ale vzápětí neklidně zamával rukama.
„Ale co tě nemá, copak to jde…? A co bratr?“
„Navrhneme mu, aby se trůnu vzdal dobrovolně. Nu a pokud by nesouhlasil…“
„To je přece jasné, že nebude souhlasit! Jak jinak! Tolik let panoval, a najednou…“
„Když nebude souhlasit, máš přece armádu a loďstvo. Část vojsk a vojevůdců Guana-Atagueragana s ním není spokojena. Mezi dalšími panovníky, kteří Atlantidě podléhají, také vždycky najdeš spojence. A my jsme s tebou. Ty teď musíš udělat jedno jediné – přihlásit se o svá práva. Ostatní vykonáme my – s tebou a tvým jménem.“
„Abych pravdu řekl, nevím… Přišlo to tak najednou…“
„Tvé pochyby chápeme, ó velký králi,“ ujistil ho Elzair. „Příbuzenské city…, bratrská láska… Ale naše pozemská pouť je předem vepsána na nebesa. Pokud ještě pořád pochybuješ, uděláme jednu věc. Prostřednictvím sil, které mi propůjčili bohové, vyvoláme stín tvého otce. Ať tedy o trůnu rozhodne on.“
„Otcův stín?“ otázal se s úlekem a zároveň se zájmem Keletcu-Ašinacak.
„Ano, otcův stín!“
Elzair sáhl po dalších tajných dveřích a poručil zmatenému králi:
„Vstup dovnitř!“
Keletcu-Ašinacak nerozhodně překročil práh. Žreci ho následovali.
Dokonale kruhová místnost s kopulovitým stropem bledě modré barvy připomínala nebeskou báň. Pro tuto podobnost mluvily i zlaté hvězdy poházené po modři malého nebe. Uprostřed mozaikové podlahy byl vyložen geometricky přesný kruh s vepsaným pětiúhelníkem. Ve středu tohoto obrazce hrozivě čněl úzký bronzový trůn se sluncem na opěradle. Trůn jako by střežily dvě útlé bronzové svítilny, jejichž stojany se stáčely ze tří navzájem propletených hadů. Zahnuté hadí ocasy tvořily nožky obou svítilen. Tři zlaté hlavičky se smaragdovýma očima a otevřenými tlamami, které vzbuzovaly obavu, jako by už v příštím okamžiku chtěly zasadit smrtící skus, se skláněly nad plamenem.
„Posaď se!“ vybídl krále stejně velitelsky jako před chvílí Elzair.
Keletcu-Ašinacak bázlivě překročil hranici kruhu a po několika schůdcích vystoupil na trůn.
„Teď pukne stěna času…!“
Elzair zvedl ruce nad hlavu a začal vznešeně a táhle pronášet magická slova:
„AGAN, CITA, ATIC, NACA…“
Při každém tomto zaklínadle plamen svítilny mírně potemněl, až se nakonec ztratil úplně. Sál se ponořil do neproniknutelné tmy.
Keletcu-Ašinacakovi strašlivým vypětím zvonilo v uších a před očima se mu rozběhla zelená kola.
Nastalo tíživé ticho.
V dálce se ozvaly jemné tóny flétny. Ve stejném okamžiku se na kopuli objevil hádek bledě modré barvy. Světelný hádek se neustále pohyboval, chvílemi zářil, chvílemi zase pohasínal. Jeho pohyby a intenzita světla se přesně řídily flétnovým motivem. Jakmile se melodie rozezvučela silněji a rychleji, hádek se hned rozzářil a jeho pohyby se zrychlily. Když flétna utichala a zvolňovala

tempo, hádek hasl a jako by ho opouštěl život. jednotvárný nápěv flétny se skládal z pouhých pěti tónů.
Monotónní hudba a hra světel Keletca zhypnotizovaly. Měl pocit, jako by se díval na svítivé zvuky, či snad naopak naslouchal melodii světla, a nedokázal se v těch dojmech vyznat.
Po chvíli se připojil druhý hádek a druhá flétna. To vše se ještě o pár minut později začalo proplétat, dohánět a předhánět se třetím a čtvrtým hádkem a dalšími dvěma flétnami. Motivy se chvílemi ukládaly do jediné melodie, ale potom se zase rozbíhaly každý jinam. Čtyři hádci postupně utvořili kruh. Pohyb ustal a flétny umlkly. Kruh se rozzářil rovnoměrným fosforeskujícím světlem. Pak se jakoby propadl a nakonec se proměnil v kruhové okno, za kterým byl jen prázdný prostor, zamžený lehkou mlhou. Před ohromeným Keletcu-Ašinacakem se zjevil – alespoň on tomu v tu chvíli skálopevně věřil – otcův stín. Stín prstem ukázal na Keletcu-Ašinacaka a sálem jasně zazněl hlas:
„Keletcu-Ašinacaku! Čeká tě atlantský trůn…!“
Vše se znovu ponořilo do tmy.
Keletcu vykřikl a omdlel.
Žreci ho vynesli z kruhového sálu ven a přivedli ho k vědomí.
„Třikrát velký králi Atlantidy!“ oslovil ho slavnostně Kuntinašar.
„Ještě nejsem atlantský král,“ namítl chabě Keletcu s nepřítomně bloudícím pohledem.
„Pro nás už jsi král! Stín tvého otce tě uvedl na trůn Velké Atlantidy.“
„Otcův stín přece řekl: Čeká na tebe atlantský trůn… Nemyslel tím, že mě čeká po bratrově smrti?“
Kuntinašar sekl rozmrzelým pohledem po Elzairovi.
„Výrok tvého otce je naprosto jasný; čeká na tebe trůn! To znamená, že nesmíš váhat,“ vyhrkl překotně Elzair.
„Ano, ano… Dobrá, rozmyslím si to. Jsem příliš unaven. Ale odpověď vám dlužen nezůstanu. Šitco, odveď mě…“
Keletcu-Ašinacak se opřel o žrecův loket a vzdálil se.
„Tos nemohl ten stín přinutit, aby řekl něco jiného? Čeká na tebe trůn! Nemohlo to znít raději takhle: Keletcu! Přikazuji ti sesadit Guana z trůnu násilím. Ty jsi pravoplatný následník! Nebo tak nějak!“ hněval se Kuntinašar. „Vy mágové máte hrozný zvyk – mluvit v hádankách, mlhavě! A tentokrát jsi to zamlžil až přespříliš!“
„Kdo mohl vědět, že je to takový nekňuba,“ omlouval se Elzair. „Tomu aby člověk napřed všechno přežvýkal a teprve pak mu to předložil…“
„Ale jako králíček by se mi nezdál špatný… dokonce moc šikovný králíček by to byl,“ zasnil se Zanuciram. „Takový pohodlný…“
„Pohodlný bude, až se z něj stane atlantský král. Ale jak ho dostat na trůn?“
„Musíme to vzít z opačného konce,“ mínil Anuguan. „Mně je známo, takže teď už to bude známo i vám, že se připravuje povstání otroků. V jeho čele stojí Axa-Guam-Itca, syn věrného králova ohaře Šišen-Itcy. Mládí je prostě mládí! Prý zahořel láskou k nějaké otrokyni a teď kvůli tomu chce celou říši převrátit vzhůru nohama! Nu a právě tohoto Axa-Guama krásně využijeme pro své cíle. Když vzpouru správně usměrníme, mohou ti špinavci zabít Guana-Atagueragana sami. A přesně to potřebujeme. S otroky pak už snadno zatočíme a na trůn posadíme tu atcorskou ovečku. A staneme se neomezenými vládci Atlantidy. Nu a kdyby se povstání nezdařilo a hlava Guana-Atagueragana zůstala tam, kde je, padne hlava Axa-Guama a my zůstaneme stranou – tím spíš, že jeho otec v takovém případě taky nedopadne nejlíp!“
„Tomu říkám pravý atlantský diplomat! Strážce Zákona, který podporuje povstání otroků!“ rozesmál se Kuntinašar.
Podzemní otřes proběhl v několika lehkých vlnách podlahou paláce a muži se zapotáceli. Někde zašramotila uvolněná omítka.
„Ten neklid v podzemí mi začíná dělat starost.“
„To nestojí za řeč!“ mávl rukou Kuntinašar.
„Inu, podobné události někdy za řeč stojí,“ namítl Anuguan. „Naše tabulky vyprávějí o několika strašlivých zemětřeseních a výbuších sopek. Například pyramida, na které stojí tento palác a která je pevnější než skála, před třemi tisíci lety pukla a musela se tenkrát opravovat. Jistě si dovedete představit, co se asi stalo s paláci a chrámy…“
„Že by ses chystal žít tři tisíce let, Anuguane? Já si myslím, že pro nás to ještě vydrží! A pak…? Ať si popraskají třeba všechny pyramidy – jako skořápky pečených vajec!“
Kuntinašar slastně zívl a dodal:
„A vůbec, je čas jít spát!“
14. Hádě

„Hotovo!“ Adiširna-Guanč odložil bronzový sekáč a kladivo, poodstoupil od sochy a zasněně si ji prohlédl.
Před ním jako živá stála Sel v krátké lehké tunice, s kopím připraveným k ráně v napřažené pravici. Celá postava jako by byla v pohybu. Pravá noha nakročila kupředu. Levá ruka krotí na řemínku dva šlachovité lovecké psy s ostrými čenichy a svaly napjatými jako lana. Seliny vlasy pevně stahovala stuha sepnutá broží ve tvaru půlměsíce – symbolu dívčina jména*7.
Adiširna se opájel svým dílem. Takhle dívku spatřil poprvé, v lese na lovu.
Nad oceán už vystoupil velký měsíc. Po mramorové tváři sochy klouzal měsíční paprsek a Adiširna by byl přísahal, že se na něj Sel usmála.
V poryvu lásky k soše přistoupil a políbil ji na chladné mramorové rty.
„Checheche… bohové svatí, on se snad zbláznil…“
Adiširna rozpačitě ucukl a otočil se. Za ním stála chůva královny Sel a jeho druhá babička Gu-Šir-Ca.
„Co se stalo, proč jsi přišla?“
Ca se začala neposlušnými prsty přehrabovat v záhybech své suknice, nakonec se stařeckým hekáním a lamentováním vydolovala smotaný kousek látky a podala ho Adiširnovi.
„Na, přečti si to!“
Adiširna jí vzkaz dychtivě vytrhl z rukou, rozmotal ho a rozechvěle se do něj začetl. Pak cosi nesrozumitelně zvolal, zastrčil hadřík do záňadří a za chvíli už se hnal širokými ulicemi k Posvátnému Vrchu.

Obyvatelé Atlantidy užívali nočního chladu. Z tmavé zeleně zahrad zněly písně, flétny a vrkání kitcar*8. Domy byly bohatě osvětleny a odtažené závěsy odhalovaly jejich vnitřní prostory pohledům nočních chodců. Atlantiďané polehávali kolem nízkých stolků, po nichž se vinuly popínavé růže a které se prohýbaly pod mísami jídla a masivními poháry. Otroci nalévali víno do číší tenkým rubínovým pramínkem z vysoko zdvižených štíhlých amfor. Všude znělo spokojené žertování a smích.
„Málo piješ, proto se tak bojíš zemětřesení,“ zaslechl Adiširna úryvek jakéhosi rozhovoru. „Musíš víc pít a na to houpání země pod nohama si zvykneš. Země je opilá a potácí se. A my se opijeme taky… Otroku, dolej vína…“
Adiširna rychle kráčel dál. V sytém stínu vavřínového háje se rozezněla laškovná píseň. Čísi ženský hlas rozverně zpíval:

Atlantida tiše dříme
v modrém svitu měsíce,
jako měsíc zemi líbá,
líbej ty mě na líce.

Ženskému hlasu hned odpověděl mužský:

Ať zahoří oči vášní,
polibky a – však už víš…
Sladce rudou vinnou krví
naplníme noci číš!

Nakonec se oba hlasy slily v dvojzpěv:

Ať je, co chce! Nestýskej si!
jasně svítí měsíc nám…
Písně zpívej, sám tu nejsi,
číši noci pij do dna!

Ozval se smích a zvuk polibku.
Adiširna došel k padacímu mostu pod Posvátným Vrchem.
„Kdo je?“ zvolal voják.
„Adiširna, otrok. Mám přijít do Šišen-Itcova paláce a opravit potrubí v lázni.“
Geniální sochař a klenotník Adiširna-Guanč, umělec, jaký se rodí jednou za tisíc let, musel skutečně velice často docházet do příbytku žreců a opravovat tam všechno možné až po potrubí a dveřní zámky. Na Posvátném Vrchu ho všichni znali, takže bez potíží mohl okamžitě překročit hranici zakázané části města.
Na Vrchu nevládlo takové veselí jako ve městě. Paláce stály víc o samotě, každý byl obehnán vysokou zdí.
Adiširna zabočil do jedné z bran, na cestu hustě lemovanou cypřiši. Stromy tu vytvářely neprostupnou stěnu, takže v aleji byla téměř naprostá tma. Smolnaté chvojí pronikavě vonělo. Před osamělým nočním chodcem se v písku ozvalo skřípění

čichsi sandálů. Adiširna se obratně vmáčkl mezi stromy.
Pomalým krokem přešel voják osobní stráže a broukal si pod nos jakýsi popěvek. Když jeho kroky umlkly v dálce, pustil se Adiširna dál. Na konci aleje zářila světla paláce. Mladík se prodral spletí cypřišových větví, aby se k paláci dostal některou z bočních zahradních pěšinek. Závěsy ve sloupoví byly zatažené. Za nimi se ozývaly nějaké hlasy. U jednoho sloupu se krčil ve skrytu oleandrového keře otrok Kuacrom, sluha žrece Šišen-Itcy, a zřejmě špicloval. Adiširna k němu přistoupil a tiše se zeptal:
„Kde je Axa-Guam?“
Kuacrom mávl rukou, přiložil si dlaň k ústům, aby tak naznačil, že je třeba mlčet, a ukázal na závěs.
Adiširna se do hlasů zaposlouchal taky. Mluvil Šišen-Itca a jeho žena.
„Hanba! Taková hanba! Prokletí na tvou hlavu, porodila jsi hádě a hřála ho na prsou, až vyrostlo v hada! Můj syn Axa – a zrádce! Chystá královraždu. Tráví skoro všechen svůj čas mezi otroky a připravuje s nimi vzpouru… Zhanobil mé dobré jméno, velké jméno, které v dějinách Atlantidy tolik znamená…! Musím ho okamžitě udat vladaři…!“
„Třeba se ještě všechno dá napravit… Zabránit povstání. Zmařit plány těch lidí. Neunáhluj se, zapřísahám tě…“
Adiširna rychle odvedl Kuacroma stranou:
„On ho chce udat?“
„Ano.“
„Tak poslouchej, Kuacrome. Musíš v tom Šišen-Itcovi za každou cenu zabránit… zdrž ho nějak, něco si proboha vymysli… Já teď nemám čas lámat si s tím hlavu, ale král se o spiknutí nesmí nic dovědět, rozumíš? Každopádně čím později se o něm doví, tím lépe. Kde je Axa-Guam?“
„Ve staré šachtě, na tajném shromáždění otroků.“
„Dobře. A nezapomeň, oč jsem tě žádal, Kuacrome!“
A Adiširna nehlučně zmizel v cypřišové aleji.
15. Ve staré šachtě
Adiširna se vmísil do davu otroků.
Axa-Guam právě končil svou řeč.
Mluvil o strašném utrpení otroků, o jejich životě, připomínajícím věčný žalář, a vyzýval je, aby povstali, zbavili se okovů, zabili krále, uchopili vládu do svých rukou a byli zase svobodní jako kdysi.
Jasné světlo měsíce se měkce ukládalo na to lidské hemžení. Polonazí otroci zaplavili obrovské údolí s několika starými opuštěnými šachtami. Oblepili svými těly hromady štěrku a hlušiny, seděli po skalách, na stromech i jen tak na zemi… Adiširna přejel pozorným pohledem po zástupech a okamžitě pochopil, že v těch lidech není jednota.
Někteří otroci Axa-Guamovi viseli na rtech a s pootevřenými ústy horlivě přikyvovali na znamení souhlasu, jiní stáli nehybně s rukama založenýma na prsou a dívali se na mladíka nedůvěřivě, ba nepřátelsky.
„Smrt, nebo svoboda!“ zvolal Axa-Guam závěrem a seskočil z balvanu.
Na jeho místo se postavil otrok, kterému se říkalo Vztekloun. Kůži měl světlou, šedé oči svět pozorovaly se zavilým posměškem, ústa křivil zlý škleb.
„Axa-Guam, syn žrece, nám tu vykládal o našem utrpení. Moc mu děkujeme, že nás takhle vzdělal, bez jeho přispění bychom o ničem takovém nevěděli!“
V davu se rozlehl smích.
„Ale kde se v něm najednou vzalo tolik lásky k otrokům? Snad nepřišla společně s láskou k jedné z našich dívek?“ A Vztekloun střelil pohledem po Atě, která stála vedle Axa-Guama. „Ale co když tě ta tvá láska přejde, Axa-Guame, nebo co když tě Ata nechá? Nezahoříš pak o to větší záští vůči otrokům?“ Vztekloun znovu upřel zběsilé oči do davu. „Vy, otroci, tedy chcete být svobodní. Ale čím začínáte? Tím, že si nejdřív vyberete nového vladaříčka – Axa-Guama. A co když vás zažene pod meče a karabáče a pak uteče zpátky na svůj Posvátný Vrch…? Z otroctví se musí vymanit sami otroci! Povstání není nic pro zamilované v róbách zdobených zlatem. To si myslím já!“ A slezl z kamene dolů.
Zástupy se rozvášnily. Teď se lidé zdáli být zajedno, ale rozhodně ne ve prospěch Axa-Guama, na kterého se upřely tisíce záštiplných očí. Nad hlavy vzlétly pěsti.
„Nevěřte mu…!“
„Nastrčili ho mezi nás žreci! Žeňte ho pryč!“
Na kámen se vyškrábal Šilhavec, kterému se o tuto přezdívku před lety postaral jeden dozorce, když mu karabáčem vyrazil oko. Šilhavec teď lstivě přimhouřil to zbylé, zakroutil hlavou a položil si ukazovák na špičku nosu.
„Asi takhle…,“ řekl.
Lidem se to zalíbilo a dav v okamžení utichl.

„Vztekloun má pravdu. Jenže se na věc dívá jedním okem, tím, na které já nevidím…“
Otroci kolem balvanu se rozesmáli.
„A teď se na věc podíváme mým druhým okem, co mi zatím slouží. Ruku na srdce, věříte vy sami v úspěch povstání? Věříte, že porazíte legie atlantských vojáků a získáte svobodu? Ne, v to nevěříte. A povstání stejně bude. A proč? Protože už nemáme sílu dál tohle snášet. Protože hůř už nám být nemůže: mrtví dojdou klidu, kdežto živí musejí zkoušet v tomhle žaláři. A vtom mezi nás přijde Axa-Guam a řekne nám: jsem s vámi. Pomůžu vám. Proč ne, ptám se? Lepší je, když je s námi, než kdyby byl proti nám. A co ho mezi nás přivedlo, to je snad jedno. Že to byla jedna naše dívka? Ano, je to tak. Ale našich dívek jsou přece plné harémy. Mohl si vybrat, kterou chtěl. Jenže on přišel mezi nás. A proto asi začal cítit s naším neštěstím… Proč to všechno říkám: věřit mu nemusíme, ale vyhánět ho taky není proč… Třeba se nám ještě bude hodit – no nemám pravdu?“
Znovu se šťouchl ukazovákem do nosu a ztratil se v davu.
Axa-Guam si setřel s čela pot. Takový vývoj událostí rozhodně neočekával. Byl zvyklý dívat se na otroky jako na němé, ubité, pokorné stádo. Stačí jim říct vlídné slovo, pohladit ta hovádka pěkně po srsti a půjdou s vámi. On přece sestoupil až na jejich úroveň! Tak dlouho se opájel svým postavením dobrodince a spasitele – a najednou se dočká toho, že velké shromáždění se změní v nějaký soud, u kterého on vystupuje jako obžalovaný. Ty troufalé, naprosto svobodné výroky o něm, ten kousavý, až posměšný tón… Cítil, jak se v něm proti jeho vůli probouzí prastará kastovní nenávist a opovržení vůči otrokům…
S uzavřeným a hrdým výrazem ve tváři znovu vystoupil na balvan.
„Přispěchal jsem vám na pomoc, a vy mě soudíte. Já se nehodlám stát vaším vladaříčkem. V čele povstání klidně může stát Vztekloun… Já…“
Masy pod balvanem se zavlnily a lidé někomu uvolňovali průchod. Tím průchodem kráčel Kuacrom s nějakým pytlem v ruce.
„Rozestupte se! Rozestupte se! Nesu vážnou zprávu…“
Kuacrom došel až pod Axa-Guama, pytel zvedl a vytřepal z něj jakousi velikou kouli.
„Co je to…?“ zeptal se nechápavě Axa-Guam, náhle však na smrt zbledl a zapotácel se hrůzou.
Osvětlená mrtvolným jasem měsíce na něj zeskelnatělýma očima zírala hlava jeho otce, žrece Šišen-Itcy.
Axa-Guam se zachytil skály a cítil, jak ztrácí vědomí.
Ata hystericky vypískla.
„Šišen-Itca se dověděl o povstání a šel ke králi, aby tě udal a upozornil ho na naši vzpouru,“ prohlásil odhodlaně Kuacrom. „Adiširna mi řekl: Zadrž Šišen-Itcu za každou cenu, aby se o spiknutí otroků nikdo nedověděl. Jinak jsem to udělat nemohl… Raději on než ty. Byl to zlý pán… Aby se hned nezjistilo, kdo je ten zabitý, uřízl jsem mu hlavu a odnesl ji v pytli… Tady je… Vykonal jsem, co mi bylo přikázáno…“
Otroci jeho slova vyslechli v naprostém tichu.
Axa-Guam se posadil na kámen a zabořil hlavu do dlaní.
Ata se k němu bázlivě tiskla, ale k nějakému projevu soustrasti se zatím neodhodlala.
Když první hrůza pominula, otroci se rozhovořili o tom, co bude dál. Teď se král o chystané vzpouře doví nevyhnutelně. A stejně nevyhnutelná bude i odplata za spiknutí. Musili se rozhodnout okamžitě. Po dlouhých a vášnivých sporech dali jakýs takýs plán dohromady. Otroci se rozhodli zaútočit na Posvátný Vrch ztečí. Na řečnický balvan však neočekávaně vyskočil Adiširna.
„Váš plán je k ničemu!“ prohlásil rozhodným hlasem.
„Bratře!“ zvolala Ata.
Axa-Guam se na umělce překvapeně zadíval.
„Posvátný Vrch je od přístavu dokonale opevněn, pokud se budete chtít dostat přes kruhové kanály, budete je muset nejdřív naplnit mrtvolami z vlastních řad. A za nimi vás bude očekávat bronzová houština kopí a mečů. Čelně by měla zaútočit jen část našich sil, aby upoutala nepřítelovu pozornost. Hlavní voj by však měl Posvátný Vrch obejít a zaútočit z druhé strany, od hor. Navíc je to nejkratší cesta k vladařovu paláci. Ze všeho nejdřív se ovšem musíme zmocnit zbraní. Ještě to promyslím…
Takže za svítání…“ Adiširna však svou myšlenku dokončit nestačil. Skalami otřásl podzemní výbuch a v sotva znatelné vlně postupně prošel celým údolím.
Zarachotily uvolněné kameny.
„Za svítání vyrazíme na Posvátný Vrch, pokud ho do té doby nestačí zničit podzemní síly,“ zabručel Adiširna-Guanč.
Tato jeho slova však už nikdo neposlouchal. Hlučící mraveniště se dalo do

pohybu. Otroci se rozcházeli a živě debatovali o nejnovějších událostech.
Axa-Guam, Ata a Adiširna-Guanč kráčeli po cestě k chaloupce dědy Guamfa.
„Odpusť, Axo, ale nechtěným vinikem smrti tvého otce jsem vlastně já… Myslel jsem, že Kuacrom přijde na něco chytřejšího…“
Axa-Guam jen ponuře přikývl.
Po chvíli už byla cesta, po niž kráčeli, liduprázdná. Ata uchopila Axa-Guama za ruku a pevně ji stiskla ve snaze alespoň trochu ho utěšit. Axa vděčně sevřel její dlaň.
„Ty ses také… přidal k povstání?“ zeptal se Axa-Guam. Chtěl říct „přidal k nám“, ale po vzrušených zážitcích na shromáždění se k tomu neodhodlal.
„Já v povstání nevěřím!“ utrousil Adiširna-Guanč. „Sleduji své osobní cíle a říkám ti to naprosto otevřeně.“
Vytáhl ze záňadří kousek látky se Seliným rukopisem a podal ho příteli.
Axa-Guam četl:
„Otec mě chce provdat za ašurského krále. Brzy už mám odjet. Když se otec dověděl o naší schůzce ve Zlatých zahradách od jednoho otroka, strašně se rozzlobil. Zavřel mě v Sokolím hnízdě. Sel.“
Axa-Guam Sokolí hnízdo znal. Bylo to přepychové vězení pro členy královské rodiny. Vedla k němu podzemní chodba, která začínala v paláci a končila až nahoře v horách. Hluboko v nitru skal pak bylo vytesáno točité schodiště, které ústilo do místnůstky s malým balkónkem, pod nímž byla hluboká propast. Útěk z tohoto vězení byl nemožný.
„K Sel vede jen jedna cesta – přes palác,“ řekl Adiširna.
Oba umlkli a každý myslel na to své.
Ata zmáčkla jeho ruku ještě silněji, upřeně se mu zadívala do očí a prosebně pípla:
„Nechceš toho nechat?“
Ztěžka si povzdechl, stisk opětoval, až to dívku zabolelo, a dutě hlesl:
„Je pozdě!“
16. Acro-Šanu a Kricna
Palác Strážce Hlavních Tajemství Acro-Šanu stál za vysokou zdí, stranou od Poseidónova paláce.
Nízká budova se na první pohled zdála jen přízemní, ale ve skutečnosti měla podlaží dvě. V horním patře měl Velekněz k dispozici nádherné komnaty a sály, zařízené s velkorysostí přímo pohádkovou a určené víceméně jen pro přijímání návštěv. Ze všech zlatých soch, nádherného nábytku a třínohých svítilen posázených drahokamy oči jen přecházely.
Acro-Šanu se tu však zdržoval jen zřídkakdy. Přicházel sem jen brzy ráno, po noci strávené nad bronzovými tabulkami, nadýchat se čerstvého vzduchu. Usedal k balustrádě na terase, mhouřil oči, tiše dřímal nebo rozjímal. Otrok mu přinášel skromnou snídani – malou nesolenou housku v podobě dvou spláclých koulí a číši pramenité vody.
Jakmile žár sílil, uchyloval se Velekněz do podzemí. Tady vždy panoval příjemný, stejnoměrný chládek. Vzduch byl dobrý, sklepení se dalo velmi dobře větrat. Denní světlo sem přiváděla soustava leštěných bronzových zrcadel, která se otáčela celý den za sluncem. Ale Acro-Šanu vlastně denní světlo nepotřeboval – pracoval výlučně v noci.
Zařízeni spodního podlaží bylo ve srovnání s okázalou nádherou horního patra až neuvěřitelně skromné. Místnosti byly vybaveny jen tím nejnutnějším dřevěným nábytkem. Prostá postel byla zastlána dvěma leopardími kožešinami. Celý zbytek dlouhé řady místností byl zastavěn dlouhými regály s bronzovými tabulkami, každý regál měl velkou bronzovou desku s nápisem a číslem. Také jednotlivé tabulky byly pečlivě utříděny a očíslovány. Jen katalog této podivuhodné knihovny zabíral celou jednu podzemní komnatu.
Byla noc.
Acro-Šanu seděl v dřevěném křesle u dlouhého stolu. Acro-Šanu si dlaní zastínil oči a četl. Vedle něj oddaně seděl mladý žrec Kricna – jeho nejoblíbenější žák. Naprosté ticho podzemí nic nerušilo, shora sem nedolétal ani jediný zvuk.
Stařec se zvrátil do opěradla a s unaveně přimhouřenýma očima téměř nezvučně pronesl:
„Nebohá Atlantida!“
Kricna se neodvážil na nic ptát.
„Jsem stár… je mi už sto čtyřicet devět let. Je čas pomýšlet na odpočinek,“ začal Acro-Šanu po dlouhé odmlce. „A má volba padla na tebe, Kricno. Tebe zasvětím do Hlavních Tajemství Atlantidy. Jsi ještě mladý, mladší než ostatní. Ale nosíš v sobě silného ducha a neohroženou mysl. Cítíš se připraven vyslechnout celou pravdu? Jsi v jejím jménu ochoten rozloučit se s tím, co je ti v životě nejdražší?“

„Jsem!“ pronesl tvrdě Kricna.
„Tak poslouchej: Hlavní Tajemství spočívá v tom… že žádné není.“
Kricna nic nechápal a němě třeštil oči.
„Pro masu, dokonce i pro krále a nižší žrece máme tajemství plno. Víme, jak léčit nemoci. Vyznáme se v drahách nebeských těles. My dokonce víme, kdy nastane zatmění Slunce a Měsíce. Umíme vyvolávat ze záhrobí duchy zesnulých. Tak co bychom ještě chtěli, řekneš si možná. Ano, máme obrovské znalosti, ale není v nich nic nadpřirozeného a tajemného… Tisíce let jsme sledovali průběh všemožných lidských neduhů a výsledky svých pozorování si zapisovali. Tisíckrát jsme vyzkoušeli – nejdřív samozřejmě na nemocných otrocích – tisíce různých bylin, odvarů a směsí. Tisíce nemocných na naše léky umíraly, ale některé jsme dokázali zachránit. Všechno jsme to pečlivě zaznamenávali, kombinovali získané vědomosti a postupně docházeli k určitým závěrům. Takhle naslepo jsme dávali dohromady naší medicínu. Proč ale odvar z hořké kůry jednoho stromu léčí malárii? To nevíme. Známe jen jeho léčivý účinek… Tisíce let jsme pozorovali pohyb nebeských těles a všechny poznatky tohoto druhu zase zaznamenávali. Jak jsme je srovnávali, povšimli jsme si opakovaných zákonitostí mnoha nebeských jevů a naučili jsme se určovat dobu jejich příchodu. Nemáme jiná tajemství než výsledky těchto tisíciletých pozorování. Ale i to jsou tajemství jen proto, že nepovolané s nimi neseznamujeme. A to je základ naší moci!“
„A vyvolávání duchů?“
„Utíkáme se k různým metodám a prostředkům, jak si udržet vliv a moc. Už jsem ti říkal, že o každém zatmění Slunce víme předem, ale tvrdíme, že hněv boží zbaví lidi slunečního svitu a ten že jim vrátí jedině naše modlitby. S pomocí podobných triků dokážeme přinutit i vladaře, aby se podrobil naší vůli.“
„A král nic netuší?“
„Král věří v Hlavní Tajemství a je stejně pověrčivý jako poslední z jeho otroků. Výchova králů je přece také v našich rukou… Ptal jsi se na vyvolávání duchů. Ten duch, to je odraz voskové figury, který soustavou zrcadel promítáme na obláček páry. A máš přízrak. Jednou ti celou tu techniku vysvětlím podrobněji…“
Kricna byl zdrcen.
Po jistém váhání se neudržel:
„Ale to je podvod…!“
„A co je pravda? Copak nás nešálí i naše smysly? A pak – lid má taje a zázraky rád, tak proč bychom mu je nedopřáli. Že je to podvod? To ano! Ale právě tento podvod nám umožnil věnovat se výhradně vědění a učinit mnoho všeobecně užitečných objevů…“
„Ale proč do těchto vědomostí nezasvětíte i ostatní? Co mají z vašich objevů třeba takoví otroci?“
Acro-Šanu se zachmuřil.
„Otroci…? A kdo bude kopat rudu v dolech, když se otroci začnou zabývat vědou?“
Kricnu však taková odpověď neuspokojila. Jeho hlavou teď proudil celý vodopád otázek a pochyb. Když se trochu vzpamatoval, otázal se:
„Tak dobře, ale jsou tu přece ještě bohové…“
„Nejsou.“
Kricna pocítil, jak se mu prudce točí hlava.
Velekněz na něj úkosem pohlédl a když zjistil, jak mu je, úder poněkud zmírnil:
„Vlastně jsou, jestli chceš, ale ne takoví, jak si je představují králové a otroci. Slunce je božské svou oplodňující silou, teplem a světlem. Ale ani jeden otrok nevykonává svou práci s takovou přesností jako Slunce svůj jitřní východ na obzor, celodenní pout po nebeské klenbě a večerní západ. Může Slunce ubrat něco ze svého svitu? Může zrychlit nebo zpomalit svůj pohyb? Nemůže! Slunce není bůh, ale otrok prostoru a času…“
Kricna svěsil hlavu a mlčel…
Jeho tvář zbledla, husté obočí se nad kořenem nosu téměř spojilo. V té tváři se zračilo nesmírné duševní vypětí a vyčerpávající vnitřní boj.
Acro-Šanu ho nenápadně sledoval jako lékař svého pacienta během nebezpečné operace.
„Já vím, Kricno, je to těžké… Zmítají tebou pochyby, které hned tak nepominou. Ale z tohoto zápasu vyjdeš jako vítěz. A až se bouře v tvé duši utiší…“
Vstoupil otrok.
Bylo to něco naprosto neslýchaného, protože během vyučování otroci do sklepů nesměli.
Velekněz se zakabonil a nespokojeně zabubnoval vyschlými prsty po stole.
„Máš něco naléhavého…?“
Otrok padl na jedno koleno:
„Třikrát svatý! Zvěstovatel Slunce a Elzair tě prosí, abys je přijal v neodkladné záležitosti.“

„Nechť vejdou!“
Elzair se Zvěstovatelem Slunce vstoupili s hluboko skloněnými hlavami.
Acro-Šanu jim požehnal vztaženou paži.
„Mluvte…“
„Třikrát svatý!“ oslovil ho Elzair. „Dřív jsem se neopovážil rušit tvůj klid a tvé rozjímání, ale už dávno mě znepokojují podivné úkazy na nebesích. Zdá se, jako by planety opustily své věčné oběžné dráhy… Jejich pouť už nevede body označenými v našich přístrojích a na našich pyramidách. Napadlo mě, zda tyto jevy nejsou náhodou předzvěstí velkých běd. A teď přichází Zvěstovatel Slunce a jeho zprávy jako by mé obavy potvrzovaly…“
„Nuže!“ vybídl Acro-Šanu Zvěstovatele Slunce.
„Třikrát svatý! Vykonal jsem obvyklou cestu po našich državách, abych vybral daně a poplatky. A všude jsem narážel na stejnou strašlivou podívanou. Na východ i na západ od Atlantidy jsou ostrovy v jednom vulkanickém ohni. Mnohá města už jsou zaplavena lávou a zničena zemětřesením. Země se přemísťuje, budovy se hroutí a lidé se zmítají sem a tam jako štvané stádo ovcí…“
„Nebohá Atlantida,“ pronesl znovu tiše Acro-Šanu.
„Máš pravdu, Elzaire. Tvá pozorování přímo souvisejí s příchodem smutných událostí, o kterých mluvil Zvěstovatel Slunce. A přesto ses zmýlil, Elzaire. Planety neopustily své dráhy a nehybné hvězdy jsou stejně nepohyblivé jako dřív.“
„Ale co má pozorování? Můžeš si je překontrolovat! Je to pravda, viděl jsem to na vlastní oči!“
„Proč věříš očím?“ zeptal se Velekněz a otočil se ke Kricnovi. „Teď poslouchej. To je velmi dobrý příklad té tvé ‚pravdy‘. Co si myslíš, Elzaire, když se ti po poháru silného vína zdá, že všechno kolem tebe se houpá?“
Elzair ukřivděně zrudl.
„Ale já byl zcela střízliv…“
„Špatně jsi mi rozuměl. Pomyslíš si, že to sloupy opustily svá místa, nebo budeš příčinu jevů hledat ve vlastní hlavě…? A tak je to i tentokrát. Nepohnuly se hvězdy, ale pyramidy. Proto vrcholky pyramid a tvé přístroje nepoměřují pohyb planet a hvězdné oblohy tak, jak by sis představoval.“
Elzaira Velekněžovo vysvětlení nadobro zmátlo.
„Ale pyramidy nehybně spočívají na zemi.“
„A co naše země?“
Astronom začal chápat.
„Není snad jednodušší připustit, že se pohnula jen země, nikoli celá nebeská báň? A tak to taky je. Podzemní síly pozměnily tvářnost povrchu země a pohnuly se všemi tvými pozorovacími místy a body. Právě teď jsem studoval jevy předcházející hrůzným zemětřesením, jaká Atlantidu sužovala již před mnoha tisíciletími… Všechno se to tehdy odehrávalo přesně jako dnes. Stejně jako tenkrát se nejdřív probudily vulkány ostrovů sousedících s Atlantidou; jsou menší než naše pevnina a podzemní oheň si s nimi poradí snáz, snáz vyrazí na povrch. Na základě podrobného studia mnoha tabulek jsem dospěl k přesvědčení, že stojíme na prahu nevídané katastrofy… Atlantida je odsouzena k zániku… Zprávy Zvěstovatele Slunce jen potvrzují, že jsme té hrůze blíž, než jsem předpokládal…“
Elzair a Zvěstovatel Slunce stáli jako zařezaní. Jen Kricna se zdál, alespoň na první pohled, netečný, přestože podzemní ohně plápolaly i v jeho nitru.
„Na zítřek svolejte Nejvyšší radu… Když nemůžeme odvrátit neštěstí, musíme se postarat alespoň o svou záchranu…“
„Kricno, pošli do paláce zprávu, že zítra se sejde Nejvyšší rada.“
Kricna vyšel nahoru, na mramorovou terasu před Velekněžovým sídlem.
Pod jeho nohama se rozkládala Atlantida, těšící se z měsíčního svitu a vůně květin. Od města sem jako obvykle zaznívaly písně a veselá hudba. V dáli pravidelně oddechoval oceán.
Kricna však nic z toho neviděl. Pevně si svíral hlavu v dlaních a jeho tvář znetvořenou vnitřním utrpením lhostejně osvětloval jasný měsíc. Všechno je jen lež a klam… Bohové nejsou a taje taky ne… Je jen lakotná a ziskuchtivá kasta žreců, která z vědění činí Hlavní Tajemství, aby mohla deptat lidi a sama tonout v rozkoši…
Jeho pohled spočinul na zlaté soše Boha Slunce.
V návalu zběsilého hněvu se k ní vrhl a srazil ji z podstavce.
Socha se zvonivě odkutálela po mramorových deskách.
17. Povstání otroků
Žreci a dvůr už dávno věděli o připravovaném povstání otroků, i když přesné datum jeho začátku neznali. Posvátný Vrch však události příští očekával s klidem.

Až doposud takováto povstání pro stát – tedy pro královský dům, žrece a vojevůdce – nepředstavovala žádné vážnější nebezpečí. Vlastně to ani nebyla povstání, spíš živelné, divoké bouře a vzpoury.
Tentokrát však všechno probíhalo jinak. Otroci v naprosté tichostí už dlouho před svítáním opustili šachty. Stejně nehlučně zasazovali nečekané rány těžkými bronzovými motykami do hlav dozorců a stráží. Ti padali jako klasy.
Za necelou hodinu bylo celé Černé město v rukou povstalců. Události se halily do tmy a ticha.
Na cestách a pěšinách vedoucích k Posvátnému Vrchu vzbouřenci rozestavěli hlídky, které měly zadržet ty, již náhodou přežili a chtěli by se pokusit proniknout ke dvoru a žrecům. Byla to však zbytečná opatrnost – v Černém městě a jeho okolí nezůstal ani jediný Strážný, ani jediný dozorce s neporušenou lebkou. Otroci se hrnuli ke starým šachtám.
Tam sídlil hlavní stan povstání.
„I kdybychom nezvítězili, dáme aspoň Posvátnému Vrchu na srozuměnou, že síla otroků roste," volal Vztekloun k zástupům. „Musíme se za každou cenu vyzbrojit bronzovými meči a kopími. Skladiště zbraní střeží silné a dobře vycvičené oddíly vojáků. Ty našimi lopatami a motykami nepřemůžeme. Chceme-li se dostat ke zbraním ve skladištích, musíme tam přijít už dobře ozbrojeni. Mnoho hotových zbraní je ještě v továrnách.
To je tady u nás, hned u ruky. Navíc továrnu střeží mnohem menší jednotka než skladiště. S oddílem v Černém městě si poradíme rychleji než se strážemi u skladišť. Hrozí jediné nebezpečí – že oddíl v Černém městě zapálí signální ohně a přivolá záložní legie. Proto se do továren musíme dostat stejně rychle a tiše, jako se nám to podařilo v Černém městě. Ale jak to udělat?"
„Já vím, že před svítáním se stráže u továren střídají," řekl Axa-Guam. „Střídající oddíl přichází po Dračí silnici. U dvou pramenů je jedno hodně úzké místo… Tam bychom oddíl mohli přepadnout, převlečeme se za vojáky a vystřídáme stráž sami. A továrny i se všemi zbraněmi se tak ocitnou v našich rukou bez boje."
„A co heslo?" zeptal se Adiširna.
„Vím i to: Had a Slunce."
Plán byl schválen.
Na Dračí silnici, u dvou pramenů, kde cesta byla úzká a navíc vedla skalní stěnou, došlo k prvnímu boji.
Otroci nechali oddíl dojít až do nejužšího místa a pak ho napadli hned ze tří stran – zpředu, zezadu a zleva. Vpravo byla jen prudká, srázná stěna do propasti.
Útok byl nenadálý, ale zkušení atlantští vojáci se bránili, seč jim síly stačily. Před kameny se chránili štíty. Kopí byla delší než lopaty a motyky. Oddíl jimi vzbouřence nemilosrdně deptal, aniž by sám byl nějak vážněji ohrožen. Otroci by vojáky dokázali svrhnout ze skály, ale bylo zapotřebí uchovat co nejvíc zbraní a výstroje. Pro otroky mluvila velká početní převaha. Kopí se nořila do jejich těl, ale než je vojáci stačili vytáhnout, už se po nich natahovaly desítky rukou a zmocňovaly se jich. Většina kopí tak postupně přešla do rukou povstalců. Navíc se na tak úzkém prostoru po zuby ozbrojené jednotce špatně manévrovalo. Když vojáci přišli o kopí, tasili meče. Teď však byli ve výhodě otroci – vojáci hynuli jeden za druhým, mrtví bránili v pohybu živým a těm se teď bojovalo ještě hůř.
Osud oddílu byl zpečetěn…
Asi tak za hodinu nezůstal naživu ani jediný voják. Otroci z mrtvých rychle stáhli zbraně a výstroj, vše opláchli v bystřinách a navlékli si vojenskou zbroj na sebe.
Axa-Guam si nasadil velitelský pancíř, přílbici a se svými muži vyrazil k továrnám. Na cestě pod skalou zůstal jen malý přehradný oddíl.
„Výměna stráží" u továrny proběhla hladce. Velitelé si vyměnili hesla a noční směna s velkým halasem a řinčením zbraní vyrazila na zpáteční cestu ke kasárnám. Než dorazila na místo souboje, byly všechny mrtvoly naházeny do propasti, cesta čistá, stopy po boji tu nezůstaly žádné.
Vypořádat se s hrstkou vnitřní ochrany továren už nedalo žádnou práci. Obří továrny, kde se vyráběly bronzové zbraně, se ocitly v rukou povstalců.
Ve skladech se našlo sedm tisíc bronzových mečů a kopí a pět tisíc dalších zbraní, sice ještě nevyleštěných, ale jinak zcela bojeschopných. Otroci jásali. Ještě nikdy nezačínala jejich vzpoura tak úspěšně.
Jitro se blížilo, což znamenalo, že s ovládnutím skladišť zbraní a přesunutím hlavního voje do hor je třeba pospíchat.
Ozbrojení otroci, kteří už v této chvíli představovali hrozivou vojenskou sílu, rychle vyrazili k arzenálům.

Jejich odění i zbraně posádku nadobro zmátly.
„Kdo je?“ zeptala se předsunutá hlídka.
„Přivádíme legie, které mají na rozkaz hlavního vojevůdce Atlantidy Ketcal-Kootla posílit ochranu zbrojních skladů,“ odpověděl Axa-Guam.
Než byla lest odhalena, stačila se přes most dostat dobrá polovina otroků.
Povstalci se bohužel prozradili sami: část příliš horlivých otroků, kteří neměli bronzové zbraně, se za svými druhy hrnula i s lopatami a motykami. Někdo si jich všiml a vyvolal poplach. To však už bylo pozdě. Meč se zkřížil s mečem a vzduch se chvěl řinčením tvrdého bronzu. Vojáci bojovali s příkladnou vytrvalostí. Otroci je tísnili, nutili je k pomalému ústupu do hloubi skladišť, ale každý další krok stál mnoho krve a sil. Těžká vrata skladišť s obludným praskotem povolovala, dovnitř se řinuly proudy polonahých otroků a ven už tito muži vycházeli v plné zbroji. Povstalci vítězili.
Uvnitř ve skladech a v koutech dlážděných nádvoří ještě zuřily menší bitky, ale ozbrojené oddíly otroků už se rychlým pochodem přesunovaly do hor za Posvátný Vrch. Krátké šarvátky s menšími hlídkami nemohly tento mocný proud zadržet. Za jedinou noc se bezbranní otroci proměnili v mohutnou armádu, vybavenou šestnácti tisíci meči a kopími.
Přes veškerou opatrnost se obsazeni arzenálu nedalo utajit tak, aby se o něm na Posvátném Vrchu nedověděli. Arzenál ležel prakticky na jeho úpatí a hluk bitvy tam nočním tichem zaznával naprosto zřetelně. Ale právě bitva o skladiště zbraní umožnila otrokům přesunout hlavní síly do hor dřív, než si jich někdo stačil pořádně všimnout. V čele hlavního voje kráčel Šilhavec a Adiširna-Guanč. Úloha oddílu povstalců, jemuž veleli Vztekloun a Axa-Guam, byla ještě těžší – ti museli s mnohem menšími silami zaútočit na nejlépe opevněná předpolí Posvátného Vrchu ve směru od přístavu a utkat se s nejlepšími atlantskými legiemi: s Jezdci Neptunovými a s Neporazitelnými.
Posvátný Vrch už oslepivě blýskal bronzem svých chrámů a paláců v jitřním slunci, když Axa-Guam a Vztekloun se svými muži dospěli až k prvnímu okružnímu kanálu. Padací mosty byly nahoře. Celé nábřeží na druhé straně vodní cesty se ježilo zbraněmi dokonale vyrovnaných řad elitních legií.
Při pohledu na hustý les kopí otroci ztratili svůj počáteční zápal… A to bylo třeba nejdřív překonat vodu.
Ani jedna ze stran však dlouho neváhala.
Otroci se rozhodli využít všech plavidel, která byla po ruce. Vztekloun ukázal dolů k vodě, kde stálo velké množství malých loděk, a lidé se pustili do nebezpečného díla. Stahovali všechny ty barkasy a felúky na jedno místo a v dešti oštěpů a kopí z druhého břehu z nich svazovali plovoucí mosty. Nábřeží mělo výšku téměř dvou vzrostlých mužů, ale ani to otroky neodradilo. Z rozběhu se šplhali na ramena svých druhů stojících u stěny a hlava nehlava se škrábali nahoru. Kopí je shazovala do vody. Brzy z těl padlých vzniklo jakési schodiště, po kterém k úpatí Posvátného Vrchu vybíhali jako mravenci noví a noví povstalci. Hladina kanálu zrudla krví a byla doslova poseta mrtvolami. Ale hlavního cíle bylo dosaženo: dříve než slunce vystoupilo na poledne, byly oddíly vzbouřenců na druhé straně kanálu. Mnozí z nich vstoupili na půdu Posvátného Vrchu poprvé v životě. Vojáci ustoupili na prostorné náměstí, kde se jejím bojovým formacím lépe manévrovalo. Začala další, vleklá a vysilující fáze boje.
Vojáci měli velkou výhodu v tom, že ustupovali do kopce, kdežto otroci se zejména zpočátku tísnili na úzkém proužku nábřeží s kanálem za zády. Povstalecké posily se mohly přisunovat jen pomalu, když se otrokům na náměstí podařilo v urputné bitvě získat dalších pár metrů prostoru. Hromady mrtvých překážely. Otroci začínali umdlévat. Vojáci toho využili a jejich tlak okamžitě zesílil. Nadešla chvíle, kdy povstalcům hrozilo, že cvičené a dobře organizované vojsko je smete do kanálu. Vztekloun s Axa-Guamem se bili v prvních řadách. Vztekloun se maně ohlédl a viděl, že jeho muži zmateně ustupují.
To je konec! pomyslel si.
Ale právě v tom okamžiku zakolísaly i řady vojáků. Jejich zadní řady se spěšně přesouvaly někam jinam.
Později se ukázalo, že situace ve směru od hor, kde útočil povstalecký hlavní voj, byla zoufalá. Adiširna a Šilhavec se přihnali se svými oddíly jako lavina a velmi rychle se probili téměř až ke královskému paláci.
Proto část vojska z náměstí musela urychleně přejít na druhou stranu Posvátného Vrchu. Oddíl Vzteklouna a Axa-Guama konečně mohl vydechnout volněji. I jejich lidé přešli do útoku a tlačili vojáky k vrcholu Posvátného Vrchu.
A tam došlo k událostem, které o osudu povstání rozhodly s konečnou platností.
Té noci, kdy otroci rozpoutali povstání, se v paláci krále Guana-Atagueragana konalo závěrečné slyšení pro jeho vazaly, kteří se chystali po Svátku Slunce k odjezdu domů.

Aby je naposledy uchvátil bohatstvím a velkolepostí svého dvora, uspořádal vladař toto slyšení ve Smaragdovém sále v podzemí svého královského sídla. Všechny stěny této síně byly posety drahokamy. Kameny dávný mistr vybíral s neobyčejným citem a vkusem, takže barevně krásně ladily a vytvářely po stěnách fantastické krajiny a květinové kreace.
Na bronzovém nebi zářilo topasové slunce, chryzoprasově stromy odrážely svou zeleň ve smaragdových vodách.
Trůn stál u stěny od podlahy až ke stropu vykládané smaragdy, jejichž různé odstíny vytvářely složitý ornament. Byla to pravá smaragdová stěna ve skutečném smyslu toho slova. Od hlavní, nosné stěny byla oddělena mezerou, v níž po celé délce zářily bronzové olejové svítilny. Jejich plamen prosvítal smaragdovým masívem a vytvářel neopakovatelný světelný efekt.
Guanovi pobočníci už vladaře o povstání zpravili. Slavnostní oběd se proto poněkud protáhl, aby se mezitím podařilo obnovit na Posvátném Vrchu pořádek – urození králové návštěvníci se o vzpouře neměli nic dovědět. Bylo to o to snazší, že shora do Smaragdového sálu nepronikal ani hlásek.
Rebelové však nakonec vtrhli i do těchto prostor.
Dřív než hornímu bojišti přispěchal na pomoc zadní voj odvolaný od kanálu, Adišira se Šilhavcem se zmocnili vladařova paláce. Řinčení mečů už se rozléhalo hned vedle síně, kde se odbýval slavnostní oběd.
A najednou ozbrojení vzbouřenci vrazili i sem. Čestné stráže shromážděných panovníků i oni sami musili tasit meče.
Jen Guan-Atagueragan stále ještě trůnil na svém obvyklém místě a se vznešenou nehybností sochy pozoroval bitvu. Palácová stráž, osobní strážci hostí i shromáždění panovníci se bili jako lvi, ale jejich řady vůčihledě řídly… Do očí atlantského vladaře pohlédla smrt…
V okamžiku, kdy se na podlahu hroutili poslední obhájci královského paláce, vladaře napadlo, že by se ještě mohl zachránit. Původně chtěl smrti hrdě pohlédnout z očí do očí, jak se na atlantského panovníka sluší a patří. Pomyšlení na spásu ho však donutilo, aby odhodil masku panovnického majestátu. Rychle seběhl po několika stupních vedoucích ke trůnu, vytáhl z pochvy těžký bronzový meč s jílcem vykládaným brilianty, pevně ho sevřel v hrsti a jedinou ranou rozťal smaragdovou zeď. Několik dalších úderů vytvořilo v drahocenné stěně dosti slušný průchod. Velké smaragdy se na mozaikovou podlahu sypaly jako hrachy. Král skočil do průlomu a za ním se tam rozběhlo hned několik otroků. Najednou si někdo z nich povšiml obrovských smaragdů povalujících se po podlaze, sehnul se, začal si drahokamy nabírat po celých hrstech a cpát si je do úst a za pancíř. Další na něj narazili a všichni se svalili na zem. Hromada těl ucpala průchod.
Král prchal…
Šilhavec zbrunátnělý hněvem přiskočil k těm u zdi a začal je nemilosrdně mlátit. Adiširna potřásal mečem a volal je k pořádku. Nic nepomáhalo. Když otroci neviděli žádného nepřítele, rozběhli se po paláci a pustili se do loupení a drancování. Ve spižírnách narazili na obrovské amfory s vínem. Nalévali si ho do vypouklých štítů a zmoření žárem bitvy i poledním vedrem ho lačně pili, aby vzápětí padali v opojení na zem jako mouchy…
18. Konec povstání otroků
Jakmile se o vypuknutí vzpoury dověděli žreci, svolali Nejvyšší radu do jedné z pyramid. Tady byli v naprostém bezpečí; podzemní chodby, které jejich paláce spojovaly s pyramidou, se bez podrobných znalostí podzemí paláců vůbec nedaly najít. Zprávy o průběhu bojů přinášeli chrámoví sluhové.
Přestože vojevůdci měli podle rozkazu žreců potlačit povstání okamžitě, shora přicházely jen málo potěšitelné zvěsti.
Výsledek nelítostně bitvy byl na vážkách. V okolí Atlantidy bylo rozmístěno několik velkých vojenských posádek. S jejich pomocí by se povstání dalo bez obtíží potlačit, ale teď každá další hodina bojů působila žrecům nemilé ztráty: otroci sice drancovali jejich paláce, jenže většina z nich zároveň tvořila „movitý majetek“ kněžstva. Majetek, který se na Námořní burze vyvažoval zlatem. Konečného úspěchu dosáhly královské legie až navečer. Armáda Šilhavcovy a Adiširnovy otroky zatlačila do hor a rozptýlila po lesích. Šilhavec padl přímo v paláci a Jezdci Neptunovi jeho mrtvolu rozčtvrtili. Adiširna-Guanč zmizel beze stopy.
Jakmile se vojáci vypořádali s hlavním vojem otrockého vojska, vyrazili proti zbytkům oddílů Axa-Guama a Vzteklouna. Sevřeli je dole u okružního kanálu tak důkladně, že ustupující otroci jeden za druhým padali do vody a tonuli.
Malá skupinka mužů v čele se Vzteklounem jako smečka zuřivých lvů odhodlaně bránila zbylé mosty a snažila se krýt chaotický ústup.
Nakonec Vzteklounovo hrdlo proklálo kopí a jeden z vůdců povstání se zhroutil

mrtev. Posvátný Vrch byl vyčištěn. Zbyly tu jen osamocené hloučky otroků, které vojáci štvali jako divou zvěř, zaháněli je do dvorů a slepých uliček a tam je nemilosrdně vraždili.
Axa-Guam měl poraněnou ruku a hlavu. Vojákům se podařilo oddělit ho od Vzteklouna a jeho skupiny.
Odrážel útoky dotírajících vojáků a záda mu kryl nevelký výklenek ve vysoké bronzové zdi Velekněžova paláce. Opíral se o úzkou bronzovou branku.
Hlava se mu točila únavou a velkou ztrátou krve a oči zastírala rudá mlha. Jako ve snu mechanicky mával mečem a z posledních sil odrážel nepřátelská kopí.
Najednou se vrátka za ním otevřela a on div neupadl naznak. Nejdřív si pomyslel, že je to past, rychle se otočil – ale za sebou zahlédl jen Acro-Šanova žáka Kricnu. Kricna ho zachytil a za ruku ho vtáhl dovnitř. Za nimi se do zahrady prodral i jeden voják, Kricna vytrhl z Axovy zesláblé ruky meč a udeřil pronásledovatele do hlavy. Ten upadl. Hned za nim se však vynořil druhý a dlouhým kopím mladého žrece probodl.
„Zavři branku!“ stačil ještě vykřiknout smrtelně zasažený Kricna a svalil se celý v krvi.
Axa-Guam přirazil branku a zasunul těžkou bronzovou závoru.
Sklonil se nad Kricnou. Oči mladého žrece vyhasínaly. Z rány na prsou a z úst se klokotavě řinula krev.
„Umírám… to je lepší… Všechno je lež a klam… a život je taky klam…“ vyrážel chraplavě s dlouhými odmlkami. „Nech mě tady… a utíkej…“
Mladíkova hlava bezvládně dopadla do hlíny. Tělem proběhla lehká křeč. Axa-Guam pomalu kráčel zahradou. Na útěk nemyslel… Nepřemýšlel o ničem. Připadal si příliš zdeptán na těle i na duchu.
Za zdí doznívал ryk vzdalujícího se boje, křik a nářky.
Tady však byl jako vždy klid a mír.
Vějířovité vrcholky palem v paprscích večerního slunce jen hořely. Všude tu jásavě voněly květiny. V jasné zeleni křovin a stromů dováděli a křičeli bílorůžoví a červenozelení papoušci, připoutaní k větvím za nohu zlatými řetízky.
„Dobrré jitrro, Acrro-Šanu!“ ostře zaráčkoval jeden z nich za Axa-Guamem.
Axa kráčel po žluté, piskem vysypané pěšině, podél níž kvetly nádherné bílé lilie a tuberózy. Jejich silná, omamná vůně málem vyvolávala sladké mdloby.
Na větvi velkého pomerančovníku seděla cvičená opice a pečlivě si loupala velký zralý plod. Když zahlédla Axa-Guama, strhla ještě jeden pomeranč a s poťouchlým zavřeštěním ho po něm mrštila. Pomeranč se jako oranžový míček odkutálel kus za mladíka.
A Axa si uvědomil, že od včerejška ještě nic nejedl.
Zvedl pomeranč a s požitkem se zakousl do jeho sladké, šťavnaté a voňavé dužiny.
Opice za ním ještě vykřikla pár skřeků ve svém jazyce.
Bezděky se usmál a vděčně jí pokynul. Zvíře jeho gesto opětovalo a jemu kupodivu hned trochu odlehlo od srdce.
Došel k mramorové kašně, stáhl ze sebe těžký pancíř a přilbu a pořádně se umyl v chladné vodě. Když zůstal jen v krátké černé kněžské tunice se zlatým sluncem na prsou, cítil se lehce a svobodně. S požitkem ulehl do svěží trávy a protáhl si unavené údy.
Kdyby tolik nebolely rány, bylo by to úplně dobré, pomyslel si.
Sladká zemdlenost spoutala celé jeho tělo. Zavřel oči a začal se propadat do spánku.
A vtom – jako by do něj někdo prudce strčil. Okamžitě se posadil.
Ata! Co je s ní…? Jak na ni mohl na tak dlouhou dobu úplně zapomenout?
Ata ho zapřísahala, aby ji do boje vzal s sebou.
„Tolik našich žen také bere do rukou zbraně, také chtějí jít na Posvátný Vrch a buď zemřít, nebo zvítězit… Nemohu zůstat doma… Jsem silná a chci být s tebou!“
On však trval na svém. Přesvědčil ji, aby zůstala, že když s nim potáhne do boje, bude ho rozptylovat starost o její život, což by povstání mohlo spíš uškodit než pomoci.
A tak se s ním se slzami v očích včerejší noci u starých šachet rozloučila…
Co je s ní…? Snad po mně nešla pátrat a nezabili ji přitom vojáci?
Rozčileně se zvedl a rychlým krokem vykročil po pěšině dolů. Žeď přelezl a kvapně sestupoval po úbočí Posvátného Vrchu.
Nejkratší cesta vedla přímo kolem paláce jeho otce, kolem domu, kde Šišen-Itca tak příšerně zemřel.
Na okamžik zaváhal, ale pak odhodlaně vykročil po cestě k domovu. Otrok už na Posvátném Vrchu zřejmě nebyl ani jediný. Jen občas potkal skupinky vojáků. O jeho účasti v povstání tady vědělo jen pár lidí a jeho černá tunika se zlatým sluncem byla tou nejlepší ochranou.

Jak se tak blížil k otcovu paláci, bezděčně zvolnil krok.
Palác delší stranou shlížel přes vysokou zeď do ulice.
A Axa-Guam zůstal najednou stát jako opařený.
V jednom okně stála jeho matka – s rozcuchanými chomáči šedivých vlasů a šílenýma očima. Poznala ho, ukázala na něj a hysterický se rozchechtala.
„Tady je…! To je on…!“ křičela. „Hádě! Hádě! Kde schováváš hlavu svého otce? Agušatca ji potřebuje… Chce otce mumifikovat! Už jsi někdy viděl mumii bez hlavy? Vrať otcovu hlavu… Vrať hlavu!!“
Dvě otrokyně ji popadly za lokty a odtáhly někam pryč.
Axa-Guam si zacpal uši a bezhlavě prchal. Matčino kvílení však mu hlavou znělo dál:
„Vrať otcovu hlavu!“
Trochu se uklidnil, až když se dostal k mostu přes kanál.
Nebohá matka… Otcova hlava…? Ta se povaluje někde ve staré šachtě… Hlava žrece… A Axa-Guam ani neví, jestli ji někdo pochoval do země.
19. Atina smrt
V Černém městě ještě panoval nepokoj. Ulice byly plné otroků. Vojáci je až sem nepronásledovali. Stačilo jim, že vzbouřence vytlačili z Posvátného Vrchu – teď už odplatě stejně neujdou. Na velkém náměstí ho nějaký otrok poznal:
„Podívejte, to je on! On! To je Axa-Guam, král otroků!“
„Zrádce!“
Dav ho obklopil, už ho zasáhly první kameny.
Rozzuřené ženy na něj hrozily pěstmi a křičely:
„Vrať mi zabitého muže!“
„Zabil jsi mého syna!“
„Kde je můj bratr?“
Jakýsi otrok thráckého původu k němu přiskočil a pěstí ho srazil na hromadu hlušiny. Pak ho násilím posadil, narazil mu na hlavu svou rudou otrhanou hučku a zařval:
„Korunovace krále otroků!“
Kruh otroků se neustále zužoval a na Axa-Guama se sesypalo hotové krupobití kamení. Mladý muž seděl celý zkrvavený a bledý v tom podivném červeném klobouku a zíral na rozvášněné lidi nic nevnímajícím pohledem.
„Co s ním?“ zvolal Berber s oštěpem v ruce. „Copak v jeho těle nekoluje krev našich nepřátel? Ustupte!“
Zástup ucouvl stranou a Berber svou strašnou zbraň zamířil přímo na Axovo srdce. Jenže dřív, než se jeho hrot stačil zabodnout do svého cíle, rozlehl se davem zoufalý ženský sten a dráhu smrtícího oštěpu bleskově zkřížilo čísi tělo.
Kopí proklálo skrz naskrz hruď urostlé dívky.
Byla to Ata.
Naposled pohlédla na Axa-Guama, ale nestihla už ze sebe vypravit víc než dvě slova:
„Můj život…“
Z rány i z hrdla ji vytryskla krev a dívka umlkla, jen těžce chroptěla.
„Ato!“ zaúpěl Axa-Guam, ale to už ho opustily i poslední zbytky sil. Ztratil vědomí a skutálel se z hromady kamene k Atinu bezvládnému tělu.
Berber se strašně rozlítil, že mu někdo takhle překazil přesný zásah, kterým se chtěl ostatním pochlubit, a zařval:
„No prosím, a zahubil další otrokyni! Ať zemře!“ a rozběhl se k Axovi. Několik dalších otroků mu hned ochotně spěchalo na pomoc.
„Stůj, ty pse!“ ozvalo se náhle a před těly Aty a Axa-Guama jako zpod země vyrostl stařec Guamf, odhodlaný nikoho k těm nešťastníkům nepustit.
Otroci zaraženě zůstali stát. Starce Guamfa všichni v Černém městě dobře znali a vážili si ho.
„Ustup, starče!“ zahučel Berber o poznání tišeji.
„Jste lidé, nebo zvířata?“ zvolal Guamf. „To vám té krve ještě nebylo dost? Tak zabijte také mne, starého muže!“
Guamfův pohled se zabodl do Berberových očí a stařec pokračoval:
„Kde jsi byl, Širno, když naši útočili na Posvátný Vrch? Ani jediný z otroků, kteří tam bojovali, by se neopovážil vztáhnout na Axa-Guama ruku. Ať je, kdo chce, bil se společně s námi a za nás nasazoval vlastní život jako poslední z otroků. Ale kdes ty, Širno, vzal kopí, kterým jsi chtěl zabít Axu a kterým jsi zahubil mou vnučku? Nezvedls ho náhodou někde na cestě už po bitvě? Znám tebe i tu tvou smečku. Když nás tisknou, krčíte se, podlézáte dozorcům a udáváte. Když bojujem, jen popichujete jiné a sami čekáte doma, kdo zvítězí, abyste si do poraženého mohli kopnout. Nebýt takových jako vy, žilo by se nám mnohem líp. A ty se opovažuješ soudit poraženého?“
Berber znejistěl a zmizel v davu.

„Ještě chvíli mě poslouchejte, otroci! Axa-Guam ztratil otce," volal stařec, „matka se z toho všeho pomátla na rozumu, dívka, kterou miloval, leží před vámi s oštěpem v prsou! Ten hoch už nemá cesty zpět na Posvátný Vrch…"
Zástupy otroků už ho však neposlouchaly a ve zmatku se neuspořádaně valily ke starým šachtám. Po cestě od Posvátného Vrchu pomalu klusal oddíl jezdců. Stačilo pět minut a náměstí bylo úplně prázdné. Ozývalo se jen cinkání bronzových podkov po kamenných deskách a řinčení zbraní.
Vojáci projeli v hrdé a sebevědomé póze vítězů, skupinky u hromady hlušiny si ani nevšimli: mrtvol se všude válelo dost a dost a vetchý stařec jim nestál za pozornost.
Nad náměstím se rozhostilo naprosté ticho. Bzučel tu jen roj lesklých tmavomodrých much, které se slétly nad krvácející ranou v Atině hrudi.
Guamf Axa-Guama odtáhl kus od cesty a Atinu mrtvolu ukryl v keřích.
Po chvíli se Axa probral.
Guamf mu laskavě položil ruku na rameno.
„Nezlob se na ně," kývl stařec směrem ke starým šachtám. „Je to těžké – vracet se zpátky do chomoutu… Vzpomínáš, jak jsem se na tebe rozzlobil, když jsi začal mluvit o osvobození otroků? Kdy to bude, a jestli vůbec k něčemu takovému dojde? Možná jednou, za tisíce let vzejde naše hvězda a zacelí naše rány. Ale to už tu nikdo z nás nebude, a třeba už tu nebude ani památky po naší Atlantidě… Nikdo nebude vědět, že jsme bojovali za věc otroků a přes tisíciletí chtěli své poselství poslat tomu, kdo bude šťastnější než my…"
„Pít," zasípal tiše Axa-Guam a zasténal bolestí.
20. Ortel
V Měděném sále královského paláce začalo zasedání Nejvyšší rady.
Z měděných basreliéfů této síně shlížely tváře atlantských králů, zachycených v nejvýznamnějších chvílích jejich panování. Bronzové zbraně rozvěšené kolem celého sálu, počínaje nejstaršími hrubě opracovanými bojovými mlaty a konče nejnovějšími leštěnými meči, propůjčovaly těmto prostorám ráz vojenského muzea.
Sešli se tu všichni členové Rady s výjimkou Acro-Šana.
Král se rozhodl, že shromáždění na Velekněze čekat nebude, a ze svého vysokého trůnu, obklopeného půlkruhem křesel, jednáni zahájil:
„Jménem Slunce a z vůle naší…
V Atlantidě došlo k neslýchané události. Vzbouření otroci usilovali o můj svatý život. Rukama té špinavé chátry padli všichni moji hosté a panovnici, kteří u nás byli na návštěvě. Strašlivé smrti unikl jen ašurský král, který prchl společně se mnou, a můj milovaný bratr král atcorský – ten se necítil dobře a v paláci vůbec nebyl.
Vzpoury se zúčastnil i – ó hrůzo! – jeden z příslušníků kněžské kasty, syn žrece. Jeho otec zaplatil za zrádného syna vlastní hlavou… Hlavní popichovači – Axa-Guam-Itca, kéž jeho hlavu stihne trest bohů!, a otrok Adiširna-Guanč, kéž se pod ním země rozestoupí – však zatím před spravedlivým trestem unikají. Jak mi to vysvětlíš, Ketcal-Kootle?"
Vojevůdce sklesle svěsil hlavu.
„Najdeme je, třikrát velký…"
„Pokud je nedopadnete živé nebo mrtvé dřív, než se slunce potřetí skryje za Lví skalou, čtvrtého východu slunce se nedočkáš!
Ale otroci…!" a král v strašném hněvu povstal ze svého trůnu, což bylo považováno za nehorázné porušení dvorních zvyklosti. „Otroci budou pykat! Můj hněv nezná mezí! To hadí plémě si musí na mnoho generací dopředu zapamatovat, co znamená hněv atlantského krále. Zničíme je všechny, do jednoho. Připravíme jim taková muka, až se země bude třást děsem. Přikazuji pochytat v našich koloniích nové otroky! Tihle jsou odsouzeni k smrti! Všichni, do jednoho…"
Ketcal-Kootl si ztěžka povzdechl.
„Zmírni svůj hněv, třikrát velký… Téměř všichni otroci Černé město opustili. Jejich úprk byl tak překotný, že v dížích dokonce zůstal kvásek na chléb. Ukryli se po lesích. Zůstali jen starci a sirotci…"
„A ty, starý ohaři, jsi nedokázal tu zvěř vyslídit… To je zrada! Všichni jste zrádci a spiklenci! Obklíčit lesy…!"
„Už se stalo."
„Prohledat všechny pěšiny s loveckými psy!"
„Už je prohledáváme a mnozí otroci byli dopadeni."
„A hubit je jako líté šelmy!"
V sále nastal nějaký ruch.
Čtyři chrámoví sluhové přinesli opatrně nosítka, v nichž seděl Velekněz Acro-Šanu.
Starý žrec se opřel o jednoho ze sluhů, vystoupil z nosítek, požehnal králi, přistoupil ke svému křeslu, ale neposadil se a okamžitě promluvil k vladaři.

„Třikrát velký, mocný, neporazitelný, bohy hýčkaný vládce Atlantidy! Má stará hruď puká žalem, z očí se řinou slzy a jazyk nechce poslouchat… Nesmrtelní bohové mi však rozkázali, abych tě zpravil o velikém neštěstí, které se řítí na Atlantidu. Žel, žel... Všichni jsme se před bohy provinili a jejich hněv teď dopadne na naše hlavy…“
Guan-Atagueragan nápadně pobledl.
„Mluv rychle, o co jde!“ hlesl dutě.
„Osud Atlantidy je zpečetěn, ortel vynesen… Atlantida musí zahynout následkem strašného zemětřesení. Spolyká ji oheň. Bohové mi minulé noci zjevili, že zkáza Atlantidy je neodvratná. Hrozný a planoucí Bůh Slunce se mým zrakům ukázal v podobě vojáka. Jeho šat plápolal jako roztavený bronz a žár jeho obličeje spaloval oči. A bůh mi řekl: Spaste se…! Spaste se, dokud není pozdě, protože tady nezbude ani kámen na kameni. Jediný živý tvor se tu nezachrání. Oheň spálí a oceán pozře Atlantidu. A tam, kde stály vysoké hory, se budou převalovat jen hřebeny vysokých vln. Staletí a tisíciletí zahladí jakoukoli zmínku o Atlantidě…“
Acro-Šanu promlouval hrozivě jako prorok a každé jeho slovo zasahovalo srdce přítomných jako ledový šíp…
Král se bezvládně zhroutil na vyřezávané opěradlo, křečovitě se prsty chytil svého trůnu a zamhouřil oči. Jeho tváří přeběhla křeč.
„Lžeš, starče…! Všichni lžete…! Nevěřím vám! Chcete mě vyděsit. Není to proto, že jsem vás připravil o vaše tučné zisky…?“
„Atlantidu už nic nezachrání! Strašný den božího hněvu se blíží!“ zvolal Acro-Šanu.
A jako hmatatelný důkaz jeho slov rozhoupal podlahu pod jejich nohama silný podzemní výbuch.
Jazyky plamene se od svítilen utrhly a některé z nich zhasly nadobro. Bronzová zbroj řinčivě padala na podlahu. Křesla žreců i královský trůn se zakymácely. Nosná zeď sálu s hrozivým rachotem praskla a dlouhá rozeklaná puklina rozdělila i krásnou mozaikovou dlažbu na dvě části. Postupně se zužující černá čára praskliny končila až těsně pod vladařovým trůnem.
Král na ni s hrůzou zíral jako na plazícího se hada, který ho chce uštknout. Zvenku se ozval křik a pláč poděšených žen a dětí. V sále samotném se však rozhostilo mrtvé ticho. V těch několika málo okamžicích se lidé musili smířit s myšlenkou, která od základu měnila celý jejich život. Bylo to tak nečekané, tak neobvykle zvláštní a nesmyslné, že mozek odmítal chápat. Král na zlověstnou puklinu třeštil oči jako uhranutý a nedokázal ze sebe vypravit ani slovo.
Přišel další záchvěv. Rozezvonily se zbraně, které ještě zbyly na zdech, zachvěly se křišťálové přívěsky na bronzových svítilnách…
Král znovu zapomněl na etiketu, povstal z trůnu a přistoupil k oknu, aby se trochu nadýchal čerstvého vzduchu. Vítr přinášel až sem lehkou, slanou svěžest oceánu.
Král pohlédl na světla Atlantidy, prostírající se na všechny strany od úpatí Posvátného Vrchu.
„Nebohá Atlantida…,“ opakoval bezděky slova Acro-Šanu.
Zničený a zmalomyslnělý král se otočil ke shromážděným mužům. Zapraskal klouby prstů posetých briliantovými prsteny, přelétl po žrecích nejistým pohledem a zeptal se:
„Co teď?“
Členové Nejvyšší rady opustili svá křesla a seběhli se do hlučného stádečka. Po okázalé atmosféře zasedání nezůstalo ani stopy. Mluvili všichni najednou, mávali rukama nad hlavou a nikdo nikoho neposlouchal. Naprostý klid dokázal zachovat jen Acro-Šanu.
„Ticho!“ okřikl je po chvíli. „Jaká hanba! Vy přece nejste otroci! Kdo se postará o naši spásu, když neumíte v takovéto chvíli zachovat klid?“
Rozčilený hovor utichl, žreci se zastyděli.
„S Atlantidou je konec,“ pokračoval Velekněz. „Musíme uvažovat o tom, jak se zachránit. Já spásu vidím v jednom jediném – v útěku. Už nesmíme ztratit ani minutu. Musíme se připravit na cestu. Bude třeba vzít s sebou naše nejlepší zbraně a naši armádu – to je to první a nejdůležitější, protože naši moc a slávu bude třeba budovat od začátku… Mnozí naši dosavadní přátelé se od nás odvrátí a stanou se nepřáteli. Musíme si s sebou odvézt naše poklady, naše hospodářská zvířata a semena kulturních plodin. Loďstvo dokáže přepravit jen armádu. Pro obyvatele Posvátného Vrchu a svobodné občany musíme postavit obrovité archy. Čekají nás kruté bouře a lijáky, takže tyto koráby je třeba stavět tak, aby nepohodě dokázaly vzdorovat! Musíme se okamžitě pustit do práce. Každá sebemenší chvilka je teď drahá…“
„Ale kdo bude ty lodě stavět? Kdo se chopí vší té černé dřiny? Otroci jsou

pryč…," upozornil Kuntinašar.
„Otroky musíme dostat zpátky," odpověděl Acro-Šanu. „Musíme jim udělit milost a vrátit je zpátky do práce."
„Nikdy!" zahřímal vladař. „Milost pro rebelanty!? Pro kralovrahy? Nikdy! Pracovat budou vojáci!"
„Vojáci budou mít svých starostí dost," opovážil se namítnout Ketcal-Kootl. „A pak, moji vojáci přece nejsou žádní tesaři a truhláři. Vojáci umějí jen jedno – vládnout mečem. Novému řemeslu bychom je museli teprve učit."
„Teď na pomstu není ten správný čas…," pokýval hlavou Acro-Šanu. „Jinou volbu nemáme: buď dáme otrokům milost, nebo zahyneme společně s nimi."
„Lepší je smrt než milost pro vrahy!" prohlásil paličatě král.
„Budiž, jak chceš. Tvá vůle je posvátná. Budeme se tedy připravovat na smrt," odtušil klidně Acro-Šanu a zpod hustého obočí šlehl lstivým pohledem po králi.
„Já se snad zachránit stačím?" zamumlal po chvíli rozpačitě král.
„Ano, ty bys to stihnout mohl. Ale pomysli, co se s tebou stane, když nebudeš mít armádu, žrece, zbraně, pořádné zásoby a zlato! Budeš jen stéblem ve vichru."
Král váhal.
„Tak poslouchej," pokračoval Velekněz se stále týmž shovívavým úšklebkem. „Ty prostě lačníš po odplatě. A ta otroky stejně nemine. Můžeme jim slíbit milost, ale nic nám nezabrání v tom, abychom si s sebou vzali jen tolik otroků, kolik jich budeme potřebovat cestou a do začátků na novém místě. Ostatní tu necháme, prostě jim v posledním okamžiku slíbíme, že se pro ně ještě vrátíme. Věř mi, že hněv bohů je skolí mnohem spolehlivěji než Ketcal-Kootlovy meče. Nepřežije to ani jediný… A až se spolehlivě usadíš na novém území a získáš nové otroky, můžeš skoncovat i s rebelanty, které povezeš z Atlantidy. Nemám pravdu?"
Král se zachmuřil a procedil skrz zuby:
„Souhlasím… Ketcal-Kootle! Rozešli po lesích naše posly. Ať mým jménem vyhlásí milost pro všechny otroky."
21. Okřídlený had
Do všech atlantských měst a osad se rozjeli spěšní poslové. Na chrámových náměstích zněly bronzové trouby těchto zvěstovatelů neštěstí. Hlásní k polekaným zástupům volali:
„Hněv bohů odsoudil Atlantidu k záhubě…! Všechno obyvatelstvo země se vůlí vladařovou povolává na společné záchranné práce… Musíme se co nejrychleji připravit k útěku…"
Poseidón připomínal pobořený včelín. Ulicemi jako při požáru pobíhali zděšení bledí lidé. Společný úděl obyvatele města sblížil a pobořil dosavadní přehrady. Neznámí příslušníci různých kast jeden na druhého volali:
„Už jste to slyšel?"
„Ano, to je hrůza…!"
A zase běželi dál.
Celá Atlantida jako by ztratila hlavu. Lidé se přehrabovali ve svých věcech, ty cenné často zahazovali, kdežto nepotřebné chvatně balili, beze smyslu pobíhali sem a tam, zapomínali na jídlo i spánek. Některých se zmocnila zvláštní apatie: jen seděli a byli němí a hluší jako sochy. Matky bezútěšně plakaly a tiskly své děti k hrudi.
Takhle to šlo několik dnů, dokud Posvátný Vrch nestanovil přesný rytmus a řád prací.
Zachmuření otroci, kteří v „milost vladařovu" moc nevěřili, se postupně vraceli z lesů. Nic jiného jim nezbývalo. Část však v lesích zůstala. Někteří se prostě nesmířili s myšlenkou, že by Atlantida měla zahynout, jiní dali před návratem do otroctví přednost smrti svobodných lidí.
Blížící se pohroma síly lidí zdesateronásobila. Pracovalo se ve dne v noci, jen s krátkými přestávkami na posilnění a spánek.
Z lesů proudily po horských cestách nekonečně karavany vozů, které přivážely zásoby nezbytného materiálu pro loděnice. Lidé a zvířata padali únavou, ale ti ještě živí je prostě jen odtáhli stranou, aby cesty zůstávaly stále volné. Práce pokračovaly s nezmenšeným, horečným tempem.
Na hotové lodě se nakládaly zbraně, nejrůznější náčiní a nářadí, zvířata, a to nejen domácí, ale i divoká: Atlantiďané chtěli uchovat pokud možno všechno, co by jim na novém místě připomínalo jejich starou vlast. Každý svobodný občan si na cestu mohl vzít sedm párů domácího zvířectva a ptactva a dva páry zvířat divokých.
V nových loděnicích vyrůstaly tisíce a tisíce narychlo budovaných korábů. Tyto lodě měly kryté paluby, které měly posádku i cestující chránit před nepohodou. Při vší vypjatosti a překotnosti pracovního rytmu umírající Atlantidy se brzy ukázalo, že první plavidla, která se podaří připravit k vyplutí, mohou pobrat jen zlomek pokladů, jež Atlantida za mnohá tisíciletí nashromáždila. Královské a

kněžské pokladnice byly bezedné. Nezbývalo než s prvním konvojem vyslat to nejcennější a nejméně objemné. Pokud by se příchod katastrofy pozdržel, dalo by se to ostatní odvážet postupně. To byla ovšem jen velmi slabá naděje. Aby první konvoj mohl naložit alespoň zlomek nepřeberných pokladů vládnoucích kast, bylo třeba k téměř jisté smrti odsoudit nejen všechny otroky, ale i část svobodného obyvatelstva atlantské pevniny. Posvátný Vrch ve snaze vyhnout se panice a dalším výbuchům nespokojenosti obyvatelstvo neustále ujišťoval, že se podaří vyvézt všechny Atlantiďany do posledního otroka dřív, než katastrofa propukne. Jednoho dne přepravy královského domu na cestu skončily. Všichni členové panovníkovy rodiny se před odchodem na lodě shromáždili v královském paláci. Chyběla jen Sel, kterou vladař věznil v Sokolím hnízdě. Poslali pro ni, ale muž, který ji měl přivést, se rozpačitě vrátil sám; Sel v hnízdečku nebyla. Jejího ženicha, ašurského krále, tato zpráva roztrpčila, Guana-Atagueragana vydráždila k nepříčetnosti. Do sňatku své dcery s vládcem Ašuru vkládal velké naděje. Král Atlantidy teď přece potřeboval přátelství a pomoc mocného vazala! Ale zůstane dál vazalem? Podaří se udržet alespoň jeho náklonnost a přízeň?
Král přikázal, aby k němu okamžitě přišla Gu-Šir-Ca, stará Selina chůva. Přišourala se před hrozivý králův pohled s hlavou téměř až u podlahy, vzlykala a cípem pláště si utírala slzy.
„Kde je Sel?“ zahřměl vladařův hlas.
„Třikrát velký…!“ Ca padla na kolena. „Ušetři svou nehodnou otrokyni… Není to má vina… Střežila jsem ji jako oko v hlavě, ale dnes v noci slétl z hor okřídlený had… Měl křídla jako netopýr a lví tlapy… Z nozder se mu valil dým a z jeho chřtánu se dral oheň… Sel seděla na balkóně a užívala nočního chladu. Jenže ten had ji uchopil do spárů a unesl ji k nebesům… Stačila jsem chudinku Sel jen zachytit za plášť. Had přizvedl z balkónu i mě, jenže plášť sklouzl Sel z ramenou a já i s ním spadla zpátky na podlahu… To je všechno, co nám po Sel zbylo…“ A hodila k vladařovým nohám bledě modrý hedvábný Selin plášť, vyšívaný stříbrnými liliemi.
Chůvino vyprávění všechny přítomné ohromilo. Král však podezřívavě zašilhal po žrecích.
„Co tomu říkáš, Kuntinašare?“
„Třikrát velký… Nevím, co na to říci. Uprchnout Sel nemohla… Třeba ji někdo unesl…“
Král se hluboce zamyslel. Poslední dobou ho pronásleduje jedna pohroma za druhou. Že by ho bohové trestali za sváry se žreci? Chvíli v jeho nitru zápolila hrdost se strachem, ale strach nakonec zvítězil.
„Staniž se vůle bohů…!“ obrátil se ke žrecům. „Modlete se k bohům, aby nás jejich hněv nepronásledoval až k osudnému konci… A já.., já udělám všechno, co je v mých silách… Vracím vám všechna vaše práva! Lodě čekají. Ale Sel ať hledají i po našem odplutí, třeba se ji ještě podaří zachránit…“
Ztěžka si povzdechl a zavolal na otroky:
„Nosítka!“
Poslední král Atlantidy opouštěl na pravidelně se pohupujících nosítkách Posvátný Vrch., aby se sem již nikdy nevrátil…
22. „Zlatý věk“
Axa-Guam se zotavoval pomalu. Ještě dlouho v horečnatých snech prožíval poražené povstání.
Nakonec zimnice ustoupila.
„Tak co, chlapče, vstal jsi z mrtvých?“ zeptal se ho laskavě dědeček Guamf.
Axa-Guam se rozhlédl. Ležel ve staré šachtě. Od vchodu sem dolétalo slabé světlo.
„Tři týdny jsem tě v téhle myší díře schovával před těmi slídily. V prvních dnech to bylo nebezpečné, ale teď mají naštěstí tolik jiných starostí, že po tobě už ani nevzdechnou. Byl tu Adiširna, samozřejmě tajně. Zve nás do lesů, prý to tam mají moc dobré…“
Axa-Guam se za Adiširnou vypravil hned, jakmile se mu vrátily síly. Guamf se rozhodl, že ho doprovodí. V noci se nenápadnými lesními pěšinami prodírali mezi vysokánskými kmeny, čnějícími k nebi jako sloupoví chrámů. Kdysi dávno se takové kmeny jako sloupy skutečně používaly. Teď je Atlantida potřebovala na stavbu lodí.
„Je to ale rošťák, ten můj vnouček! Ten ti provedl takovou čertovinu… Ale nač bych povídal, však uvidíš sám!“ smál se dědeček bezzubými ústy na celé kolo.
Mezi stromy před velkou jeskyní plápolal oheň. Když poutníci přišli blíž, spatřili Adiširnu, jak na rožni opéká horskou srnu.
„Ohohó!“ zakřičel děda Guamf.
Adiširna vyskočil a sáhl po meči, ale jakmile poznal dědu Guamfa a Axa-Guama, rozběhl se jim naproti.

Všichni měli ze shledání velkou radost.
Ale to už – zřejmě přilákaná cizími hlasy – vyšla z jeskyně mladá žena.
Axa-Guam na ni pohleděl a zkameněl.
„Královna! Sel…!“
„Ano, je to ona,“ přikývl Adiširna. „Má žena…,“ dodal šťastně rozechvělým hlasem.
„Ale kde se tu bereš, Sel…?“
Všichni se rozesadili kolem ohně a Adiširna-Guanč Axovi vyprávěl, jak se Sel zmocnil okřídlený had. Tím hadem byl sám Adiširna. Rozhodl se, že se k Sel dostane za každou cenu. Proniknout k ní palácem a podzemní chodbou se mu nepodařilo, a tak se odhodlal k poslednímu zoufalému pokusu. Sehnal si dlouhé lano, upevnil ho na vrcholu skalnatého štítu nad Sokolím hnízdem a spustil se po něm až k Selinu balkónu. Lano však naneštěstí bylo o něco málo kratší, nějaké dva lokty chyběly. Adiširna se tedy vyšplhal kousek zpátky, lano si uvázal kolem kotníků a vrhl se k balkónu po hlavě. Sel se zachytila jeho napjatých paží a dál už to šlo snadno. Svižná a obratná Sel se nahoru do skal vyšplhala sama a za ní Adiširna, který se předtím stačil postarat i o zkoprnělou babku Ca, a napovídal jí pohádku o okřídleném hadovi, aby ji tak uchránil před vladařovým hněvem.
„Takhle se mi tedy podařilo utrhnout zakázanou růži ze Zlatých zahrad,“ uzavřel sochař své vyprávění a vesele pohlédl na Sel.
Té poslední poznámce Axa-Guam neporozuměl, ale Sel se na Adiširnu vděčně a laskavě pousmála.
Děda Guamf se pomalu začal zvedat.
„No nic, děti, je čas… Calna už asi doma dávno vrčí. Přijďte se na dědka podívat. A až všechny lodě odrazí, můžete z hor sejít zpátky k nám. Tady to není špatné, ale přece jen tu máte chladno… Žreci tvrdí, že Atlantida zahyne v ohni. Já jim ovšem moc nevěřím. Země si chvilku pobrblá, zatřepe s námi a tím to skončí. Takových otřesů už jsem v životě zažil! Země je uplácaná bytelně, to dědkovi věřte… Ať vás bozi ochraňuji…“
A zmizel v šeru lesa.
Axa-Guam se usadil v sousední jeskyni.
Nebylo pro něj snadné pozorovat ten šťastný pár. Při pohledu na Adiširnu a Sel jeho vlastní rána – ztráta Aty – bolela mnohem víc.
A tak se své neštěstí snažil otupit neustálou činností a pohybem. Na celé dny mizel v lesích na lovu. Adiširna a Sel měli z této Axovy vášně sobeckou radost, vlastní všem milencům. Axa-Guam opatřoval potravu nejen pro sebe, ale i pro ně, a oni se tak plně mohli věnovat jeden druhému. Byl to jejich „zlatý věk“. Zaslepeni vzájemnou láskou na katastrofu vůbec nemysleli. Široko daleko kolem se prostírala jen panenská, nedotčená příroda. Jen v obrovské dálavě dole pod horami tu a tam zahlédli hračkově maličké paláce Poseidónu a za ním modravý závoj oceánských vod. Čistý horský vzduch byl prosycen vůněmi bylin, trav a chvojí, blízkost pásma věčného sněhu zmírňovala letní žár.
Zvlášť kouzelné tu byly východy slunce. Mnohohlasý ptačí sbor, ruměnec úsvitu a zlatá řeka slunečních paprsků, která se časně ráno rozlévala po oceánu, je uváděly do takového vytržení, že před vycházejícím slunkem padali na kolena, vztahovali k němu ruce a zpívali oslavné hymny. Přitom však v nich nebylo pověrčivé zbožnění slunce – jen čiré nadšení nad velkolepostí světa.
Pak přicházel unavený, často zakrvácený Axa-Guam a přinášel na rameni čerstvou zvěřinu a kůže zabitých zvířat.
Zatímco opékané maso svůdně vonělo a dýmalo, Axa jim vyprávěl o svých loveckých zážitcích…
Dny nepozorovaně plynuly.
Zdálo se, že jejich zlatý věk nikdy neskončí.
Jenže neštěstí o sobě dávalo vědět samo.
Něco podivného se v lese začalo dít už několik dní před výbuchem prvních sopek. Ptáci opouštěli svá hnízda a s neklidným křikem v celých hejnech táhli někam k oceánu. Ze země vylézali hadi a velké ještěrky, zmije se s výhrůžným syčením v celých klubkách kutálely po svazích pryč. Mezi stromy se míhaly horské kozy, lilky i větší zvířata. Kozy poplašeně mečely, šelmy řvaly a všechno se to nezadržitelně valilo jedním směrem, z hor dolů. S hrozitánským praskotem lámaných stromů a zděšeným troubením se kolem jeskyně přehnal i slon samotář. Ve vzduchu se vznášelo prapodivné ticho a ono zvláštní napětí, které někteří citlivější lidé pociťují před bouřkou. Země však byla nehybná, už několik dní o sobě nedal vědět ani sebemenší záchvěv. A přesto se obyvatel lesa zmocnil takový nepochopitelný zmatek*9.
Adiširna a Sel Axa-Guama přemlouvali, aby na lov nechodil.
„Hloupost!“ mávl Axa rukou. „Dneska bude ten správný lov. Jen se podívejte, kozy se ženou v celých stádech. Mějte se dobře, brzy se vrátím!“ a křepce vykročil k

lesu.
Dvojice ho vyprovázela neklidnými pohledy.
Axa-Guam vyšel na velkou lesní louku a zůstal stát jako opařený. Celá ta travnatá pláň byla zaplavena proudy běžících koz. Po chvíli se z překvapení vzpamatoval a začal si očima vybírat vhodný úlovek, ale najednou ho strašlivý náraz srazil na zem. Také všechny kozy se svalily jako na povel, vzápětí se však zase zvedaly a se žalostným mečením pádily po svahu ještě rychleji. Hned po otřesu následoval obludný výbuch. Lidský sluch ho dokonce ani nedokázal zaznamenat jako zvuk – Axa měl spíš pocit, jako by mu naráz zalehly obě uši. Znovu upadl a téměř ztratil vědomí. Už vleže si všiml, jak nad nejvyšším vrcholem horského hřebene stoupá k nebi obrovský sloup páry. Kráter probuzeného vulkánu s ohlušujícím řevem vyvrhoval celé hory velkých i menších kamenů.
Pára, voda a popel stoupaly stále výš a rozlézaly se nad řetězcem horských štítů jako gigantický deštník. Nebe se rychle potáhlo mlhou. Během několika málo minut se nad sopkou shlukla tmavá mračna. Rozsvítilo se několik blesků najednou a zaburácel hrom. Po listí stromů a po skalách bubnoval déšť a drobné kamínky.
Když si uši na rachot vulkánu trochu zvykly, Axa zaznamenal další podivný zvuk – vzdálený, ale rychle se blížící řev.
Co to má znamenat? pomyslel si Axa a najednou uviděl, že sloupy páry a mračna se zbarvily do purpurového odstínu.
Oheň…! Oheň a horká pára rozpouštějí věčný led a sníh na hřebenech!
A opravdu. Z vrcholků hor se valily mohutné vodopády, které s sebou odnášely obrovité skály a balvany, kmeny staletých stromů i bezmocně se zmítající zvířata.
O minutu později už jeden vodopád našel cestu do údolí, na jehož úbočí právě stál Axa-Guam, a odřízl mu cestu do jeskyně. Na to, že by se snad před rozběsněný vodní živel nějak dostal, nebylo ani pomyšlení… Nezbývalo než se postarat o vlastní záchranu.
Pára klesala níž a níž a sytila vzduch dusivým sirným pachem. Točila se mu hlava a také už ho bolestivě zasáhlo několik kamenů. Axa-Guam vstal, omotal si hlavu leopardí kůži, kterou měl přehozenou přes ramena, a rozběhl se po ostrohu rozdělujícím horský příval na dva proudy.
Velkolepá socha Boha Slunce, vytesaná do skal nad městem, zahradila vodopádům přímou cestu na Poseidón a zběsilé vody se za ní roztékaly na obě strany. Na Posvátný Vrch voda vůbec nemohla, a právě tam teď Axa-Guam spěchal.
S největším úsilím se mu podařilo proniknout až k cíli své strastiplné cesty. Ale tady narazil jen na další hrůzy – na hrůzy lidského šílenství…
Na Vrch se sbíhali opuštění otroci, odsouzení k příšerné smrti. Moc už nebyla. Nebyli ani králové, ani žreci, ani vojáci. Všichni byli svobodní, všichni byli volni, všichni si byli rovni. A všichni byli pohádkově bohatí… Ano, skutečně! V Atlantidě zůstaly nepředstavitelné poklady. Zemětřesení rozbořilo také úkryty a pokladnice a z chrámů, pyramid a paláců se přímo do ulic a do bahna sypaly celé hory zlata, briliantů a smaragdů. Davu se zmocnilo šílenství… Otroci sbírali drahocenné předměty, ukládali je do pytlů, rvali se o ně a jeden druhého zabíjeli. Jedni své brilianty zakopávali, jiní je nabírali po celých hrstech, lačně je tiskli k hrudí nebo je naopak s bláznivým smíchem rozhazovali na všechny strany. A v šarlatovém přísvitu sopečné výhně barevné ušlechtilé kameny planuly i z bláta jako krůpěje krve. Někdo se zase navlékal do nádherných, zlatem a brilianty zdobených kněžských ornátů a slavnostních říz atlantských králů a s korunou či tiárou na hlavě tančil šílený tanec smrti… A to všechno překrýval nepřetržitý rachot vulkánu…
Co když mě někdo z nich pozná, pomyslel si s hrůzou Axa-Guam.
Jenže všichni ti lidé byli příliš rozčilení, než aby vůbec něco chápali.
Axa-Guam už si sám připadal jako pomatený a rozběhl se k Černému městu. Co dědeček Guamf, Calna, co je s nimi…?
Když už byl pár kroků od jejich chatrče, celou pevninou otřásl další úder podzemního ohně. Mezi Axou a domkem dědy Guamfa se rozestoupila obrovská propast. Z hlubin země vyrazily sirné páry.
V kotoučích mlhy a dýmu ještě zahlédl, jak na druhé straně pukliny vyběhla z domku malá Le, Adiširnova mladší sestra.
Mávala na něj a něco zoufale volala.
Už jí nemohl nijak pomoci… Vítr na okamžik srazil páry do propasti a Axa Guam viděl, jak z výšky dopadl na dívčinu hlavu těžký kámen a na místě tu kučeravou neposedu zabil…
„Tady už není koho zachraňovat!“ zvolal zoufale a rozběhl se do přístavu. U mola ještě stála jedna z posledních lodi. Právě odrážela. Veslaři zabírali ze všech sil, ale protivítr je na širý oceán nechtěl pustit. Axa-Guam se bez rozmýšleni vrhl do vln a plaval. Mezi vysokými bouřlivými vlnami ozařovanými zlověstným

rudofialovým světlem bylo vidět četné hlavy otroků. Ti všichni se snažili dostihnout poslední loď, ale až k jejím bokům se jich dostalo jen málo; někteří ve vysokých vlnách utonuli, jiné pobily padající kameny. Ti, kteří se přece jen dostali na dosah prudce kmitajících vesel, do jednoho padli za oběť dobře mířeným kopím.
Axa-Guam se zaťatými zuby plaval a plaval dál. Tma houstla, vlny se zvedaly do stále větší výšky… Veslaři ze sebe ždímali poslední zbytky sil a zvolna posouvali loď k výjezdu z přístavu. Posádka si Axa-Guama všimla přece jen později než jeho méně šťastných předchůdců, ale o to hustěji se kolem něj zamíhala kopí. Axa se potopil, pod vodou doplaval až pod záď a slábnoucí rukou se zachytil bronzového kruhu…
23. Zkáza Atlantidy
Adiširna a Sel přežili první výbuch sopky, který vyvrhl záplavy páry, bahna a kamení, bez pohromy. Jeskyně je ochránila před kamenným krupobitím a proudy vody, které se v burácejících vodopádech hnaly dolů, se rozrážely o mohutnou skálu nad jejich útočištěm.
Vody bylo dost a dost a v jeskyni měli zásoby sušeného masa a lesních plodů, za které vděčili Axa-Guamovi. Axa však zmizel beze stopy. Adiširna a Sel jeho smrt dlouho oplakávali.
Uplynulo několik dní.
Když voda trochu opadla, mladí lidé konečně mohli svou skrýš opustit. Rozhlédli se kolem a strnuli. Krajina se změnila k nepoznání. Kolem jeskyně se valily proudy kalné vody. Všude se povalovaly obrovské kmeny lesních velikánů – jako padlí vojáci na opuštěném bojišti. Stromy, které pohromu přežily vestoje, tu stály holé, bez listí, a působily snad ještě tísnivějším dojmem. Voda všude vymlela obrovská koryta, odplavila celé skály, nanesla vysoké hromady kamení, jílu a bláta, smíchaného s popelem. Mezi vším tím zmatkem bylo vidět nadmuté mršiny zvířat a ptáků.
Země byla vypleněná, zohavená a pustá. Mrtvé ticho tu a tam prořízlo jen skučení větru.
Ponuré a bezútěšné, se zdálo i nebe. Slunce někam zmizelo a kdysi zářivě modrou plachetku nebe zakryl těžký závoj mračen, kouře a popela.
Atlantida rázem přišla o všechny své barvy, o svou příslovečnou velkolepost… Adiširna měl pocit, jako by se díval na hrůzně zhanobenou mrtvolu milované bytosti.
Byl otřesen jako umělec i jako člověk. Poprvé se mu do hlavy vloudila představa nevyhnutelné zkázy a už nikdy ho neopustila.
Tiskli se k sobě jako vyjukané, opuštěné děti a dlouho s němou hrůzou v očích zírali na zničený svět…
Po Seliných tvářích se kutálely slzy.
Adiširna si jich všiml a snažil se svou milovanou nějak ukonejšit.
„Nezoufej si, Sel. Všechno ještě nezahynulo. Jen si představ, co by se s námi stalo, kdybychom bývali opravdu sešli z hor. Tebe by mi vzali a odvezli bůhvíkam a mě by čekala neodvratná záhuba. Teď musíme přemýšlet, jak se z toho dostat. Musíme proniknout někam k přístavu a podívat se, jestli tam někde nezbyla alespoň malá plachetnice. Pokud ne, postavím vor, vztyčím na něm plachtu a třeba se nám podaří přeplavit se na východní pevninu. Průliv není široký a je v něm mnoho malých ostrůvků*10. Zítra za svítání se vydáme na cestu.“
„Ó, kéž by nám vulkán ještě několik dní poshověl… Zítra opravdu musíme jít…“
Ale sopka jim pokoj nedala.
Téže noci, kdy Sel klidně spala na rozestlaných kožešinách a Adiširna uvažoval, jak se odsud dostat, se podzemní síly znovu daly do pohybu. Oblaka páry, kamenný déšť a bahno – to byla jen předzvěst*11.
Jeskyní náhle otřásl mohutný podzemní výbuch. Od stropu se utrhl velký kámen a udeřil Sel do ramene. Vykřikla bolestí a probudila se. Adiširna přiskočil a rychle ji vynesl z jeskyně ven.
Ve světle ohně s hrůzou zjistil, že dívka má rameno rozdrcené. Byl ochoten okamžitě své drahocenné břemeno odnést kamkoli, ale nešlo to: nad nimi se zdvihala kolmá skalní stěna, pod nimi bouřily dva kalné proudy vody, které se o kousek níž spojovaly v jediný divoký tok. Na to, že by uprostřed noci přebrodil s živým nákladem v náručí divoký proud, unášející velké balvany, nebylo ani pomyšlení…
Adiširna položil Sel na zem.
Ohlušující řev větru, běsnění bouře, hřmot kamenů, které se valily vodou, hromobití, jednotvárně šelestící liják a tma… To všechno však náhle přehlušilo duté burácení hluboko pod zemí, které sílilo, blížilo se a už otřásalo půdou pod nohama. Chvějící se země se začala zvedat, zase klesat a kolébat se na všechny strany. Řev ohnivých oblud, které se draly ze svých podzemních klecí, se

najednou proměnil v ohlušivý výbuch nevídané síly. Celý vrchol sopky se utrhl a zmizel kdesi nad oblačným příkrovem. Do vzduchu prudce stoupaly úlomky skal, ozářené odspodu stále intenzivnější září roztavené lávy. Mraky znachověly, jako by se nalily krví. Na tmavém pozadí hor se na úbočí vulkánu náhle rozlila oslepivě jasná skvrna. To se roztavená láva vyšplhala přes okraj kráteru. K Adiširnovi už dolétl její horký dech. Vzduch se rozpaloval a stále víc čpěl sírou. Těžko se dýchalo. Obrovité balvany vymrštěné k nebi padaly zpět do kráteru. Páry, stlačené úzkým hrdlem kráteru, se však nezadržitelně draly ven a vypuzovaly balvany zpět k pošmournému nebi. Celý ten koloběh vyvolával strašlivý rachot, jako by tu někde hned vedle byla obří kovárna. Menší kameny dolétaly až k Adiširnovi a Sel a se suchým třeskem dopadaly kolem nich. Adiširna byl tak ohromen, že jen užasle nehybným pohledem zíral na stále rozsáhlejší zářivý pás, který se rozlézal po svazích sopky.
Roztavená láva už jako sluneční náhrdelník olemovala celý vrchol. Náhrdelník se rozšiřoval a začaly se od něj oddělovat stejně jasné „přívěsky“ stékající po tisíciletých vrstvách věčného ledu. Led okamžitě tál a měnil se v rudou páru, která za svou nevídanou barvu vděčila vulkanickému ohni a lávě. Z hor se rozběhl dolů nový příval rozbouřených vod.
Když už se Adiširnovi zdálo, že je všechno ztraceno, s novou nadějí si povšiml, že proudy lávy ochlazované vzduchem, půdou a vodou zvolna tmavnou a nakonec se potahují tmavou kůrou, kterou už jen tu a tam jako jiskry dohasínajícího ohně proskakují pramínky rozžhavené hmoty, ale postupně hasnou i ty. Přes okraj kráteru však už vyšplíchly nové vlny taveniny a po sotva zatuhlé předešlé lávě ubíhaly jako o závod. Teprve když se dostaly za ni a sklouzly do chladné nerovné hlíny, zpomalily svůj běh a také postupně ztuhly. Každý nový příval lávy se prodíral dál a dál od sopky a výška lávové vrstvy nezadržitelně rostla.
Nedýchatelný vzduch a těžké zranění zbavily Sel vědomí.
Adiširna ji svíral v náručí jako dítě, snažil se ji probudit a mechanicky opakoval:
„Jen abychom se dočkali rána… Hlavně se dočkat rána…“
Nevěděl, že den už dávno nastal, že se překulil přes poledne – nebe i země se nořily do stále stejného šera osvětlovaného nachovým svitem vulkánu.
Nad vrcholkem sopky poletovaly útržky páry a mračen. Vším tím nebeským chaosem se jako dlouhatánští svítiví hadi vinuly blesky. Dunění hromu se ztrácelo v nepřetržitém rachotu sopky.
Déle už čekat nemohli. Kolem nich do země mlátily stále větší balvany a bylo otázkou času, kdy je některý zasáhne. Dívce se dýchalo stále hůř. Její tvář politá rudými odlesky vulkanické výhně a znetvořená nehybnou maskou utrpení se chvílemi zdála mrtvá.
Adiširna už také sotva lapal po dechu dokořán otevřenými ústy. Cítil, jak se proudy horkého lijáku mísí s chladným potem. Hlava se mu točila, v uších hučelo, tepny na spáncích bušily jako kladiva…
Ztěžka se zvedl, uchopil téměř neživé Selino tělo a zase se zmoženě skácel k zemi… Nohy se mu třásly vzrušením a vyčerpáním. Půda se pohupovala, unikala pod nohama nebo naopak vyrůstala a podlamovala kolena. Adiširna cítil, že co nevidět omdlí. Silou vůle tu chvilkovou slabost přemohl. Obalil svou i Selinu hlavu kožešinami a šel a šel, přestože rukám se zdálo, že bezvládná Sel je stále těžší. Padal i s ní, naslouchal jejímu dechu a zase se zvedal a šel sténajícím zmrzačeným lesem, zakopávaje o kameny, kmeny a zdechliny zvířat, dokud mu cestu definitivně nepřehradil proud kalné rozbouřené vody. Adiširna nerozhodně zůstal stát. Voda klokotala, kamenné kvádry vlečené korytem nemotorně hřmotily po strmých skalnatých výstupcích dna. Ohlédl se, ale hledat spásu někde vzadu by byla bláhovost. Proudy lávy pokročily téměř až k jejich opuštěné jeskyni a valily se dál… Bylo třeba se rozhodnout.
Adiširna se tedy porozhlédl po vhodném místě, kde by se pokusil ty ubíhající záplavy vody a bahna přebrodit. Když měl pocit, že takové místo našel, odhodlaně vykročil, ale bouřlivý tok ho okamžitě srazil do vln i s jeho drahocenným břemenem. Proud ho ve vteřině zahnal zpátky ke břehu a on si bolestivě narazil bok o skálu. S obtížemi se vyškrábal z vody ven a položil dívku na zem. Voda ho trochu osvěžila. Sel jevila jen slabé známky života.
Když si trochu odpočinul, vyrazil dál. Tady už nedopadalo tolik kamenů, na stromech místy zůstalo listí a také se tu lépe dýchalo, takže Adiširna zase mohl zrychlit krok. Šlo se však stále stejně špatně, protože země pod nohama nezůstala ani na okamžik v klidu. Neustále se musel vyhýbat puklinám a hromadám vyvřelých hornin. Nakonec se však i on dostal až na Posvátný Vrch.
Už tu nepanovalo ono blouznivé pominutí smyslů, jehož svědkem se před nimi stal Axa-Guam. Většina otroků se ukryla v podzemí. Na ulicích už potkával jen nešťastníky, kteří se z té hrůzy zbláznili. Bylo jich hodně. Chechtali se,

skákali a rozhazovali rukama nebo zoufale vzlykali a rvali si vlasy. Jiní seděli na zemi, nehybní a ke všemu neteční jako sochy…
A to už se dostavil další otřes. Z kráteru sopky stoupal sloup dýmu a ohně, vznesl se až nad mraky, rozestřel se nad horským hřebenem jako obří ubrus a najednou začal rychle klesat k zemi.
Hned při prvním poryvu větru, který přinesl klubka štiplavého kouře, Adiširna ucítil jedovaté páry… Zalykal se. Utíkat do přístavu bylo už pozdě… Adiširna se bezmocně rozhlédl kolem sebe a uvědomil si, že stojí před palácem Velekněze Acro-Šana, Strážce Hlavních Tajemství. Vrata ve vysoké zdi byla dokořán. Vrhl se dovnitř, proběhl zahradou do paláce a známými chodbami spěchal dolů do podzemí. Tady se vzduch zdál čistší, stěny však byly celé rozpukané. Vrazil do knihovny a strnul údivem. Strop místnosti se zřítil a obrovskou dírou sem svítilo nachové nebe. Na podlaze leželo několik Acro-Šanových otroků, které zasáhl padající strop. Z jednoho stolu zářila vysoká svítilna a na něm ležely hromady bronzových tabulek.
Za tímto stolem seděl sám Acro-Šanu v černém velekněžském rouchu. Byl klidný a nevzrušený jako kdykoli jindy a pisátkem pečlivě kroužil písmeno za písmenem.
„Ty jsi tady?“ zvolal ohromený Adiširna.
Acro-Šanu zvedl hlavu a pohlédl na mladíka. V jeho živých černých očích zablýskaly posměšné ohníčky.
„Áá! Okřídlený had slétl z hor a přinesl uloupenou holubičku!“
Adiširna něžně položil Sel na podlahu a snažil se ji přivést k vědomí.
„Nech ji!“ okřikl ho přísně Acro-Šanu. „Zapomnění je dar přírody. Nezbavuj ji toho daru. Přistup blíž!“
Adiširna se podrobil. Zakryl Sel kožešinou a váhavě došel až k Velekněži.
„Tys neodjel?“ zeptal se trochu zbytečně starce.
„Zemřu společně s Atlantidou,“ odpověděl klidně Acro-Šanu a s úsměvem dodal: „A pak, někdo přece musí napsat poslední letopisný záznam. Bez zpráv o těchto okamžicích by dějiny Atlantidy nebyly úplné.“
„Ale jaký to má smysl, když Atlantida zahyne?“ zeptal se nechápavě Adiširna.
„Národy vymírají, ale lidstvo žije,“ odvětil Acro-Šanu.*12 „Vyprávěj mi, co se s tebou dělo a co jsi viděl, abych to také mohl zapsat. Všichni moji otroci jsou mrtvi, takže okruh mých pozorování je hodně omezený.“
Ve slovech Acro-Šana bylo cosi pánovitého.
Adiširna začal jako v polosnu vyprávět, Acro-Šanu pozorně naslouchal, všechno zapisoval, občas se na něco zeptal.
Podlaha, stěny i nábytek se neustále chvěly, bronzové tabulky jemně zvonily, popojížděly po stole Acro-Šanova židle se neklidně pohupovala. Provaleným stropem do sklepa dopadaly provazce silného lijáku a roztékaly se ve velké louže, které se mísily s kalužemi krve mrtvých otroků, ale Acro-Šanu bez ohledu na cokoli psal a psal.
Otravné páry už pronikly i sem. Adiširna cítil, jak se s ním začíná točit svět. Díval se na kamenné desky na podlaze, snažil se v zamlženém vědomí dát všemu, co se kolem něj děje, nějaký smysl, a pořád nemohl pochopit, zda se mu to jen zdá, nebo zda se ty kamenné desky opravdu rozestupují a mezi nimi vzniká prasklina, která se neustále rozšiřuje. A najednou to jasně věděl – to není sen ani halucinace, puklina se najednou rozběhla z jednoho konce místnosti na druhý a oddělila ho od Sel. Dívka i s částí podlahy, na které ležela, prudce odplula někam daleko od něj. Tlusté zdi se kymácely, ostře praskaly, bortily se, všechno se houpalo a kácelo. Acro-Šanu se i se svým pisátkem a tabulkami prostě propadl. Adiširna se vrhl k propasti v podlaze, vztáhl ruce ke stále vzdálenější Sel, ale vtom ho něco srazilo na podlahu. Uvědomil si, že ta propast v podlaze je stále širší a hlubší a že ji zachvacuje oheň. Zdi se rozestoupily a neočekávaně otevřely výhled na sopku a oceán. Podlaha se vysoko zvedla a Adiširna si zbytky vědomí dokázal dát dohromady jen jedno: ta propast rozrazila pevninu od pobřeží k pobřeží, napříč horami a do podzemního gigantického ohniště se řítí oceán. Voda se ve zlomcích vteřiny měnila v páru, trhala ostrov ještě víc a otevírala tak cestu dalším ohnivým kaskádám… Zběsilý boj živlů… Trvalo to jen chvilku. Adiširna bleskově vzlétl s celým Posvátným Vrchem až k rozcuchaným mračnům, pak stejně bleskově spadl dolů a ponořil se i s Poseidónem, všemi jeho chrámy, paláci, pyramidami, majákem, puklým horským hřbetem, lidmi i zvířaty na dno oceánu.
Konec!
Té noci Atlantida zmizela.
Na místě, kde stával kvetoucí Ostrov Blaženosti, klokotal olbřímí vodní vír. Z víru se syčením unikaly plameny a pára, které srůstaly v mocný kužel, uhnětený z obou živlů…
Zápas vody a ohně postupně utichal, až se nad mrtvou Atlantidou rozprostřela

klidná vodní pláň, posetá vynořenými kmeny stromů i mrtvolami lidi a zvířat.
24. Loď mrtvých
Pod tmavým olověným nebem, z něhož se linulo zlověstné šero, plula velká notně pošramocená loď bez stožárů a vesel, unášená prudkým proudem po rozbouřeném oceánu.
Zdálo se, jako by se nebe obtěžkané obrovitými chuchvalci mračen zřítilo do vody. Oceán ve zběsilých poryvech vymršťoval vrcholky mamutích vodních valů až nad nízko letící mračna. Uragán s lijákem, vlny s mraky tančily svůj divoký tanec a snoubily se v šílený chaos živlů.
Řev větru a rachot rozjitřených vln si s poškozenou lodí nemilosrdně pohrávaly a ta praskala, skřípěla a chvěla se jako raněné zvíře v předsmrtné křeči. Uragán předstihoval mraky a vlny, vlny a mraky předháněly loď a všechno se to zběsilou rychlostí řítilo kupředu, jako by se to už v následujícím okamžiku mělo odtrhnout od povrchu zemského a zmizet v kosmické prázdnotě. Čas od času vrstvu mračen prorážely ohnivé sloupy a hromobití přehlušovalo i řev bouře. Vrcholky vln na vteřinku ozářil blesk, který se s obludným sykotem nořil do vody a místo dopadu halil párou.
Záblesky vždy na okamžik v šeru pěti palub ozářily řady otroků přikovaných k veslům.
Všichni už byli mrtví.
Prsty znehybnělé mrtvolnou strnulostí stále ještě třímaly úlomky vesel. Ve skelných očích uvízl poslední záchvěv předsmrtné hrůzy. Vítr z jejich polonahých těl rval zbytky látek.
Všichni sdíleli osud Slunečního státu, který je ujařmil. Velká Atlantida zahynula ve vulkanickém ohni a bezedných hlubinách oceánu a krátce po ní ji následovali i její otroci… Zahynuli i žreci, kteří se chtěli spasit útěkem.
Jen v jediném člověku ještě dřímal život.
Zachmuřený stařec se šedivým plnovousem, pod záplavami vody, která stékala po jeho dlouhé černé říze, kupodivu ještě živý, stál na přídi s temným a ledovým pohledem, z něhož čišel bezedný chlad, a v ruce pevně třímal trojnožku s měděným kotoučem nahoře. Žrec se pátravě ohlížel do tmy a marně hledal břeh světa, který tu pohromu přežil a u něhož by se dalo přistát.
V kratičkých okamžicích, kdy mezi mraky zasvítilo čisté nebe, se Atlantiďan podle hvězd snažil určit směr, kterým koráb pluje. Jeho pohyb značně zpomalovaly obrovské vlny.
Loď patřila k jedné z četných flotil, které od břehů Atlantidy odrazily, když její zkáza už byla naprosto zřejmá.
Jedna loď z tisíců… Ale co se stalo s těmi ostatními?
Jako první odrazila od atlantských břehů flotila s královskou rodinou a rodinami nejvyšších žreců. Náš žrec tuto flotilu doprovázel.
Lodě překonaly africký průliv a vyložily svůj náklad na pobřeží černého kontinentu.
V té době se celá Atlantida otřásala ničivými podzemními výbuchy a mnohé významné budovy v jejím hlavním městě Poseidónu už se zhroutily. Tma houstla a liják neustával. Jen tu a tam vyhlédlo z mraků slunce, rusé a pohaslé slunce – rozhněvaná tvář božstva. Žrec vzpomínal na smutnou karavanu, která z pobřeží táhla do hloubi afrického kontinentu. Připomínala spíš velikánský pohřební průvod. A taky to pohřební průvod byl – umíral Sluneční stát, umíral velký Ostrov Blaženosti, umírala vyspělá civilizace…
Karavana se jako nekonečná stuha vlekla křovinatými pláněmi západní Afriky, odkud Atlantiďané dřív přiváželi otroky… Dny se vlekly a zdály se chmurnější než noc. Ženy štkaly, děti plakaly, otroci pohánění karabáči úpěli, zvířata bezútěšně řvala. Těžké bronzové kolesky tonuly v blátě. Rudé světlo pochodní vykrajovalo ze tmy jednou zlatou sochu boha, která se rozvážně kolébala v rukou žreců, jindy obrovité deštěm zmáčené tělo slona, či zas blýskavá bronzová kopí a meče nebo utrápenou tvář matky s dítětem v náručí…
Na okamžik světlo dopadlo i do zlatých nosítek. Vyhlédla z nich tvář muže, který ještě docela nedávno vládl celému světu: tvář posledního atlantského krále Guana-Atagueragana.
„Moc Atlantiďanů musí být neochvějná jako sama země," vzpomněl si žrec na oblíbenou vladařovu průpovídku. A teď je bledý a ztýraný vládce světa ve své snaze podržet si masku velkoleposti a hrdosti ještě ubožejší, bezmocnější a nicotnější.
Když žrec dopravil na pevninu první uprchlíky, vrátil se do Atlantidy, aby tu řídil vypravení dalších flotil.
Nad Atlantidou se snášelo stále neprostupnější šero. Půda se zimničně chvěla. Záchvěvy byly stále častější a silnější. Poseidón se musel neustále osvětlovat pochodněmi. Jeden z několika kráterů sopky hustě dýmal a nad ním se vznášela

zlověstná rudá aureola. Většina budov ve městě už se zřítila.
Žrec došel na Posvátný Vrch k Poseidónovu chrámu. Až sem zaznával halas zoufalých davů, vzlykot lidí odsouzených k záhubě nebo věčnému vyhnanství. Tyto zvuky však zanikaly v hromovém řevu sopky, která těžce vydechovala, jako by sbírala síly k poslední osudové ráně.
Zbytky kasty žreců odpluly s posledním konvojem. V Atlantidě zůstali jen otroci ponechaní napospas svému osudu a někteří svobodní občané, kteří se na lodě také nevešli, nebo jim jejich slunečná vlast natolik přirostla k srdci, že v její naprostou zkázu prostě odmítli uvěřit.
Vrchol vulkánu se po odjezdu posledního konvoje lodi celý zahalil do ohně a dýmu. Podzemní otřesy byly znatelné i na vodě, všechny koráby se jemně zachvívaly.
A tak i poslední loďstvo odrazilo, aby ještě nedávno rozkvetlou Atlantidu již nikdy nespatřilo. Teď se však vůně jejích květin mísila s dusivým puchem vulkanické síry. Celé pohoří, u jehož úpatí stál Poseidónův chrám, neosvětlovalo požehnané slunce, ale strašlivý krvavý podzemní žár.
Otroci, kteří zůstali na břehu, vzpínali ruce za odplouvající mořskou karavanou a žadonili, aby i oni ještě směli na palubu. Mnozí se vrhali do vody, plavali až ke flotile, chytali se vesel a bránili otrokům v podpalubích ve veslování. Tyto nešťastníky vojáci ubíjeli meči a kopími. Ženy na břehu zvedaly nad hlavu své děti nebo hrozily za loďstvem pěstmi a házely za ním kamení… Některé z nich zešílely a se zběsilým chechtotem vrhaly do oceánu svá nemluvňata…
Lodě už vypluly ze zálivu: vítr okamžitě napjal plachty na dvojitých stožárech a unášel uprchlíky po bezbřehém oceánu do temnot, do neznámé budoucnosti. A on je teď sám… Možná poslední, jediný, kdo z posledního konvoje přežil.

Vzduch byl den ode dne chladnější. Nebe ještě stále zakrývaly mraky, ale jejich barva dostávala světlejší, ocelově šedý nádech. Stejně šedý byl i oceán.
Denní světlo se konečně zase dalo rozeznat od noční tmy. Bylo to ovšem spíš tlumené, přízračné polosvětlo, které stejnoměrně zalévalo celou palubu, modré ztuhlé tváře mrtvých i jejich vyhaslé oči.
Žrecovo tělo, uvyklé věčnému létu, probodával svým ledovým dechem nezvyklý chlad. Díky zimě se však zmírnil strašlivý puch, stoupající z mrtvol.
Žrec si zkřehlýma rukama natáhl kožešinové šaty, které také našel mezi lodními zásobami.
Všiml si, že mořský proud, který loď unášel, se místy klikatí, chvílemi ji ze své náruče pouští, ale pak se ji zase zmocňuje. Jednoho jitra koráb vplul do oblasti podmořských útesů.
Nakonec vyhnanec spatřil břeh.
Bezútěšné, ponuré divoké skály, pokryté sněhem, se tyčily vysoko nad hladinou oceánu.
Ze šedivého nebe se tiše snášely velké bílé vločky…
Tak to je ona, nová země, na níž končí jeho trudné putování!
Proud přirazil vrak lodi až ke břehu a vyhodil ho na skalnatou mělčinu.
Poslední Atlantiďan stanul na neznámém pobřeží.*13
Zamračený stařec vystoupil na nevysoký pahorek a obhlédl cizí, nepřátelský svět. Kolem bylo mrtvo a pusto. Nad vlnami poletovali neznámí ptáci s ostrými hrdelními hlasy.
Nastala noc. Stařec se ukryl v jeskyni, zapálil posvátný oheň, postavil na zem trojnožku s měděným sluncem, natáhl prokřehlé ruce k laskavým plamenům a slabým, nalomeným hlasem zazpíval Hymnu Slunce.
Té noci seděl u ohně dlouho. Roztančené plameny ohně osvětlovaly jeho truchlivou, zamyšlenou tvář… Nakonec zmožen únavou usnul, schoulil se do kožešinového pláště a snil o slunci Atlantidy.
Zrána se začal na novém místě zabydlovat. Přetahal z lodi bronzové nástroje a nářadí a také nějaké zbraně. Z prken paluby si sroubil dveře ke své jeskyni. Uvnitř uložil zásoby potravin a truhlice s posvátnými knihami a semeny obilnin.
Každé ráno vstával dlouho před východem slunce, odcházel na mořské pobřeží a čekal, až se slunce vynoří z vln.
Nebe však bylo stejně jako mnohokrát předtím potaženo šedým závojem. On však věřil, že se slunce vrátí, že zářivý bůh znovu ožije.
Po jedné mrazivé noci se skutečně vrátilo.
Severní vítr, který se zvedl z večera, stáhl šedý závoj stranou a odhalil tmavomodré nebe, na němž mihotala neznámá souhvězdí.
Stejně mrazivé a jasné bylo i jitro. Na východě se obloha obarvila růžovým přísvitem ranních červánků.
A touženě očekávané se konečně vyhouplo nad obzor…
Zdálo se pošramocené vyčerpávajícím zápasem se silami tmy.

Po dlouhém, nekonečném teskném odloučení tu však znovu byl jeho bůh.
V jedné chvíli se těsně nad mořem jakoby zastavilo a od něj se na obě strany rozbíhala čára horizontu. Ke břehu, na němž stál starý žrec, se vyřinul zlatý pruh, zlatý most spojující člověka a slunce.
Byla to scenérie pozoruhodně připomínající posvátný atlantský symbol. Je to symbol, který se dá vidět všude – u polárního kruhu i v tropech, v Jižní Americe i hluboko ve Střední či východní Asii.
Chmurný šedovlasý žrec dojatě padl na kolena, vztáhl ruce k vycházejícímu slunci a zapěl hymnu na jeho počest.
Jeho hlas sílil. Prostá, ale krásná slavnostní melodie zazněla nad pustým pobřežím a probouzela v divokých rozeklaných pobřežních skalách mnohonásobnou ozvěnu…
Zpíval o majestátu třikrát svatého boha, který vítězí nad hrůzami tmy, dává lidem jásavé světlo a teplo, propůjčuje zemi rozmanitost barev, nalévá šťávami plody a léčí nemoci.
Zpíval o slunci, které přetváří krůpěje rosy v brilianty, barví oblaka doruda a přetavuje pramínky vody v čisté zlato.
Zpíval o slunci, které se mění v horkou lidskou krev, ve sladkou vinnou šťávu i ve zlaté obilné zrno.
Zpíval a vůbec si nevšiml, že jeho zpěv vylákal z průrev mezi útesy jakési lidi světlých tváří, s modrýma očima a rusými vlasy, oblečené do hrubě vydělaných koží. U pasu se jim na kožených řemínčích pohupovaly kamenné mlaty.
Nechápavě zírali na podivného starce v dlouhém černém šatu, zpívajícího v neznámé řeči.
Kde se tu vzal…? Co tu chce…? Jaké přináší nebezpečí…?
25. Poslední Atlatiďan
Drsné podnebí bylo pro starého Atlantiďana zhoubné. Krátce po tom, co sestoupil na nehostinné pobřeží, těžce onemocněl. Vzpomněl si, že v rozbité lodi, jejíž zbytky už moře vyhodilo až na břeh, by měly být i zásoby léků. Přemohl slabost a ještě jednou se na loď vrátil.
A najednou se mu zdálo, že blouzní.
U jednoho ze stožárů seděl člověk a hřál se v bledých paprscích severního sluníčka. Jeho tvář se zdála velmi zubožená a nesla jasné známky přestálé choroby. Vše ostatní však svědčilo o tom, že je to Atlantiďan – dlouhá lebka, výrazný nos, černé vlasy, zlatavě bronzová kůže i oděv…
Žrec přistoupil blíž. Neznámý se ohlédl a oba zároveň zvolali:
„Šitca!“
„Axa-Guam!“
Nerozhodně zůstali stát jako přimrazeni – žrec Šitca a syn žrece Axa-Guam, který se připojil k povstání otroků proti Posvátnému Vrchu a jehož vladař a žreci odsoudili k smrti. Přesto si však přátelsky podali ruce.
V noci někdejší nepřátelé dlouho seděli u ohně a vyprávěli si, co prožili.
Toho hrůzného večera, kdy začala zkáza Atlantidy naplno, dostihl Axa-Guam poslední odplouvající loď a chytil se bronzového kruhu. Pod příkrovem noční tmy se mu podařilo vyšplhat po laně nahoru a pootevřeným poklopem se dostat do podpalubí, kde se po celou dobu ukrýval. Nedostatek čerstvého jídla způsobil, že onemocněl nějakou v Atlantidě naprosto neznámou chorobou – opuchly mu dásně, otekly nohy a začaly se viklat zuby*14. Vzduch byl otrávený puchem rozkládajících se těl. Kdyby nenašel okénko, které se dalo otevřít a dovnitř tak neproudil čerstvý vzduch, zalkl by se tam. Musel přestát hrozné věci a zeslábl tak, že se na rozbolavělých nohou skoro nemohl pohybovat, ale nakonec se dočkal toho, že těžce poškozená loď přirazila ke břehu.
Čerstvý vzduch a slunce mu pomalu vracely síly.
Šitca mu zase vyložil všechna svá dobrodružství až do setkání s ním:
„Žijí tu světlovlasí lidé, kteří se oblékají do kůží divokých zvířat. Jsou to divoši, kteří vyrábějí hrubě opracované nože a sekery z kamene*15. Neumějí obdělávat půdu a živí se syrovým masem. Neumějí dokonce ani rozdělat oheň. Když jsem mezi ně přišel, div mě nezabili, ale pohled na oheň, který jsem zapálil přímo před jejich očima, jim nahnal posvátnou hrůzu. Zato bronzové zbraně je uvedly do stavu naprostého vytržení. Teď mi málem blahořečí. Jejich jazyk je hrubý a chudý. Připomíná spíš zvířecí zvuky – když se rozčílí, vrčí jako šelmy, a když při lovu chtějí udolat kořist nebo zabít nepřítele, snaží se vydávat stejné zvuky jako jejich protějšek. Jsou však zvídaví a učenliví. Když s nimi zacházíte vlídně, jsou vám za to vděčni až za hrob a pak jsou důvěřiví jako děti… Kdoví, třeba jednou vyrostou ve stejně slavný národ jako Atlantiďané…“
Šitca unaveně zavřel oči. Dýchal ztěžka. Horečnatý žár ho požíral a zapálil na jeho vráskami zbrázděné tváři ohnivě rudý ruměnec.
„Již brzy zemřu… To je dobře, že jsem tě potkal…! Zatlačíš mi oči a pochováš mě

podle našich zvyklostí… Všechno pomíjí… národy umírají jako lidé a někdy zahynou celé státy… Je docela dobře možné, že jsi poslední Atlantiďan. Kdoví, co se stalo s ostatními. Až zemřeš i ty, památka Atlantidy v budoucích tisíciletích zvolna vymizí… Brzy už vyjde slunce… Vynes mě na pobřeží.“
Axa-Guam žrece vynesl a položil ho tváří k východu.
Šitca už nemohl mluvit. Dokázal se jen usmát tváří v tvář prvním paprskům jitřního sluníčka a zemřel.
Axa-Guam zůstal sám, možná jediný člověk z Atlantidy na světě – poslední Atlantiďan.
Seznámil se s obyvateli tohoto drsného kraje a díky svým vědomostem si rychle získal jejich úctu.
Když přišlo jaro, naučil je obdělávat půdu a políčka zkypřená motykami osévat. Naučil je také rozdělávat oheň třením suchých klacíků nebo vykřesáváním jisker do suchého mechu či listí… Naučili se od něj mnoha řemeslům a znalostem. Z některých se pak stali usedlí rolníci, jiní se dál věnovali válkám s jinými kmeny a lovu. A on jim za dlouhých zimních večerů vyprávěl podivuhodné příběhy o Zlatém věku, kdy lidé žili šťastně, uprostřed věčně rozkvetlých zahrad se stromy, které plodí několikrát do roka – žili a neznali starosti ani nouzi. Mluvil o bohatství a nádheře Ostrova Blaženosti, o Zlatých zahradách se zlatými jablky, o hrdinských bitvách i o strašné smrti národa a země, o hroznýchlijácích, které tuto pohromu provázely, o tom, jak se jen nemnozí zachránili na stejných lodích, na jaké k nim připlul on, i o své plavbě, která trvala čtyřicet dní a čtyřicet nocí a nakonec mu přinesla záchranu.
Lidé ty příběhy poslouchali s dychtivou zvědavostí děti, předávali je dál, přibarvovali si je a opravovali a chovali se k ním jako k posvátným legendám a bájím.

Hlava profesora Dowella

1. Seznámení

„Prosím, posaďte se.“
Marie Lorandová se zabořila do hlubokého koženého křesla.
Než profesor Kern otevřel obálku a přečetl dopis, stačila si zběžně prohlédnout jeho kabinet.
Jak je ta místnost nepřívětivá. Ale pracovat se tu musí dobře, člověka nic nerozptyluje. Lampa s matným stínidlem osvětluje jen psací stůl zavalený knihami, rukopisy, korekturami. V jejím světle se dá stěží rozeznat důkladný nábytek z černého dubu. Tmavé tapety, tmavé závěsy. Šerem probleskují jen zlacené hřbety knih v masivních knihovnách. Na stěně se rytmicky a plavně houpá kyvadlo starodávných hodin.
Marie pohlédla na Kerna a bezděčně se usmála: profesor odpovídal stylu svého kabinetu. Jeho těžká, přísná, jakoby z dubu vysoustruhovaná postava vypadala jako součást zařízení. Veliké brýle s obroučkou ze želvoviny připomínaly dva hodinové ciferníky. Jeho šedě popelavé oči běhaly při čtení z řádky na řádku jako kyvadlo. Skobovitý nos, rovné linie oči a úst a hranatá, vystrčená brada dodávaly jeho obličeji vzezření stylizované dekorativní masky od nějakého sochaře kubisty.
Takovými maskami se zdobí krby, napadlo Marii.
„Kolega Sabatier už se mnou o vás mluvil. Ano, potřebuji asistentku. Vy jste medička? Výborně. Dostanete čtyřicet franků denně. K výplatě jednou týdně. Snídaně, oběd. Mám však jednu podmínku…“
Profesor Kern zabubnoval vyzáblým prstem na stůl a náhle se zeptal:
„Umíte mlčet? Všechny ženy jsou upovídané. Jste žena, a to je zlé. Navíc hezká žena – a to je ještě horší.“
„Ale jak to souvisí…“
„Velice. Hezká žena je dvakrát žena. To znamená, že má dvakrát tolik ženských chyb. Máte přece muže, přítele nebo ženicha. A to je každé tajemství v pekle.“
„Ale…“
„Žádné ale! Musíte mlčet jako ryba. Musíte mlčet o všem, co tady uvidíte a uslyšíte. Přijímáte? Upozorňuji vás, že jakékoli porušení bude mít pro vás krajně nepříjemné důsledky. Krajně nepříjemné.“
Profesorovy podmínky přivedly Marii do rozpaků, ale zároveň probudily její zájem.
„Souhlasím, není-li to…“
„Není-li to proti zákonu? Můžete být naprosto klidná. Ostatně neponesete za nic odpovědnost… Nervy máte v pořádku?“
„Ano.“
Profesor pokývl.

„Alkoholismus, neurastenie, epilepsie nebo šílenství se v rodině nevyskytovaly?“
„Ne.“
Kern opět pokývl.
Pak zabodl ostrý suchý prst do tlačítka elektrického zvonku.
Dveře se nehlučně otevřely.
Marie spatřila v zešeřelé místnosti jako při vyvolávání fotografické desky nejprve oční bělma a po nich se postupně vynořovala lesklá tvář černocha. Jeho černé vlasy a oděv splývaly s tmavým závěsem mezi dveřmi.
„Johne, ukaž slečně Lorandové laboratoř.“
Černoch pokynul Marii, aby ho následovala, a otevřel druhé dveře.
Ocitli se v naprosté tmě.
Cvakl vypínač a místnost zalilo prudké světlo ze čtyř matových polokoulí. Marie mimoděk přimhouřila oči. Po té tmě v kabinetu ji bělost stěn oslepovala.
Jiskřily zasklené skříně s chirurgickými nástroji. Neznámé přístroje se chladně blyštěly ocelí a hliníkem. Na vyleštěných měděných součástkách spočívalo světlo v teplých žlutých záblescích. Trubice, spirály, křivule, skleněné válce… Sklo, kaučuk, kov…
Uprostřed místnosti stál velký pitevní stůl. Vedle něho skleněná skříňka. Ve skříňce pulsovalo lidské srdce. Od srdce vedly trubice k baňkám.
Marie otočila hlavu a trhla sebou, jako by dostala elektrickou ránu.
Hleděla na ni lidská hlava – lidská hlava bez těla.
Byla upevněna na čtvercové skleněné desce. Deska stála na čtyřech vysokých lesklých kovových nožkách. Otvory ve skle vedly od přeřezaných tepen a žil k baňkám vždy dvě trubice. Ta nejsilnější z nich vycházela z hrdla a byla spojena s velkým válcem. Válec a baňky byly opatřený ventily, manometry, teploměry a přístroji, které Marie neznala.
Hlava hleděla chápavě a smutně na Marii a mrkala. Nebylo pochyb: hlava žila odděleně od těla, žila samostatným a vědomým životem.
I když to vše působilo na Marii otřesným dojmem, všimla si přece, že hlava se nápadně podobá hlavě nedávno zemřelého proslulého chirurga profesora Dowella, který získal věhlas pokusy s oživováním orgánů vyoperovaných okamžitě po smrti. Marie navštívila nejednou jeho vynikající veřejné přednášky a výborně si pamatovala toto vysoké čelo, charakteristický profil, husté, vlnité, už lehce prošedivělé světlé vlasy a modré oči… Ano, byla to hlava profesora Dowella. Jenom rty a nos měl užší, spánky a tváře propadlé, oči hlouběji v důlcích, kůži temně žlutou jako mumie. Ale v jeho očích byl život, zářila z nich myšlenka.
Marie nemohla odtrhnout pohled od těchto modrých očí, stála jako začarovaná.
Hlava němě pohnula rty.
To už bylo na dívčiny nervy příliš. Div nepadla do mdlob. Černoch ji podepřel a vyvedl z laboratoře.
Klesla do křesla a neustále opakovala:
„To je strašné, to je strašné…“
Profesor Kern mlčky bubnoval po stole.
„Řekněte, je to hlava…“
„Profesora Dowella? Ano, je. Hlava Dowella, mého váženého zesnulého kolegy, kterou jsem já vrátil životu. Mohl jsem bohužel vzkřísit pouze hlavu. Všechno nejde tak najednou. Ubohý profesor trpěl dosud nevyléčitelnou chorobou. Před smrtí projevil přání, aby bylo jeho tělo použito k vědeckým pokusům, na kterých jsme společně pracovali. ‚Celý život jsem zasvětil vědě. Ať prokáže vědě službu i má smrt. Dávám přednost tomu, aby se mým tělem obíral přítel vědec, a ne červi v rakvi.‘ To je závět profesora Dowella. A já pouze plním jeho závěť. Podařilo se mi oživit nejen srdce, ale i vědomí, abych to řekl lidově – vzkřísit jeho ‚duši‘. Co je na tom strašného? Dosud se lidé hrozili smrti. Cožpak zmrtvýchvstání není tisíciletým snem lidstva?“
„Já bych před takovým zmrtvýchvstáním dala přednost smrti.“
Profesor Kern udělal neurčité gesto.
„Ano, vzkříšenému to působí určité potíže. Ubohému Dowellovi by bylo jistě nepříjemné vystoupit veřejně v takové… neúplné podobě. Proto také pokus tajíme. Říkám ‚tajíme‘, protože to je přímo profesorovo přání. A pokus také ještě není ukončen.“
„A jak vám profesor Dowell, totiž jeho hlava, sdělil toto přání? Může snad mluvit?“
Profesor Kern byl na okamžik přiveden do rozpaků.
„Ne… hlava nemůže mluvit. Ale slyší, chápe a odpovídá mimikou tváře…“
Aby zavedl rozhovor na jiné pole, zeptal se:
„Přijímáte tedy můj návrh? Výborně. Čekám vás zítra o deváté hodině ráno. Ale pamatujte si: mlčet a zase mlčet.“
2. Tajemství zakázaného ventilu

Marie Lorandová neměla lehký život. Bylo jí sedmnáct let, když ztratila otce. Všechna péče o nemocnou matku zůstala teď na ní. Dědictví po otci dlouho nevydrželo, a tak se musela učit a ještě živit rodinu. Několik let pracovala u novin jako noční korektorka. Když získala lékařský diplom, usilovně se snažila najít si místo. Nabídli jí cestu do zapadlých krajů Nové Guiney, kde řádila žlutá zimnice. Marie tam nechtěla jet s nemocnou matkou a opouštět ji také nechtěla. Kernův návrh byl pro ni východiskem ze svízelné situace.
Přes všechnu nezvyklost nabízené práce souhlasila téměř bez váhání. Nevěděla, že si profesor předem o ní opatřil podrobné informace.
Pracovala u Kerna už čtrnáct dní. Její povinnosti nebyly složité. Měla za úkol opatrovat přístroje udržující hlavu při životě. V noci ji vystřídal John. Profesor Kern jí vysvětlil, jak má zacházet s ventily na baňkách. Když došel k velkému válci, od něhož vedla tlustá trubice k hrdlu hlavy, zakázal jí přísně ventil otvírat.
„Otočíte-li tímto kohoutkem, rázem hlavu usmrtíte. Jednou vám vysvětlím celý systém výživy hlavy a význam tohoto válce. Zatím vám stačí, když víte, jak se s přístroji zachází.“
S vysvětlováním však Kern právě nespěchal.
Hluboko v jedné nosní dírce měla hlava malý teploměr. V určené hodiny jej musela Lorandová vytahovat a zapisovat teplotu. Teploměry a manometry byly i na baňkách. Marie pozorovala teplotu tekutin a tlak v baňkách. Výborně seřízené přístroje jí nepůsobily příliš starostí, pracovaly přesně jako hodiny. Zvláštní citlivé zařízení na spánku hlavy měřilo pulsaci a mechanicky zapisovalo křivku. Pásek se měnil jednou denně. Náplň v baňkách byla vyměňována v dívčině nepřítomnosti ještě před jejím příchodem.
Postupem času si Marie na hlavu zvykla, ba dokonce se s ní spřátelila. Když ráno vcházela do laboratoře zrůžovělá chůzí a čerstvým vzduchem, hlava se lehce usmívala a mrkala na pozdrav.
Hlava nemohla mluvit. Brzy si však s Marií vynalezly zvláštní, třebaže poněkud omezený jazyk. Spuštění víček znamenalo „ano“, zvednutí „ne“. Trochu napomáhalo i němé pohybování rty.
„Jak se vám dnes vede?“ ptávala se dívka.
Na hlavě se objevoval stín úsměvu, víčka se sklopila: Děkuji, dobře.
„Jak jste strávil noc?“
Stejná mimika.
Marie se vyptávala a přitom obratně vykonávala své ranní povinnosti. Kontrolovala přístroje, teplotu, puls. Zaznamenávala vše do deníku. Potom s nejvyšší opatrností omývala měkkou hubkou namočenou ve vodě a lihu profesorovu tvář, vytírala hygroskopickou vatou boltce. Odstranila chomáček vaty, který se zachytil na řasách. Vymývala oči, uši, nos, ústa – k tomuto účelu vedly do nosu a do úst zvláštní trubice. Učesala hlavu.
Její ruce se dotýkaly hlavy dovedně a hbitě. Profesorova tvář měla spokojený výraz.
„Dnes je překrásný den,“ říkala Marie. „Nebe je modré jako šmolka. Mrazivý, čistý vzduch. Člověk ho má zrovna plné plíce. Podívejte se, jak jasně svítí slunce, docela jako na jaře.“
Koutky rtů profesora Dowella smutně poklesly. Oči tesklivě pohlédly do okna a upřely se na dívku.
Ta se zahanbeně začervenala. S instinktem citlivé ženy se vyhýbala všemu, co bylo pra hlavu nedostupné a mohlo jí připomínat ubohost jejího fyzického života. Pociťovala k hlavě jakýsi mateřský soucit jako k bezmocnému, přírodou poznamenanému dítěti.
„Tak se dáme do práce,“ řekla spěšně, aby napravila svou chybu.
Zrána, do příchodu profesora Kerna, se věnovala hlava čtení. Marie přinášela hromadu čerstvých lékařských časopisů a knih a ukazovala je hlavě. Ta si je prohlížela. U potřebného článku pohnula obočím. Marie pokládala časopis na podstavec a hlava se ponořila do četby. Marie už se naučila podle pohybu jejích očí odhadnout, kterou řádku čte, a včas obracet stránky.
Když bylo třeba udělat na okraji stránky poznámku, dala hlava Marii znamení a ta přejížděla prstem po řádcích a podle profesorových očí zaškrtávala okraje tužkou.
Nechápala, nač jsou hlavě tyto poznámky, ale nedoufala, že by se to s pomocí jejich ubohého mimického jazyka mohla dovědět, a proto se na nic neptala.
Když však jednou za nepřítomnosti profesora Kerna procházela jeho kabinetem, zahlédla na psacím stole časopisy s poznámkami, které udělala na pokyn hlavy. Zatržená místa byla přepsána Kernovou rukou na zvláštním listě papíru. To Marii přimělo k zamyšlení.
Když si teď na to vzpomněla, nezdržela se otázky. Možná že se hlavě nějak podaří

odpovědět.
„Řekněte, proč zatrhujeme některá místa ve vědeckých článcích?“
Na Dowellově tváři se objevil nespokojený a netrpělivý výraz. Výmluvně se zadíval na Marii a potom na kohoutek, od něhož vedla trubice k hrdlu, a dvakrát zvedl obočí. To gesto znamenalo prosbu. Marie pochopila, že si hlava přeje, aby otevřela zakázaný ventil. Tuto prosbu vyjádřila hlava již jednou. Marie si však vysvětlovala její přání po svém: hlava chce prostě skoncovat se svou neutěšenou existencí. A tak se nemohla odhodlat zakázaný ventil otevřít. Nechtěla zavinit smrt hlavy, bála se následků, bála se o své zaměstnání.
„Ne, ne,“ odpověděla hlavě polekaně. „Když otevřu ventil, zemřete. Nechci, nemohu, nesmím vás zabít.“
Netrpělivost a vědomí vlastní bezmocnosti vyvolalo v profesorově tváři křeč. Třikrát energicky zvedl víčka a oči…
„Ne, ne, ne. Nezahynu!“ vyrozuměla Marie. Váhala.
Hlava němě pohybovala rty a dívce se zdálo, že se snaží vyslovit: „Otevřete! Otevřete! Zapřísahám vás!“
Její zvědavost rostla. Cítila, že se zde skrývá nějaké tajemství.
Profesorovy oči vyzařovaly nekonečný smutek. Oči žádaly, prosily, přikazovaly. Zdálo se, že se v tomto pohledu soustředila celá síla lidské myšlenky, všechno vypětí vůle.
Marie se rozhodla.
Když opatrně otáčela kohoutkem, srdce ji divoce bilo, ruka se třásla.
Z hrdla hlavy se okamžitě ozval sípot. Marie zaslechla slabý, dutý, nalomený hlas, křaplavý a syčivý, jako rozbitý gramofon:
„Dě-ku-ji… vám…“
Zakázaný ventil propouštěl vzduch stlačený ve válci. Vzduch procházející hrdlem uváděl do pohybu krční vazy a hlava mohla mluvit. Funkce krčních svalů a vazů však nebyla normální. Přeřezání krčních nervových cest rušilo normální práci hlasivek a dodávalo hlasu duté, chvějivé zabarvení.
Dowellova tvář vyjadřovala uspokojení.
Vtom se však z kabinetu ozvaly kroky a zvuk zámku (laboratoř byla vždy z kabinetu uzamčena). Marie jen taktak stačila zavřít ventil. Sípot utichl.
Vstoupil profesor Kern.
3. Hlava promluvila
Uplynul již přibližně týden od okamžiku, kdy Marie otevřela zakázaný ventil. Od té doby vznikl mezi hlavou a Marií ještě přátelštější vztah. Když profesor Kern odcházel na univerzitu nebo na kliniku, otvírala dívka ventil a vpouštěla do hrdla slabý proud vzduchu, aby hlava mohla hovořit srozumitelným šepotem. A sama také tlumila hlas. Báli se, aby je neslyšel černoch.
Na profesorovu hlavu měly tyto rozmluvy zřejmě dobrý vliv. Jeho oči oživly, ztratily se dokonce i trpké vrásky u kořene nosu.
Profesor mluvil mnoho a rád, jako by si chtěl vynahradit všechno to vynucené mlčení.
Minulé noci se Marii zdálo o profesorově hlavě, a když se probudila, napadlo ji, má-li hlava také nějaké sny.
„Sny…“ zašeptala hlava. „Ano, mám sny. A nevím, čeho mi přinášejí víc, hoře nebo radosti. Vídám se ve snech zdravý, plný sil a probouzím se dvojnásob nešťastný. Nešťastný fyzicky i morálně. Vždyť jsem připraven o všechno, co je pro ostatní samozřejmé. Zůstala mi jen schopnost myslet. ‚Myslím, tedy jsem,‘“ s trpkým úsměvem citovala hlava slova filozofa Descarta. „Jsem…“
„A co vídáte ve snech?“
„Ještě nikdy jsem se neviděl ve své nynější podobě. Vídám se takový, jaký jsem býval kdysi… vídám své drahé, své přátele… před nedávnem jsem viděl svou nebožku ženu a znovu jsem prožíval od začátku celou naši lásku. Betty ke mně kdysi přišla jako pacientka; pohmoždila si nohu, když vystupovala z auta. Seznámili jsme se v mé ordinaci. Sblížili jsme se na první pohled. Po čtvrté návštěvě jsem ji požádal, aby si prohlédla na psacím stole obrázek mé nevěsty. ‚Ožením se s ní, bude-li souhlasit,‘ řekl jsem. Přistoupila ke stolu a uviděla na něm malé zrcátko. Pohlédla do něho, zasmála se a řekla: ‚Myslím, že vás neodmítne.‘ Za týden se stala mou ženou. Tu scénu jsem nedávno viděl ve snu… Betty zemřela tady, v Paříži. Víte přece, že jsem přijel do Francie z Ameriky jako chirurg za světové války. Nabídli mi zde katedru a já jsem přijal, abych mohl žít blízko jejího hrobu. Má paní byla podivuhodná žena…“
Profesorova tvář se rozjasnila vzpomínkami, ale ihned posmutněla.
„Jak je to všechno nenávratně pryč!“
Hlava se zamyslila. Vzduch tiše syčel v hrdle.
„Včera jsem viděl ve snu svého syna. Velmi rád bych se s ním ještě jednou setkal. Ale nemohu ho podrobit takové zkoušce… Pro něho jsem mrtev.“

„Je dospělý? Kde je teď?“
„Ano, dospělý. Bude patrně stejně starý jako vy, možná o něco starší. Dokončil univerzitu. Teď bude zřejmě v Anglii u své tety z matčiny strany. Ne, lépe by bylo, kdybych neměl sny. Mne však,“ pokračovala hlava po krátké odmlce, „nemučí jen sny. Při plném vědomí mě týrají fantasmagorické pocity. Třebaže je to podivné, zdá se mi někdy, že cítím své tělo. Náhle mívám chuť nadechnout se z plných plic, protáhnout se, rozpažit zeširoka, jak to dělává člověk, když dlouho sedí. A někdy pociťuji podagrickou bolest v levé noze. Směšné, pravda. Ačkoliv vám jako lékaře to musí být jasné. Bolest je tak reálná, že mimoděk klopím oči, a vidím ovšem skrze sklo pod sebou jen prázdno, jen kamenné dlaždice podlahy… Chvílemi se mi zdá, že mě už už přepadne záchvat astmatu, a to jsem téměř šťasten ve své ‚posmrtné existenci‘, která mě přinejmenším alespoň zbavuje záchvatů… Jsou to ovšem jen reflexy mozkových buněk, které byly kdysi spojeny s životem těla…“
„To je hrozné!“ nemohla se už udržet Marie.
„Ano, hrozné… A divné je, že za mého života se mi zdálo, že žiji jen myšlenkovou činností. Opravdu jsem byl tak ponořen do svých vědeckých zájmů, že jsem nějak nevnímal své tělo. A teprve když jsem těla pozbyl, pocítil jsem, že jsem je míval. Teď více než kdykoli ve svém životě myslím na vůni květů, pach sena někde na pokraji lesa, na dlouhé procházky, na hukot mořského příboje… Neztratil jsem čich, hmat a ostatní smysly, jsem však odříznut od bohatého světa počitků. Vůně sena je krásná na poli ve spojení se spoustou jiných počitků, s vůní lesa a nádherou dohasínajících červánků, s písněmi lesního ptactva. Umělé vůně by mi nemohly nahradit vůně přírodní. Místo květiny voňavka ‚Růže‘? To mi způsobuje tak malé potěšení jako hladovému vůně paštiky bez paštiky. Se ztrátou těla jsem ztratil svět, celý nesmírný, nádherný svět věcí, které jsem dříve nepozoroval, věcí, které je možné uchopit, dotknout se jich a tím cítit i své tělo, sebe. Jak rád bych se vzdal své chimérické existence za radostný pocit tíže prostého oblázku ve své ruce! Kdybyste věděla, jakou slast mi působí dotyk hubky, když mi ráno umýváte obličej! Vždyť jedině pomocí hmatových počitků se cítím ve světě reálných věcí… Dotknout se špičkou jazyka okraje svých okoralých rtů, to je to jediné, co mohu udělat sám.“
Toho večera přišla Marie domů roztržitá a rozrušená. Její stará matka jí jako obvykle dala čaj a studenou večeři, ale ona se obložených chlebů ani nedotkla, spěšně vypila sklenici čaje s citrónem a zamířila do svého pokojíku. Matka se na ni pozorně zadívala.
„Stalo se ti něco, Marie?“ zeptala se. „Máš nějaké nepříjemnosti v práci?“
„Ne, nic maminko, jsem prostě unavená a bolí mě hlava. Půjdu si dřív lehnout a všechno bude zase v pořádku.“
Stařenka ji nezdržovala, jen si povzdychla, ale o samotě začala o dceři přemýšlet.
Marie se velmi změnila od té chvíle, co nastoupila práci u Kerna. Stala se nervózní a uzavřenou. Bývaly vždy dobrými přítelkyněmi. Neměly před sebou žádné tajemství. Teď tu však tajemství bylo. Stará paní cítila, že dcera před ní něco skrývá. Na její dotazy o práci odpovídala stručně a neurčitě.
„Profesor Kern má soukromý léčebný ústav pro pacienty z lékařského hlediska obzvlášť zajímavé. A já je ošetřuji.“
„A co je to za pacienty?“
„Nejrůznější… Některé případy jsou velmi těžké…“ mračila se Marie a začínala mluvit o něčem jiném.
S takovými odpověďmi nebyla stařenka spokojena. Snažila se dokonce sehnat si nějaké informace jinde, ale nezjistila nic kromě toho, co už věděla od dcery. Třeba se do Kerna zamilovala, miluje ho nešťastně, bez nejmenší naděje, přemýšlela. Ale hned tu myšlenku zavrhla: něco takového by jí dcera nezatajila. A pak, cožpak Marie není pěkné děvče? A Kern je starý mládenec. A kdyby ho Marie milovala, jistě by si brzy získala jeho lásku. Druhá Marie se na celém světě nenajde. Ne, v tom je něco jiného… A stařenka dlouho nemohla usnout a převracela se v načechraných peřinách.
Ani Marie nespala. Potmě, aby matka myslila, že už spí, seděla se široce rozevřenýma očima na posteli. Rozpomínala se na každé slovo hlavy a snažila se představit si sebe na jejím místě; lehýnce se dotýkala jazykem svých rtů, patra, zubů a myslela si:
A to je všechno, co může hlava dělat. Může si přikousnout rty a konec jazyka. Může hýbat obočím. Kroutit očima. Může je zavírat a otvírat. A víc už nic. Ne, ještě může pohybovat kůží na čele. Ale víc už opravdu nic…
Marie zavírala a otvírala oči a dělala všelijaké grimasy. Kdyby ji tak viděla matka! Jistě by byla přesvědčena, že se její dcera zbláznila.
Potom se Marie začala chytat za ramena, kolena a ruce, hladila si prsa, bořila

prsty do svých hustých vlasů a šeptala:
„Můj bože! Jak jsem šťastná! Co všechno mi patří! Jak jsem bohatá! A já jsem to nevěděla, neuvědomovala jsem si to.“
Ale její unavené mladé tělo si vynutilo své. Oči jí sklížil spánek. A tu uviděla před sebou Dowellovu hlavu. Dívala se na ni upřeně a zarmouceně. Odtrhla se za svého stolku a poletovala vzduchem. Marie před ní utíkala. Kern se jako sup vrhal na hlavu. Točité chodby… Masivní dveře… Marie je spěchala otevřít, ale dveře byly pevné a Kern dohánĕl hlavu a hlava už jí sípala a syčela přímo u ucha… Marie cítila, že jí dochází dech. Srdce jí buší v prsou a jeho zběsilé údery otřásají celým jejím tělem. Po zádech jí běhá mrazivé chvění… Otvírá stále nové a nové dveře… Jaká hrůza!
„Marie! Marie! Co je s tebou? Tak se probuď! Vždyť naříkáš ze spaní!“
A to už není sen. Matka se nad ní sklání a hladí ji.
„To nic, maminko. Měla jsem jenom takový hloupý sen.“
„Míváš teď příliš často hloupé sny, dítě…“
A stařenka se vzdycháním odchází a Marie ještě chvíli leží s otevřenýma očima a rozbouřeným srdcem.
„Moje nervy už nejsou pomalu k ničemu,“ šeptá tiše a usíná tvrdým spánkem.
4. Smrt, nebo vražda?
Když jednou před spaním prohlížela Marie lékařské časopisy, přečetla si článek o nových vědeckých výzkumech, podepsaný profesorem Kernem. Kern se odvolával na práce jiných vědců stejného oboru. Byly to všechno citáty z vědeckých časopisů a knih a přesně souhlasily s oněmi, které po ránech zatrhávala podle pokynů hlavy. Jak jen měla druhého dne možnost promluvit si s hlavou, zeptala se:
„Na čem pracuje profesor Kern v laboratoři za mé nepřítomnosti?“
Hlava po chvíli váhání odpověděla:
„Pokračujeme společně ve vědecké práci.“
„To znamená, že všechny poznámky děláte pro něho? A víte, že uveřejňuje vaši práci pod svým jménem?“
„Tušil jsem to.“
„Ale to je skandál! Jak můžete něco takového trpět?“
„A co mohu dělat?“
„Když nemůžete vy, mohu já!“ vykřikla Marie.
„Tiše… Je to marné… V mém postavení by bylo směšné dělat si nároky na autorská práva. Peníze? K čemu mně jsou peníze? Sláva? Co mně může přinést sláva? A pak… kdyby se to všechno odhalilo, nebyla by práce dokončena. A já sám mám zájem na tom, aby byla dokončena. Abych se přiznal, toužím vidět její výsledky.“
Marie se zamyslela.
„Ano, člověk jako Kern je schopen všeho,“ řekla pak tiše. „Řekl mi, když jsem přijímala místo, že jste zemřel na nevyléčitelnou chorobu a že jste sám věnoval své tělo na vědecké účely. Je to pravda?“
„Těžko se mně o tom hovoří. Mohu se mýlit. Je to pravda, a možná… že to tak docela není pravda. Pracovali jsme spolu na oživování lidských orgánů vyňatých z těla těsně po smrti. Kern byl mým asistentem. Cíl mé práce směřoval v té době k oživení hlavy odříznuté od trupu. Zakončil jsem všechny přípravné práce. Oživovali jsme už hlavy zvířat, ale rozhodli jsme se, že nebudeme své úspěchy publikovat, dokud se nám nepodaří oživit a demonstrovat hlavu člověka. Před tímto posledním pokusem, o jehož úspěchu jsem v nejmenším nepochyboval, jsem svěřil Kernovi k přípravě pro tisk rukopis shrnující celou mou vědeckou práci. Zároveň jsme pracovali ještě na jiné vědecké otázce, která už byla také téměř vyřešena. V té době mě přepadl silný záchvat astmatu – právě jedné z těch chorob, které jsem chtěl vědecky potřít. Už dávno jsme spolu zápasili. Byl to závod s časem: kdo z nás dřív? Věděl jsem, že mě může přemoci. A opravdu jsem své tělo věnoval anatomickému bádání, ačkoli jsem nečekal, že právě moje hlava bude oživena. No a… při mém posledním astmatickém záchvatu byl Kern přítomen a ošetřoval mě. Dal mi adrenalinovou injekci. Možná… že byla dávka příliš velká, možná že se už astma nedalo porazit.“
„A potom?“
„Asfyxie – nedostatečnost dýchání –, krátká agónie a smrt, která pro mne znamenala jen ztrátu vědomí… A potom jsem prošel dost podivnými přechodnými stadii. Vědomí se mi vracelo velice pomalu. Zdá se mi, že mé vědomí bylo probuzeno pocitem ostré bolesti v krční krajině. Bolest se pomalu zmírňovala. Tehdy jsem nechápal, co to znamená. Když jsme s Kernem pracovali na pokusech s oživováním hlav psů, všimli jsme si, že psi po procitnutí pociťují neobyčejně ostrou bolest. Hlava psa se na podnose svíjela tak silně, až mnohdy vypadávaly z krevních cév trubice, jimiž jí byl dodáván výživný roztok. Navrhl jsem tehdy anestézii místa řezu. Aby řez nevysychal a nepodléhal vlivu baktérií, ponořovali jsme šíji psa do zvláštního roztoku Ringen-Lock-Dowell. Tento roztok obsahuje

výživné, antiseptické i anestetické látky. A do tohoto roztoku ponořil Kern i mou šíji. Bez tohoto ochranného opatření bych býval mohl podruhé umřít velmi brzy po svém procitnutí, právě tak, jak se to stávalo při našich prvních pokusech s hlavami psů. Opakuji však, že jsem v té chvíli na nic z toho nemyslel. Všechno bylo zakalené, jako by mě někdo probudil po vydatné pitce a alkohol ještě nevyprchal. Přesto však mi v mozku svitla radostná myšlenka: vrátilo se mi vědomí, třeba kalné, znamená to, že jsem nezemřel. Přemýšlel jsem ještě se zavřenýma očima o podivném průběhu posledního záchvatu. Záchvaty astmatu končívaly u mne obvykle náhle. Intenzita záchvatu někdy poznenáhlu slábla. Ještě nikdy jsem však po záchvatu neztratil vědomí. To bylo něco nového. Nový byl také pocit silné bolesti v krční krajině. A ještě něco bylo podivné: zdálo se mi, že vůbec nedýchám, a současně mě netrápila dýchavičnost. Snažil jsem se nadechnout, ale nešlo to. A co víc, zdálo se mi, že jsem docela ztratil prsa. Přestože jsem ze všech sil, jak se mi zdálo, namáhal svalstvo na hrudi, hrudní koš se nerozšiřoval. To je podivné, myslel jsem si, buď spím, nebo sním… Jen stěží jsem otevřel oči. Tma. Podivný hukot v uších. Znovu jsem zavřel oči… Jak víte, když člověk umírá, neodumírají jeho smyslové orgány najednou, ale postupně. Nejprve člověk pozbývá chuti, potom zraku a pak sluchu. K obnovení smyslů docházelo zřejmě v opačném pořádku. Po chvíli jsem opět rozevřel víčka a uviděl jsem nejasné světlo. Jako bych se ponořil velice hluboko do vody. Potom se ta nazelenalá mlha začala rozplývat a já jsem před sebou matně rozeznal Kernovu hlavu a zároveň jsem dosti zřetelně uslyšel jeho hlas: ‚Tak jste se vzpamatoval. Těší mě, že vás vidím opět živého.‘ Silou vůle jsem přinutil své vědomí, aby se co nejrychleji vyjasnilo. Pohlédl jsem dolů a uviděl jsem přímo pod svou bradou stůl – tehdy tu ještě nestál tento podstavec, ale obyčejný, něco jako kuchyňský stůl, který Kern narychlo uzpůsobil pro pokus. Chtěl jsem se ohlédnout, ale nemohl jsem otočit hlavu. O něco výše v sousedství tohoto stolu stál druhý stůl – pitevní. Na tom spočívalo něčí tělo bez hlavy. Zadíval jsem se na ně a tělo mi připadalo podivně známé, třebaže nemělo hlavu a jeho hrudní koš byl otevřen. A hned vedle pracovalo ve skleněné skříňce čísi srdce… Nechápavě jsem pohlédl na Kerna. Ještě stále jsem si neuvědomoval, proč trčí má hlava nad stolem a proč nevidím své tělo. Chtěl jsem natáhnout ruku, ale necítil jsem ji. ‚Co se stalo?‘ chtěl jsem se zeptat, ale jen jsem němě pohyboval rty. Kern se na mne díval a usmíval se. ‚Nevíte?‘ pokývl na pitevní stůl. ‚Tam je vaše tělo. Teď už máte navždy pokoj od astmatu.‘ Ještě žertoval! Pochopil jsem vše. Přiznám se, v prvním okamžiku se mi chtělo křičet, utrhnout se ze stolu, zabít sebe i Kerna… Ne, neříkám to správně. Rozumově jsem věděl, že se musím zlobit, křičet, rozhořčovat, ale zároveň jsem byl ohromen ledovým klidem, který mě ovládal. Možná že jsem se rozčiloval, ale bylo to, jako bych celý svět i sebe pozoroval jako někdo cizí. V mém duševním životě došlo ke změnám. Jen jsem se zamračil a… mlčel jsem. Cožpak jsem se mohl rozčilovat stejně, jako jsem to dělával dříve, když teď mé srdce tlouklo ve skleněné nádobě a mým novým srdcem byl motor?“
Marie se s hrůzou dívala na hlavu:
„A po tom všem… po tom všem s ním pokračujete v práci! Nebýt jeho, byl byste zvítězil nad astmatem a byl teď zdravým člověkem… Je to zloděj a vrah a vy mu pomáháte ke slávě. Pracujete na něho. Jako parazit tyje z vašeho mozku, udělal si z vaší hlavy jakýsi akumulátor tvůrčího myšlení a vydělává tím peníze a slávu. A vy! Co dává vám? Jaký je váš život? Jste připraven o vše. Jste ubohý mrzák, který ke vší hrůze má ještě touhy. Kern vám uloupil celý svět. Odpusťte mi to, ale já vás nechápu. Cožpak můžete tak pokorně, beze slova odporu pracovat na něho?“
Hlava se smutně pousmála.
„Vzpoura hlavy? Ohromně efektní. Jenže co já mohu dělat? Vždyť jsem připraven i o to poslední lidské východisko – vzít si život.“
„Ale mohl byste odmítnout s ním pracovat!“
„Chcete-li vědět, i to už se stalo. Nevzbouřil jsem se však proto, že Kern využívá mého myšlenkového potenciálu. Koneckonců, jaký význam má jméno autora? Záleží na tom, aby myšlenka vešla ve známost a dosáhla cíle. Bouřil jsem se jen proto, že jsem si těžko zvykal na svou novou existenci. Dával jsem přednost smrti před takovým životem… Povím vám jednu příhodu, která se mi tehdy stala. Byl jsem jednou sám v laboratoři. Najednou vletěl do okna velký černý brouk. Kde se mohl vzít v centru velkoměsta? Nevím. Možná že ho sem zavezlo auto vracející se odněkud z venkova. Brouk nade mnou zakroužil a usedl na skleněnou desku stolku vedle mne. Sklopil jsem oči a pozoroval ten odporný hmyz, aniž jsem jej mohl shodit. Jeho nožky klouzaly po skle, šramotivě je ohýbal a pomalu lezl k mé hlavě. Nevím, umíte-li to pochopit… podobného hmyzu jsem se vždy štítil, byl mi odporný. Nikdy jsem se ho nemohl ani dotknout prstem. A teď jsem byl bezmocný i před tak nicotným nepřítelem. A pro něho znamenala má hlava jen pohodlný

odrazový můstek k letu. Šustil nožkama a lezl pomalu blíž. Po trošce námahy se mu podařilo zachytit se mi na vousech. Dlouho se v nich motal a zaplétal. ale usilovně šplhal výš a výše. Tak přelezl přes mé semknuté rty, po levé straně nosu, po zavřeném levém oku, až se mi konečně vydrápal na čelo, spadl na sklo a odtud na zem. Bezvýznamná příhoda. Ale na mne působila otřesně… A když přišel profesor Kern, odmítl jsem kategoricky další spolupráci. Věděl jsem, že se neodhodlá veřejně mou hlavu demonstrovat. A bez užitku nebude chovat hlavu, která se může stát důkazem proti němu. Zabije mě, předpokládal jsem. A tak mezi námi došlo k boji. Používal značně tvrdých prostředků. Jednou ke mně vstoupil pozdě večer s elektrickým přístrojem, přiložil elektrody k mým spánkům, a ještě než zapjal proud, měl ke mně řeč. Stál s rukama zkříženýma na prsou a mluvil velice laskavým a jemným hlasem jako skutečný inkvizitor. ‚Drahý kolego,‘ začal, ‚jsme tu sami, hovoříme mezi čtyřma očima, obklopeni silnými kamennými zdmi. Ostatně, i kdyby byly slabší, neměnilo by to na věci nic, protože vy křičet nemůžete. Jste docela v mých rukou. Mohu vás týrat sebevíc a nic se nestane. Proč bych vás však týral? Oba jsme vědečtí pracovníci a můžeme se dorozumět. Vím, že se vám nežije lehce, ale není to má vina. Potřebuji vás a nemohu vás osvobodit od neradostného života a vy sám nejste schopen utéct přede mnou ani do nenávratna. Není pro vás tedy výhodnější skoncovat celou záležitost smírem? Budete pokračovat v naší vědecké práci…‘ Nesouhlasně jsem pohnul obočím a mé rty bezzvučně zašeptaly: ‚Ne!‘ – ‚Působíte mi velkou lítost. Nechcete cigaretu? Vím, že z ní nemůžete mít pravý požitek, protože nemáte plíce, z nichž by mohl nikotin pronikat do krve, ale přesto… známé počitky…‘ A vytáhl z pouzdra dvě cigarety, jednu si zapálil a druhou vsunul do úst mně. S jakou chutí jsem ji vyplivl! ‚Dobře, pane kolego,‘ řekl stejně zdvořile a nevzrušeně,, nutíte mě k násilí…‘ A zapjal proud. Jako by mi pronikal do mozku rozžhavený nebozez… ‚Jak se cítíte?‘ zeptal se mě starostlivě jako lékař pacienta. ‚Bolí vás hlava? Třeba byste ji chtěl zbavit bolesti? Stačí k tomu jen…‘ – ‚Ne!‘ odpovídaly mé rty. – ‚To je mi líto. Budu muset proud zesílit. Působíte mi opravdu bolest.‘ A zapjal tak silný proud, že jsem měl dojem, že se má hlava vznítí. Byla to nesnesitelná muka. Skřípal jsem zuby. Vědomi se mi kalilo. Jak rád bych je byl vůbec ztratil! Ale bohužel jsem je neztrácel. Jen jsem zavřel oči a stiskl rty. Kern kouřil, pouštěl mi dým do obličeje a dál opékal mou hlavu v pomalém ohni. Už mě nepřesvědčoval. A když jsem otevřel oči, viděl jsem, že je rozzuřen mým odporem. ‚Aby do vás! Kdybych tak nepotřeboval váš mozek, usmažil bych ho pro svého psa, vy paličáku!‘ A hrubě strhl z mé hlavy všechny dráty a odešel. Ale ještě jsem neměl vyhráno. Brzy se vrátil a začal vpouštět do roztoků, které mou hlavu vyživují, dráždivé látky, po nichž jsem trpěl mučivými bolestmi. A kdykoli jsem mimoděk zkřivil tvář, ptal se: ‚Tak jak, kolego? Rozhodl jste se? Ještě ne?‘ Nepoddával jsem se. Vzdálil se ještě rozzuřenější a zahrnul mě spoustou nadávek. Slavil jsem vítězství. Několik dní se v laboratoři neobjevoval a já jsem čekal na smrt jako na vykoupení. Pátého dne přišel jakoby nic a vesele si hvízdal. Ani se na mne nepodíval a pustil se do práce. Dva tři dny jsem ho pozoroval nezúčastněně. Nemohl jsem však neprojevit zájem o práci. A když při pokusech udělal několik chyb, které mohly zmařit výsledky všech našich snah, nevydržel jsem to a dal jsem mu znamení. ‚To jste měl udělat už dávno!‘ řekl se spokojeným úsměvem a vpustil do mého hrdla vzduch. Vysvětlil jsem mu, v čem chyboval, a od té doby vedu celou práci já… Přelstil mě.“

5. Oběť velkoměsta

Od okamžiku, kdy Marie odhalila tajemství hlavy, začala Kerna nenávidět a její odpor každým dnem vzrůstal. S tímto pocitem se probouzela i usínala. Zjevoval se jí v příšerných snech. Byla nenávisti přímo nemocná. V poslední době se při setkáních s ním stěží ovládala, aby mu nevykřikla do tváře, že je vrah. Jednala s ním nuceně a chladně.

„Je to nestvůrný zločinec!“ rozhořčovala se, když zůstala s hlavou o samotě. „Udám ho… Veřejně vykřičím jeho zločin a neustanu, dokud ho nepřipravím o jeho kradenou slávu, dokud neodhalím všechno, co napáchal. Nebudu litovat svých sil.“

„Tiše! Uklidněte se. Říkal jsem vám přece, že netoužím po pomstě. Bouří-li se však váš morální cit a prahnete po odplatě, nebudu vám bránit… jenom se neukvapujte. Počkejte, prosím, do konce našich pokusů. Vždyť já teď Kerna potřebuji právě tak jako on mne. A práce, to je všechno, co mi ještě zůstalo. Nic nového již nevytvořím, ale započatou práci musím dokončit.“

Z pracovny dolehly kroky.

Marie spěšně zavřela kohoutek a stále ještě rozrušena usedla a vzala do ruky knížku. Hlava sklonila víčka jako člověk, který dřímá.

Vešel profesor Kern.

Podezíravě se podíval na Marii.

„Co se děje? Stalo se vám něco? Není něco v pořádku?“

„Ne… nic… všechno je v pořádku… rodinné nepříjemnosti…“
„Ukažte puls…“
Marie neochotně natáhla ruku.
„Puls zrychlený… Nervy zlobí… Pro citlivějšího člověka je tu ovšem těžká práce. Ale já jsem s vámi spokojen. Zvyšuji vám plat o sto procent.“
„Děkuji, nepotřebuji vyšší plat.“
„Nepotřebuji… Kdo by nepotřeboval peníze? Máte přece rodinu.“
Marie neodpověděla.
„A teď dál. Musíme udělat nějaké přípravy. Profesorovu hlavu přestěhujeme do místnosti za laboratoří… Jen dočasně, kolegyně, jen dočasně. Vy nespíte?“ otočil se k hlavě. „A sem přijdou dvě čerstvé mrtvoly, z kterých uděláme párek výtečně hovořících hlav a předvedeme je ve vědecké společnosti. Je čas náš objev zveřejnit.“
A Kern zase zpytavě pohlédl na Marii.
Ta se přinutila k lhostejnému výrazu, aby předčasně neprozradila svou nenávist, a rychle se zeptala na to, co ji první napadlo:
„Čí mrtvoly budou přivezeny?“
„Nevím a neví to nikdo, protože teď to ještě nejsou mrtvoly, ale živí a zdraví lidé. Zdravější než my dva. To vám mohu říct s naprostou jistotou. Potřebuji hlavy absolutně zdravých lidí. Ale zítra na ně čeká smrt. A ne později než za hodinu potom budou ležet zde na mém pitevním stole. O to už se postarám.“
Marie, která se od profesora Kerna nadála všeho, pohlédla na něho tak zděšeně, že na okamžik upadl do rozpaků a pak se hlasitě rozesmál.
„Není nic jednoduššího. Objednal jsem si pár čerstvých mrtvol v márnici. Víte, vtip je v tom, že město, tento soudobý moloch, si denně vyžaduje lidské oběti. Je to už nezvratný přírodní zákon, že denně hyne v městském provozu několik lidí, nepočítám-li nešťastné případy na závodech, v továrnách a na stavbách. Nu a tito osudem předurčeni, životaschopní, silní a zdraví lidé dnes klidně usnou, aniž vědí, co je čeká zítra. A zítra ráno vstanou a s veselou písničkou se budou oblékat, aby šli, jak se domnívají, do práce, ale ve skutečnosti vstříc své neodvratné záhubě. A v té době se bude na druhém konci města se stejně bezstarostnou písničkou oblékat jejich nedobrovolný kat šofér nebo strojvůdce. Potom oběť vyjde ze svého bytu a na druhém konci z garáže nebo vozovny vyjede kat. A budou se prodírat proudem pouličního ruchu a neznámí, cizí lidé budou se k sobě blížit až do onoho osudného průsečíku svých drah. A potom někdo z nich nedá na kratinký okamžik pozor – a vše bude dokonáno. Ve statistikách obětí pouličních nehod přibude jedna čárka. K onomu osudnému průsečíku drah je přivedou tisíce drobných náhod. A přece se to všechno zcela jistě stane s přesností hodinového strojku, který na okamžik uvádí do jedné roviny dvě ručičky pohybující se různou rychlostí.“
Ještě nikdy neměl profesor Kern před Marií tak řečnou náladu. A kde se v něm vzala ta nečekaná štědrost? ‚Zvyšuji vám plat o sto procent…‘
Chce si mě naklonit, koupit, usoudila Marie. Má patrně podezření, že už leccos tuším, nebo dokonce vím. Ale mě si nekoupí.
6. Noví obyvatelé laboratoře
A opravdu ležely nazítří zrána na pitevním stole v profesorově laboratoři dvě čerstvé mrtvoly.
Dvě nové hlavy určené k veřejnému předvedení nesměly vědět o existenci hlavy profesora Dowella. Profesor Kern ji proto obezřetně přestěhoval do sousední místnosti.
Mrtvola muže náležela tak třicetiletému dělníkovi, který zahynul při pouliční nehodě. Jeho mohutné tělo bylo rozdrceno, v pootevřených skelných očích ustrnulo leknutí.
Profesor Kern, Marie a John v bílých pláštích se zabývali mrtvolami.
„Měl jsem ještě několik nabídek,“ říkal Kern. „Jeden dělník spadl z lešení. Toho jsem nevzal. Otřesem se mu mohl poškodit mozek. Nevzal jsem ani několik sebevrahů, kteří se otrávili jedem. Tenhle chlapík mi připadal vhodný. A pak tahle… noční krasotinka.“
Pokývl na mrtvolu ženy s krásnou, ale povadlou tváří, na niž ještě ulpěly stopy červeně a líčidel. Měla klidný výraz. Jen lehce zdvižené obočí a pootevřená ústa vyjadřovala jakýsi dětský údiv.
„Barová zpěvačka. Zabila ji zbloudilá střela při hádce opilých apačů. Byla na místě mrtva. Přímo do srdce – vidíte? Člověk by se tak netrefil, kdyby chtěl.“
Profesor Kern pracoval rychle a jistě. Oddělili hlavy od těl, těla odnesli.
Za pár minut již stály hlavy na vysokých stolcích. Do hrdla, do žil a krčních tepen jim zavedli trubice.
Profesor Kern byl v příjemně vzrušeném stavu. Blížil se okamžik jeho vítězství. O úspěchu nepochyboval.

Na demonstraci a referát profesora Kerna před vědeckým fórem byly pozvány nejvýznačnější kapacity.
Dovedně usměrňovaný tisk přinášel předem články oslavující profesorova génia. V časopisech se skvěly jeho fotografie. Kernův podivuhodný veřejný pokus s oživováním lidských hlav byl hodnocen jako vítězství francouzské vědy.
Profesor Kern si s veselým pohvizdováním umyl ruce, zapálil si cigaretu a samolibě pohlédl na hlavy.
„Chachá! A na míse leží nejen hlava Janova, ale i Salome. Bude to zajímavé setkání. Stačí jenom otevřít kohoutek a… mrtví oživnou. No tak, slečno, oživte je! Otevřte všechny tři ventily. V tom velkém válci je stlačený vzduch, a ne jed," zasmál se.
Pro Marii to nebyla už dávno žádná novinka. S bezděčnou vychytralostí to však nedala ničím najevo.
Kern se zamračil a náhle zvážněl. Přistoupil těsně k Marii a řekl, jako by vystřeloval každé slovo:
„U profesorovy hlavy však vzdušný ventil neotvírejte… Má… porušené hlasivky a…" zachytil dívčin nedůvěřivý pohled a dodal podrážděně: „Ať je to jak chce… prostě vám to zakazuji. A dbejte mého rozkazu, nechcete-li si přivodit značné nepříjemnosti."
Znovu se rozveselil a táhle zanotoval na motiv z Komediantů:
„Začátek hlásím!"
Marie otevřela kohoutky.
Jako první začala projevovat příznaky života hlava dělníka. Lehce zacukala víčka. Zřítelnice zprůzračněly.
„Krevní oběh je obnoven. Vše jde výtečně…"
Tu změnily oči směr pohledu, otočily se k okennímu světlu. Pomalu se vracelo vědomí.
„Žije!" vesele vykřikl Kern. „Zesilte proud vzduchu."
Marie otevřela kohoutek víc.
Vzduch zahvízdal v hrdle.
„Co je?… Kde jsem?…" pronesla nesrozumitelně hlava.
„V nemocnici, příteli," odpověděl Kern.
„V nemocnici?" Hlava se rozhlédla, sklopila oči a uviděla pod sebou jen prázdný prostor.
„A kde mám nohy? Ruce? Tělo?"
„Není, miláčku. Je na padrť rozbité. Celá zůstala jen hlava a tělo jsme musili amputovat."
„Jak to, amputovat? Ne, s tím nesouhlasím. Co je to za operaci? K čemu jsem takhle dobrý? Jen hlavou si nevydělám ani na suchou kůrku. Potřebuju ruce. Bez rukou a bez nohou mě do práce nikdo nepřijme… Až odejdu z nemocnice… Fujtajbl! Ani chodit nemám na čem! Co teď? Musím se nějak živit. Já znám naše nemocnice. Časek si mě tu necháte a pak mě vyhodíte: jste zdráv. Kdepak, s tím nesouhlasím," opakoval.
Jeho výslovnost, široká, opálená pihovatá tvář, účes a naivní pohled modrých oči, všechno prozrazovalo člověka z vesnice.
Bída ho odtrhla od rodných poli, město rozsápalo jeho mladé, zdravé tělo.
„Možná že z toho kouká nějaká podpora?… A kde je tamten?" vzpomněl si náhle a oči se mu rozevřely.
„Kdo?"
„No tamten… co na mě najel… Tramvaj, druhá tramvaj, automobil, a on rovnou na mě…"
„Buďte klidný. Dostane po zásluze. Číslo vozu je v protokolu. Čtyři tisíce sedm set jedenáct, zajímá-li vás to. Jak se jmenujete?" zeptal se profesor Kern.
„Já? Thomas. Thomas Fouché, tak se jmenuju."
„Tak poslyšte, Tome… Budete mít všeho dostatek, nepoznáte bídu s nouzí, hlad ani žízeň. Nikdo vás nevyhodí na ulici, můžete být docela klidný."
„A to mě budete krmit jen tak zadarmo, nebo mě chcete vystavovat po poutích?"
„Vystavovat vás budeme, což o to, jenže ne po poutích. A teď si odpočiňte."
Profesor se otočil na hlavu ženy a starostlivě poznamenal: „Naše Salome si dává nějak na čas."
„Co to je, taky hlava bez těla?" zeptala se Tomova hlava.
„Jak vidíte, postarali jsme se vám o dámskou společnost, abyste se nenudil… Slečno, zavřete vzdušný ventil, aby nás nerušil svým plácáním."
Kern vytáhl z nosních dírek ženské hlavy teploměr.
„Teplota je vyšší než teplota mrtvého těla, ale stále ještě nízká. Oživení pokračuje velmi pomalu…"
Čas ubíhal. Ženská hlava nechtěla oživnout. Profesora se začínalo zmocňovat rozčilení. Přecházel laboratoří, pohlížel na hodinky a každý jeho krok po

kamenné podlaze se rozléhal v prostorné místnosti.
Tomova hlava na něho nechápavě hleděla a mlčky pohybovala rty.
Nakonec Kern přistoupil k ženské hlavě a pozorně prohlédl skleněné trubičky nasazené na gumové hadice, které byly zavedeny do krčních tepen.
„Tady to vězí. Tahle hadice je příliš volná, a proto je oběh pomalý. Podejte mi širší hadici.“
Vyměnil hadici a po několika minutách hlava ožívla.
Hlava slečny Briquetové – tak se totiž žena jmenovala – reagovala na své oživení mnohem bouřlivěji. Když se definitivně vzpamatovala a byl jí vrácen dar řeči, dala se do chraptivého křiku, zapřísahala všechny, ať ji raději zabijí, než aby ji nechali na světě jako takového mrzáka.
„Achich, ach! Moje tělo… moje ubohé tělo! Co jste to se mnou udělali? Zachraňte mě, nebo mě už docela zabijte. Bez těla nemohu žít! Dovolte, ať se na ně aspoň podívám… anebo ne, raději ne. Je bez hlavy… ta hrůza! Ta hrůza!“
Když se poněkud uklidnila, prohlásila: „Říkáte, že jste mi vrátili život. Jsem nevzdělaná ženská, ale vím, že hlava bez těla žít nemůže. Co to je, zázrak, nebo čáry?“
„Ani jedno z toho. Je to úspěch vědy.“
„Když ta vaše věda dokáže takováhle kouzla, musí umět i jiná. Dejte mi jiné tělo. Ten osel Georges mě provrtal kulkou… Ale spousta děvčat si přece prožene čelo kulkou. Tak odřízněte některé tělo a dejte je mně. Jenže dřív mi ukažte jak vypadá. Musím si vybrat krásné tělo… Takhle to přece nejde… ženská bez těla! To je horší než mužský bez hlavy.“
Pak požádala Marii:
„Buďte tak laskava a podejte mi zrcadlo.“
V zrcadle se dlouho a soustředěně prohlížela.
„To je hrozné! Mohu vás poprosit, abyste mi upravila vlasy? Sama se nemohu učesat…“
„Budete mít, slečno, mnohem víc práce,“ ušklíbl se Kern. „Zvýším vám přiměřeně i plat. A teď už musím jít.“
Pohlédl na hodinky, přistoupil k Marii a zašeptal:
„V jejich přítomnosti,“ ukázal očima na hlavy, „ani slůvko o hlavě profesora Dowella!“
Když opustil laboratoř, šla Marie navštívit profesora.
Jeho oči na ni hleděly smutně. Ústa se mu křivila smutným úsměvem.
„Můj ubohý, ubohý profesore,“ zašeptala. „Brzy už budete pomstěn!“
Hlava jí dala znamení. Marie otevřela vzduchový ventil.
„Vyličte mi raději průběh pokusu,“ zasípala hlava se smutným úsměvem.
7. Hlavy se baví
Hlava slečny Briquetové a hlava Tomova si ještě hůře zvykaly na svou novou existenci než hlava profesora Dowella. Profesorův mozek se i teď zabýval stejnými vědeckými problémy jako dřív. Thomas a Briquetová byli prostí lidé a život bez těla pro ně neměl smysl. Není divu, že hlavy začaly brzy tesknit.
„Copak tohle je nějaký život?“ stěžoval si Tom. „Člověk tu dřepí jako pařez. Už tu znám každou tečku na stěně…“
Kerna velmi znepokojovala stísněná nálada „zajatců vědy“, jak je někdy žertem nazýval. Mohly smutkem zchřadnout dříve, než přijde den jejich předvedení.
A tak se profesor Kern všemožně staral hlavám o zábavu.
Obstaral promítací přístroj a Marie a John pořádali po večerech filmová představení. Za plátno sloužila bílá stěna laboratoře. Tomově hlavě se obzvlášť zamlouvaly humorné filmy s Charlie Chaplinem a Monti Banksem. Při pohledu na jejich kousky zapomínal Tom na svou ubohou existenci. Z jeho hrdla dokonce vycházelo něco jako smích a do očí vstupovaly slzy.
Tu však se Banks odpoklonkoval a na bílé stěně místnosti se objevila farma. Malé děvčátko sype kuřatům. Chocholatá kvočna starostlivě krmí své děti. Před kravínem dojí mladá, zdravá žena krávu a loktem odhání tele, které strká tlamou mámu do vemene. Přiběhl chundelatý pes, vesele mává ocasem, a za ním, s koněm na oprati, přichází farmář.
Tom zachroptěl nezvykle vysokým, falešným hlasem a náhle vykřikl:
„Dost! Dost!“
John u promítacího přístroje nepochopil hned, co se děje.
„Zastavte!“ zvolala Marie a rychle rozsvítila. Bledý obraz se ještě chvíli třepotal a konečně zmizel. John zastavil promítací přístroj.
Marie se podívala na Toma. V očích měl slzy, ale nebyly to už slzy smíchu. Celý jeho opuchlý obličej se stáhl do grimasy uraženého dítěte, ústa měl zkřivená:
„Jako u nás… na vsi…“ zanaříkal. „Kráva… slepice… A všechno je pryč… všechno je teď pryč…“
Marie už zase pracovala u přístroje. Za chvilku zhasli, na bílé stěně se

zamíhaly stíny. Harold Lloyd prchal před policisty. Ale Tomova nálada se nelepšila. Pohled na pohybující se lidi ho teď naplňoval ještě větším smutkem.
„Fuj, lítá jako ztřeštěnec," vrčel. „Posadit ho takhle jako mne, moc by toho nenaskákal."
Marie se ještě jednou pokusila o změnu programu.
Pohled na vznešený bál docela rozladil slečnu Briquetovou. Dráždily ji krásně ženy a přepychové toalety.
„Dejte s tím pokoj… nechci se dívat, jak si ostatní žijí," říkala.
Promítačku tedy odnesli.
Rádio bavilo hlavy o něco déle.
Obě velmi vzrušovala hudba a hlavně taneční motivy, balet.
„Bože, jak jsem tancovala tenhle kousek!" vykřikla jednou v slzách Briquetová.
Musili hledat jinou zábavu.
Briquetová měla vrtochy, co chvíli chtěla zrcadlo, vynalézala si nové účesy, požadovala, aby jí Marie podmalovávala oči, bíle a červeně líčila tváře. Hněvala se, jak je Marie, která nemohla pochopit taje kosmetiky, nešikovná.
„Cožpak nevidíte?" říkala podrážděně, „že jste mi pravé oko podmalovala silněji než levé? Zvedněte trochu to zrcadlo."
Žádala módní časopisy a látky a nutila Marii, aby zahalovala do látek stolek, na němž byla její hlava upevněna.
Její vrtochy se stupňovaly až k podivínství. Opožděně se v ní probudil stud a prohlásila, že nemůže spát v jedné místnosti s mužem.
„Oddělte mě na noc španělskou stěnou nebo alespoň knihou."
A tak Marie dělala „španělskou stěnu" z velké rozevřené knihy, kterou postavila na skleněné desce u hlavy Briquetové.
Ani Tom jí nedával méně práce.
Jednou se domáhal vína. Byl tedy profesor Kern nucen dopřát mu požitek opojení tak, že přimísil do výživných roztoků menší dávku opojných látek.
Někdy Thomas a Briquetová dvojhlasně zpívali. Zesláblé hlasivky je dost dobře neposlouchaly. Bylo to příšerné dueto.
„Můj ubohý hlas! Kdybyste tak mohli slyšet, jak jsem dřív zpívala!" říkala Briquetová a trpitelsky zdvihla obočí.
K večeru padávala na hlavy přemýšlivá nálada. Neobvyklost jejich existence přiměla i tyto dvě jednoduché povahy k zamyšlení nad otázkami života a smrti. Slečna Briquetová věřila v posmrtný život. Thomas byl materialista.
„Ovšem že jsme nesmrtelní," uvažovala hlava Briquetová. „Kdyby duše umírala s tělem, nevrátila by se do hlavy."
„A kdepak ve vás sídlila duše, v hlavě, nebo v těle?" zeptal se uštěpačně Thomas.
„Ovšem že byla v těle… všude byla…" odpovídala nejistě hlava Briquetové, která tušila v otázce nějakou chytačku.
„A to teď duše vašeho těla bloudí bezhlavá po onom světě?"
„Vy jste taky bezhlavý," urazila se Briquetová.
„Já mám hlavu. Právě že mám jen hlavu," nedával pokoj Tom. „A duše vaši hlavy na onom světě nezůstala? Vrátila se na zem touhle gumovou rourou? Kdepak," dodával už vážně. „Jsme něco jako stroj. Pustí se do něj pára a zas pracuje. A když se rozbije na kusy, žádná pára mu už nepomůže…"
A každý se zas pohroužil do svých myšlenek.

8. Nebe a země

Tomovy argumenty slečnu Briquetovou nepřesvědčovaly. Přes lehkomyslný způsob života byla pravověrnou katoličkou. Za svého bouřlivého života neměla čas nejen myslet na život posmrtný, ale ani chodit do kostela. Přesto však se v ní pevně udržovalo náboženské přesvědčení získané v dětství. A teď zřejmě přišel nejvhodnější okamžik, aby semena víry vydala své plody. Její skutečny život byl strašný, ale smrt, možnost druhé smrti, jí naháněla ještě větší strach. V noci ji trýznily přízraky posmrtného života.
Zjevovaly se jí jazyky pekelného ohně. Viděla už, jak se její hříšné tělo škvaří na ohromné pánvi.
Probouzela se hrůzou, zuby jí drkotaly, dech se jí krátil. Ano, cítila zcela jasně, že se dusí. Její rozčilený mozek potřeboval silnější přívod kyslíku, neměla však srdce, tento živý motor, který tak ideálně reguluje přívod potřebného množství krve všem orgánům těla. Pokoušela se křičet, aby vzbudila Johna, hlídkujícího v místnosti. John však měl právě dost neustálých rozkazů, a tak přes výslovný zákaz profesora Kerna zavíral někdy u hlav vzduchově ventily, aby si mohl alespoň na několik hodin v klidu zdřímnout. Briquetová otvírala ústa jako ryba na suchu a snažila se křičet, ale její křik nebyl o nic silnější než předsmrtné lapání ryby po vzduchu… A černé stíny přízraků nepřestávaly bloudit místností a plameny pekelné osvětlovaly jejich tváře. Stíny se k ní blížily a

vztahovaly po ní své strašné drápy. Briquetová zavírala oči, ale to nepomáhalo: viděla je i tak. A podivná věc – zdálo se jí, že se jí srdce zastavuje a trne hrůzou.
„Bože můj, Bože všemohoucí, cožpak neodpustíš své služebnici?“ němě vyslovovaly její rty. „Tvá dobrota je přece nekonečná. Mnoho jsem hřešila, ale cožpak já jsem vinna? Vždyť víš, jak se to všechno stalo. Na matku se ani nepamatuju, neměla jsem nikoho, kdo by mě učil dobru… Hladověla jsem. Kolikrát jsem tě prosila o pomoc. Nehněvej se, Bože můj, nic ti nevyčítám,“ pokračovala s bázní ve své němé modlitbě, „chci jen ukázat, že nejsem tak hříšná. Při svém velikém milosrdenství mě možná pošleš do očistce… Jenom ne do pekla! Umřu hrůzou… Ach, jaká jsem hloupá, tam se přece neumírá!“ A znovu opakovala od začátku své naivní modlitby.
Thomas měl také špatné spaní. Ale jeho nepronásledovaly pekelné přízraky. Sžíral ho smutek po pozemském životě. Odešel z rodné vesnice všehovšudy před několika měsíci a zanechal tam vše, co bylo jeho srdci drahé; vzal si s sebou na cestu jen uzlík s vdolky a své sny, že si ve městě nastřádá peníze na koupi malého kousku půdy. A pak se ožení s červenolící, zdravou Marií… Potom už nebude její otec proti jejich svatbě.
A všechno se zhroutilo. Na bílé stěně svého nenadálého vězení uviděl farmu a veselou zdravou ženu, tak podobnou Marii, jak dojí krávu. Po dvoře kolem starostlivé kvočny s kuřaty však někdo jiný než Tom vedl koně, který si plavně odháněl ocasem mouchy. A on, Tom, je mrtev, je zničen, jeho hlava je naražena na kůl jako hlava strašáka do zelí. Kde jsou jeho silné ruce, kde je jeho zdravé tělo? Thomas v zoufalství zaskřípal zuby. A potom se dal do tichého pláče a slzy mu kapaly na skleněný podstavec.
„Co je to?“ zeptala se s údivem Marie při ranním úklidu. „Odkud se vzala ta voda?“
Třebaže John už obezřetně otevřel vzduchový ventil, Tom neodpovídal. Pohlédl nepřátelsky a nerudně na Marii, a když odešla k hlavě Briquetové, zachraptěl za ní tiše:
„Vrahu!“ Zapomněl už na šoféra, který ho přejel, a všechen svůj hněv přenesl na lidi ve svém okolí.
„Co jste říkal, Tome?“ otočila se k němu Marie a obrátila se. Ale Tomovy rty už byly zase pevně semknuty a jeho oči na ni hleděly s netajeným hněvem. Marie byla udivena a chtěla se zeptat Johna na příčinu Tomovy špatné nálady, ale Briquetová už si vymáhala její pozornost.
„Buďte tak laskava a poškrábejte mě na pravé straně nosu. Tahle bezmocnost je příšerná… Nemám tam uhříček? Tak proč mě to tak svědí? Podejte mi, prosím, zrcadlo.“
Marie jí přinesla zrcadlo.
„Natočte je doprava, nevidím. Ještě kousek… Tak. Je tam červená skvrna. Neměly bychom to namazat gold-creamem?“
Marie jí trpělivě mazala nos krémem.
„Tak. A teď mě, prosím vás, napudrujte. Děkuji… Chtěla jsem se vás, slečno, zeptat na jednu věc…“
„Prosím…“
„Řekněte, když se… když se velmi hříšný člověk vyzpovídá duchovní osobě a dělá pokání, jsou mu hříchy odpuštěny a dostane se do ráje?“
„Ovšemže ano,“ odpověděla s vážnou tváří Marie.
„Já se tak bojím pekelných muk…“ přiznala se Briquetová. „Prosím vás, zavolejte mi kněze… chtěla bych zemřít jako křesťanka…“
A její hlava obrátila s výrazem umírající mučednice oči k nebesům. Potom je zase sklopila a vykřikla:
„Jakou zajímavou fazónu mají vaše šaty! To je poslední móda? Už jste mi dlouho nepřinesla módní časopisy.“
Myšlenky slečny Briquetové se vrátily k pozemským věcem.
„Krátká sukně! Krásné nohy ohromně získají při krátkých sukních. Moje nešťastné nohy! Viděla jste je? Ó, když já jsem tančila, všichni muži šíleli!“
Do místnosti vstoupil profesor Kern.
„Jak se vede?“ zeptal se vesele.
„Poslyšte, profesore,“ obrátila se na něho Briquetová, „takhle to dál nejde… musíte mi přidělat nějaké tělo… Už jsem vás o to jednou prosila a teď to dělám znova… snažně vás prosím. Jsem přesvědčena, že to můžete udělat, jen když budete trochu chtít…“
A proč ne, u všech hromů? napadlo profesorovi. Přivlastnil si sice všechnu slávu při oživování lidských hlav, ale uvnitř duše musil uznat, že úspěch pokusu je jen a jen zásluhou profesora Dowella. Proč by však nemohl Dowella předstihnout? Sestavit ze dvou mrtvých jednoho živého člověka, to by bylo něco grandiózního! A

při úspěšném pokusu by všechna sláva náležela po zásluze jemu. Ostatně, nějaké té rady profesora Dowella by přece mohl použít. Ano, to stojí za promyšlení.
„Chtěla byste ještě hodně tancovat?“ usmál se a vypustil do tváře Briquetové proud cigaretového kouře.
„Hodně? Ve dne v noci budu tancovat. Budu mávat rukama jako větrný mlýn, budu poletovat jako motýl… Jen mi dejte tělo, mladé, krásné ženské tělo!“
„Proč právě ženské?“ zeptal se rozmarně Kern. „Budete-li chtít, mohu vám dát i mužské tělo.“
Slečna Briquetová na něho pohlédla s údivem a hrůzou.
„Mužské! Ženská hlava na mužském těle?! Ne, to by byla ukrutná ohavnost! A jaké bych to nosila šaty?“
„To byste přece přestala být ženou. Změníte se prostě v muže, naroste vám knír a vousy, změní se vám hlas. Cožpak se nechcete stát mužem? Tolik žen lituje, že se nenarodily muži.“
„To jsou podle všeho ženské, o které nikdy žádný muž ani okem nezavadil. Pro takové by ovšem bylo jen dobré, kdyby se staly muži. Ale já… já to nepotřebuju.“ A Briquetová hrdě vytáhla své krásné obočí.
„Budiž tedy po vašem. Zůstanete ženou. Pokusím se najít vám vhodné tělo.“
„Ó, profesore, budu vám vděčna až za hrob. Můžete to udělat dnes? Dovedu si představit, jaký to bude poprask, až se zas vrátím do Chat noir!“
„To nejde tak rychle.“
Briquetová nepřestávala vykládat, ale Kern už ji opustil a přistoupil k Tomovi.
„Tak jak se vede, příteli?“
Tom neslyšel, o čem hovořil profesor s Briquetovou. Byl ponořen do svých myšlenek, a tak se na profesora nepřívětivě podíval a nic neodpověděl.
Od chvíle, kdy profesor slíbil slečně Briquetové nové tělo, její nálada se podstatně změnila. Už ji nepronásledovaly pekelné přízraky. Už nepřemýšlela o posmrtném životě. Všechny její myšlenky byly zaměstnány starostmi o nastávající nový pozemský život. Při pohledu do zrcadla ji znepokojovalo, že v tváři pohubla a že její kůže dostala nažloutlý odstín. Úplně už Marii utýrala, nutila ji, aby jí natáčela vlasy, česala ji a líčila.
„To zůstanu tak hubená a žlutá, profesore?“ ptávala se starostlivě Kerna.
„Budete ještě krásnější než dřív,“ uklidňoval ji.
„Kdepak, tady nejsou šminky nic platné, jen klamu sama sebe,“ říkala zpěvačka, když profesor odešel.
„Slečno Lorandová, zkusíme studené koupele a masáž. Kolem očí a od nosu k ústům se mi objevily nové vrásky. Myslím, že je důkladnou masáží odstraníme. Jedna moje přítelkyně… Mimochodem, zapomněla jsem se vás zeptat, dostala jste to šedé hedvábí? Šedá barva mi velmi sluší. A módní časopisy jste přinesla? Výborně. Škoda že nemůžeme zkoušet. Nevím, jaké tělo budu mít. Bylo by dobré, kdyby sehnal vyšší s úzkými boky… Půjčte mi módy.“
A pohroužila se do tajů ženské garderoby.
Marie nezapomínala na hlavu profesora Dowella. Jako dřív se o ni starala a ráno četla, ale na diskuse nezbýval čas; a ona by si byla s profesorem tak ráda o mnohém pohovořila. Byla stále přepracovanější a nervóznější. Hlava Briquetové jí nedopřávala chvíle klidu. Někdy musela nechat čtení a běžet na její křik jen proto, aby jí upravila spuštěnou kudrlinku nebo odpověděla, zda byla nebo nebyla v obchodě s prádlem.
„Vždyť přece neznáte rozměry svého těla,“ snažila se Marie přemoci podráždění, spěšně upravovala Briquetové účes a odbíhala k hlavě profesora Dowella.

Myšlenka na odvážnou operaci Kerna ani na chvilku neopouštěla.
Pracoval s největším vypětím, připravoval se na operaci. Na dlouhou dobu se zavíral s hlavou profesora Dowella a diskutoval s ní. Přes všechny své tužby se bez Dowellovy pomoci nemohl obejít. Dowell ho upozorňoval na spoustu potíží, které Kerna ani nenapadly a které mohly mít vliv na výsledek pokusu, radil mu provést několik předběžných pokusů na zvířatech a sám je vedl. A tak velká byla síla jeho intelektu, že i jeho začal pokus neobyčejně zajímat. Hlava dokonce jako by pookřála a její mysl teď pracovala neobyčejně jasně.
Tak rozsáhlá pomoc Kerna těšila i netěšila. Čím dále práce postupovala, tím více se Kern přesvědčoval, že by na ni bez profesora nestačil. A tak mu nezbývalo než utěšovat svou ješitnost tím, že provedení nového pokusu bude jeho dílem.
„Jste opravdu důstojným pokračovatelem zemřelého profesora Dowella,“ řekla mu jednou hlava s lehce ironickým úsměvem. „Kdybych se tak mohl aktivněji účastnit této práce!“
Nebyla v tom ani prosba, ani narážka. Dowell věděl příliš dobře, že Kern nebude chtít, že se neodváží dát mu nové tělo.
Kern se zamračil, ale dělal, jako by neslyšel.

„Tak tedy pokusy se zvířaty byly korunovány úspěchem,“ pravil. „Operoval jsem dva psy, odřízl jsem jim hlavy a vyměnil těla. Oba jsou zdrávi, švy na šíjích srůstají.“
„Výživa?“
„Doposud ještě umělá. Ústy podávám jen dezinfekční roztok s jódem. Brzy však přejdu k normální výživě.“
Za několik dní oznámil:
„Výživa psů je normální. Obvazy jsem sundal. Myslím, že za den za dva budou běhat.“
„Počkejte tak týden,“ poradil mu Dowell. „Mladí psi pohybuji prudce hlavou a švy mohou popraskat. Neukvapujte se.“ Chtěl dodat: však ještě sklidíte vavříny, ale opanoval se. „A ještě něco: dejte psy do oddělených místností. Pohromadě budou dovádět a mohou si uškodit.“
Konečně nastal den, kdy profesor Kern s vítězoslavným vzezřením zavedl k profesorovi psa s černou hlavou a bílým tělem. Pes byl zjevně ve výborné náladě. Oči mu jiskřily, vesele mával ocasem. Když uviděl hlavu profesora Dowella, srst se mu zježila, zavrčel a divoce zaštěkal. Nezvyklé divadlo ho zřejmě překvapilo a vyděsilo.
„Proveďte psa po místnosti,“ řekla hlava.
Kern vedl psa za sebou po místnosti. Zkušenému, bystrému Dowellovu oku nic neušlo.
„Co je tohle?“ zeptal se. „Pes lehce napadá na levou zadní nohu. A také hlas nemá docela v pořádku.“
Kern upadl do rozpaků.
„Pes kulhal i před operací,“ vymlouval se. „Noha je přeražená.“
„Pouhým okem deformaci nevidím a prohmatat nohu bohužel nemohu. Cožpak jste nemohl najít pár zdravých psů?“ zeptal se Dowell nedůvěřivě. „Myslím, že přede mnou můžete být naprosto upřímný, vážený kolego. Asi vám oživování dlouho trvalo a příliš jste protáhl ‚mrtvý interval‘ v činnosti srdce a plic, a to, jak určitě víte z mých pokusů, má často za následek poruchu nervové soustavy. Ale uklidněte se. Tyto příznaky mohou zmizet. Především se vynasnažte, aby vaše Briquetová nezchromla na obě nohy.“
Kern byl rozzuřen, ale snažil se nedat to najevo. Poznával v hlavě někdejšího profesora Dowella, přímého, náročného a jistého.
To je k vzteku! myslel si Kern. Tahle hlava, syčivá jak píchlá pneumatika, mě pořád poučuje a posmívá se mým chybám a já musím jako školáček poslouchat její mentorováni… A stačí otočit kohoutkem a bude rázem po ní… Přesto skryl svou náladu a pozorně vyslechl ještě několik rad.
„Děkuji za vaše pokyny,“ řekl a opustil místnost.
Za dveřmi mu bylo hned veseleji.
Ne, utěšoval se. Práci jsem udělal dobře. Dowellovi se hned tak člověk nezavděčí. Kulhání a divoký hlas, to jsou všechno hlouposti ve srovnání s tím, čeho jsem dosáhl.
Když procházel místnosti, kde stála hlava Briquetové, zastavil se, ukázal na psa a řekl:
„Vaše přáni se splňuje, mademoiselle. Vidíte toho psíka? Ani on neměl tělo, a jak můžete pozorovat, žije si a běhá jakoby nic.“
„Já nejsem pes,“ odpověděla uraženě hlava.
„To je přece nutný pokus. Jestliže ožil pes s novým tělem, ožijete i vy.“
„Nechápu, co tu má co dělat pes,“ urputně opakovala slečna Briquetová. „Co je mi do psa? Řekněte mi radši, kdy mě oživíte. Místo abyste si pospíšil s mým oživením, hrajete si s nějakými psy.“
Kern beznadějně mávl rukou a se stejným veselým úsměvem dodal:
„Teď už se dočkáte.. Musím jenom najít vhodnou mrtvolu… totiž tělo a budete zase, jak se říká, v kompletním stavu.“
Kern odvedl psa, vrátil se s centimetrem a pečlivě změřil slečně Briquetové objem krku.
„Třicet šest centimetrů.“
„Bože můj, to jsem tak zhubla?“ vykřikla. „Měla jsem třicet osm. A číslo nohy mám…“
Ale Kern ji už neposlouchal a rychle odešel do své pracovny. Ještě ani nedosedl za stůl, když někdo zaklepal na dveře.
„Vstupte.“
Dveře se otevřely. Vstoupila Marie. Snažila se zachovat klid, ale v tváři měla rozčilení.
9. Zlo a dobro
„Co se děje? Něco s hlavami?“ zvedl Kern pohled od svých papírů.
„Ne, chtěla jsem s vámi mluvit, pane profesore.“

Kern se opřel o lenoch křesla.
„Poslouchám, slečno Lorandová.“
„Řekněte, chcete vážně dát slečně Briquetové tělo, nebo ji jen tak těšíte?“
„Docela vážně.“
„A jste přesvědčen o úspěchu operace?“
„Naprosto. Viděla jste přece psa.“
„A Toma nehodláte… postavit na nohy?“ začala oklikou Marie.
„Proč by ne? Už mě o to dokonce žádal. Ale všechno najednou nejde.“
„A Dowella…“ pokračovala Marie rozčileně. „Ovšem, na život, na normální lidský život, má každý právo, Tom i Briquetová. Ale přece musíte chápat, že hlava profesora Dowella má mnohem větší cenu než všechny ostatní vaše hlavy… A chcete-li vrátit normálnímu životu Toma a Briquetovou, potom je mnohem důležitější vrátit normálnímu životu profesora.“
Kern se zamračil. Celý jeho obličej dostal napjatý a tvrdý výraz.
„Profesor Dowell, či lépe jeho vážená hlava, má ve vás báječného obhájce,“ řekl s ironickým úsměvem.
„Jenže on nemá obhájců vůbec zapotřebí a vy se zbytečně rozčilujete a vzrušujete. Přemýšlel jsem ovšem také o profesorově oživení.“
„Proč tedy nezačnete s pokusy u něho?“
„Právě proto, že jeho hlava je cennější než tisíc jiných hlav. Než jsem obdařil tělem hlavu Briquetové, začal jsem u psa. Hlava Briquetové je právě tak cennější než hlava psa, jako je cennější hlava profesora než hlava nějaké Briquetové.“
„Život psa a život člověka se nedají srovnávat, pane profesore…“
„Právě tak jako hlava Dowella a hlava Briquetové. Máte ještě něco na srdci?“
„Ne, nic, pane profesore,“ odpověděla Marie a zamířila ke dveřím.
„V takovém případě bych k vám, slečno, měl nějaké otázky já. Počkejte laskavě.“
Marie se zastavila u dveří a tázavě upřela zrak na Kerna.
S nejasným pocitem napětí usedla Marie do hlubokého křesla. Kernův výraz nesliboval nic dobrého. Profesor se zvrátil na opěradlo a dlouho se zkoumavě díval dívce do oči, dokud je nesklopila. Potom se rychle vztyčil v celé své výši, zapřel pěsti do stolu naklonil se k Marii a řekl tichým a výhrůžným tónem:
„Vzdušný ventil u Dowellovy hlavy jste neotevřela, řekněte? Nemluvila jste s profesorem?“
Marie pocítila mrazení v konečcích prstů. Myšlenky jí divoce zavířily hlavou. Všechno v ní vřelo záští, jen-jen vybuchnout.
Mám, nebo nemám mluvit pravdu? váhala. S jakým požitkem by mu vrhla do tváře slovo „vrahu“, ale takový otevřeny útok může vše pokazit.
Marie nevěřila, že Kern dá Dowellově hlavě nové tělo. Věděla už příliš mnoho, než aby věřila v tuto možnost. A snila teď o jediném, o tom, že veřejně připraví o slávu Kerna, který si přivlastnil výsledky Dowellovy práce, že odhalí jeho zločin. Věděla, že Kernovi je dobrý každý prostředek a že otevřeně nepřátelským chováním k němu vydává v nebezpečí svůj život. Nebrzdil ji však pud sebezáchovy. Jen nechtěla zahynout dřív, než bude odhalen Kernův zločin. A ve jménu tohoto cíle musela lhát. To jí však nedovolovaly její svědomí, celá její výchova. Ještě nikdy nelhala, a proto byla teď tolik rozrušena.
Kern nespouštěl pohled z její tváře.
„Nelžete,“ řekl, „nezatěžujte si svědomí hříchem. Mluvila jste s hlavou, vím to. John všechno slyšel…“
Marie sklonila hlavu a mlčela.
„Zajímá mě jen, o čem jste s hlavou mluvila.“
Marie cítila, jak se jí do tváří hrne krev. Zvedla hlavu a pohlédla Kernovi přímo do očí.
„O všem.“
„Tak,“ pronesl Kern, opírající se stále ještě o stůl. „Myslel jsem si to. Tedy o všem.“
Nastala pauza. Marie zase sklopila oči a seděla teď s výrazem člověka, který čeká na svůj ortel.
Kern náhle rychle vykročil ke dveřím a zamkl. Několikrát se s rukama za zády prošel po měkkém koberci. Potom tiše přistoupil k Marii a zeptal se:
„A co chcete dělat, drahé dítě? Předat krvelačného netvora Kerna soudu? Očernit jeho jméno? Odhalit jeho zločin? Dowell vás asi o to žádal?“
„Ne,“ zapomněla Marie na všechen svůj strach a ohnivě se profesora zastala. „Ujišťuji vás, že profesor Dowell vůbec nemyslí na pomstu. Ó, to je velmi ušlechtilý člověk. Dokonce… dokonce mě zrazoval. On je docela jiný než vy, nemůžete ho posuzovat podle sebe!“ vyzývavě zajiskřila očima. Kern se ušklíbl a začal opět přecházet pracovnu.
„Tak; výborně. Tak jste přece měla úmysly mě odhalit a nebýt hlavy profesora Dowella, profesor Kern by už byl seděl v žaláři. Nemůže-li dobro zvítězit, musí

být alespoň potrestáno zlo. Tak končí všechny mravoličné romány, které jste četla, pravda, drahé dítě?“
„Zlo bude potrestáno!“ Marie se už téměř neovládala.
„Ovšem že bude, tam na nebesích,“ zvedl Kern oči ke stropu vyloženému masivními čtverci z černého dubového dřeva. „Ale račte vědět, vy naivní stvoření, že tady, na zemi, vítězí zlo a nic než zlo! A dobro stojí s nataženou rukou a žebrá u zla o groš, nebo trčí tam,“ a Kern ukázal na místnost, v níž choval hlavu profesora Dowella, „jako strašák do zelí a přemítá o pomíjejícnosti všeho pozemského.“
Přistoupil těsně k Marii a snížil hlas:
„Víte dobře, že mohu vás i Dowella doslova obrátit v prach a popel a živá duše se o tom nedoví.“
„Vím, že jste schopen každého…“
„Zločinu? To je dobře, že to víte.“
Kern opět začal přecházet po místnosti a už normálním tónem, jako by uvažoval nahlas, pokračoval:
„Nicméně, co byste mi radila, abych s vámi udělal, krásná mstitelko? Jste bohužel z oné sorty lidí, která se nezarazí před ničím a je ochotna ve jménu pravdy nést mučednickou korunu, jste křehká, nervní, vnímavá, ale zastrašit se nedáte. Mám vás zabít? Teď hned? Podaří se mi zahladit všechny stopy vraždy, ale stejně si to vyžádá čas. A můj čas je drahý. Mám vás podplatit? To je těžší než vás zastrašit… Tak řekněte, co mám s vámi dělat?“
„Nechte všechno při starém… přece jsem vás dosud neudala.“
„A neudáte?“
Marie chvíli váhala s odpovědí a pak odpověděla tiše, ale rozhodně:
„Udám.“
Kern dupl.
„Ech, vy tvrdohlavá žábo! Tak víte, co vám řeknu? Sedněte si ihned k mému psacímu stolu… nebojte se, nebudu vás dusit ani trávit. No tak si sedněte.“
Marie na něho nechápavě pohlédla a po chvilce přemýšlení si přisedla do křesla u psacího stolu.
„Koneckonců vás potřebuji. Jestliže vás teď sprovodím ze světa, budu muset najmout za vás nástupce nebo nástupkyni. A nikde nemám záruku, že se na vaše místo nedostane nějaký vyděrač, který, jak jen se doví tajemství profesorovy hlavy, bude ze mne tahat peníze a nakonec mě stejně udá. Vás aspoň znám. A proto pište: ‚Drahá maminko,‘ nebo jak maminku oslovujete –, ‚stav nemocných, o které pečuji, vyžaduje mou neustálou přítomnost v domě profesora Kerna…‘“
„Chcete mě zbavit volnosti? Uvěznit mě ve svém domě?“ zeptala se rozhořčeně Marie, aniž se dala do psaní.
„Přesně tak, má ctnostná spolupracovnice.“
„Něco takového nenapíši,“ rozhodně prohlásila Marie.
„Dost!“ vykřikl náhle Kern, až v hodinách zadrnčelo pero. „Pochopte přece, že nemám jiného východiska. Nebuďte hloupá!“
„Nezůstanu tu a dopis psát nebudu!“
„A tak? No dobrá. Jděte si, kam chcete. Ale než odejdete, budete svědkem toho, jak připravím Dowellovu hlavu o život a rozpustím ji v chemickém roztoku. Jděte si pak a vykřikujte do celého světa, že jste u mne viděla hlavu profesora Dowella. Nikdo vám neuvěří. Každý se vám vysměje. Ale dejte si pozor. Vaše udání vám neprojde bez trestu. Jdeme!“
Kern popadl Marii za ruku a táhl ji ke dveřím. Byla fyzicky příliš slabá, než aby mohla tomuto násilí odporovat.
Otevřel rázně dveře, rychle prošel místností Toma a Briquetové a vstoupil do místnosti s profesorovou hlavou.
Ta se dívala udiveně na tuto nečekanou návštěvu. Ale Kern jí nevěnoval nejmenší pozornost, přistoupil rychle k přístrojům a škubl kohoutkem od válce s krví. Hlava chápavě, ale klidně pohlédla na kohoutek a potom na Kerna a na Marii. Vzduchový ventil byl uzavřen, a tak nemohla mluvit. Pohybovala jen rty a Marie, která už si zvykla na tuto mimiku, pochopila její němý dotaz: „Konec?“
Potom se Dowellovy oči upřené na Marii začaly lehce zakalovat, víčka se široce rozevřela, oční bulvy vystoupily a tvář se začala křečovitě chvět. Hlava se dusila.
Marie hystericky vykřikla. Potom přistoupila potácivě ke Kernovi, chytila ho za ruku a téměř v bezvědomí řekla zajíkavým, křečovitě staženým hlasem:
„Otevřete kohoutek, rychle… Souhlasím se vším!“
Kern s nepostižitelným ušklíbnutím otočil páčkou. Životodárný proud tekl trubkou do Dowellovy hlavy. Obličej se přestal křečovitě chvět, oči dostaly normální výraz, jejich pohled se projasnil. Do hlavy se znovu vracel unikající život. Vrátilo se jí zřejmě i vědomí, protože profesor pohlédl na Marii s údivem a dokonce s jakýmsi zklamáním.

Marie se potácela rozčilením.
„Dovolte, abych vám nabídl rámě," řekl galantně Kern a podivný pár opustil místnost.
Když Marie opět usedla ke stolu, pronesl Kern, jako by se bylo vůbec nic nestalo:
„Tak kde jsme to přestali? Ano… ‚Stav nemocných, o které pečuji, vyžaduje mou neustálou,' nebo ne, napište raději ‚nedovoluje, abych se vzdálila z domu profesora Kerna. Profesor Kern byl tak laskav a vyhradil mi k používání nádherný pokoj s vyhlídkou do zahrady. Kromě toho, protože se tím prodloužil můj pracovní den, zvýšil mi trojnásobně gáži.'"
Marie vyčítavě pohlédla na Kerna.
„To není lež," řekl. „Jsem nucen okolnostmi připravit vás o volnost a za to vás musím nějak odškodnit. Opravdu vám zvyšuji gáži. Pište dál: ‚Obsluha je tu vzorná a přes všechen nával práce se cítím báječně. Nenavštěvuj mě, profesor nepovoluje žádné návštěvy. Nebuď však smutná, budu Ti psát…' Tak. A sama tam přidejte nějaké ty něžnůstky, jak to normálně děláte, aby dopis nemohl vzbudit žádné podezření."
A jako by už docela zapomněl na dívčinu přítomnost, začal nahlas uvažovat:
„Dlouho to ovšem nemůže trvat. A také vás nehodlám dlouho zdržovat. Naše práce se blíží ke konci a pak… To znamená, chtěl jsem říci, že hlava také nemá věčné trvání. A až hlava přestane existovat… No, potom už se další dovíte. Prostě řečeno, až skončíme s hlavou práci, skončí také její existence. Z hlavy nezůstane ani zrníčko popela a potom se můžete vrátit k své drahé matince. Pak už nebudete pro mne nebezpečná. A ještě jednou vám opakuji: Nezapomeňte, kdybyste někde něco vykládala, že mám svědky, kteří jsou hotovi odpřísáhnout, že nicotné ostatky profesora Dowella včetně hlavy, nohou a ostatních profesorových atributů jsem po pitvě vlastnoručně spálil v krematoriu. Pro takové případy je krematorium velice šikovná věc."
Kern zazvonil. Vešel John.
„Johne, odvedeš slečnu do bílého pokoje s vyhlídkou na zahradu. Slečna se stěhuje do mého domu, protože máme před sebou velkou práci. Zeptej se slečny, co potřebuje k svému pohodlí, a všechno zařiď. Můžeš vše objednat telefonicky v obchodech na mé jméno. Účty zaplatím. Nezapomeň pro slečnu objednat oběd."
A Kern se odporoučel.
John doprovodil Marii do jejího pokoje.
Kern nelhal, pokoj byl opravdu velmi pěkný, světlý, prostorný a útulně zařízený. Veliké okno vedlo do zahrady. V Marii však nemohlo ani to nejtemnější vězení vyvolat tak chmurnou náladu jako tato veselá, přepychová místnost. Došla k oknu jako těžce nemocný člověk a zadívala se do zahrady.
První patro… to je vysoko… odtud se nedostanu… napadlo ji. I kdyby však mohla uprchnout, neudělala by to, protože by její útěk znamenal zároveň rozsudek nad hlavou profesora Dowella.
Vyčerpaná Marie klesla na pohovku a pohroužila se do těžkých úvah. Ani nevěděla, kolik času uběhlo.
„Jídlo je na stole," zaslechla jako ze spaní Johnův hlas a otevřela oči.
„Děkuji, nemám hlad, můžete to odnést."
John jako dobře vychovaný sluha bez námitek vyplnil její příkaz a opustil místnost.
A Marie se znovu oddala svým myšlenkám. Když se v protějším okně rozsvítilo světlo, pocítila takovou osamělost, že se rozhodla okamžitě navštívit hlavu profesora Dowella.
Neočekávaná návštěva neobyčejně potěšila hlavu slečny Briquetové.
„Konečně!" vykřikla. „Už? Přinesli jste?"
„Co?"
„Mé tělo," pronesla slečna Briquetová takovým tónem, jako by mluvila o nových šatech.
„Ne, ještě nepřinesli," s bezděčným úsměvem odpověděla Marie. „Ale už brzy je přinesou, teď už nebudete dlouho čekat."
„Jen aby už to bylo brzy!"
„A já taky dostanu nějaké tělo?" zeptal se Tom.
„Ovšem," uklidnila ho Marie. „A budete právě tak zdravý a silný jako dřív. Nastřádáte si peníze, odjedete domů do vsi a oženíte se se svou nevěstou."
Znala už všechna Tomova tajná přání.
Tom mlaskl.
„Už aby to bylo."
Marie spěchala do Dowellovy místnosti.
Sotva otevřela vzduchový ventil, hlava se jí ptala:
„Co to všechno znamená?"

Vyprávěla o rozhovoru s Kernem a svém uvěznění.
„To je ale hanebnost," rozhořčil se Dowell. „Kdybych vám tak mohl nějak pomoci… A myslím, že to půjde, pomůžete-li vy mně…"
Profesorovy oči byly naplněny hněvem a rozhodností.
„Všechno je docela prosté. Uzavřete přívod výživných látek a já umřu. Věřte mi, že jsem byl dokonce zklamán, když Kern znovu otočil kohoutkem a oživil mě. Umřu a Kern vás pustí domů."
„Za takovou cenu se nikdy domů nevrátím!" vykřikla.
„Chtěl bych být výmluvný jako Cicero, abych vás k tomu přiměl."
Marie zavrtěla hlavou.
„K tomu by mě nepřiměl ani Cicero. Nikdy nezabiji člověka…"
„Cožpak já jsem člověk?" zeptal se se smutným úsměvem Dowell.
„Vzpomeňte si. Sám jste citoval Descartova slova: ‚Myslím, tedy jsem,'" odpověděla Marie.
„Dejme tomu, že je to tak. Potom tedy přestanu dávat Kernovi své instrukce. Nedonutí mě už žádným mučením, abych mu pomáhal. Pak mě sám usmrtí."
„Ne, prosím vás, ne," Marie přistoupila k hlavě. „Poslyšte, i já jsem dříve myslela jen na pomstu, ale teď myslím na něco jiného. Podaří-li se Kernovi dát cizí tělo hlavě slečny Briquetové a bude-li mít operace úspěch, je naděje vrátit životu i vás… A když to neudělá Kern, najde se někdo jiný…"
„Tato naděje je bohužel velmi malá. Pokus se stěží zdaří i Kernovi. Je to bezcharakterní zločinec, ctižádostivý jako tisíce Hérostratů. Je to však nadaný chirurg a ze všech mých asistentů patrně nejschopnější. Nepodaří-li se to jemu, kterému až dodnes pomáhaly mé rady, nepodaří se to nikomu. Pochybuji ostatně i o jeho úspěchu."
„Ale psi…"
„Psi, to je něco jiného. Oba psi, živí a zdraví, leželi před výměnou hlav na jednom stole. Všechno bylo velmi rychlé. A ještě se Kernovi patrně podařilo oživit jenom jednoho psa, jinak by se byl přišel pochlubit s oběma. A mrtvé tělo může být převezeno teprve po několika hodinách, kdy už případně začal proces rozkládání. O složitosti celé operace máte sama jako medička dostatečnou představu. To není jako přišít natržený prst. Musí se spojit a pečlivě sešit všechny žíly a cévy a hlavně nervy a mícha, jinak z toho vyjde mrzák; a pak ještě krevní oběh… Ne, to je nesmírně těžký úkol, který je nad síly současných chirurgů."
„Cožpak vy byste takovou operaci nedokázal?"
„Promyslel jsem vše, dělal jsem již pokusy se psy, a myslím, že by se mi povedla…"
Dveře se náhle otevřely. Na prahu stál Kern.
„Spiklenecká porada? Nebudu rušit." A přibouchl.
10. Mrtvá Diana
Slečna Briquetová byla přesvědčena, že vybrat a připevnit k lidské hlavě nové tělo je právě tak jednoduché jako ušít na míru nové šaty. Objem krku jí změřili, nezbývá tedy nic než vzít mrtvé tělo se stejným objemem.
Brzy se však přesvědčila, že vše není tak prosté.
Ráno k ni přišli profesor Kern, Marie a John v bílých pláštích. Kern nařídil, aby sňali hlavu opatrně ze skleněného stolku a položili ji tváří nahoru tak, aby bylo vidět celou plochu seříznutí. Přitom nesměla být přerušena výživa s krví a kyslíkem. Kern se dal do zkoumání a měření.
„Přestože v anatomii lidského těla nejsou téměř žádné rozdíly," říkal, „má každý člověk své individuální zvláštnosti. Někdy se dá například těžko určit, nachází-li se vnější krkavice před vnitřní nebo naopak. Také síla tepen a šíře průdušnice nebývá u lidí se stejným objemem šíje stejná. Ani s nervy nebudeme mít malou práci."
„A jak chcete provádět operaci?" ptala se Marie. „Přiložíte-li řez na šíji k řezu na trupu, zakryjete najednou celý povrch řezu."
„V tom je právě celý háček! Propracovali jsme s Dowellem tuto otázku. Musí se udělat značný počet podélných řezů směrem od středu k okraji. Je to velmi složitá práce. Musíme udělat čerstvé řezy na šíji hlavy i těla, abychom se dostali k neodumřelým, pro život nezbytným buňkám. V tom však ještě není největší obtíž. Ta záleží v tom, jak zničíme v trupu produkty začínajícího rozkladu, místa infekce, jak očistíme cévy od sražené krve, naplníme je krví čerstvou a přinutíme k práci ‚motor' celého organismu – srdce… A co mícha? Sebemenší dotyk v ní vyvolává silnou reakci, která má často ty nejtěžší následky."
„A jak chcete překonat všechny tyto obtíže?"
„To je zatím moje tajemství. Podaří-li se mi můj pokus, zveřejním celý postup zmrtvýchvstání. Nu, pro dnešek to stačí. Postavte hlavu na její místo. Otevřete

vzduchový ventil. Jak se vám daří, slečno?“ zeptal se.
„Děkuji, dobře. Poslyšte ale, pane profesore, mám velké obavy… Mluvili jste tady o různých nepochopitelných věcech, jedno jsem ale pochopila, že mi totiž chcete křížem krážem rozpižlat krk. No to bude něco příšerného. Jak se ukážu před lidma s krkem rozsekaným jako karbanátek?“
„Vynasnažím se, aby jizvy byly co nejmenší. Docela zahladit stopy operace se mi ovšem nepodaří. Nedívejte se na mne tak zoufale, slečno, můžete nosit na krku sametovou stužku, nebo dokonce náhrdelník. Určitě, věnuji vám ho v den vašeho znovuzrození. A ještě něco. Vaše hlava teď trochu vyschla. Až začnete žít normálním životem, určitě zesílí. Abych mohl zjistit normální objem vaší šíje, budu vás muset už teď vykrmit, jinak by mohly nastat různé nepříjemnosti.“
„Ale já přece nemohu jíst,“ odpověděla žalostivě hlava.
„Vykrmíme vás trubičkou. Připravil jsem zvláštní sloučeninu,“ obrátil se k Marii. „Kromě toho bude třeba zesílit i přívod krve.“
„Přidal jste do výživného roztoku tukové látky?“
Kern udělal jakési neurčité gesto.
„I když hlava neztloustne, alespoň nabobtná, a to nám stačí. A tak nám zbývá to nejhlavnější. Modlete se, slečno Briquetová, aby co nejdřív zahynula nějaká krasavice, která vám po smrti odkáže své nádherné tělo,“ zakončil.
„Nemluvte tak, vždyť je to hrozné. Někdo musí umřít, abych já dostala tělo… Ach, doktore, já mám strach. Vždyť to bude tělo mrtvoly. A co když přijde a bude na mně svoje tělo chtít?“
„Kdo?“
„Duše mrtvé.“
„A jak by k vám přišla bez nohou?“ namítl se smíchem Kern. „A když přijde, řekněte jí, že vy jste dala jejímu tělu hlavu, a ne ona vaší hlavě tělo, a ona vám za to samozřejmě ještě poděkuje. Přejte mi úspěch, jdu hlídat do márnice!“
Úspěch pokusu byl značně vázán na to, jak čerstvé tělo se podaří najít, a proto Kern nechal vší ostatní práce a téměř se přestěhoval do márnice a čekal na šťastnou náhodu.
Chodil s cigaretou v ústech po dlouhé budově tak klidně, jako by se procházel po bulváru. Od stropu padalo na dlouhé řady mramorových stolů matové světlo. Na každém stole leželo už omyté a svlečené tělo.
S rukama v kapsách kabátu, s cigaretou v ústech obcházel Kern dlouhé řady stolů, nahlížel mrtvým do tváře a chvílemi zvedal kožený přehoz, aby si prohlédl tělo. S ním chodili také příbuzní nebo přátelé nebožtíků. K těm nechoval Kern právě nejlepší city, protože se obával, aby mu nevyrvali vhodné tělo z rukou. Nebylo tak snadné je dostat. Příbuzní se mohli o mrtvého přihlásit do tří dnů a po třech dnech nemělo už rozkládající se tělo pro Kerna žádný význam. Potřeboval tělo naprosto čerstvé a pokud možno ještě nevychladlé.
Aby dosáhl svého cíle, nelitoval peněz. Číslo těla se přece dalo zaměnit a nějaká nešťastnice mohla být koneckonců zaregistrována jako „nezvěstná“.
Je to stejně dost těžké najít Dianu podle vkusu té Briquetové, přemýšlel Kern, když si tak prohlížel široká chodidla a mozolnaté ruce mrtvol. Většina lidí, kteří zde leželi, se za svého života nevozila v automobilu. Kern prošel místnost od jednoho konce až k druhému. V té době už se zjistila totožnost několika těl. Byla odnesena a na jejich místo už dávali zřízenci nová. Ale ani mezi těmi nemohl Kern najít vhodné. Byla tu i těla bez hlav, ale ta buď nevyhovovala svou tělesnou konstrukcí, nebo měla na sobě rány, nebo se dokonce začínala rozkládat. Kern už byl v márnici dlouho a měl hlad.
Špatný den, pomyslel si a vytáhl hodinky. Potom se vydal uprostřed davu plného zoufalství, smutku a hrůzy k východu. Proti němu nesli zřízenci ženské tělo bez hlavy. Umyté mladé tělo zářilo jako mramor.
To by bylo něco, napadlo Kerna a vydal se za zřízenci. Jakmile mrtvou položili, zběžně ji prohlédl a ještě pevněji se přesvědčil, že našel to, co potřebuje. Chtěl už zřízencům zašeptat, aby tělo odnesli, když tu k němu přistoupil špatně oblečený a dávno neholený kníratý a vousatý děda.
„Tady je naše Marta!“ vykřikl a setřel si s čela pot.
„Sám čert ho sem přinesl!“ zaklel Kern, přistoupil k dědovi a řekl:
„Poznal jste mrtvou? Vždyť přece nemá hlavu.“
Děda ukázal na velké mateřské znamení na levém rameni mrtvé.
„Podle toho,“ odpověděl.
Kernovi bylo divné, že děda mluví tak klidně.
„Kdo je to? Žena, nebo snad dcera?“
„Pámbů chraň,“ odpověděl hovorný děda. „Neteř, a ještě vzdálená. Zůstaly tři po mé sestřenici. Umřela, a tak jsem je dostal na krk. A já mám sám čtyři. Je to bída. Ale co se dá dělat, pane? Nejsou to přece koťata, nemůžu je vyhodit za plot. Tak jsme to táhli. A teď se stalo neštěstí. Bydlíme v takové rachotině, už

dávno jsme dostali výpověď, ale kam se máme vrtnout? A tak jsme se dočkali. Střecha se propadla. Ostatní děti to odnesly sem tam škrábancem, a téhle to docela uřízlo hlavu. My se starou jsme nebyli doma, prodáváme pečené kaštany. Přišel jsem domů a Martu už odvezli do márnice. Proč do márnice? Prý to v ostatních bytech zabilo i několik jiných lidí a z těch prý jsou někteří jako kůl v plotě, tak odvezli všechny sem. Přijdu domů, a do baráku nemůžu, zrovna jako po zemětřesení."
Vypadá to dobře, řekl si Kern, odvedl dědu kousek stranou a začal vyjednávat: „Co se stalo, nemůže se odestát. A vidíte, já jsem lékař a potřebuji mrtvé tělo. Budu mluvit přímo. Souhlasíte-li, dám vám sto franků a můžete jít domů."
„Chcete ji pitvat?" Děda zavrtěl hlavou a zamyslel se. „S ní už je, toť se ví, stejně konec… A my jsme chudáci… Ale přece jenom to není cizí krev…"
„Dvě stě."
„Bída je velká a děti křičí hlady… a přece je mi jí líto. Byla to hezká holka, moc hezká a moc hodná, tvářičky jako růže, ne jako tahle holota…" a děda pohrdavě ukázal na ostatní stoly.
Vida, dědka! Začíná podle všeho vychvalovat své zboží, pomyslel si Kern a rozhodl se změnit taktiku.
„Ostatně, jak chcete," řekl nedbale. „Mrtvol je tu dost a o nic horších než vaše neteř." A opustil starého.
„Ale kdež, jakpak, musím si to rozmyslet…" cupital za ním děda zřejmě ochoten k dalšímu jednání.
Kern už si myslel, že má vyhráno, když se situace ještě jednou neočekávaně změnila.
„Ty už jsi tady?" bylo slyšet rozčileny stařecký hlas.
Kern se otočil a uviděl rychle se přibližující babku v běloučkém čistém čepci. Děda až vyhekl, když ji zahlédl.
„Našel jsi ji?" zeptala se babka. Vyděšeně se ohlížela a šeptala modlitby.
Děda jí mlčky ukázal na tělo.
„Holubičko naše bílá, mučednice naše nešťastná!" dala se babka do nářku a zamířila k mrtvé.
Kernovi bylo jasné, že s babkou bude špatné pořízení.
„Poslyšte, madame," oslovil ji přívětivě. „Hovořili jsme tu s vaším mužem a dověděl jsem se, že jste na tom velmi špatně."
„Špatně nešpatně, ale nikoho se o nic neprosíme," odsekla dost hrdě babka.
„Ano, ale já jsem členem dobročinného pohřebního spolku. Mohu zařídit pohřeb vaší netele na útraty spolku a o vše se postarám. Chcete-li, můžete mi vše svěřit a sami si jít po své práci, čekají přece na vás vaše děti a sirotkové."
„Cos to tady nažvanil?" vrhla se babka na svého muže. Pak se obrátila ke Kernovi a řekla: „Děkuju vám, pane, ale já udělám sama všechno jaksepatří. Nějak to zastanem i bez vašeho spolku. Co koulíš očima?" spustila už obvyklým tónem na muže. „Vem nebožku. Jedem. Přivezla jsem trakař."
To vše bylo řečeno tak rozhodně, že se Kern uklonil a odešel.
To je k zlosti. Dneska mám opravdu po čertech špatný den.
Vydal se k východu, vzal si stranou vrátného a tiše mu řekl:
„Tak dávejte pozor, a kdyby bylo něco vhodného, zavolejte mi."
„Ovšem, pane, samozřejmě," přikývl vrátný, kterého Kern pořádně podmazal.
Kern vydatně povečeřel v restauraci a vrátil se domů.
Když vešel do místnosti slečny Briquetové, uvítala ho dotazem, který byl u ní v poslední době už obvyklý:
„Našel jste?"
„Našel, ale nic z toho nebylo, aby do toho!" odpověděl. „Musíte mít trpělivost."
„Copak opravdu nebylo nic vhodného?" nedávala se odbýt Briquetová.
„Byly tam jen takové zakrslé křivonožky."
„Ach ne, to raději počkám. Nechci se stát trpaslíkem."
Kern šel tentokrát dřív spát, aby mohl hned časně ráno znovu do márnice. Ještě ani neusnul, když zadrnčel telefon u jeho postele. Zanadával a vzal sluchátko.
„Haló! Slyším. Ano, profesor Kern. Cože? Železniční neštěstí přímo před nádražím? Hory mrtvých? No ovšem, ihned. Děkuji."
Začal se rychle oblékat, zavolal Johna a křikl:
„Auto!"
Za čtvrt hodiny se už hnal nočními ulicemi, jako když hoří.
Vrátný nelhal. Té noci sklidila smrt bohatou žeň. Neustále přinášeli zřízenci nové mrtvoly. Všechny stoly byly plné. Brzy nezbývalo než klást mrtvé na zem. To se Kernovi hodilo. Děkoval osudu, že nedošlo k neštěstí ve dne. Zpráva o něm se patrně ještě po městě nerozšířila. Zatím aspoň nebyli v márnici žádní cizí lidé.
Kern si prohlížel ještě nesvlečená a neumytá těla. Všechna byla naprosto čerstvá. Výjimečně šťastná náhoda. Špatné bylo jen to, že tato náhoda

nevycházela právě vstříc speciálním Kernovým požadavkům. Většina těl byla rozdrcena nebo na mnoha místech poraněna. Ale Kern ještě neztrácel naději, protože těl stále přibývalo.
„Ukažte mi tuhle," přikázal zřízenci, který nesl mrtvolu dívky v šedém kostýmu. Měla na zátylku proraženou lebku. Vlasy byly zakrvácené a šaty také. Ale šaty nebyly vůbec pomačkané. Tělo zřejmě není vážněji zasaženo… Ujde. Konstrukci má značně plebejskou, zřejmě nějaká komorná. Ale lepší něco než nic, uvažoval Kern. A tohle! No to je objev! Poklad! K čertu, přece jen je škoda, že zahynula taková žena!
Zřízenci položili na podlahu mrtvolu mladé ženy s neobyčejně krásnou aristokratickou tváří, na níž ustrnul jen nesmírný údiv. Lebku měla proraženou nad pravým uchem. Smrt zřejmě nastala okamžitě. Na bílé šíji měla mrtvá perlový náhrdelník. Přepychové černé hedvábné šaty byly jen lehce potrhány na lemu a od límce k rameni. Na odhaleném rameni bylo vidět mateřské znaménko.
Jako tamta, pomyslel si Kern. Ale tahle… jak je krásná! Rychle změřil objem šíje. Jako na objednávku. Kern strhl drahý náhrdelník z pravých perel, hodil jej zřízencům a řekl:
„Beru tohle tělo. Protože však nemám čas tady těla pečlivě prohlížet, beru pro každý případ i toto," ukázal na tělo první dívky. „Jenom si, prosím vás, pospěšte. Zabalte je do plátna a vyneste. Slyšíte? Hrnou se sem lidi. Budete muset otevřít márnici a za několik minut tu nastane hotové srocení."
Tak byly mrtvé odneseny, uloženy do auta a dopraveny do Kernova domu. Nejnutnější přípravy k operaci byly všechny provedeny již předem. Nastal den, či lépe řečeno noc, vzkříšení slečny Briquetové. Kern nechtěl ztrácet ani minutu. Mrtvé omyli, přinesli je zabalené do prostěradel do místnosti slečny Briquetové a uložili je na operační stůl.
Hlava Briquetové hořela netrpělivostí, kdy už si své nové tělo prohlédne, ale Kern úmyslně postavil stůl tak, aby nemohla vidět těla, dokud nejsou dokončeny všechny přípravy.
Potom rychle odřízl mrtvým hlavy. John je zabalil do plátna a odnesl, očistil okraje řezu a stůl a uvedl těla do pořádku.
Kern ještě jednou kritickým pohledem prohlédl těla a starostlivě pokýval hlavou. Tělo s mateřským znamínkem na rameni mělo neobyčejně krásné formy a ve srovnání s rozložitým, hranatým, neforemným, ale pevně stavěným tělem „komorné" obzvlášť vynikalo. Briquetová si samozřejmě vyvolí tělo aristokratické Diany. Přesto však Kern objevil při bedlivějším prozkoumání těla Diany – jak říkal – jednu vadu: na pravém chodidle byla malá ranka zřejmě od úlomku železa. Nehrozila velkým nebezpečím. Kern ránu vypálil, takže otravy krve se nebylo třeba obávat. Úspěchem operace s tělem „komorné" si však byl přece jen více jist.
„Otočte Briquetové hlavu," dal pokyn Marii. Aby je Briquetová během příprav nemohla rušit svým tlachánim, zavřeli jí ústa, to znamená, že uzavřeli vzduchový ventil. „Teď můžete pustit vzduch."
Když hlava Briquetové uviděla mrtvé tělo, vykřikla, jako by ji ožehl plamen. Oči se jí rozevřely hrůzou. Jedno z těchto těl se mělo stát tělem jejím. Teprve teď ostře a bolestivě pocítila zvláštnost celé operace a začala váhat.
„Co je? Jak se vám líbí… těla?"
„Bojím se…" zachroptěla hlava. „Ne, ne, nemyslela jsem, že je to tak příšerné… nechci…"
„Nechcete? Když nechcete, přišiju k tělu Tomovu hlavu. Z Toma se stane žena. Chcete dostat okamžitě tělo, Tome?"
„Počkejte přece," polekala se slečna Briquetová. „Souhlasím. Chci to tělo… se znamínkem na rameni. To mají muži rádi."
„Stane se, jak si přejete," odpověděl Kern. „Slečno Lorandová, přeneste hlavu slečny Briquetové na operační stůl. Udělejte to opatrně, umělý krevní oběh nesmí být do posledního okamžiku přerušen."
Marie dokončovala poslední přípravy hlavy. Na tváři zpěvačky se zračilo nejvyšší napětí a rozčilení. Když byla přenesena na stůl, nevydržela to už a vykřikla silně jako ještě nikdy:
„Nechci! Nechci! Nepotřebuju to! To mě radši zabijte! Bojím se!"
Kern se nedával vyrušit a ostře křikl na Marii:
„Zavřete ventil! Přidejte do výživného roztoku hedonal, ať usne!"
„Ne, ne, ne!"
Marie zavřela ventil, hlava umlkla, ale nepřestávala pohybovat rty a v očích měla stále hrůzu a úpěnlivou prosbu.
„Pane profesore, můžeme provádět operaci proti její vůli?" zeptala se Marie.
„Teď nemáme čas na etické problémy," odpověděl suše Kern. „Ještě nám pak bude děkovat. Dělejte svou práci, nebo jděte pryč a nepřekážejte mi."
Marie však věděla, že odejít nemůže, bez její pomoci by byl výsledek operace

ještě pochybnější. Přemohla se tedy a dále pomáhala Kernovi při práci. Hlava Briquetové sebou tak házela, že trubky div nevypadly z cév. Museli zavolat na pomoc i Johna, který hlavu pevně držel. Pomalu sebou přestala škubat, její oči se zavřely; hedonal účinkoval.
Profesor Kern zahájil operaci.
Ticho přerušovaly jen jeho krátké příkazy, kterými žádal ten nebo onen nástroj. Napětím mu dokonce vystoupily žíly na čele. Pracoval s vynikající chirurgickou technikou, rychle, neobyčejně přesně a opatrně. Při vší své nenávisti se mu Marie nyní musila obdivovat. Pracoval jako talentovaný umělec. Jeho hbité citlivé prsty dělaly zázraky.
Operace trvala hodinu a pětapadesát minut.
„Hotovo," řekl konečně Kern a narovnal se. „Od této chvíle přestala Briquetová být jen hlavou bez těla. Zbývá už jen vdechnout jí život, přimět srdce, aby tlouklo, a obnovit krevní oběh. Ale k tomu vás nepotřebuji. Můžete si odpočinout, slečno Lorandová."
„Mohu ještě pracovat," namítla Marie.
Přes všechnu únavu by byla velmi ráda viděla poslední dějství této neobvyklé operace. Ale Kern ji zřejmě nehodlal zasvěcovat do tajemství vzkříšení. Ještě jednou jí důrazně navrhl, aby si odpočinula, a tak uposlechla.
Zavolal ji znovu za hodinu. Vypadal ještě unaveněji, ale na tváři měl výraz sebeuspokojení.
„Změřte puls," vybídl ji. Ne bez rozechvění vzala slečnu Briquetovou za ruku, za onu ruku, která ještě před třemi hodinami patřila chladnému, mrtvému tělu. Ruka byla už teplá. Bylo cítit puls. Kern přiložil k tváři pacientky zrcadlo. Jeho povrch se zapotil.
„Dýchá. A teď musíme naše novorozeně dobře zavinout. Několik dní musí ležet úplně nehybně."
Nad obvazem opatřil Kern šíji Briquetové ještě sádrovými dlahami. Spoutali jí celé tělo, ústa pevně převázali.
„Aby ji nenapadlo řečnit," vysvětlil. „Dovolí-li to srdce, budeme ji prvních čtyřiadvacet hodin udržovat ve stavu spánku."
Přenesli operovanou do místnosti sousedící s pokojem Marie, uložili ji opatrně na postel a zavedli elektronarkózu.
„Dokud švy nesrostou, budeme pokračovat v umělé výživě. Starost o to zůstane vám."
Teprve třetího dne dovolil Kern slečně Briquetové, aby procitla.
Byly čtyři hodiny odpoledne. Šikmý paprsek slunce přeťal místnost a osvítil tvář pacientky. Lehce zvedla obočí a otevřela oči. Nevěděla ještě dost dobře, kde je, pohlédla na osvětlené okno, potom na Marii a nakonec sklopila oči. Neměla už pod sebou prázdnotu. Viděla pod prostěradlem lehce se vlnicí hruď a tělo – své tělo. Slabě se usmála.
„Nesnažte se hovořit a ležte docela tiše," nařídila jí Marie. „Průběh operace byl velmi dobrý a teď záleží jen na tom, jak se budete chovat. Čím klidněji budete ležet, tím dříve se postavíte na nohy. Zatím se budeme spolu dorozumívat mimikou. Když zavřete oči, bude to znamenat ano, když otevřete – ne. Cítíte někde nějakou bolest? Tady. Na krku a v noze. To přejde. Chcete napít? Ano?"
Slečna Briquetová neměla hlad, chtěla jen pít.
Marie zatelefonovala Kernovi do pracovny. Přišel okamžitě.
„Tak jak se vede našemu novorozenci?" Prohlédl ji a byl spokojen. „Vše v pořádku. Buďte trpělivá, slečno, a brzy budete tancovat." Potom dal Marii několik příkazů a odešel.
Dny, kdy se „uzdravovala" připadaly slečně Briquetové nekonečně dlouhé. Byla však vzornou pacientkou, potlačovala svou netrpělivost, ležela klidně a plnila všechny příkazy. Konečně nastal den, kdy jí sňali obvazy, ale mluvit měla ještě zakázáno.
„Cítíte své tělo?" ptal se jí Kern poněkud rozrušen.
Zpěvačka zavřela oči.
„Zkuste velmi opatrně pohnout prsty u nohou."
Zřejmě to zkusila, protože na její tváři bylo vidět napětí, ale prsty se nehýbaly.
„Funkce ústřední nervové soustavy se zřejmě ještě zcela neobnovila," prohlásil autoritativně Kern. „Doufám však, že se brzy obnoví a s ní se obnoví i pohyb." V duchu si však pomyslel: Jen aby opravdu nezchromla na obě nohy.
Obnoví se – jak to zní divně, napadlo Marii, když si vzpomněla na chladnou mrtvolu na operačním stole.
Slečna Briquetová měla teď nové zaměstnání. Celé hodiny se zabývala tím, že se pokoušela hýbat prsty u nohou. A Marie sledovala její snahu s nemenším zájmem. Až jednou radostně vykřikla:

„Hýbá se! Palec na levé noze se hýbá!“
Potom už všechno pokračovalo rychle. Začaly se hýbat i ostatní prsty na rukou i na nohou. Brzy už mohla slečna Briquetová trochu zvedat ruce i nohy.
Marie byla ohromena. Před jejíma očima se odehrával zázrak.
Ať je Kern sebevětší zločinec, myslela si, přece jen to je neobyčejný člověk. Pravda, bez Dowellovy hlavy by se mu to nemohlo nikdy podařit, ale přesto je i on velmi talentovaný – vždyť to tvrdí i Dowell. Kdyby tak Kern vzkřísil i jeho! Ale ne, to on neudělá.
Za pár dní už Briquetová směla mluvit. Měla dost příjemný, jenom trochu přeskakující hlas.
„To se vyrovná,“ tvrdil Kern. „Budete ještě zpívat.“
A Briquetová se o to brzy pokusila. Marie byla tímto zpěvem nesmírně udivena. Vyšší noty zpívala zpěvačka značně pisklavě a ne právě příjemně, ve střední poloze zněl její hlas nevýrazně a dokonce chraptivě. Zato hluboké tóny byly kouzelné, nádherný prsní kontraalt.
Vždyť přece hlasivky leží až nad provedeným řezem a jsou tedy její, přemýšlela Marie, kde se tedy vzal ten dvojí hlas, ty různé odstíny ve vyšších a nižších polohách? To je fyziologická záhada. Není to náhodou v souvislosti s procesem omlazení hlavy Briquetové, která je starší než její nové tělo? Nebo je to možná v nějaké spojitosti s porušením funkce ústředního nervstva? Je to nepochopitelné… Bylo by zajímavé vědět, čí je to mladé, nádherné tělo, k jaké nešťastné hlavě asi patří…
Marie neřekla Briquetové nic a dala se do prohlížení novin, v nichž byl uveřejňován seznam obětí železničního neštěstí. Brzy přišla na noticku, že se pohřešuje italská umělkyně Angelika Gaiová, která jela vlakem a zmizela beze stopy. Její mrtvola nalezena nebyla a nad touto záhadou si lámali hlavu dopisovatelé mnohých listů. Marie byla téměř stoprocentně přesvědčena, že slečna Briquetová dostala toto tělo.
11. Exponát uprchl
Konečně nastal onen veliký den v životě slečny Briquetové. Poslední obvazy byly odstraněny a profesor Kern jí dovolil vstát.
Postavila se a za pomoci Marie přešla místnost. Její pohyby byly nejisté a trochu trhané. Někdy dělala podivná gesta rukou: až do určitého místa se její ruka pohybovala plavně, potom následovala pauza a jakýsi nucený pohyb, který opět přecházel v plavný.
„To se všechno spraví,“ říkal s přesvědčením Kern.
Trochu ho znepokojovala jen malá ranka na chodidle. Uzdravovala se pomalu. Za čas se však zacelila tak, ze Briquetová necítila bolest, ani když si stoupla na nemocnou nohu. A za několik dní se už pokoušela tancovat.
„Nevím, čím to je,“ stěžovala si, „některé pohyby mi jdou lehce, ale některé velmi ztěžka. Asi jsem se ještě nenaučila své nové tělo ovládat… Ale je báječné! Podívejte se na ty nohy, slečno Lorandová. A ta bezvadná postava. jenom ty jizvy na krku… Budu je muset zakrývat. Ale to znamínko na rameni je rozkošné, že? Dám si ušít šaty tak, aby bylo vidět… Ano, jsem dokonale spokojená se svým tělem.“
Se svým tělem! říkala si Marie. Ubohá Angelika Gaiová!
Všechno, co v sobě slečna Briquetová tak dlouho potlačovala, provalilo se teď na povrch. Zahrnovala Marii žádostmi, objednávkami, poroučela si kostýmy, prádlo, střevíce, klobouky, módní časopisy a různé kosmetické výrobky.
V nových šatech z šedého hedvábí ji představil Kern hlavě profesora Dowella. A protože to byla hlava muže, neodpustila si zpěvačka trochu koketérie. A byla velmi polichocena, když Dowellova hlava zachroptěla:
„Výborně! Splnil jste svůj úkol báječně, pane kolego, gratuluji vám!“
A Kern, rozzářený jako ženich, vyšel z místnosti zavěšen do Briquetové.
„Posaďte se, slečno,“ řekl galantně, když došli do jeho pracovny.
„Ani nevím, jak bych vám poděkovala, pane profesore,“ pronesla slečna Briquetová, sklopila roztouženě oči a pak koketně pohlédla na Kerna, „Udělal jste pro mne tolik… A já se vám nemohu ničím odvděčit.“
„Není třeba. jsem odměněn víc, než si myslíte.“
„To mě velmi těší,“ a slečna Briquetová vrhla na Kerna ještě zářivější pohled.
„A teď mně dovolte, abych odešla… abych opustila vaši nemocnici.“
„Jak to, odešla? Jakou nemocnici?“ Kern ji zpočátku ani nepochopil.
„Abych odešla domů. Dovedu si představit, jaký poprask to bude mezi našimi děvčaty, až se objevím!“
Chce jít domů! Něco takového Kerna ani nenapadlo. Vykonal nesmírnou práci, vyřešil nesmírně složitý úkol, dokázal nemožné, a to všechno jen proto, aby Briquetová mohla udělat poprask mezi svými přítelkyněmi. A přece chtěl způsobit poprask on demonstrováním Briquetové před vědeckou veřejnosti. Nakonec jí možná nějakou tu svobodu dá, ale teď o tom nemůže být ani řeč.

„Bohužel vás nemohu propustit, slečno Briquetová. Musíte ještě nějaký čas zůstat v mém domě pod mým dozorem.“
„Ale proč? Cítím se báječně,“ odporovala.
„Ano, ale může se vám přitížit.“
„V takovém případě k vám přijdu.“
„Dovolte mi, abych věděl lépe než vy, kdy můžete odtud odejít,“ řekl už stroze Kern. „Nezapomínejte, co byste byla beze mne.“
„Za to už jsem vám děkovala. Ale já nejsem malá žába ani otrokyně a o sobě mohu rozhodovat sama!“
Dokonce je paličatá! – s údivem si pomyslel Kern.
„No, o tom si ještě pohovoříme,“ řekl. „A zatím račte jít do svého pokoje. John už vám patrně přinesl bujón.“
Slečna Briquetová ohrnula rty, vstala a odešla, aniž na Kerna pohlédla.
Obědvala společně s Marií v jejím pokoji. Když vstoupila, Marie už seděla u stolu. Briquetová usedla na židli a udělala pravou rukou nedbalé, nádherné gesto. Marie už si nejednou všimla tohoto gesta a přemýšlela, komu vlastně patří: tělu Angeliky Gaiové, nebo Briquetové? Cožpak nemohl v těle Angeliky zůstat jistý automatismus pohybů, který se zahnízdil v pohybových nervech? Všechny tyto otázky byly na Marii příliš složité.
Tím se patrně bude zabývat fyziologie, soudila.
„Zase bujón! Už mám té nemocniční stravy až po krk!“ vrtošivě se ošklíbala Briquetová. „S chutí bych teď snědla tucet ústřic a zapila je chablis.“ Usrkla několikrát z misky a pokračovala: „Profesor Kern mi právě oznámil, že mě ještě několik dní nepustí z domu. Jen to ne! Já nejsem zvyklá sedat za pecí. Tady by člověk nudou umřel. Ne, já mám ráda život veselý jako kolotoč. Světla, hudba, květy, šampaňské…“
Při takovém povídání zpěvačka spěšně dojedla, vstala, přistoupila k oknu a pozorně se zadívala dolů.
„Dobrou noc, slečno Lorandová,“ obrátila se k Marii. „Půjdu si dnes brzy lehnout. Ráno mě, prosím vás, nebuďte. V tomhle domě je nejlepší všechno prospat.“
Pokývla a odešla do svého pokoje.
A Marie začala psát matce.
Všechny dopisy kontroloval Kern. Marie věděla, že ji bedlivě sleduje, a proto se ani nesnažila poslat nějaký dopis bez jeho cenzury.
Ostatně, rozhodla se nepsat matce pravdu o svém uvěznění, i kdyby mohla poslat dopis bez cenzury. Nechtěla stařenku znepokojovat.
Té noci spala obzvlášť špatně. Dlouho se převalovala na posteli a přemýšlela o budoucnosti. Byla v nebezpečí života. K čemu se rozhodne Kern, aby ji zneškodnil?
Briquetová měla také zřejmě špatné spaní. Z její místnosti bylo slyšet nějaký šramot.
Zkouší si nové šaty; dohadovala se Marie. Potom vše utichlo. Nejasně slyšela ze spaní nějaký dušený křik a probudila se. Stejně mám mizerné nervy, řekla si a znovu usnula pevným předjitřním spánkem.
Probudila se jako obvykle v sedm hodin ráno. V místnosti slečny Briquetové bylo ještě naprosté ticho. Marie se rozhodla, že ji nebude vyrušovat, a vydala se k Tomově hlavě. Tom byl ještě stále zachmuřen. Od té doby, co Kern „přišil tělo“ hlavě Briquetové, jeho smutek ještě vzrostl. Prosil, zapřísahal, poroučel, aby mu také dali co nejdřív nové tělo, a nakonec sprostě nadával. Marii to dalo hodně práce, aby ho uklidnila. Když skončila jeho ranní toaletu, úlevou vydechla a odebrala se do místnosti profesora Dowella, který ji uvítal přívětivým úsměvem.
„Jaká podivná věc je život,“ řekl. „Ještě přednedávnem jsem toužil umřít. Ale můj mozek pracuje stále. A nejvýše tak před třemi dny mě napadla smělá a originální myšlenka. Kdyby se mi ji podařilo uskutečnit, způsobilo by to úplný převrat v medicíně. Sdělil jsem svou myšlenku Kernovi a měla jste vidět, jak mu zajiskřilo v očích. Zřejmě se mu vynořil před očima pomník, který by mu ještě za jeho života postavili vděční současníci… A já musím žít pro něho, pro myšlenku, a to znamená také pro sebe. Na mou duši, je to jako past.“
„A jaká je to myšlenka?“
„Jednou vám ji povím, až si vše lépe zformuluji v mozku…“
V devět hodin se Marie rozhodla, že zaťuká na slečnu Briquetovou, ale nedočkala se odpovědi. Byla znepokojena, pokusila se otevřít dveře, ale ty byly zamčeny zevnitř. Marii nezbývalo nic jiného než sdělit vše profesoru Kernovi.
Kern jako vždy jednal rozhodně a rychle.
„Vylomte dveře!“ rozkázal Johnovi.
John se opřel do dveří ramenem. Těžké dveře zapraskaly a rázem povolily. Kern,

Marie a John vstoupili do pokoje.
Pomačkané lůžko Briquetové bylo prázdné. Kern běžel k oknu. Od okenní kliky visel dolů provaz z roztrhaného prostěradla a dvou ručníků. Záhon pod oknem byl celý pošlapaný.
„To je vaše vina!“ vykřikl Kern a otočil na Marii svou zkřivenou tvář.
„Ujišťuji vás, že nemám nejmenší účast na útěku slečny Briquetové,“ ohradila se rezolutně Marie.
„Ještě si spolu pohovoříme,“ řekl Kern, třebaže ho dívčina jasná odpověď okamžitě přesvědčila, že Briquetová neměla rádce. „Teď se musíme postarat o to, abychom uprchlici chytili.“
Odebral se do své pracovny, kde rozčileně přecházel od krbu ke stolu. Nejprve ho napadlo, aby zavolal policii. Okamžitě však tuto myšlenku zavrhl. Nejméně ze všeho se hodilo zaplétat do této záležitosti policii. Bude se muset obrátit na nějakou soukromou detektivní kancelář.
Aby to čert vzal, a můžu za to sám… Měl jsem udělat ochranná opatření. Ale kdo by si to byl pomyslel. Včerejší mrtvola, a uteče si. Hněvivě se rozesmál. A teď ještě ke všemu vykváká všechno, co se s ní stalo… Mluvila přece o poprasku, který vyvolá její objevení… Celá historie se donese novinářům a pak… Neměl jsem ji ukazovat Dowellově hlavě… Nadělala mi starostí. Odvděčila se mi.
Kern zavolal telefonem agenta soukromé detektivní kanceláře, dal mu značnou částku na vydání, ještě větší mu slíbil, bude-li pátráni úspěšné, a podrobně mu popsal uprchlici.
Agent si prohlédl místo útěku, vedoucí k železnému plotu zahrady. Plot byl vysoký a nahoře končil ostrými železnými ostny. Detektiv pokýval hlavou: „Šikovné děvče!“ Na jednom ostnu našel kousek šedého hedvábí, sundal jej a pečlivě uložil do zápisníku.
„Tyhle šaty měla při útěku na sobě. Budeme hledat ženu v šedém.“
Potom ujistil Kerna, že „žena v šedém“ bude nalezena nejpozději do čtyřiadvaceti hodin, a odešel.
Detektiv byl člověk s velkými zkušenostmi. Vyhledal adresu posledního bytu Briquetové a pár jejích přítelkyň, seznámil se s nimi, u jedné z nich získal fotografii Briquetové a dověděl se, v kterých kabaretech vystupovala. Do těchto kabaretů vyslal několik detektivů.
„Holubička nám daleko neuletí,“ říkal s jistotou.
Tentokrát se však zmýlil. Uplynuly dva dny a dosud se nepodařilo nalézt stopu uprchlé. Teprve třetího dne mu sdělil stálý host jedné krčmy na Montmartru, že tam „oživená“ Briquetová byla v onu noc, kdy uprchla. Ale kam zmizela potom, nikdo nevěděl.
Kern byl stále více rozčilen. Teď už se neobával jen toho, že Briquetová vyžvaní jeho tajemství. Bál se, že navždy ztratí cenný „exponát“, Pravda, mohl si udělat jiný z Tomovy hlavy, ale k tomu bylo zapotřebí času a ohromného úsilí. A novy pokus nemusí také skončit tak úspěšně. Demonstrace oživeného psa nemůže samozřejmě zase působit efektně. Ne, Briquetová musí být nalezena, ať to stojí, co stojí. A tak zvyšoval prémii za vypátrání „uprchlého exponátu“ na dvojnásobek a pak i na trojnásobek původní částky.
Detektivové mu každý den přinášeli zprávy o výsledcích pátrání, ale byly málo potěšující. Slečna Briquetová jako by se do země propadla.
12. Dozpívaná píseň
Když slečna Briquetová pomocí svého nového svižného, obratného a silného těla přelezla plot a dostala se tak na ulici, zavolala taxi a udala mu podivnou adresu:
„Hřbitov Pére-Lachaise.“
Nedojela však ani na náměstí Bastily, přesedla do jiného taxíku a odjela na Montmartre. Pro první vydání si vzala kabelku Marie, kde bylo několik desítek franků. Jeden hřích navíc na věci nic nemění, a pak to bylo nutné, uklidňovala se. Pokání nad svými hříchy odložila na neurčito. Cítila se zase vyrovnaným, živým, zdravým člověkem, ba dokonce si připadala mladší než dříve. Před operací jí podle jejích ženských počtů bylo tak k třicítce. Nové tělo nebylo starší než dvacet let. Žlázy nového těla omladily hlavu Briquetové, vrásky na její tváři zmizely, dostala lepší barvu. Teď teprve začnu žít, hleděla přemýšlivě do malého zrcátka v kabelce.
„Tady zastavte,“ nařídila řidiči, zaplatila a dál pokračovala v cestě pěšky. Táhlo na čtvrtou hodinu ráno. Došla k známému kabaretu Chat noir, kde vystupovala oné osudné noci, v níž zbloudilá kulka přervala v polovině slova šanson, který zpívala. Okna kabaretu ještě jasně zářila.
Trochu rozrušeně vešla do známého vestibulu. Unaveny vrátný ji zřejmě nepoznal. Rychle vklouzla do postranních dveří a chodbou prošla za scénu do šaten umělců. První ji potkala Zrzavá Marta. Polekaně vykřikla a schovala se ve své šatně.

Slečna Briquetová se rozesmála a zaklepala, ale Zrzavá Marta neotvírala.
„Á, vlaštovka!“ zaslechla slečna Briquetová mužský hlas. Tím jménem ji pokřtili v kabarety pro její náklonnost ke koňaku s vlaštovkou na vinětě. „Ty žiješ? My jsme tě dávno pokládali za mrtvou!“
Briquetová se otočila a uviděla hezkého, elegantně oblečeného muže s velmi bledým, hladce oholeným obličejem. Tak bledé obličeje mívají lidé, kteří přijdou málokdy na slunce. Byl to Jean, muž Zrzavé Marty. Nerad mluvil o svém povolání. Ani jeho přátelé a kumpáni z mokré čtvrti nepovažovali za taktické ptát se ho na pramen jeho příjmů. Stačilo, že míval peněz jako hrachu a že to byl „dobrý kluk“. Za nocí, kdy měl plnou kapsu, teklo víno proudem a Jean platil za všechny.
„Odkud jsi přiletěla, Vlaštovko?“
„Z nemocnice,“ odpověděla Briquetová.
Z obavy, aby jí snad příbuzní nebo přátelé pravé majitelky nevzali její nové tělo, rozhodla se, že nikomu neřekne o neobyčejné operaci.
„Můj stav byl velmi vážný,“ vymýšlela si dál. „Pokládali mě za mrtvou a dokonce mě odvezli do márnice. Ale tam mě jeden student, který mě prohlížel, vzal za ruku a nahmatal slabý puls. Ještě jsem žila. Kulka šla přímo vedle srdce, ale nedotkla se ho. Ihned mě dopravili do nemocnice a všechno dopadlo báječně.“
„To je ohromně,“ zajásal Jean. „Naši budou celí pryč. To se musí zapít!“
Zámek ve dveřích cvakl. Zrzavá Marta, která poslouchala za dveřmi celou rozmluvu, se přesvědčila, že Briquetová není přízrak, a otevřela. Přítelkyně se objaly a srdečně políbily.
„Jsi nějaká štíhlejší, vyšší a hezčí,“ prohlížela si Zrzavá Marta zvědavě a trochu udiveně postavu nečekaně obživlé přítelkyně.
Pod tímto pozorným ženským pohledem upadla Briquetová do rozpaků.
„Ovšem, zhubla jsem,“ odpověděla. „Krmili mě jenom bujónem. A že jsem vyšší? Koupila jsem si střevíce s vysokými podpatky. A pak střih šatů…“
„A proč jsi k nám přišla tak pozdě?“
„Ó, to je celá historie… Už máš po vystoupení? Můžeš se mnou chvilku posedět?“
Marta přikývla. Posadily se ke stolku s velkým zrcadlem, pod nímž byla spousta krabiček, líčidel a barviček, voňavek, pudřenek a nejroztodivnějších kazet s vlásničkami a jehlicemi.
Jean s egyptkou v ústech se usadil vedle.
„Utekla jsem z nemocnice. Podle všech pravidel,“ sdělila Briquetová.
„A proč?“
„Měla jsem už po krk bujónů. Chápeš, bujón, bujón, a zase bujón… Měla jsem strach, že se utopím v bujónu. A doktor mě nechtěl pustit domů. Měl mě ještě ukázat studentům. Mám strach, aby mě nehledala policie… Nemůžu do svého bytu a chtěla bych zůstat u tebe. Nebo ještě líp – odjet na několik dní vůbec z Paříže… Jenomže mám málo peněz.“
Zrzavá Marta až spráskla ruce – tak to bylo všechno zajímavé.
„To se ví, zůstaneš u mne,“ souhlasila.
„Mám obavy, že mě bude taky hledat policie,“ řekl přemítavě Jean a vypustil kolečko dýmu. „Měl bych se taky na několik dní ztratit z obzoru.“
Vlaštovka nebyla cizí člověk a Jean před ní své povolání netajil. Věděla, že Jean je „formát“, Jeho specialitou byly nedobytné pokladny.
„Poletíme na jih, Vlaštovko. Ty, já a Marta. Zaletíme si na Riviéru nadýchat se mořského vzduchu. Už kysnu moc dlouho v Paříži, musím se trochu provětrat. Věř mi to nebo ne, ale už přes dva měsíce jsem neviděl slunce a začínám už zapomínat, jak vypadá.“
„To je skvělé,“ zatleskala Zrzavá Marta.
Jean se podíval na drahé zlaté náramkové hodinky.
„Máme ještě hodinu času. Hrom do toho, musíš nám dozpívat svou písničku… A potom letíme a ať si tě hledají.“
Slečna Briquetová ráda přijala jeho návrh.
Její objevení vyvolalo poprask přesně tak, jak si to představovala.
Jean vystoupil na jeviště jako konferenciér, připomněl tragický případ, který se tu udál před několika měsíci, a potom ohlásil, že slečna Briquetová oživla na žádost obecenstva, když jí on, Jean, nalil do úst stopečku koňaku značky „Vlaštovka“.
„Vlaštovka! Vlaštovka!“ zahulákalo obecenstvo.
Jean pokynul, a když se řev utišil, pokračoval:
„Vlaštovka zazpívá svůj šanson právě od toho místa, kde byla tak nešťastně přerušena. Orchestr! ‚Kočičku!‘“
Orchestr začal hrát a Briquetová dozpívala kuplet z poloviny, provázena bouřlivým potleskem. Pravda, byl takový rámus, že ani ona neslyšela vlastní hlas, ale to vůbec nevadilo. Cítila se šťastná jako nikdy a opájela se tím, že

na ni diváci nezapomněli a přivítali ji tak vřele. To, že tato vřelost byla silně pod vlivem vinných výparů, ji neuvádělo do rozpaků.
Když dozpívala, udělala nádherné gesto pravou rukou. To bylo něco nového. Obecenstvo spustilo ještě bouřlivější potlesk.
Kde se to v ní vzalo? Takové vybrané způsoby. Tohle gesto se musím naučit… pomyslela si Zrzavá Marta.
Briquetová sestoupila z jeviště do sálu. Přítelkyně ji líbaly, známí k ní natahovali skleničky a ťukali si s ní. Zčervenala, oči jí jiskřily. Zapomněla na pronásledování a byla ochotna sedět tu až do rána. Ale Jean, přestože nepil o nic méně než ostatní, neztrácel nad sebou kontrolu.
Chvílemi pohlížel na hodinky a konečně přistoupil K Briquetové a vzal ji za ruku.
„Máme nejvyšší čas!“
„Ale já nechci. Jeďte sami. Nikam nepojedu,“ prohlásila Briquetová a roztouženě zvedla oči.
Tu ji Jean beze slova vzal do náruče a nesl ji ven.
Obecenstvo protestovalo.
„Seance je u konce!“ zavolal Jean už od dveří. „Na shledanou při příštím zmrtvýchvstání!“
Vynesl zmítající se zpěvačku na ulici a posadil ji do auta. Za chvíli přišla i Marta s malým kufříkem.
„Na náměstí Republiky,“ nařídil Jean řidiči, protože nechtěl říkat konečný cíl jejich cesty. Zvykl si jezdit s častým přesedáním.
13. Záhadná žena
Vlny Středozemního moře rytmicky zalévaly písčitou pláž. Mírný vítr lehýnce vzdouval plachty bílých jacht a rybářských lodí. Nad hlavou v modré nebeské hloubi mile vrčely hydroplány, které létaly na krátké vyhlídkové lety z Nizzy do Montany.
V proutěném křesle seděl mladý muž v bílých tenisových šatech a četl noviny. Vedle křesla ležela v pouzdře raketa a několik čerstvých anglických vědeckých časopisů.
Poblíž, pod velkým bílým slunečníkem, pracoval u malířského stojanu jeho přítel malíř Armand Larais.
Artur Dowell, syn zemřelého profesora Dowella, a Armand Larais byli nerozlučnými přáteli, a toto přátelství více než co jiného potvrzovalo pravdivost přísloví, že protivy se přitahují.
Artur Dowell byl poněkud zamlklý a chladný. Měl rád pořádek, uměl vytrvale a systematicky studovat. Zbýval mu ještě jeden rok do ukončení univerzity, ale už pracoval na katedře biologie.
Larais, který pocházel z jihu Francie, měl neobyčejně vznětlivou povahu, byl nepořádný a ztřeštěný. Odhazoval štětce a barvy na celé týdny, pak se jednou za čas přímo opájel prací a od malířského stojanu ho nemohla odtrhnout žádná moc.
Přátelé se podobali jen v jedné věci: oba byli talentovaní a vytčeného cíle uměli dosáhnout, třebaže se k tomuto cíli ubírali rozdílnými cestami. Jeden nestejnoměrně, skoky, druhý pravidelným krokem.
Biologické práce Artura Dowella upoutávaly pozornost nejlepších specialistů a všichni mu slibovali skvělou vědeckou kariéru. Laraisovy obrazy vyvolávaly na výstavách mnoho diskusí a některé z nich zakoupila proslulá zahraniční muzea.
Artur Dowell odhodil noviny na písek, zvrátil se na opěradlo, zavřel oči a řekl:
„Tělo Angeliky Gaiové nebylo ještě nalezeno.“
Larais zoufale potřásl hlavou a vzdychl.
„Stále na ni nemůžeš zapomenout?“ zeptal se Dowell.
Larais se na něho obrátil tak rychle, že se Artur musel bezděčně usmát. Nestál už před ním vznětlivý malíř, ale uražený rytíř, ozbrojený štítem – paletou, kopím – malířskou hůlkou v levé a mečem – štětcem v pravé ruce.
„Zapomenout na Angeliku!“ zvolal Larais a oháněl se svými zbraněmi. „Zapomenout na tu, která…“
Náhle vyšplíchla syčivá vlna a zaplavila mu nohy téměř po kolena. Armand melancholicky zakončil:
„Copak mohu zapomenout na Angeliku? Celý svět se stal smutnější od té doby, co umlkly její písně…“
Prvně se Larais dověděl o smrti – či lépe řečeno o záhadném zmizení Angeliky Gaiové – v Londýně, kam přijel se záměrem namalovat „symfonii londýnských mlh“, Larais byl nejenom ctitelem této pěvkyně, ale i jejím přítelem, jejím rytířem. Nenarodil se zbytečně v jižní Provenci uprostřed malebných zřícenin středověkých zámků.
Když se dověděl o neštěstí, byl tak otřesen, že prvně v životě vystřízlivěl ze svého tvůrčího opojení právě na jeho vrcholku.

Tuto cestu na pobřeží Středozemního moře si vymyslel Artur, který přijel do Londýna z Cambridge, aby svého přítele odvedl od chmurných myšlenek.
Ale ani tady neměl Larais stání. Když se vrátil z pláže do hotelu, převlékl se, sedl na vlak a odjel do nejzalidněnějšího místa v okolí, do herny v Monte Carlu. Chtěl najít zapomenutí.
Přestože bylo ještě poměrně časně, kupilo se již u přízemní budovy mnoho lidí. Larais vstoupil do prvního sálu. Zde bylo téměř prázdno.
„Vsaďte svou hru," zval croupier, ozbrojený lopatičkou na shrabování peněz.
Larais prošel bez zastávky do dalšího sálu, jehož stěny byly vyzdobeny obrazy polonahých žen při lovu, při dostizích a šermu, prostě při všem, co může vzbudit vášeň. Z obrazů dýchalo napětí usilovného boje, vášní, touhy po mamonu, ale ještě jasněji byly všechny tyto city vepsány do tváří lidí kolem hráčského stolu.
Tady tlustý obchodník s bílým obličejem podává peníze roztřesenýma, nateklýma, pihovatýma rukama se zrzavými chloupky. Dýchá těžce jako astmatik. Jeho oči napjatě sledují kroužící kuličku. Larais neomylně určuje, že tlouštík už utrpěl řádnou prohru a teď dává do hry poslední peníze, aby dostal prohrané zpět. A nedostane-li, odejde možná tento kyprý člověk do aleje sebevrahů a naposledy tam zúčtuje se svým životem…
A za tlouštíkem stojí špatně oblečený, vyholený stařeček s rozcuchanými šedinami a očima maniaka. V rukou má zápisník a tužku. Zapisuje výhry a šťastná čísla, něco vypočítává… Už dávno prohrál všechny své prostředky a stal se otrokem rulety. Administrace heren mu každý měsíc poskytuje malou podporu na živobytí a do hry: je to prazvláštní způsob reklamy. Stařeček teď pracuje na „teorii pravděpodobnosti", studuje vrtošivou povahu fortuny. Když se ve svých výpočtech zmýlí, tluče zlostně tužtičkou do zápisníku, skáče po jedné noze, něco brumlá a zase se ponořuje do počítání. Když se jeho výpočty osvědčí, jeho tvář září a stařeček se otáčí na sousedy, jako by chtěl říci: vidíte, nakonec se mi přece podařilo objevit zákony náhody.
Dva lokajové přivádějí pod paží stařenu v černých hedvábných šatech s briliantovým náhrdelníkem na scvrklé šíji a usazují ji do křesla u stolu. Tvář má tak nabílenou, že už nemůže víc zblednout. Při pohledu na tajemnou kuličku, přinášející žal a radost, zapalují se její oči lačným ohněm a její tenké prsty posázené prsteny se začínají chvět.
Mladá, krásná, urostlá žena v nádherném tmavě zeleném kostýmu jde kolem stolu, nedbalým gestem hází tisícifrankovou poukázku, prohrává, lehkomyslně se směje a míří do dalšího sálu.
Larais vsadil sto franků na červenou a vyhrál.
Dnes musím vyhrát, pomyslel si, vsadil tisíc a prohrál. Stále však ho neopouštěla jistota, že nakonec přece vyhraje. Propadl už vášni.
K ruletovému stolu přistoupili tři lidé: vysoký a statný muž s neobyčejně bledým obličejem a dvě ženy, jedna ryšavá a druhá v šedých šatech… Larais na ni mimochodem pohlédl a pocítil jakési vzrušení. Aniž věděl, co ho tak rozčiluje, počal ji sledovat a byl ohromen jedním gestem pravé ruky, které udělala. Je v ní něco známého. Ano, takové gesto dělala Angelika! Tato myšlenka ho tak udivila, že už nemohl pokračovat ve hře. A když konečně oni tři neznámí odešli se smíchem od stolu, zapomněl si Larais vzít vyhrané peníze a vydal se za nimi.
Ve čtyři hodiny ráno někdo zabušil na dveře Artura Dowella. Dowell si zlostně natáhl župan a otevřel. Do místnosti vešel potácivě Larais, klesl do křesla a řekl:
„Asi začínám bláznit."
„Copak se stalo, kamaráde?" zvolal Dowell.
„Stalo se to, že… nevím, jak bych to řekl… Hrál jsem od včerejška do dvou v noci ruletu. Měl jsem střídavé štěstí. A náhle jsem uviděl jakousi ženu a jedno její gesto mě tak ohromilo, že jsem nechal hry a šel za ní do restaurace. Sedl jsem si ke stolku a požádal o šálek silné černé kávy. Káva mi vždycky pomáhá, když mi nervy začnou moc vyvádět… Neznámá seděla u sousedního stolku. S ní byl nějaký mladík, velmi dobře oblečený, ale nevzbuzující přílišnou důvěru, a značně vulgární zrzavá ženská. Pili víno a vesele vykládali. Neznámá v šedém začala zpívat jakýsi kuplet. Měla pisklavý a dost nepříjemný hlas. Najednou zazpívala několik hlubokých prsních tónů…" Larais se chytil za hlavu. „Dowelle, to byl hlas Angeliky Gaiové. Poznal bych ho mezi tisíci."
Ubožák! Kam už to s ním došlo, pomyslel si Dowell, laskavě položil Armandovi ruku na rameno a řekl:
„Něco se ti zdálo. Vzmuž se. Je to náhodná podobnost…"
„Ne, ne! Ujišťuji tě," vášnivě odporoval Larais. „Začal jsem ji dobře pozorovat. Je dost hezká, má výrazný profil a šibalské oči. Ale její postava, její tělo! Dowelle, ať se na místě propadnu, nepodobá-li se její tělo jako vejce vejci tělu

Angeliky.“
„Víš co, Armande? Vem si brom, osprchuj se studenou vodou a jdi si lehnout. Zítra, vlastně dnes, až se probudíš…“
Larais ukřivděně pohlédl na Dowella:
„Myslíš, že jsem se zbláznil? Jen se neukvapuj se svými závěry a vyslechni, mě do konce. To ještě není všechno. Když dozpívala svůj kuplet, udělala rukou takovéhle gesto. To je oblíbené gesto Angeliky, naprosto individuální, neopakovatelné gesto.“
„A co tím chceš říci!? Snad si nemyslíš, že ta neznámá pěvkyně má tělo Angeliky?“
Larais si přejel čelo.
„Nevím… z toho by se mohl člověk opravdu zbláznit… Ale poslouchej dál. Na krku nosí ta neznámá důmyslný náhrdelník, či spíše ani ne náhrdelník, ale celý samostatný límeček zdobený perličkami a široký přinejmenším čtyři centimetry. Ale pod ním má dost velký výstřih. A výstřih odhaluje znaménko na rameni – znaménko Angeliky Gaiové. Náhrdelník vypadá jako obvaz. Nad náhrdelníkem neznámá ženská hlava, pod ním blízké, do nejmenších detailů, linii a tvarů známé tělo Angeliky. Nezapomínej, že jsem malíř, Arture. Umím si zapamatovat neopakovatelné linie a individuální zvláštnosti lidského těla… Dělal jsem kresby a skici Angeliky tolikrát, tolikrát jsem ji portrétoval, že se nemohu mýlit.“
„Ne, to není možné!“ vykřikl Dowell. „Vždyť přece Angelika za…“
„Zahynula? To je právě to, že to nikdo neví. Ona, nebo její mrtvola, zmizela beze stopy. A teď…“
„Jsi potkal její oživlou mrtvolu?“
Larais zasténal.
„Ano, na to jsem myslel.“
Dowell vstal a začal přecházet po místnosti. Dnes už se zřejmě do postele nedostane.
„Budeme uvažovat chladnokrevně,“ řekl. „Říkáš, že neznámá zpěvačka jako by měla dva hlasy, jeden svůj, silně podprůměrný, a druhý Angeličin?“
„Její hluboký rejstřík, nenapodobitelný kontraalt,“ přikývl na souhlas Larais.
„Ale to je přece fyziologicky nemožné. Přece nevěříš, že člověk tvoří vysoké tóny horním koncem hlasivek a nízké dolním? Výška nebo hloubka zvuku závisí přece na napětí celých hlasivek. Je to jako u struny: je-li rozechvělá struna více napjata, vydává více kmitů a vyšší zvuk, a naopak. Kromě toho by se podobnou operací hlasivky zkrátily a hlas by se tedy stal neobyčejně vysokým. A také by člověk sotva mohl po takové operaci zpívat: švy by zcela určitě překážely normálnímu chvění hlasivek a hlas by přinejmenším byl velmi ochraptělý… Ne, to je zcela vyloučené. A konečně, aby se dalo Angeličino tělo oživit, musela by být k dispozici hlava, něčí hlava bez těla…“
Dowell náhle zmlkl, protože si vzpomněl na něco, co značně potvrzovalo Laraisovy domněnky.
Artur byl osobně při některých pokusech svého otce. Profesor Dowell naléval do cév mrtvého psa výživný roztok zahřátý na sedmatřicet stupňů Celsia, do něhož byl přimíchán adrenalin, látka, která cévy dráždila a nutila, aby se stahovaly. Když se tento roztok pod jistým tlakem dostal do srdce, obnovoval jeho činnost a srdce začalo znovu poháněť krev v cévách. Krevní oběh se pomalu obnovoval a zvíře ožívalo.
„Nejvážnější příčinou smrti organismu,“ řekl tehdy Arturův otec, „je přerušení zásobování orgánů krví a v ní obsaženým kyslíkem.“
„To znamená, že stejným způsobem se dá oživit i člověk?“ zeptal se Artur.
„Ano,“ vesele odpověděl otec, „mohl bych vzkřísit člověka a jednou ten zázrak udělám. Proto také provádím své pokusy.“
Oživení mrtvoly je tedy možné. Je však možné oživit mrtvolu, jejíž tělo náleželo jednomu a hlava druhému člověku? Je možná taková operace? O tom Artur pochyboval. Pravda, viděl, jak jeho otec prováděl nesmírně smělé transplantace tkání a kostí. Ale to vše přece jen nebylo tak složité, a pak, dělal to jeho otec.
Kdyby byl otec živ, uvěřil by možná v pravděpodobnost Armandovy domněnky. Tak složité a nezvyklé operace se mohl odvážit jen jeho otec. Možná že jeho asistenti pokračovali v pokusech? Ale oživit hlavu nebo celou mrtvolu je jedna věc a naoperovat hlavu jednoho člověka k mrtvole člověka jiného druhá.
Zeptal se Laraise:
„Co chceš podnikat dál?“
„Chci vyhledat onu ženu v šedém, seznámit se s ní a odhalit její tajemství. Pomůžeš mi?“
„Ovšem,“ souhlasil Dowell.
Larais mu pevně stiskl ruku a společně začali promýšlet plán dalších akcí.

14. Veselá projížďka

Za několik dní se už Armand znal se slečnou Briquetovou, její přítelkyní a Jeanem. Navrhl jim, aby se s ním projeli na jachtě, a oni souhlasili. Zatímco Jean a Zrzavá Marta rozmlouvali na palubě s Dowellem, navrhl Larais slečně Briquetové prohlídku kajut. Byly všeho všudy dvě, celkem malé, a v jedné z nich stálo pianino.

„Ó, vy jste tu dokonce zařízeni na hudbu!“ zvolala Briquetová.

Usedla k pianinu a zahrála foxtrot. Jachta se rytmicky pohupovala na vlnách. Larais stál vedle pianina, pozorně hleděl na svou novou známou a rozmýšlel si, jak začít svůj výslech.

„Zazpívejte něco,“ řekl.

Zpěvačka se nedala dlouho prosit. Zpívala a vrhala na Armanda koketní pohledy… Líbil se jí.

„Jaký máte… podivný hlas,“ pokračoval se zkoumavým pohledem. „Jako byste měla ve svém hrdle hlasy dva… hlasy dvou žen…“

Slečna Briquetová upadla do rozpaků, ale brzy se ovládla a nuceně se zasmála.

„Ó ano! To mám už od dětství. Jeden profesor zpěvu u mě objevil kontraalt a druhý mezzosoprán. Každý mě školil podle svého a takhle to dopadlo… a ke všemu jsem ještě nedávno nastydla…“

Není to trochu moc vysvětlení pro jeden fakt? napadlo Armanda. A proč tak zrozpačitěla? Něco tady nehraje.

„Když berete nízké tóny, je mi, jako bych slyšel hlas jedné své dobré známé… Byla to slavná zpěvačka. Zemřela, ubožačka, po železničním neštěstí. A k všeobecnému údivu nebylo její tělo nalezeno… Vaše postava mi podivuhodně připomíná její… Chvílemi se mi dokonce zdá, že to je její tělo.“

Zpěvačka pohlédla na Armanda s netajenou hrůzou. Pochopila, že nezačal tento rozhovor bez úmyslu.

„Někteří lidé si bývají podobni…“ zajíkla se.

„Ano, ale s takovou podobou jsem se ještě nikdy nesetkal. A potom, vaše gestikulace… ono gesto pravé ruky… a potom… Právě teď jste zvedla ruce k hlavě, jako byste si upravovala bohaté kadeře. Takové kadeře měla Angelika. A tímto gestem si upravovala neposlušnou lokýnku na spánku… A vy přece nemáte dlouhé vlasy. Jste ostříhaná nakrátko podle poslední módy.“

„Nosívala jsem také dlouhé vlasy,“ řekla slečna Briquetová a vstala. Zbledla a konečky prstů se jí viditelně chvěly. „Je tu dusno… Pojďme nahoru…“

„Počkejte,“ zastavil ji Larais, stejně rozrušený jako ona. „Musím s vámi mluvit.“

Násilím ji posadil do křesla pod větracím okénkem.

„Není mi dobře… Nejsem zvyklá na vlny!“ vykřikla a snažila se odejít. Larais jakoby náhodou zavadil o její krk a poodhalil kraj náhrdelníku. Uviděl zarůžovělé jizvy.

Slečna Briquetová se zapotácela. Larais ji sotva stačil zachytit; omdlela. Nevěděl, co má dělat, a tak jí vstřikl do obličeje vodu z karafy. Brzy se vzpamatovala. V očích měla nepopsatelnou hrůzu. Několik dlouhých okamžiků na sebe mlčky hleděli. Zpěvačce se zdálo, že hodina odplaty nadešla, že nadešla strašná hodina trestu za to, že si přivlastnila cizí tělo. Rty se jí zachvěly, zašeptala takřka neslyšně:

„Neničte mě! Slitujte se…“

„Buďte klidná, nemám v úmyslu vás ničit… ale musím to tajemství odhalit.“ Larais ji uchopil za bezvládnou ruku a silně ji stiskl. „Přiznejte se, to není vaše tělo? Jak jste se k němu dostala? Řekněte mi celou pravdu!“

„Jeane!“ pokoušela se volat o pomoc, ale Armand jí položil ruku na ústa a zasyčel jí přímo u ucha:

„Jestliže ještě jednou vykřiknete, nevyjdete z této kajuty!“

Potom ji pustil, rychle zamkl dveře a pevně uzavřel okénko.

Rozplakala se jako malé dítě. Ale Armand Larais byl neúprosný.

„Slzy vám nejsou nic platné. Mluvte rychle, dokud jsem neztratil trpělivost.“

„Já za nic nemohu,“ vzlykala. „Zabili mě… a potom jsem obživla… Vlastně jenom moje hlava… na skleněném stolečku… Bylo to hrozné! A stála tam taky Tomova hlava… Já nevím, jak se to všechno stalo. To profesor Kern… on mě vzkřísil… Prosila jsem ho, aby mi vrátil tělo…“ pohlédla na svá ramena a ruce téměř s hrůzou. „Ale když jsem uviděla mrtvé tělo, nechtěla jsem… Nechtěla jsem, zapřísahala jsem ho, aby mou hlavu nepřidělával k tělu mrtvoly… Může to potvrdit slečna Lorandová, ta se o nás starala, ale Kern mě neposlechl. Uspal mě a probudila jsem se už takhle… Nechtěla jsem u něho zůstat a utekla jsem do Paříže a potom sem… Věděla jsem, že mě Kern bude pronásledovat… Proboha vás prosím, nezabíjejte mě a neříkejte to nikomu… Nechci už být bez těla… je to už moje tělo... Nikdy mi nebývalo tak lehce… Jen noha mě pobolívá… Ale to přejde… Nechci

se vrátit ke Kernovi!“
Larais poslouchal tuto nesouvislou řeč a říkal si: Ona asi opravdu za nic nemůže. Ale ten Kern… Jak mohl získat tělo Angeliky a zneužít ho k tak strašnému experimentu? Kern! Slyšel jsem už to jméno od Artura. Myslím, že to byl asistent jeho otce. Tohle tajemství musím odhalit.
Obrátil se přísně na slečnu Briquetovou:
„Přestaňte plakat a dobře mě poslouchejte. Pomohu vám, ale jen pod jednou podmínkou, neřeknete-li nikomu, co se s vámi až do tohoto okamžiku stalo. Nikomu, kromě jednoho člověka, který sem teď přijde. Je to Artur Dowell, kterého už znáte. Musíte mě ve všem poslouchat. Neposlechnete-li, stihne vás hrozný trest. Dopustila jste se zločinu, který se trestá smrtí. A nikde se vám nepodaří ukrýt svou hlavu a ukradené tělo. Budete nalezena a gilotinována. Tak poslouchejte. Předně se uklidněte. A dále si sedněte k pianinu a zpívejte. Zpívejte co nejhlasitěji, aby to bylo slyšet nahoře. Jste náramně veselá a nehodláte jít na palubu.“
Slečna Briquetová přistoupila k pianinu, usedla, zpívala a přitom se doprovázela neposlušnými prsty.
„Víc nahlas a veseleji,“ poroučel Larais a otvíral okno a dveře.
Byl to podivný zpěv: křik zoufalství a hrůzy v durové tónině.
„Hlasitě, jen třískejte do kláves! Tak! Hrajte a čekejte. Pojedete s námi do Paříže. Ne abyste si vzpomněla uprchnout. V Paříži budete v naprostém bezpečí, dokážeme vás dobře ukrýt.“
A Larais vstoupil s veselou tváří na palubu.
Jachta se naklonila na pravý bok a rychle se hnala po hbité vlně. Vlhký mořský vítr Armanda osvěžil. Přistoupil k Arturowi, nenápadně ho odvedl stranou a řekl:
„Jdi dolů do kajuty a donuť slečnu Briquetovou, aby ti opakovala všechno, co řekla mně. A já se zatím věnuji hostům.“
„Tak jak se vám líbí jachta, madame?“ obrátil se k Zrzavé Martě a dal se s ní do nenuceného rozhovoru.
Jean se rozvaloval v proutěném křesle a vychutnával život daleko od policie a detektivů. Nechtělo se mu myslet, nechtělo se mu být ve střehu, chtěl zapomenout na věčné napětí. Pomalu usrkával ze stopečky báječný koňak a ještě více upadal do hloubavého polospánku. To se Armandovi obzvlášť hodilo.
Zrzavá Marta byla také ve výtečné náladě. Poslouchala z kajuty zpěv své přítelkyně a v přestávkách mezi jednotlivými motivy se přidávala k laškovné melodii.
Snad se zpěvačka uklidnila hrou nebo jí snad Artur připadal méně nebezpečný, ale jemu už vykládala celou historii své smrti a zmrtvýchvstání souvisleji a jasněji.
„A to je všechno. Copak já za to mohu?“ zeptala se ho už s úsměvem a zazpívala kratičký kuplet „Cožpak mohu za to já?“, který hned opakovala na palubě Zrzavá Marta.
„Popište mi třetí hlavu, která žila u profesora Kerna,“ požádal ji Dowell.
„Tomovu?“
„Ne, tu, které vás profesor Kern ukázal! Ostatně…“
Artur Dowell rychle vytáhl z kapsy náprsní tašku, chvíli v ní hledal, vytáhl odtud fotografii a ukázal ji slečně Briquetové.
„Řekněte, není muž na této fotografii podoben hlavě… mého známého, kterého jste viděla u Kerna?“
„Ano! To je určitě on!“ zvolala, a dokonce přestala hrát. „To je podivné. A má dokonce ramena. Hlava s tělem. Cožpak už i jemu dali tělo? Ale co je vám?“ zeptala se účastně a polekaně.
Dowell se zapotácel. Obličej měl bledý jako křída. Stěží se ovládal, udělal několik kroků, těžce klesl do křesla a zakryl si tvář.
„Copak je vám?“ ještě jednou se zeptala slečna Briquetová. Ale Artur neodpovídal. Potom zašeptal: „Ubohý otec,“ ale ona jeho slova neslyšela.
Artur se však velmi rychle vzpamatoval. Když zvedl hlavu, byl jeho obličej už téměř klidný.
„Odpusťte, asi jsem vás polekal. To se mi někdy stává. Ale už je všechno v pořádku.“
„Kdo je ale ten muž? Ta podoba s… Váš bratr?“ zajímala se zpěvačka.
„Ať je to kdokoliv, musíte nám pomoci jeho hlavu najít. Pojedete s námi. Ubytujeme vás na tak tichém místě, že vás nikdo nenajde. Kdy se můžete vydat na cestu?“
„Třeba dnes,“ odpověděla slečna Briquetová. „Ale… mé tělo mi nevezmete?“
Artur ji nejprve nepochopil, potom se však usmál:
„Ovšem že ne… budete-li nás poslouchat a pomáhat nám. Pojďme na palubu.“
„Tak jak se vám pluje?“ zeptal se vesele, když vyšli nahoru. Potom jako zkušený

námořník pohlédl na obzor a starostlivě pokýval hlavou: „Moře se mi nějak nelíbí… Vidíte ten tmavý pruh na obzoru? Nevydáme-li se včas na zpáteční cestu…“
„Rychle zpátky! Nechci se utopit!“ zpola žertem a zpola vážně zvolala slečna Briquetová.
Žádná bouře se neblížila. To jen Dowell chtěl postrašit své suchozemské hosty, aby se dříve vrátili na břeh.
Larais se smluvil s Briquetovou, že se sejdou po obědě na tenisovém hřišti, „nepřijde-li ovšem bouře“.
Loučili se jen na několik hodin.
„Poslyš, Armande, narazili jsme náhodou na stopu velkých tajemství,“ řekl Dowell po návratu do hotelu. „Víš, či hlava je také u Kerna? Hlava mého otce, profesora Dowella!“
Larais, který se už posadil, vyskočil ze židle jako pružina.
„Hlava? Živá hlava tvého otce? Cožpak je to možné? A to všechno Kern! Já ho.. roztrhám! Najdeme hlavu tvého otce!“
„Bojím se, že už ji nezastihneme při životě,“ posmutněl Artur. „Otec dokázal oživovat hlavy odděleně od těla, ale ty nežily déle než půldruhé hodiny a umíraly, protože krev se srážela a umělé výživné látky je mohly udržet naživu ještě kratší dobu.“
Artur nevěděl, že jeho otec krátce před smrtí vynalezl preparát, který nazval „Dowell 217“. Tento preparát zavedený do krve naprosto odstraňoval její srážení a tak umožňoval mnohem delší životnost hlavy.
„Musíme se však pokusit otcovu hlavu najít, živou nebo mrtvou! Rychle do Paříže!“
Larais běžel do svého pokoje balit zavazadla.
15. Do Paříže
Larais povečeřel a spěchal na tenisové hřiště.
Slečna Briquetová se opozdila, měla velkou radost, že už na ni čeká. Přes všechen strach, který v ní vzbuzoval, pokládala ho dále za zajímavého muže.
„A kde máte raketu?“ ptala se rozčarovaně. „Dnes už mě nebudete učit hrát?“
Larais ji už několik dní učil hrát tenis. Ukázalo se, že je velmi schopnou žákyní. Larais však znal tajemství této schopnosti lépe než ona. Vždyť měla trénované tělo Angeliky, která hrávala tenis výborně. Kdysi sama učívala Laraise některým úderům. A Armand měl teď za úkol jen uvést do souladu trénované Angeličino tělo s ještě netrénovaným mozkem slečny Briquetové, aby se navyklé pohyby vryly i do něho. Některé její pohyby byly nejisté, nemotorné. Často se však i proti vlastnímu očekávání pohybovala neobyčejně svižně. Obzvláště Armanda udivila například svými „řezanými míči“, kterým ji nikdo neučil. Ale tento svižný a těžký úder býval kdysi chloubou, Angeliky, a Armand, když se někdy díval na pohyby slečny Briquetové, zapomínal, že nehraje s Angelikou. Právě při tenisu vznikla u něho náklonnost k „znovuzrozené Angelice“ jak někdy slečnu Briquetovou nazýval. Pravda, tato náklonnost měla daleko k obdivu a úctě, které cítil k Angelice.
Zpěvačka stála vedle něho a zacláněla si obličej raketou před zapadajícím sluncem. Bylo to jedno z Angeličiných gest.
„Dnes nebudeme hrát.“
„To je škoda! Já bych si zahrála ráda, třebas mě dnes bolí noha víc než kdy jindy.“
„Pojďte se mnou. Jedeme do Paříže.“
„Teď?“
„Ihned.“
„Ale já se musím alespoň převléknout a vzít si něco s sebou.“
„Dobrá. Máte na balení čtyřicet minut, ani o minutu víc. Zajedeme pro vás s vozem. Jděte se rychle připravit.“
„Opravdu trochu kulhá,“ všiml si, když se vzdalovala.
Cestou do Paříže rozbolela slečnu Briquetovou noha už vážně. Ležela tiše ve svém kupé a sténala. Larais ji uklidňoval, jak uměl. Tato cesta je ještě více sblížila. Ano, jemu se sice zdálo, že tak starostlivě pečuje ne o Briquetovou, ale o Angeliku. Avšak Briquetová vztahovala jeho pečlivost jen na sebe a jeho pozornost ji velmi dojímala.
„Jste tak dobrý,“ řekla sentimentálně. „Tam na jachtě jste mě polekal, ale teď se vás nebojím.“ A vyslala k němu tak okouzlující úsměv, že se i Armand musel pousmát. A toto pousmání už plně náleželo hlavě: usmívala se přece hlava slečny Briquetové. Aniž si to uvědomovala, dosahovala úspěchů.
Nedaleko Paříže došlo k malé příhodě, která ještě více potěšila Briquetovou a udivila viníka. Při jednom obzvlášť silném záchvatu bolesti natáhla Briquetová ruku a postěžovala si:
„Kdybyste věděl, jak to bolí…“

Larais bezděčně ruku uchopil a políbil ji.
Zpěvačka se začervenala a Larais upadl do rozpaků.
Aby do toho, řekl si, vlastně jsem ji políbil. Ale vždyť to byla. jen ruka, ruka Angeliky. Bolest však cítí hlava, to znamená, že tím, že jsem políbil ruku, politoval jsem hlavu. Ale hlava cítí bolest proto, že je nemocná noha Angeliky, jenže Angeličinu bolest cítí hlava Briquetové. Docela se do svých úvah zapletl a upadl ještě více do rozpaků.
„Jak jste vysvětlila tak nečekaný odjezd své přítelkyni?“ zeptal se, aby co nejrychleji ukončil tu trapnou situaci.
„Nijak. Je zvyklá na všelijaké moje nápady. Ostatně ona i její muž přijedou taky už brzy do Paříže. Chtěla bych se s ní vidět… Prosím vás, pozvěte ji ke mně.“ A dala Armandovi adresu Zrzavé Marty.
Larais a Dowell se rozhodli, že ubytují zpěvačku v malém opuštěném domě Armandova otce na konci Avenue du Main.
„Vedle hřbitova!“ zvolala Briquetová pověrčivě, když přijížděli kolem hřbitova Montparnasse.
„Budete aspoň dlouho žít,“ uklidňoval ji Larais.
„Opravdu?“ vyptávala se pověrčivá zpěvačka dál.
„Docela jistě.“
A slečna Briquetová se uklidnila.
Uložili ji v dosti útulné místnosti na ohromnou starou postel s nebesy. Briquetová si povzdychla a zvrátila se do polštářů.
„Musíme k vám pozvat lékaře a ošetřovatelku,“ řekl Larais. Ale zpěvačka rozhodně odmítla. Bála se, že ji noví lidé prozradí.
Larais ji s velkou námahou přemluvil, aby ukázala nohu jeho příteli, mladému lékaři, a jako ošetřovatelku pozval dceru domovníka.
„Ten domovník u nás pracuje už dvacet let. Na něho a jeho dceru se můžeme plně spolehnout.“
Lékař prohlédl opuchlou a silně zarudlou nohu, předepsal obklady, uklidnil Briquetovou a šel s Armandem do sousední místnosti.
„Jak je?“ zajímal se trochu rozčileně Armand.
„Zatím to není nic vážného, ale potřebuje lékařský dozor. Budu sem chodit každý druhý den. Nemocná musí být v naprostém klidu.“
Armand navštěvoval Briquetovou každé ráno. Jednou vstoupil také tiše do místnosti. Ošetřovatelka někam odešla. Briquetová spala, nebo snad ležela se zavřenýma očima. Bylo to podivné, ale zdálo se, že její tvář den ode dne mládne. Nikdo by jí teď nehádal víc než dvacet let. Rysy obličeje se staly nějak jemnější, něžnější.
Larais přistoupil po špičkách k posteli, naklonil se, dlouho hleděl nemocné do tváře… a náhle ji lehce políbil na čelo. Tentokrát už nerozbíral, líbá-li pozůstatky Angeliky, hlavu slečny Briquetové, nebo slečnu Briquetovou vůbec. Pomalu otevřela oči, pohlédla na něho a po jejích rtech přelétl slabý úsměv.
„Jak se vám vede?“ zeptal se. „Neprobudil jsem vás?“
„Ne, nespala jsem. Děkuji, vede se mi dobře. Jen ta bolest…“
„Lékař říká, že to není nic vážného. Ležte klidně a brzy budete jako rybička…“
Vešla ošetřovatelka. Larais pokývl a opustil místnost. Slečna Briquetová ho provázela něžným pohledem. Do jejího života vstoupilo něco nového. Chtěla být brzy jako rybička. Kabaret, tance, kuplety, veselí opilí návštěvníci Chát noir – to vše však někam zapadlo, ztratilo pro ni cenu. V jejím srdci se rodily nové sny o štěstí. Možná že to byl největší zázrak „převtělení“ o němž neměla tušení ani ona sama, ani Larais. Čisté, panenské tělo Angeliky Gaiové omladilo nejen hlavu slečny Briquetové, ale změnilo celé její myšlení. Z rozmarné zpěvačky se stávala skromná dívka.
16. Kernova oběť
Zatímco se Armand plně věnoval péči o slečnu Briquetovou, Artur Dowell sbíral zprávy o Kernově domě. Někdy se oba přátelé radili s Briquetovou, která jim sdělila vše, co věděla o domě i o jeho obyvatelích.
Artur se rozhodl postupovat velmi opatrně. Od zmizení zpěvačky byl Kern ve střehu. Překvapit ho se jim sotva podaří. Je třeba jednat tak, aby do posledního okamžiku netušil, že se už na něho chystá útok.
„Musíme být chytří jako lišky,“ řekl Armandovi, „Především se musíme dovědět, kde bydlí slečna Lorandová. Nemá-li stejné názory jako Kern, může nám být mnoho platná, mnohem víc než slečna Briquetová.“
Sehnat adresu Marie nebylo nic těžkého. Když však se Artur vypravil za ní do bytu, čekalo ho zklamání.
Místo Marie nalezl jen její matku, čisťounce oblečenou, důstojnou stařenku, celou uplakanou, nedůvěřivou a zkrušenou žalem.
„Mohl bych mluvit se slečnou Lorandovou?“ zeptal se Artur.

Stařenka na něho nechápavě pohlédla.
„S mou dcerou? Vy ji znáte? S kým mám tu čest a co od ní chcete?“
„Když dovolíte…“
„Prosím.“ A stará paní Lorandová vpustila návštěvníka do malého salónku, zařízeného starodávným čalouněným nábytkem s bílými chrániči a krajkovými dečkami na opěradlech. Na stěně visela velká podobizna. Zajímavé děvče, pomyslel si Artur.
„Jmenuji se Radier,“ představil se. „Jsem student medicíny z venkova, právě včera jsem přijel z Toulonu. Znal jsem jednu univerzitní kolegyni slečny Lorandové. Tady v Paříži jsem ji náhodou potkal a dověděl jsem se od ní, že slečna Lorandová pracuje u profesora Kerna.“
„A jak se jmenuje ta kolegyně?“
„Jak? Richeová!“
„Richeová, Richeová… Nikdy jsem to jméno neslyšela,“ poznamenala stará paní už s patrnou nedůvěrou a dodala: „Ale vy nejste od Kerna?“
„Ne, nejsem od Kerna,“ usmál se Artur. „Ale velmi rád bych se s ním seznámil. Jde o to, že Kern pracuje v oboru, který mě velmi zajímá. Dověděl jsem se, že mnoho pokusů, a právě těch nejzajímavějších, provádí doma. Ale je to velmi uzavřený člověk a nehodlá nikoho vpouštět do své svatyně.“
Stará paní usoudila, že návštěvník mluví pravdu: když Marie nastoupila práci u profesora Kerna, říkala, že žije velmi osaměle a že nikoho nepřijímá. Zeptala se tedy dcery, čím se profesor Kern zabývá, ale dostala jen nic neříkající odpovědi „Různými vědeckými pokusy.“
„A tak jsem se rozhodl,“ pokračoval Artur, „seznámit se nejprve se slečnou Lorandovou a poradit se s ní, jak bych co nejlépe dosáhl svého cíle. Mohla by mi připravit půdu, mohla by předběžně promluvit s profesorem Kernem, seznámit mě s ním a uvést mě do jeho domu.“
Vzhled mladého muže sice vzbuzoval důvěru, ale všechno, co bylo spojeno s Kernovým jménem, vyvolávalo v madame Lorandové tak silný neklid a rozčilení, že nevěděla, jak má v rozmluvě pokračovat. Těžce si povzdychla a málem se rozplakala.
„Má dcera není doma. Je v ústavu.“
„V ústavu? V jakém ústavu?“
To už madame Lorandová nevydržela. Zůstávala příliš dlouho sama se svým hořem, a teď už zapomněla na všechnu opatrnost a vypověděla hostu vše. Jak jí dcera nečekaně poslala dopis, že musí v zájmu práce zůstat nějaký čas v Kernově domě a starat se o těžce nemocné, jak ona, její matka, se marně snažila svou dceru v Kernově domě navštívit, jaký měla strach a jak jí nakonec Kern sdělil, že její dcera utrpěla nervovou poruchu a že musela být převezena do ústavu pro duševně choré.
„Nenávidím toho Kerna,“ utírala si stařenka kapesníkem slzy. „Je to jeho vina, že má dcera zešílela. Nevím, co v jeho domě viděla a co tam dělala, neřekla to dokonce ani mně, ale vím, že ji začaly zlobit nervy, když přijala práci u Kerna. Nemohla jsem ji ani poznat. Přicházela bledá, rozrušená, neměla chuť k jídlu, nemohla spát. V noci ji pronásledovaly přízraky. Vykřikovala a mluvila ze spaní, že ji honí Kern a hlava nějakého profesora Dowella… Kern mi posílá její gáži, je to dost velká částka, posílá mi ji dodnes. Ale zdraví se nedá koupit za žádné peníze… Připravil mě o dceru…“ a stařenka propukla v pláč.
Arturu Dowellovi bylo jasné, že v tomto domě nebydlí Kernovi spojenci. Rozhodl se proto, že nebude dál tajit pravý cíl svého příchodu.
„Madame,“ řekl, „teď se vám mohu otevřeně přiznat, že mám právě tak velké důvody jako vy, abych Kerna nenáviděl. Potřebuji mluvit s vaší dcerou, abych si mohl vyřídit s Kernem nějaké účty a… mohl odhalit jeho zločiny.“
Stará paní vykřikla.
„Bulte klidná, vaše dcera nemá s těmito zločiny nic společného.“
„Má dcera by raději zemřela, než by se dopustila zločinu,“ prohlásila stařenka.
„Chtěl jsem požádat slečnu Lorandovou o pomoc, ale teď vidím, že ona sama potřebuje pomoc mou. Mám důvodné podezření, že vaše dcera vůbec nezešílela, že ji jen profesor Kern v blázinci uvěznil.“
„Ale proč? Za co?“
„Právě proto, že vaše dcera raději zemře, než by se dopustila zločinu, jak jste řekla. Byla zřejmě Kernovi nebezpečná.“
„Ale o jakých zločinech to mluvíte?“
Artur Dowell však ještě dosti dobře neznal paní Lorandovou, a tak z obavy před její stařeckou povídavostí se rozhodl neříkat jí vše.
„Kern prováděl protizákonné operace. Můžete mi laskavě říci, do kterého ústavu převezl vaši dceru?“
Rozčilená paní Lorandová stěží sebrala dosti sil k další rozmluvě. Odpověděla se

vzlykáním:
„Kern mi to nechtěl dlouho prozradit. Do svého domu mě nevpouštěl. Musela jsem mu psát. Odpovídal mi vyhýbavě, snažil se mě uklidnit a ujistit, že se Marii vede lépe a že se brzy vrátí domů. Když mi došla trpělivost, napsala jsem mu, že ho budu žalovat, neodpoví-li mi okamžitě, kde je má dcera. Teprve potom jsem se dověděla adresu ústavu. Je to Sceaux poblíž Paříže. Ústav je soukromý a patří nějakému doktoru Ravinotovi. Jela jsem tam. Ale nepustili mě dokonce ani na dvůr. Je to opravdovská věznice s kamennou zdí kolem… Vrátný mi řekl: ‚U nás je zvyklostí, že nikoho nepouštíme dovnitř, i kdyby to byla vlastní matka.‘ Dala jsem si zavolat lékaře, který měl službu, ale řekl mi totéž. ‚Madame, návštěva příbuzných nemocné vždy rozruší a zhoršuje jejich duševní stav. Mohu vám sdělit jen to, že vaší dceři se vede lépe.‘ A přibouchl přede mnou.“
„Přes to všechno se pokusím s vaší dcerou setkat. Možná že se mi dokonce podaří ji osvobodit.“
Artur si pečlivě zapsal adresu a rozloučil se.
„Udělám vše, co bude v mých silách. Věřte mi, že mi na tom záleží tak, jako by slečna Lorandová byla má vlastní sestra.“
A opustil místnost provázen různými radami a přáním úspěchu.
Rozhodl se, že okamžitě navštíví Armanda. Larais trávil celé dny s Briquetovou, a tak se Dowell vydal do ulice du Main. U domku stálo Armandovo auto.
Dowell spěšně vyběhl do prvního patra a vstoupil do salónu.
„Arture, stalo se neštěstí!“ přivítal ho Larais. Byl neobyčejně rozčilený, pobíhal po místnosti a cuchal si své černé kučeravé vlasy.
„Co se stalo?“
„Ó…“ zasténal jen jeho přítel. „Uprchla…“
„Kdo?“
„Slečna Briquetová, kdo jiný!“
„Uprchla? Ale proč? Tak mluv přece rozumně!“
Nabylo však tak lehké přimět Armanda k rozumné řeči. Nepřestával pobíhat po místnosti, vzdychat a naříkat. Trvalo nejméně deset minut, než ze sebe vypravil:
„Včera si slečna Briquetová od rána stěžovala na silnější bolesti v noze. Noha jí silně natekla a zmodrala. Zavolal jsem lékaře. Prohlédl nohu a řekl, že stav nemocné se značně zhoršil. Gangréna. Operace je nevyhnutelná. Lékař se však neodvažoval provést operaci zde v bytě a trval na tom, aby nemocná byla okamžitě převezena do nemocnice. Ale slečna Briquetová rozhodně odmítala. Bála se, že si v nemocnici všimnou jizev na jejím krku. Plakala a tvrdila, že se musí vrátit ke Kernovi. Kern ji upozorňoval, že musí u něho zůstat až do úplného ‚uzdravení‘. Neposlechla ho, a proto ji prý stihl krutý trest. A věří Kernovi jako chirurgovi. Když prý ji uměl vzkřísit z mrtvých a dát jí nové tělo, dokáže vyléčit i její nohu. Pro něho je to maličkost. Všechno moje přemlouvání nevedlo k ničemu. Nechtěl jsem ji ke Kernovi pustit. A tak jsem se rozhodl, že ji přelstím. Řekl jsem, že ji osobně ke Kernovi dopravím, ale chtěl jsem ji zavézt do nemocnice. Musel jsem však provést opatření, aby tajemství jejího zmrtvýchvstání nebylo opravdu odhaleno předčasně – nezapomínal jsem na tebe, Arture. A tak jsem na hodinu – na víc ne – odjel, abych se domluvil se známými lékaři. Chtěl jsem ji přelstít, ale přelstila ona mne a ošetřovatelku. Když jsem se vrátil, byla už pryč. Jediné, co po ní zůstalo, je tenhle vzkaz, který ležel na stolku u postele. Podívej se.“ A Larais podal Arturovi lístek, na němž bylo spěšně napsáno tužkou několik slov:
„Odpusťte mi, Armande, ale nemohu jednat jinak. Vracím se ke Kernovi. Nenavštěvujte mě. Kern mě postaví na nohy, jak to udělal už jednou. Na brzkou shledanou s Vámi – to je jediná má útěcha.“
„Dokonce se ani nepodepsala.“
„A všimni si rukopisu,“ upozornil ho Larais. „Je to Angeličin rukopis, třebaže trochu pozměněný. Tak by mohla psát Angelika za soumraku nebo kdyby ji bolela ruka; jen o něco větší a rozmáchlejší písmena.“
„Ale co se vlastně stalo? Jak mohla uprchnout?“
„Je to hrozné, uprchla od Kerna, aby teď uprchla ode mne zpět ke Kernovi. Když jsem se vrátil a uviděl jsem, že je pryč, div jsem ošetřovatelku nezabil. Ale vysvětlila mi, že byla také oklamána. Slečna Briquetová prý stěží vstala, přistoupila k telefonu a volala mě. Byla to její lest. Ve skutečnosti mě nevolala. Po předstíraném krátkém rozhovoru oznámila ošetřovatelce, že jsem všechno zařídil a že ji žádám, aby okamžitě jela do nemocnice. Pak požádala ošetřovatelku, aby zavolala auto, s její pomocí nastoupila a odjela sama, že prý ji nepotřebuje. ‚Je to jen kousek a v nemocnici mi pomohou ošetřovatelé,‘ řekla prý. A ošetřovatelka byla přesvědčena, že se vše děje podle mých rozkazů a s mým vědomím… Arture!“ vykřikl rozčileně Armand. „Jedu okamžitě ke Kernovi. Nemohu ji tam nechat. Už jsem telefonoval pro své auto. Pojeď se mnou, Arture!“

Artur přešel po místnosti. Taková nečekaná komplikace! Dejme tomu, že jim už Briquetová řekla vše, co věděla o Kernově domě. Ale i tak se jim nadále mohly hodit její rady, nehledě na to, že ona sama byla důkazem proti Kernovi. A pak ten blázen Larais. Ten je teď špatným pomocníkem.
„Poslyš, příteli," položil Artur malíři ruce na ramena. „Teď víc než kdy jindy se musíme umět dobře ovládat a vystříhat se všech ukvapeností. Už se stalo, Briquetová už je u Kerna. Je správné, abychom předčasně plašili zvíře v jeho brlohu? Co myslíš, bude Briquetová vyprávět Kernovi o všem, co se s ní stalo od jejího útěku, o naší známosti a o tom, že o něm hodně víme?"
„Ručím za to, že neřekne ani slovo," odpověděl s přesvědčením Larais. „Slíbila mi to už na jachtě a nejednou opakovala, že tajemství zachová. Teď splní svůj slib nejen ze strachu, ale také… z jiných důvodů."
Artur chápal, o jakých důvodech Armand mluví. Všiml si už dávno, že Larais věnuje Briquetové stále větší pozornost.
Nešťastný romantik, pomyslel si, má smůlu na tragické lásky. Tentokrát ztrácí nejen Angeliku, ale i lásku novou. Ještě však je naděje.
A řekl:
„Měj trpělivost, Armande. Máme oba stejný cíl. Spojíme se a budeme hrát opatrnou hru. Máme dvě cesty: udeřit na Kerna okamžitě, nebo se pokusit zpočátku oklikou dovědět se něco o osudu hlavy mého otce a o slečně Briquetové. Po jejím útěku musí být Kern opatrný. Jestliže hlavu mého otce ještě nezničil, jistě ji dobře ukryl. Zničit ji může v několika minutách. Jakmile začne policie bouchat na jeho dveře, zahladí všechny stopy zločinu dříve, než jí otevře. A nenajdeme nic. Nezapomeň, Armande, že Briquetová je také ‚stopou zločinu'. Kern vykonával protizákonné operace. A nejen to. Nezákonně uloupil Angeličino tělo. Ale Kern je člověk, který se před ničím nezastaví. Vždyť se odvážil v naprosté tajnosti oživit hlavu mého otce. Vím, že otec ve své závěti povolil, aby jeho tělo bylo pitváno, ale nikdy jsem neslyšel, že by byl souhlasil s prováděním pokusů se svou hlavou. Proč Kern přede všemi a dokonce i přede mnou tají existenci otcovy hlavy? K čemu ji potřebuje? A k čemu potřebuje Briquetovou? Třeba se zabývá vivisekcí na lidech a Briquetová mu má sloužit za pokusného králíka?"
„Tím spíš ji musíme co nejrychleji zachránit," vášnivě mu odporoval Larais.
„Ano, zachránit, ale ne uspíšit její smrt. A naše návštěva u Kerna může tento osudný konec uspíšit."
„Tak co máme dělat?"
„Jít k cíli druhou, pomalejší cestou. Vynasnažím se, aby i tato cesta byla pokud možno krátká. Marie Lorandová nám může poskytnout mnohem užitečnější informace než Briquetová. Zná plán domu, ošetřovala hlavy. Možná že mluvila s mým otcem…"
„Tak rychle k té Lorandové."
„I ji budeme muset bohužel nejprve vysvobodit."
„Je u Kerna?"
„Je v ústavě. Zřejmě v jednom z těch ústavů, ve kterých jsou za vysoké peníze zavíráni lidé nemocni asi tolik jako ty nebo já. Máme před sebou pořádnou práci, Armande." Artur vylíčil svému příteli návštěvu u matky Marie Lorandové.
„Zatracený Kern! Rozsévá kolem sebe jen neštěstí a hrůzu. Dostat se mi tak do rukou…"
„Budeme se snažit, aby se dostal. A prvním krokem k tomu je nutnost schůzky s Marií Lorandovou."
„Jedu okamžitě za ní."
„To by bylo neopatrné. Musíme se ukazovat osobně jedině v takových případech, kdy už nic jiného nezbývá. Zatím budeme užívat služeb jiných lidí. My dva musíme tvořit jakýsi tajný výbor, který řídí činnost spolehlivých lidí, ale sám zůstává nepříteli neznám. Musíme najít oddaného člověka, který se vypraví do Sceaux, seznámí se s ošetřovateli, sestrami, kuchaři, vrátnými, prostě s kým to jen bude možné. Podaří-li se aspoň jednoho z nich podplatit, máme napůl vyhráno."
Larais byl jako na trní. Měl chuť pustit se okamžitě do práce, ale podřizoval se rozvážnějšímu Arturovi a nakonec se smířil s politikou obezřetných akcí.
„Koho tedy požádáme o spolupráci? Mám to, Schauba! Je to mladý malíř, který přednedávnem přijel z Austrálie. Můj přítel, báječný chlapík, výborný sportovec. Bude takový úkol pokládat také do jisté míry za sport. Hrom aby do toho," zaklel, „že se do té věci nemohu pustit sám!"
„Je to tak romantické?" usmál se Artur.
17. Ústav dr. Ravinota
Schaub, třiadvacetiletý růžolící blondýn s atletickým tělem, přijal návrh „spiklenců" s nadšením. Zatím ho nezasvěcovali do všech podrobností, řekli mu jen, že může svým přátelům prokázat velikou službu. A Schaub vesele přikývl, aniž se dokonce Laraise zeptal, není-li v celé té historii něco nekalého. Naprosto věřil v čestnost Armanda i jeho přítele.

„To je báječné!“ zvolal. „Jedu okamžitě do Sceaux. Malířský kufřík dostatečně vysvětlí objevení nové tváře v malém městečku. Budu portrétovat ošetřovatele a sestry. A když nebudou docela ohavné, mohu se jim dokonce trochu dvořit.“
„Když toho bude zapotřebí, nabídni jim ruku i srdce,“ pronesl se zápalem Larais.
„Na to nejsem dost hezký,“ skromně poznamenal malíř. „Ale své svaly dám ochotně k dispozici, bude-li to nutné.“
Nový spojenec se vydal na cestu.
„Nezapomeňte a pracujte pokud možná rychle a s maximální opatrností,“ dal mu ještě poslední radu Dowell.
Schaub slíbil, že se vrátí za tři dny. Ale už druhého dne navečer se objevil u Laraise ve velmi špatné náladě.
„Vyloučeno,“ řekl. „To není ústav, ale věznice obehnaná kamennou zdí. A za tu zeď nikdo ze služebnictva nevystrčí paty. Všechno jídlo přivážejí obchodníci, kteří nejsou vpuštěni dokonce ani do dvora. Správce přijde k vratům a převezme vše, co potřebuje… Obcházel jsem to vězení jako vlk ovčinec. Ale nepodařilo se mi ani mrknout za zeď.“
Larais byl zklamán a rozzloben.
„Doufal jsem, Schaube,“ řekl se špatně skrývaným podrážděním, „že projevíš větší vynalézavost a důvtip.“
„Nechtěl bys tu vynalézavost projevit laskavě sám?“ odpověděl neméně podrážděně Schaub. „Nenechával bych tak brzy svých pokusů. Ale náhodou jsem se seznámil s jedním místním malířem, který zná dobře město a ústavní zvyklosti. Řekl mi, že je to naprosto zvláštní ústav. Ve svých stěnách skrývá mnoho zločinů a tajemství. Dědicové v něm zavírají své bohaté příbuzné, kteří už jsou na světě příliš dlouho a nehodlají umírat, prohlašují je za duševně choré a dávají je pod dozor. Poručníci nezletilých sem odvážejí své svěřence před jejich plnoletím, aby mohli dál vykonávat své ‚poručnictví‘, totiž svobodně disponovat jejich kapitálem. Je to věznice pro boháče, doživotní žalář nešťastných žen, mužů, přestárlých rodičů a nezletilých svěřenců. Majitel ústavu, který je zároveň šéflékařem, dostává od zainteresovaných osob nepředstavitelné částky. Všechen personál má obrovské platy. Tady je bezmocný i zákon, před jehož vpádem chrání ústav nejen kamenná zeď, ale především zlato. Tady stojí všechno na úplatcích. Musíte uznat, že za takových podmínek jsem mohl sedět v Sceaux celý rok a nedostal bych se do ústavu ani na centimetr.“
„Měls jednat, a ne sedět,“ suše poznamenal Larais.
Schaub demonstrativně zvedl nohu a ukázal na roztrhaný okraj nohavice.
„Jak vidíš, jednal jsem,“ odpověděl s hořkou ironií. „Včera v noci jsem se pokusil zeď přelézt. Nebylo to pro mne nic těžkého. Jenže jsem nestačil ani seskočit na druhou stranu, když se na mne vrhly obrovské dogy – a tady vidíš výsledek… Nebýt pružný a svižný jako opice, byly by mě roztrhaly na kusy. Zároveň se ozvalo po celém ohromném parku volání stráží a zamíhaly se elektrické svítilny. To ale není všechno. Když už jsem přeskočil zpátky, vpustili ti žalářníci psy před vrata. Zvířata jsou vycvičena přesně tak, jako bývali kdysi vycvičeni psi na jihoamerických plantážích k chytání uprchlých černochů… Armande, ty víš, kolik cen jsem získal na běžeckých závodech. Kdybych byl vždycky běhal tak, jako jsem uháněl včera v noci, když jsem utíkal před těmi prokletými psy, byl bych už mistrem světa. Stačí, když řeknu, že jsem celkem bez obtíží vyskočil na stupátko automobilu, který jel náhodou po silnici přinejmenším třicetikilometrovou rychlostí, a jedině to mě zachránilo!“
„K čertu! Co teď budeme dělat?“ vykřikl Larais. „Musíme zavolat Artura.“ A běžel k telefonu.
Za několik minut už tiskl Artur svým přátelům ruce.
„To se dalo čekat,“ řekl, když se dověděl o Schaubově neúspěchu. „Kern umí ukrývat své oběti na spolehlivých místech. Tak co nám teď zbývá?“ pokračoval stejně jako Larais. „Jít přes mrtvoly, užít stejné zbraně jako Kern, podplatit šéflékaře a…“
„Jsem ochoten obětovat celý svůj majetek!“ zvolal Larais.
„Obávám se, že to nebude stačit. Vtip je v tom, že obchodní podnik váženého doktora Ravinota je založen na jedné straně na ohromných úplatcích, které dostává od svých klientů, a na druhé straně na důvěře, kterou k němu mají jeho klienti, plně přesvědčení, že Ravinot za tak vysoké částky v žádném případě nezradí jejich zájmy. Ravinot nebude chtít poškodit své renomé a tak otřást samými základy svého podniku. Lépe řečeno, udělal by to, kdyby mohl najednou dostat takovou sumu, která by se rovnala všem jeho budoucím příjmům tak na dvacet let napřed. A obávám se, že na to nám naše prostředky nestačí, i kdybychom dali dohromady všechen náš kapitál. Nezapomínejte, Ravinot má co dělat s milionáři. Mnohem prostší a lacinější by bylo podplatit někoho z jeho nižších podřízených. Jenže celé neštěstí je v tom, že Ravinot hlídá své podřízené stejně

dobře jako své vězně. Schaub má pravdu. Sám jsem si taky opatřil informace o Ravinotově ústavu. Spíš někdo pronikne na galeje a zorganizuje odtud útěk, než se to podaří v Ravinotově žaláři. Najímá svůj personál po pečlivém výběru a většinou z lidí, kteří nemají žádné příbuzné. Nepohrdá ani těmi, kdo se dostali do konfliktu se zákonem a chtějí se ukrýt před zraky policie. Platí dobře, ale požaduje od každého závazek, že nikdo po dobu své služby neopustí ústav, a tato služba trvá ne méně než deset dvacet let.“
„Kde ale může najít lidi, kteří jsou ochotni zbavit se téměř na celý život svobody?“ zeptal se Larais.
„Nachází je. Mnohé láká myšlenka na zabezpečené stáří. Většinu k tomu dohání nouze. Každý to ovšem nevydrží. Dochází, třebaže velmi zřídka – tak jednou za několik let – i k útěku služebnictva. Není to tak dlouho, co jeden zaměstnanec zatoužil po svobodném životě a uprchl. Ještě téhož dne byla jeho mrtvola nalezena v okolí Sceaux. Místní policii má Ravinot v rukou. Byl vystaven protokol, že zaměstnanec spáchal sebevraždu. Ravinot dal potom převézt mrtvolu do svého ústavu. Ostatní už si můžete domyslet. Podle všeho ukázal mrtvolu svým zaměstnancům a pronesl příslušnou řeč s narážkami, že podobný osud čeká každého, kdo poruší úmluvu. A to je vše.“
Larais byl ohromen.
„Odkud máš takové informace?“
Artur Dowell se s uspokojením usmál.
„No tak vidíte,“ řekl už s lepší náladou Schaub.
„Vždyť jsem vám říkal, že za nic nemůžu.“
„Dovedu si představit, jak radostně se žije v tomhle proklatém místě slečně Lorandové. Ale co můžeme podniknout, Arture? Vyhodit zdi dynamitem? Podkopat se tam?“
Artur se posadil do křesla a zamyslel se. Přátelé ho mlčky pozorovali.
„Heuréka!“ zvolal náhle Dowell.
18. „Duševně choří“
Nevelká místnost s oknem do zahrady. Šedé stěny. Šedá postel se světle šedou vlněnou pokrývkou. Bílý stolek a dvě bílé židle.
Marie sedí u okna a roztržitě se dívá do zahrady. Paprsek slunce klouže po jejích světlých vlasech. Je značně hubenější a bledší.
Oknem je vidět alej, v níž se procházejí skupiny nemocných. Mezi nimi se míhají bílé, černě lemované pláště sester.
„Šílenci,“ tiše si říká Marie při pohledu na nemocné. „I já jsem šílená… jak je to ohavné! To je vše, čeho jsem dosáhla…“
Stiskla ruce, až ji zapraskaly prsty.
Jak se to všechno stalo?
Kern ji zavolal do své pracovny a řekl:
„Musím si s vámi promluvit, slečno Lorandová. Pamatujete se na náš první rozhovor, když jste se sem přišla ucházet o místo?“
Přikývla.
„Slíbila jste mi, že o všem, co uvidíte a uslyšíte v tomto domě, budete mlčet, nemám pravdu?“
„Ano.“
„Opakujte i teď svůj slib a můžete jít navštívit svou matku. Vidíte, jak věřím vašemu čestnému slovu.“
Kern dobře věděl, na jakou strunu uhodit. Marie byla vyvedena z míry. Chvíli mlčela. Zvykla si plnit dané slovo, ale po tom, co zde viděla… Kern pozoroval její váhání a s neklidem sledoval její duševní boj.
„Ano, slíbila jsem vám, že budu mlčet,“ odpověděla konečně tiše. „Ale vy jste mě oklamal. Zatajil jste přede mnou mnoho věcí. Kdybyste mi byl řekl hned celou pravdu, nedala bych vám nikdy podobný slib.“
„Domníváte se tedy, že nejste svým slibem vázána?“
„Ano.“
„Děkuji vám za upřímnost. S vámi se dobře pracuje přinejmenším aspoň proto, že se nepřetvařujete. Máte občanskou odvahu mluvit pravdu.“
Kern to neříkal jen proto, že by chtěl Marii zalichotit. Nehledě na to, že čestnost pokládal za projev hlouposti, v této chvíli si Marie opravdu vážil za její odvahu a charakterovou pevnost. Vem to čert, ale bude k zlosti, budu-li muset tohle děvče odstranit z cesty. Ale co s ní mám dělat?
„Tak tedy vy, slečna Lorandová, využijete první příležitosti, abyste mě šla udat? Jistě víte, jaké to bude mít pro mne následky. Budu odsouzen. A nejen to, mé jméno bude zhanobeno.“
„Na to jste měl myslet dřív,“ odpověděla Marie.
„Poslyšte, slečno,“ pokračoval Kern, jako by její slova neslyšel. „Vzdejte se své omezené morálky. Pochopte přece, kdyby nebylo mne, profesor Dowell by už

dávno shnil v zemi nebo shořel v krematoriu. Jeho práce by se zastavila. Vždyť to, co teď dělá jeho hlava, je ve skutečnosti už posmrtné dílo. A to jsem vytvořil já. Uznejte, že za takové situace mám jisté právo na ‚produkci' jeho hlavy. A nejen to: beze mne by Dowell… či Dowellova hlava nemohla své objevy uskutečnit. Víte dobře, že mozek nepřivykne novému tělu, ‚nesroste' s ním. A přece se operace ‚srůstu' hlavy Briquetové s tělem podařila výtečně. Mícha, procházející krčními obratli, srostla. Na vyřešení tohoto úkolu pracovala Dowellova hlava a Kernovy ruce. A tyto ruce," Kern natáhl ruce a podíval se na ně, „mají také nějakou cenu. Zachránily nejednu stovku lidských životů a ještě mnoho set životů zachrání, nezvednete-li nad mou hlavou meč pomsty. Ale ani to není ještě všechno. Naše poslední práce udělají nutně převrat nejen v medicíně, ale v historii lidstva vůbec. Od této chvíle může medicína zadržet unikající lidský život. Kolik vynikajících lidí budeme moci vzkřísit po jejich smrti, prodloužit jejich život pro blaho lidstva! Prodloužím život génia, vrátím dětem otce, ženám muže. A nakonec bude takové operace běžně provádět každý chirurg. Na světě bude méně lidského utrpení…"
„Vykoupeného neštěstím jiných lidí."
„Možná, ale tam, kde plakali dva, bude teď plakat jen jeden. Tam, kde byli dva mrtví, bude jen jeden. Cožpak to nejsou skvělé perspektivy? A co jsou ve srovnání s nimi mé osobní záležitosti a třeba i mé zločiny? Co záleží nemocnému na tom, že chirurg, který mu zachraňuje život, spáchal zločin? Nezahubíte jenom mne, zahubíte tisíce životů, které bych mohl v budoucnosti zachránit. Pomyslela jste na to? Dopustíte se tisíckrát většího zločinu než já, dopustil-li jsem se ho vůbec. Rozmyslete si to ještě jednou a pak mi odpovězte. Teď jděte. Nebudu na vás spěchat."
„Že jsem vám odpověděla," řekla Marie a odešla z pracovny.
Když se vrátila do místnosti, v níž stála hlava profesora Dowella, vyprávěla mu obsah své rozmluvy s Kernem. Hlava se zamyslela.
„Neměla jste raději zatajit své úmysly, nebo přinejmenším odpovědět vyhýbavě?" zašeptal konečně.
„Neumím lhát," odpověděla Marie.
„To je vám ke cti, ale… odsoudila jste se k záhubě. Můžete zahynout a vaše oběť nepřinese nikomu užitek."
„Já… já jinak nemohu," pronesla Marie, smutně pokynula hlavě a odešla.
Kostky jsou vrženy, opakovala si pak stále, když seděla u okna svého pokoje. Ubohá maminka, vytanulo jí najednou na mysli. Ale ona by nejednala jinak, odpověděla pak sama sobě. Ráda by byla o všem, co se s ní stalo, napsala matce dopis. Dopis na rozloučenou. Ale neměla žádnou možnost jí ho doručit. Marie nepochybovala o své smrti. Byla připravena klidně ji přijmout. Jitřily ji jen starosti o matku a myšlenky na to, že Kernův zločin zůstane bez trestu. Přesto však věřila, že dříve nebo později ho odplata nemine.
Její obavy se splnily dříve, než se nadála.
Marie zhasla a ulehla. Její nervy byly napjaty. Zaslechla nějaký šramot za skříní u stěny. Více ji to překvapilo, než polekalo. Dveře pokoje byly zamčeny. Nikdo k ní nemohl vstoupit, aniž to slyšela. Co je to za šramot? Myši?
Vše ostatní se událo neobyčejně rychle. Za šramotem následovalo zaskřípání. K její posteli se rychle přiblížily čísi kroky. Marie se polekaně nadzdvihla, ale v tom okamžiku ji silné ruce přitiskly k polštáři a přiložily jí na obličej masku s chloroformem.
Smrt! blesklo jí hlavou, celým tělem jí projelo chvění a instinktivně se vzepjala.
„Klid," zaslechla Kernův hlas, klidný jako při obyčejných operacích, a pak ztratila vědomí.
Vzpamatovala se až v ústavu…
Profesor Kern splnil výhrůžku o „krajně nepříjemných důsledcích" nezachová-li tajemství. Od Kerna mohla čekat všechno. Pomstil se a sám zůstal bez odplaty. Marie Lorandová se obětovala, ale její oběť nepřinesla užitek. Toto vědomí ještě více narušovalo její duševní rovnováhu.
Div si nezoufala. Cítila Kernův vliv i zde.
Prvních čtrnáct dní neměla povoleny ani vycházky do velkého stinného parku, kde se procházeli „neškodní" pacienti. „Neškodní" byli ti, kteří neprotestovali proti svému uvěznění, nedokazovali lékařům, že jsou naprosto zdrávi, nevyhrožovali, že vše udají, a nesnažili se o útěk. V celém ústavu nebylo víc než deset procent skutečně duševně chorých a i ti zešíleli až zde. K tomu také byl zaměřen celý systém „psychické infekce" vypracovaný doktorem Ravinotem.
19. Těžký případ
Pro doktora Ravinota byla Marie Lorandová „těžkým případem". Pravda, během práce u doktora Kerna její nervová soustava značně zeslábla, vůli však měla stejně

pevnou jako dřív. A na ni se Ravinot soustředil. Zatím se ještě plně nevěnoval „psychickému zpracovávání“ Marie, jenom ji pozorně studoval. Profesor Kern mu také ještě nedal o Marii přesné instrukce, má-li ji poslat předčasně na onen svět nebo ji dohnat k šílenství. To druhé více nebo méně v každém případě vyžadoval již systém jeho „psychiatrického ústavu“.
Marie očekávala s napětím okamžik, kdy se její osud definitivně rozhodne. Smrt nebo šílenství – jiné cesty tu pro ni ani pro nikoho jiného nebylo. A tak sbírala všechny své duševní síly, aby vzdorovala přinejmenším alespoň šílenství. Byla velmi mírná, poslušná a dokonce navenek klidná. Doktor Ravinot měl však velké zkušenosti, byl mimořádně nadaným psychiatrem a nebylo tak lehké oklamat ho. Její mírnost v něm naopak vzbuzovala ještě větší neklid a podezření.
Těžký případ, myslel si, když rozmlouval s Marií při obvyklé ranní vizitě.
„Jak se vám daří?“ ptal se.
„Děkuji, dobře,“ odpověděla.
„Staráme se všemožně o naše pacienty, ale přece jen někdy neobvyklé prostředí a částečné omezení svobody některé nemocné stísňuje. Cítí se osamělí, stýská se jim.“
„Jsem na samotu zvyklá.“
Nedá se hned tak přimět k otevřené řeči, usoudil Ravinot a pokračoval:
„Abych pravdu řekl, vy jste vlastně docela v pořádku. Máte jen trochu pocuchané nervy a to je všechno. Profesor Kern mi říkal, že jste spolupracovala na vědeckých pokusech, které působí na zdravého člověka značně skličujícím dojmem. Jste tak mladá. Přepracování a trochu neurastenie… A profesor Kern, který si vás velmi váží, se rozhodl, že vám umožní odpočinek…“
„Jsem profesoru Kernovi velmi vděčná.“
Ta má tvrdou skořápku, vztekal se v duchu Ravinot. Musím ji pustit mezi ostatní pacienty. Tam možná trochu rozváže a líp ji poznám.
„Jste pořád ve svém pokoji,“ řekl. „Proč se neprojdete v sadu? Máme nádherný sad, vlastně ani ne sad, ale opravdový desetihektarový park.“
„Nemám povolené vycházky.“
„Je to možné?“ udiveně zvolal Ravinot. „To zavinila nedbalost mého asistenta. Vy nepatříte mezi pacienty, kterým by procházky mohly uškodit. Jen se, prosím, procházejte. Seznamte se s našimi pacienty, jsou mezi nimi zajímaví lidé.“
„Děkuji, využiji vašeho povolení.“
Když pak Ravinot odešel, opustila Marie svůj pokoj a vydala se k východu dlouhou chodbou vymalovanou ponuře šedou barvou s černým lemem. Z uzamčených pokojů bylo slyšet šílené vytí, výkřiky, hysterický smích, mumlání…
Jako ve zvěřinci, napadlo Marii, která se snažila, aby na ni tísnivé prostředí co nejméně působilo. Přesto však přidala do kroku a spěchala ven. Před ní se prostírala rovná cestička do hloubi parku a Marie se po ni pustila.
I zde bylo znát „systém“ doktora Ravinota. Vše mělo pochmurné barvy. Stromy byly jen jehličnaté, temně zelené. Dřevěné lavičky bez opěradel byly nalakovány na tmavě šedo. Nejvíce však Marii překvapila zahrada. Záhony vypadaly jako hroby, ponejvíce osázené kopretinami, vroubenými po krajích jako smuteční stuhou modrými, téměř černými maceškami. Obraz doplňovaly tmavé tuje.
Hotový hřbitov. Tady člověk musí i proti své vůli myslet na smrt. Na mne si ale nepřijdete, pane Ravinote, prokoukla jsem vaše tajnosti a vaše efekty mě nevyvedou z míry, povzbuzovala se Marie, rychle minula „květinový hřbitov“ a vešla do borové aleje. Vysoké kmeny s tmavě zelenými kupolemi větví mířily k nebi jako sloupy chrámu. Vrcholky borovic šuměly jednotvárným suchým šelestem. Na různých místech parku se šedaly pláště nemocných.
Kdo je šílený a kdo zdravý? Stačilo krátké pozorování, aby se to dalo neomylně určit. Ti, kteří ještě neztratili naději, dívali se se zájmem na „nováčka“. Nemocní, jejichž rozum byl již zakalen, chodili pohrouženi do sebe, vzdáleni od vnějšího světa, na který hleděli nevidoucíma očima.
K Marii se blížil vysoký suchý stařeček s dlouhým šedivým plnovousem. Vysoko vytáhl své huňaté obočí, upřel na ni zrak a řekl, jako by pokračoval v hlasité samomluvě:
„Jedenáct let jsem počítal, ale pak jsem ztratil přehled. Tady neexistují kalendáře a čas se tu zastavil. A tak nevím, kolik času jsem prochodil v téhle aleji. Snad dvacet a snad tisíc let. Před tváří boha je jeden den jako tisíc let. Čas se dá těžko určit. A vy, vy tu budete taky chodit tisíc let sem, k té zdi, a zas zpátky. Odtud není východiska. Vzdejte se vší naděje, kdož vstupujete, jak řekl pan Dante. Jste překvapená? Myslíte, že jsem blázen? Já jsem mazaný. Tady mají právo na život jenom blázni. Ale vy se odtud nedostanete zrovna tak jako já. Já a vy… Vtom však zahlédl ošetřovatele, který měl za povinnost naslouchat, o čem se pacienti spolu baví, lstivě zamrkal, a aniž změnil tón, pokračoval: „Já jsem Napoleon Bonaparte a mých sto dní ještě

nepřišlo. Rozumíte mi?“ zeptal se, když se ošetřovatel vrátil.
Nešťastný člověk, pomyslela si Marie. Nepředstírá snad šílenství, aby se zachránil před smrtí? Jak je vidět, nejsem sama, kdo se tu uchyluje k přetvářce.
K Marii přistoupil ještě jeden nemocný, mladý muž s černou kozí bradkou, a začal plácat nějaké nesmysly o druhé odmocnině z kvadratury kruhu. Tentokrát však k ním ošetřovatel nezamířil, mladíka zřejmě vedení ústavu nepodezřívalo. Blížil se k Marii, prskal a vykládal stále rychleji a naléhavěji:
„Kruh – to je nekonečno. Kvadratura kruhu je kvadratura nekonečna. Poslouchejte dobře. Odmocníte kvadraturu kruhu, a tím jste odmocnila nekonečno. Tento díl nekonečna bude jeho entým stupněm a tímto způsobem můžete pak určit i kvadraturu… Ale vy mě neposloucháte,“ rozčílil se náhle mladík a uchopil Marii za ruku. Vytrhla se mu a skoro se rozběhla k budově, v níž bydlela. Kousek před vchodem potkala doktora Ravinota. Zadržoval spokojený úsměv.
Vzápětí po tom, co vběhla do svého pokoje, někdo zaklepal. Nejraději by se byla zamkla, ale dveře se nedaly zevnitř zavírat. Rozhodla se neodpovídat. Dveře se však otevřely a na prahu se objevil Ravinot.
Jako obvykle měl zakloněnou hlavu, vypouklé, trochu rozšířené, okrouhlé a pozorné oči hleděly skly skřipce, černý knírek a španělská bradka se při řeči pohybovaly spolu se rty.
„Odpusťte, že jsem vstoupil bez dovolení, ale mé povinnosti lékaře mi dávají některá práva…“
Doktor Ravinot usoudil, že přišel vhodný okamžik, aby zahájil „útok na morální kvality“ své pacientky. V jeho arzenálu se nacházely nejrůznější prostředky od podmanivé srdečnosti, uctivosti a okouzlující pozornosti až k hrubosti a cynické přímosti. Rozhodl se za každou cenu zbavit Marii rovnováhy a nasadil proto neoficiální a posměšný tón.
„Pročpak neřeknete: ‚Vstupte, prosím, odpusťte, že jsem vás nepozvala. Zamyslela jsem se a přeslechla jsem vaše klepání…‘ nebo něco na ten způsob?“
„Ne, slyšela jsem vaše klepání, ale neodpovídala jsem proto, že jsem chtěla zůstat o samotě.“
„Jako vždy, jenom pravda!“ řekl ironicky.
„Pravdomluvnost není právě nejvhodnější předmět k ironii,“ poznamenala trochu podrážděně Marie.
Zabírá, pomyslel si vesele Ravinot. Bez obalu si sedl a upřel na ni své račí, nemrkající oči. Marie se snažila tento pohled vydržet, ale nakonec jí to přece jen bylo nepříjemné a zrudlá nespokojeností sklopila oči.
„Soudíte,“ pokračoval Ravinot stejně ironicky, „že pravdomluvnost není vhodný předmět k ironii. A já myslím, že je to právě nejvhodnější. Kdybyste byla opravdu tak pravdomluvná, vyhnala byste mě ze dveří, protože mě nenávidíte, a zatím se snažíte o milý úsměv roztomilé hostitelky.“
„To… je jen zdvořilost získaná vychováním,“ odpověděla suše Marie.
„A kdyby nebylo zdvořilosti, vyhnala byste mě?“ Ravinot se náhle zasmál nečekaně vysokým kňučivým smíchem. „Výborně! Velmi dobře! Zdvořilost je s pravdou v rozporu. Ze zdvořilosti je tedy možné upustit od pravdy. To za prvé.“ Ohnul jeden prst. „Dnes jsem se vás zeptal, jak se vám daří, a dostal jsem odpověď, že výborně, přestože jsem vám viděl na očích, že byste se nejraději oběsila. Lhala jste tedy i prve. To taky ze zdvořilosti?“
Marie nevěděla, co odpovědět. Musela by ještě jednou lhát, nebo se přiznat, že chtěla zatajit své pocity. Mlčela tedy.
„Pomohu vám, slečno Lorandová,“ pokračoval Ravinot. „Byla to, dá-li se to tak nazvat, sebeobranná přetvářka. Nemám pravdu?“
„Ano,“ odpověděla vyzývavě.
„Takže lžete za prvé ve jménu slušnosti a za druhé ve jménu sebeobrany. Budeme-li pokračovat v této rozmluvě, mám obavu, že mi ani nebudou stačit prsty. Lžete mimo jiné také ze soucitu. Nebo jste snad nepsala své matce uklidňující dopisy?“
Marie byla ohromena. Cožpak Ravinot ví o ní všechno? Ano, opravdu o ní všechno věděl. To tvořilo také součást jeho systému. Vyžadoval od svých klientů, kteří mu přiváděli domnělé nemocné, dokonalé informace jak o příčinách jejich deportace do ústavu, tak o všem, co se jich týkalo. Klienti věděli, že je to nutné a v jejich zájmu, a nezamlčovali před Ravinotem ani ta nejhroznější tajemství.
„Ve jménu zneuctěné spravedlnosti a v touze potrestat pohanu jste lhala profesoru Kernovi. Lhala jste ve jménu pravdy. Jaký trpký paradox! A kdyby se to sečetlo, ukázalo by se, že ta vaše pravda po celou dobu žila ze samých lží.“
Ravinot uměl přesně zasahovat cíl. Marie byla zničena. Ji samu nikdy nenapadlo, že lež hraje tak ohromnou úlohu v jejím životě.
„Tak tedy přemýšlejte, vy nevinná světice, ve volné chvíli o tom, kolik hříchů

jste napáchala. A čeho jste svou pravdou dosáhla? Ničeho jiného než tohoto doživotního žaláře. A odtud vás nevysvobodí nikdo, ani pánbů. A lež? Je-li profesor Kern synem pekla a otcem lži – tak tedy si žije krásně dál.“
Ravinot náhle umlkl a nespouštěl z Marie oči. Pomyslel si s uspokojením, že napoprvé to stačí, a bez rozloučení odešel.
Marie ani nezpozorovala jeho odchod. Seděla s tváři v dlaních.
Od toho dne přicházel Ravinot každý večer, aby s ní vedl své jezuitské besedy. Narušení morálních zásad a duševní rovnováhy Marie Lorandové se pro něho stalo otázkou jeho profesionální cti.
Marie trpěla upřímně a hluboce. Čtvrtého dne to již nevydržela, vstala a s rozpálenou tváří vykřikla:
„Odejděte! Vy nejste člověk, ale ďábel!“
Tato scéna Ravinota naplnila nelíčenou radostí.
„Děláte úspěchy,“ usmíval se, ale ani se nehnul. „Jste už pravdomluvnější než dřív.“
„Odejděte!“ vyrazila zajíkavě.
Báječné, zanedlouho se začne prát, konstatoval v duchu Ravinot a s veselým hvizdáním se vzdálil.
Marie se, pravda, ještě neprala a byla by zřejmě něčeho takového schopna jen při naprostém pomatení smyslů, ale její duševní zdraví bylo už vážně ohroženo. Když zůstávala o samotě, zjišťovala s hrůzou, že se dlouho neudrží.
A Ravinot nepropásl nic, co by mohlo uspíšit rozuzlení. Večer co večer pronásledovaly Marii zvuky naříkavé písně, kterou hrál neznámý nástroj. Bylo to, jako by kdesi lkalo violoncello, chvílemi zvuky stoupaly až do nejvyšších houslových poloh, potom se náhle bez přestávky změnila nejen jejich výška, ale i zabarvení a tón zněl jako čistý, nádherný, ale nesmírně teskný lidský hlas. Plačtivá melodie neměla konce, opakovala se ve zvláštním kruhu.
Když Marie poprvé zaslechla tuto hudbu, melodie se jí dokonce líbila. A přitom byla hudba tak něžná a tichá, že Marie začala pochybovat, hraje-li vůbec nějaká hudba, nebo má halucinace. Ubíhala minuta za minutou a hudba se neustále vracela ve svém začarovaném kruhu. Violoncello střídaly housle, housle vzlykavý lidský hlas… Tesklivě zněl stále stejný tón doprovodu. Za hodinu dospěla Marie k přesvědčení, že tato hudba neexistuje, že zní jenom v její hlavě. Nemohla před tou naříkavou melodií nikam uprchnout. Zacpala si uši, ale zdálo se ji, že i teď slyší hudbu – violoncello, housle, zpěv… violoncello, housle, zpěv…
Z toho se může člověk zbláznit, šeptala. Začínala si sama zpívat, snažila se mluvit nahlas, aby hudbu přehlušila, ale nic nepomáhalo. Hudba ji pronásledovala dokonce i ve spaní.
Lidé přece nemohou hrát a zpívat v jednom kuse. Je to patrně nějaký přístroj… Možná smyslový klam, myslela si, když ležela s otevřenýma očima na lůžku a poslouchala ten nekonečný kruh – violoncello, housle, zpěv… violoncello, housle, zpěv…
Nemohla se dočkat rána a spěchala se skrýt do parku, ale melodie se už neodbytně vtiskla do jejího vědomí. Marie už skutečně začínala slyšet neexistující zvuky. Jen výkřiky, sténání a smích šílenců procházejících se v parku melodii slabě přehlušovaly.

20. Nováček

Nervy Marie Lorandové byly začas natolik otřeseny, že prvně ve svém životě začala uvažovat o sebevraždě. Na jedné z procházek promýšlela způsob, jakým by svůj úmysl provedla, a tak se pohroužila do myšlenek, že si ani nevšimla šílence, který k ní přikročil, zastoupil jí cestu a řekl:
„Šťastni jsou ti, kteří netuší… To je ovšem všechno jen sentimentalita…
Marie sebou překvapeně trhla a pohlédla na nemocného. Měl na sobě stejný šedý plášť jako ostatní pacienti. Kaštanové vlasy, vysoká postava a ušlechtilá tvář ji ihned zaujaly.
Zřejmě nováček, napadlo ji. Naposledy se holil nejdéle před pěti dny. Ale proč mi někoho připomíná?
Náhle mladík spěšně zašeptal:
„Znám vás, jste Marie Lorandová. Viděl jsem vaši fotografii u vaší matky.“
„Odkud mě znáte? Kdo jste?“ překvapeně se vyptávala Marie.
„Svět je hrozně malý. Jsem bratr svého bratra. A můj bratr jsem já!“ vykřikl mladík.
Kolem přešel ošetřovatel, který ho nenápadně, ale bedlivě – pozoroval.
Když se ošetřovatel vzdálil, mladík zase rychle zašeptal: „Jsem Artur Dowell, syn profesora Dowella. Nejsem šílený, ale vydávám se za šíleného jenom proto, abych…“
Opět se přiblížil ošetřovatel.
Artur náhle prchal od Marie s výkřiky: „Tady je můj zemřelý bratr. Ty jsi já a

já jsem ty! Vstoupil jsi do mne a do má smrti. Byli jsme dvojníky, ale zemřel jsi ty, a ne já.“
A Artur se hnal za jakýmsi melancholikem, vyděšeným tímto nenadálým útokem. Ošetřovatel běžel za nimi, aby chránil malého, slaboučkého melancholika před divokým pacientem. Když doběhli na konec parku, Artur nechal svou oběť na pokoji a vydal se zpět k Marii. Běžel rychleji než ošetřovatel. Když Marii míjel, zpomalil a dořekl:
„Přišel jsem, abych vás zachránil. Připravte se dnes v noci k útěku.“ Uskočil a začal tancovat kolem nějaké pomatené stařenky, která mu nevěnovala nejmenší pozornost. Potom se posadil na lavičku a zamyslel se.
Zahrál svou úlohu tak dobře, že Marii nebylo jasné, simuluje-li opravdu šílenství, nebo šílený je. Ale v srdci se ji už usadila naděje. Ten mladík je synem profesora Dowella, o tom nepochybovala. Podoba s otcem byla teď naprosto zřejmá, třebaže šedý nemocniční plášť Dowella silně „zbavoval tváře“. A pak – poznal ji podle fotografie. Byl tedy zřejmě u její matky. Vše vypadalo pravděpodobně. Ať je tomu jakkoliv, Marie se rozhodla, že zůstane tuto noc oblečena a bude čekat na svého nenadálého zachránce.
Naděje na záchranu jí dodala nové síly. Jako by se náhle probudila z hrůzně přízračného snu. Dokonce i ona dotěrná píseň zněla teď tišeji, vzdalovala se, roztávala. Marie se hluboce nadechla jako člověk, který směl po dlouhé době vyjít z chmurného sklepení. S nebývalou silou v ní náhle vzplála touha po životě. Měla sto chutí smát se radostí. Ale teď musela být opatrná více než kdy jindy.
Když se ozval gong oznamující večeři, udělala tesklivý obličej – svůj obvyklý výraz v poslední době – a vydala se k domu.
U vchodu stál jako vždy doktor Ravinot. Hlídal nemocné jako žalářník vězně vracející se z procházky do svých cel. Jeho pohledu neušla ani maličkost: kámen ukrytý pod nemocničním pláštěm, roztržený plášť, škrábance na rukou a na obličeji pacientů. Ale obzvlášť pozorně si prohlížel výraz tváří svých svěřenců. Když ho Marie míjela, snažila se na něho nehledět a sklopila oči. Chtěla co nejrychleji proklouznout, ale on ji na okamžik zastavil a ještě pozorněji jí pohlédl do tváře.
„Jak se vám daří?“ zeptal se.
„Jako obvykle,“ odpověděla.
„Kolikátá už je to lež a ve jménu čeho?“ zeptal se ironicky, když ji propustil, a dodal: „Ještě si spolu večer popovídáme.“
Čekal jsem melancholii. Že by upadla do extáze? Zřejmě jsem v jejích myšlenkách a náladách něco nepostřehl. Budu si to muset zjistit…, přemítal.
A večer přišel zjišťovat. Marie se velmi obávala tohoto setkání. Vydrží-li, může to být jejich setkání poslední. Nevydrží-li, znamená to konec. Nazývala teď v duchu doktora Ravinota Velikým inkvizitorem. A opravdu, kdyby byl žil o několik století dříve, byl by mohl zaslouženě nést toto jméno. Bála se jeho sofizmat, jeho mučivého výslechu, nečekaných chytaček, podivuhodné znalosti psychologie a přímo ďábelské analýzy. Byl to opravdu veliký logik, soudobý Mefistofeles, který může rozbít všechny morální hodnoty a pochybnostmi zničit i ty nejnezvratnější pravdy.
A tak sebrala všechnu svou vůli a rozhodla se, aby se neprozradila, aby nepropadla smrti, že bude mlčet, stále mlčet, ať si říká cokoliv.
Když Ravinot přišel, zabodl do ní jako vždy své okrouhlé oči a zeptal se: „Tak tedy, ve jménu čeho jste lhala?“ – Marie na to ani muk. Rty měla pevně sevřeny, oči sklopeny.
Ravinot zahájil svůj obvyklý inkvizitorský výslech. Marie hned bledla a hned rudla, mlčela však dál. Ravinot – a to se mu stávalo málokdy – začal ztrácet trpělivost a rozčiloval se.
„Mlčeti zlato,“ řekl posměšně. „Pozbyla jste všech svých morálních kvalit a chcete si tedy zachovat alespoň tuto ctnost němých tvorů a dokonalých idiotů, ale nepodaří se vám to. Po mlčení následuje výbuch. Prasknete zlostí, neotevřete-li bezpečnostní záklopku rétorické obžaloby. A jaký smysl má vaše mlčení? Jako bych neuměl číst vaše myšlenky. Teď si myslíte: Chceš mě připravit o rozum, ale to se ti nepodaří. Budeme mluvit otevřeně. Mýlíte se, drahá slečno, mně se to podaří. Pochroumat lidskou duši
čku není pro mě nic těžšího než polámat mechanismus kapesních hodinek. Všechny šroubečky toho jednoduchého stroje znám jako své boty. Čím více budete vzdorovat, tím beznadějněji a hlouběji zapadnete do tmy šílenství.“
„Dva tisíce čtyři sta šedesát jedna, dva tisíce čtyři sta šedesát dva…“ počítala v duchu Marie, aby neslyšela, co jí Ravinot říká.
Kdo ví, jak dlouho by trvalo toto mučení, kdyby byla na dveře tiše nezaklepala ošetřovatelka.

„Vstupte," řekl rozmrzele Ravinot.
„Nemocná na sedmičce zřejmě umírá," oznámila ošetřovatelka.
Ravinot nerad vstal.
„Tím líp, že umírá," zahučel. „Zítra dokončíme svou zajímavou rozmluvu," dodal, zvedl Marii bradu, posměšně odfrkl a odešel.
Marie těžce vzdychla a téměř vyčerpaná sklonila hlavu na stůl.
A za stěnou už zase hrála ta vzlykavá hudba beznadějného smutku. Čarodějná síla hudby byla tak veliká, že Marie mimoděk propadla tesknotě. Zdálo se jí, že setkání s Arturem Dowellem bylo jen výplodem její choré fantazie, že všechen boj je zbytečný. Smrt, jenom smrt ji může zbavit utrpení… Rozhlédla se. Ale sebevraždy pacientů nebyly součástí systému doktora Ravinota. Nebylo tu ani na čem se pověsit. Marie sebou trhla. Náhle si představila matčinu tvář.
Ne, neudělám to, kvůli ní to neudělám… aspoň ještě tuhle noc ne… Budu čekat Dowella. Když přijde… Nedomyslela svou myšlenku, ale celou svou bytostí cítila, co se s ní stane, vyplní-li Artur svůj slib.
21. Útěk
Byla to ta nejúmornější noc ze všech, které Marie strávila v ústavě doktora Ravinota. Minuty se vlekly nekonečně a nudně jako známá hudba doléhající do pokoje.
Marie nervózně přecházela od okna ke dveřím. Z chodby bylo slyšet plíživé kroky. Rozbušilo se jí srdce. Rozbušilo se a zase se uklidnilo – poznala podle chůze ošetřovatelku, která se šla podívat do pokoje okénkem ve dveřích. V pokoji po celou noc svítila dvěstě wattů silná žárovka. Doktor Ravinot usoudil, že to podporuje nespavost. Marie rychle vklouzla v šatech do postele, přehodila přes sebe přikrývku a dělala, že spí. A stalo se něco nenadálého: naprosto vyčerpaná dívka, která nespala již mnoho nocí, okamžitě usnula. Spala všeho všudy pár minut, ale zdálo se jí, že to trvalo celou noc. Vyděšeně vyskočila, běžela ke dveřím a narazila na vcházejícího Artura Dowella. Neoklamal ji. Měla co dělat, aby nevykřikla.
„Rychle," zašeptal. „Ošetřovatelka je v západním traktu. Jdeme."
Uchopil ji za ruku a opatrně ji vedl za sebou. Jejich kroky přehlušovalo sténání a výkřiky pacientů trpících nespavostí. Dlouhou chodbou se konečně dostali k východu.
„V parku jsou stráže, ale proplížíme se kolem nich…" zašeptal Artur a táhl Marii hlouběji do parku.
„Ale co psi?"
„Znají mne, dával jsem jim po celou dobu zbytky od oběda. Jsem tu již několik dní, ale vyhýbal jsem se vám, abych nevzbudil v nikom podezření."
Park byl ponořen do tmy. U kamenné zdi však jako kolem věznice stály v pravidelných vzdálenostech rozsvícené lucerny.
„Tamhle je křoví… tudy…"
Náhle se Artur vrhl do trávy a škubl dívčinou rukou. Následovala jeho příkladu. Těsně kolem nich přešel strážce. Když se vzdálil, začali se prodírat ke zdi. Kdesi zavrčel pes, přiběhl k ním, ale když poznal Artura, vrtěl jen ocasem. Artur mu hodil kus chleba.
„Vidíte," zašeptal, „to nejdůležitější máme za sebou. Teď už nám zbývá jen přelézt zeď. Pomohu vám."
„A vy?" zeptala se s obavami Marie.
„Buďte klidná, polezu za vámi," odpověděl.
„Ale co budu dělat za zdí?"
„Čekají tam na nás moji přátelé. Všechno je připraveno. Tak prosím, trochu gymnastiky."
Artur se přitiskl ke zdi a jednou rukou pomohl Marii vylézt nahoru.
V tom okamžiku ji však jeden ze strážců zahlédl a udělal poplach. Okamžitě byl celý park osvětlen. Strážci na sebe volali, svolávali psy a blížili se k uprchlíkům.
„Skočte!" přikázal Artur.
„A vy?" ze strachu zvolala Marie.
„Tak skočte přece!" vykřikl hlasitě a Marie skočila.
Zachytily ji něčí ruce.
Artur vyskočil, zachytil se za vrcholek zdi a začal se přitahovat. Ale dva ošetřovatelé ho chytili za nohy. Artur měl tolik síly v pažích, že je skoro nazdvihl. Přesto však mu ruce sklouzly, spadl a zalehl ošetřovatele.
Za stěnou bylo slyšet hukot automobilového motoru. Přátelé zřejmě nastartovali a čekali na Artura.
„Honem jeďte! Nejvyšší rychlostí!" stačil ještě křiknout při svém zápasu s ošetřovateli.
V odpověď automobil zahučel a bylo slyšet, jak se vzdaluje.

Artur přestal bojovat a řekl:
„Pusťte mě, půjdu sám.“
Ošetřovatelé ho však nepustili. Silně mu stiskli ruce a vedli ho k domu.
U dveří stál doktor Ravinot v županu a pokuřoval.
„Do samovazby a svěrací kazajku!“ nařídil.
Artura zavedli do malé místnůstky bez oken. Její stěny i podlaha byly vyloženy matracemi. Sem byli přiváděni při záchvatech zuřící pacienti. Ošetřovatelé hodili Artura na podlahu. Těsně za nimi vstoupil Ravinot. Už nekouřil. S rukama v kapsách županu se sklonil nad Arturem a začal si ho upřeně prohlížet svýma okrouhlýma očima. Artur tento pohled vydržel. Potom Ravinot pokývl ošetřovatelům a ti odešli.
„Nejste špatný simulant,“ řekl Ravinot Dowellovi,
„Ale mne není tak lehké oklamat. Prokoukl jsem vás první den, kdy jste se tu objevil, a dával jsem si na vás pozor. Musím se však přiznat, že jsem neuhádl vaše úmysly. Vy i Lorandová draze zaplatíte za svůj čin.“
„O nic víc než vy,“ odpověděl Artur.
Ravinot zahýbal svými švábími vousky.
„To má být výhrůžka?“
„Za výhrůžku,“ lakonicky utrousil Artur.
„Se mnou se těžce bojuje,“ řekl Ravinot. „Dostal jsem se už na kobylku jiným pánům a nebyli to takoví zelenáči jako vy. Budete si stěžovat úřadům? To vám nepomůže, můj milý. Můžete totiž zmizet dřív, než se sem dostanou. A nezbude po vás ani stopa. Mimochodem, jaké je vaše pravé jméno? Dubarry – to je přece výmysl.“
„Jsem Artur Dowell, syn profesora Dowella.“
Ravinot nemohl zatajit překvapení.
„Velmi mě těší,“ snažil se zakrýt ironii své rozpaky. „Měl jsem tu čest znát vašeho ctihodného tatínka.“
„Blahořečte bohu, že mám svázané ruce,“ odpověděl mu Artur, „jinak by to s vámi špatně dopadlo. A neodvažujte se ani zmínit o mém otci… vy padouchu!“
„Tisíckrát blahořečím bohu, že máte pevně a nadlouho svázané ruce, můj drahý hoste.“
Ravinot se prudce otočil a odešel. Hlasitě cvakl zámek. Dowell osaměl.
Neměl o sebe příliš velký strach. Přátelé ho neopustí a vysvobodí ho z této kobky. Přesto však si uvědomoval, v jakém nebezpečném postavení se nachází. Ravinot jistě velice dobře ví, že na výsledku zápasu mezi ním a Dowellem může záviset osud celého jeho podniku. To není náhoda, že tak náhle ukončil rozhovor a odešel z cely. Jako dobrý psycholog ihned odhadl, s kým má co dělat, a ani se nepokusil použít svých inkvizitorských vloh.
S Arturem Dowellem bylo třeba bojovat rozhodnými činy, a ne psychologií a slovy.
22. Mezi životem a smrtí
Artur uvolnil provazy, kterými byl svázán. Když mu ošetřovatelé navlékali svěrací kazajku, napjal schválně všechny svaly, a proto se mu to teď podařilo. Pomalu se začal vyprošťovat ze svých obalů. Byl však pozorován.
Sotva se pokusil vytáhnout ruku, zámek cvakl, dveře se otevřely, vstoupili dva ošetřovatelé a svázali ho znovu ještě několika řemeny, tentokrát přes svěrací kazajku. Zacházeli s ním hrubě a vyhrožovali mu výpraskem, pokusí-li se ještě jednu osvobodit. Pevně ho utáhli a odešli.
Protože v cele nebyla okna a osvětlovala ji jen elektrická žárovka na stropě, nevěděl Artur, je-li už ráno. Hodiny se pomalu vlekly. Ravinot zatím nic nepodnikal a ani se neobjevoval. Artur měl žízeň. Brzy začal pociťovat i hlad. Ale nikdo nevcházel a nikdo mu nepřinášel jídlo ani pití.
Nechce mě snad umořit hladem? napadlo Artura. Hlad ho týral stále silněji, ale o jídlo nepožádal. Jestliže se Ravinot rozhodl umořit ho hladem, je zbytečné, aby se ponižoval doprošováním. Nevěděl, že Ravinot zkouší sílu jeho charakteru. K Ravinotově nespokojenosti tuto zkoušku vydržel.
Aniž to sám pozoroval, po dlouhém bdění přes všechen hlad a žízeň usnut. Spal klidným a tvrdým spánkem a netušil, že právě tím způsobuje Ravinotovi novou nepříjemnost. Ani silné světlo, ani Ravinotovy hudební experimenty neměly na Dowella žádný vliv. Ravinot se tedy uchýlil k mnohem silnějším prostředkům, kterých užíval u zvlášť nepoddajných povah. V sousední místnosti začali ošetřovatelé bít dřevěnými kladivy do železných plátů a klapat zvláštními klapačkami. Při tomto ďábelském rachotu se obvykle probouzeli i lidé s nejpevnějšími nervy a s hrůzou se rozhlíželi kolem sebe. Ale Artur spal jako novorozeně. Tak nezvyklý případ ohromil i Ravinota.
To je neuvěřitelné! Ten člověk přece ví, že jeho život visí na vlásku. Neprobudí ho ani trouby jerišské.
„Dost!“ vykřikl na ošetřovatele a pekelný koncert skončil.

Ravinot nevěděl, že nelidský rámus Artura probudil. Měl však tak silnou vůli, že se dokázal ovládnout již při prvních záblescích vědomí a ani jediným povzdechnutím, ani jediným pohybem nedal najevo, že nespí.
Dowella je možné zničit jen fyzicky, k tomuto rozsudku dospěl Ravinot.
A Dowell, když rámus přestal, opravdu znovu usnul a spal až do večera. Probudil se svěží a v dobré náladě. Hlad ho už týral o něco méně. Ležel s otevřenýma očima a s úsměvem hleděl na špehýrku ve dveřích. Bylo v ní vidět něčí okrouhlé oko, které ho bedlivě pozorovalo.
Aby pozlobil svého nepřítele, začal si vesele zpívat. To už bylo mnoho i na Ravinota. Prvně v životě pocítil, že není schopen překonat cizí vůli. Vysmíval se mu svázaný člověk, bezmocně ležící na podlaze. Za dveřmi se ozval nějaký sykot. Okrouhlé oko zmizelo. Dowell zpíval stále hlasitěji, ale náhle se zakuckal. Něco ho dráždilo v krku. Vdechl nosem a ucítil jakousi vůni. V krku a v nosohltanu ho něco lechtalo a brzy se připojila i řezavá bolest v očích. Vůně byla stále silnější.
Artur strnul. Pochopil, že přišla hodina jeho smrti. Věděl, že nemá dost sil, aby se vyprostil z pevných řemenů a svěrací kazajky. Nyní však byl pud sebezáchovy silnější než všechny rozumové důvody. Artur se všemožně snažil osvobodit. Svíjel se celým tělem jako červ, prohýbal se, kroutil, válel se od stěny ke stěně. Nekřičel však, neprosil o pomoc, mlčel s pevně stisknutými zuby. Tělem už nevládlo omámené vědomí, bránilo se jen instinktivně.
Potom zhaslo světlo a Artur se někam propadl…
Probudil ho čerstvý vítr, který mu cuchal vlasy. S nesmírným napětím vůle se mu podařilo otevřít oči: na chvilku se před ním mihla něčí známá, jakoby Laraisova postava, ale v policejním úboru. Zachytil hukot automobilu. Hlava se mu div nerozskočila bolestí. Je to přelud, ale podle všeho jsem ještě živ, pomyslel si. Víčka se mu zase sklížila, ale ihned je rozevřel. Do očí ho bolestivě udeřilo denní světlo. Zamhouřil oči a náhle zaslechl ženský hlas:
„Jak je vám?“
Rozpálené spánky mu někdo přetřel vlhkým kouskem vaty. Artur definitivně otevřel oči a uviděl nad sebou skloněnou Marii. Usmál se, rozhlédl se a poznal, že leží právě v oné ložnici, kde před časem ležela slečna Briquetová.
„Tak jsem tedy nezemřel,“ zašeptal.
„Naštěstí jste nezemřel, ale váš život visel na vlásku,“ řekla Marie.
V sousední místnosti bylo slyšet rychlé kroky a Artur uviděl Armanda. Mával rukama a volal:
„Slyším, že se tady mluví! Tak už jsi ožívl! Buď zdráv, příteli! Jak se ti vede?“
„Děkuju,“ odpověděl Dowell s pocitem bolesti na prsou. „Bolí mě hlava… a na prsou…“
„Nesmíš moc mluvit,“ upozornil ho Larais. „Škodí ti to. Ten šibeničník tě málem otrávil plynem jako lodní krysu. Ale, Arture, jak jsme ho báječně napálili.“
A Larais se dal do takového smíchu, že se na něho Marie vyčítavě podívala s obavou, aby to nemocného nerozrušilo.
„Už jsem ztichа,“ pochopil správně její pohled. „Hned ti řeknu všechno po pořádku. Když jsme pomohli slečně Lorandové a chvíli jsme čekali, bylo nám jasné, že se ti nepodařilo uprchnout…“
„A… slyšeli jste, co křičím?“
„Slyšeli. Ale mlč! Pospíchali jsme pryč, než nás Ravinot začne pronásledovat. Práce s tebou jeho smečku zdržela, a tak jsi nám ohromně pomohl, že nás nikdo nezpozoroval. Moc dobře jsme věděli, že ti tam nebude dobře. Začala otevřená hra. Chtěli jsme ti… totiž Schaub a já… přijít co nejdřív na pomoc. Bylo však nutné nejdřív dovézt do bezpečí slečnu Lorandovou a teprve pak vymyslet plán tvého vysvobození a realizovat ho. Vždyť jsme nepředpokládali, že tam uvízneš… Teď jsme museli i my proniknout za tu kamennou zeď, a jak sám víš, není to nic lehkého. A vymysleli jsme tohle: já a Schaub jsme si vypůjčili policejní uniformy, přijeli jsme před vrata a oznámili jsme, že jdeme provést zdravotní prohlídku. Schaub vyhotovil dokonce příkaz s patřičnými razítky. Naštěstí pro nás neměl službu řádný vrátný, ale obyčejný ošetřovatel, který podle všeho ještě neznal Ravinotovy instrukce o tom, že kdokoli chce navštívit ústav, musí být předem s ním telefonicky domluven. Stali jsme se pány situace a…“
„Tak to tedy nebyl přelud,“ skočil mu do řeči Artur, „vzpomínám si, že jsem tě viděl v policejní uniformě a slyšel automobil.“
„Ano, ano, v autě tě ovanul čerstvý vítr a vzpamatoval ses, ale pak jsi opět upadl do bezvědomí. Tak poslouchej dál. Ošetřovatel nám otevřel a my jsme vstoupili. Zbývající už nebylo těžké, i když to zase nebylo tak lehké, jak jsme předpokládali. Žádal jsem, aby nás zavedli do Ravinotova kabinetu. Ale druhý ošetřovatel, na kterého jsme se obrátili, byl zřejmě zkušený člověk. Podezíravě

si nás prohlédl, řekl, že to ohlásí, a vešel do domu. Za pár minut vyšel nějaký mužský se skobovitým nosem, měl bílý plášť a na nose brýle s obroučkou ze želvoviny…“
„Ravinotův asistent doktor Bouche…“
Larais přikývl a pokračoval:
„Oznámil nám, že doktor Ravinot je zaměstnán a že můžeme mluvit s ním, s Bouchem. Trval jsem na tom, že musíme nutně mluvit právě s Ravinotem, a Bouche opakoval, že to teď není možné, protože Ravinot je u těžce nemocného. To už se Schaub dlouho nerozmýšlel a vzal ho takhle za ruku,“ Larais uchopil pravou rukou zápěstí své levičky, „a takhle jí zakroutil. Bouche vykřikl bolestí, my jsme kolem něho prošli a vstoupili do budovy. Jenže jsme k naší zlosti nevěděli, kde Ravinot je, a to nám ztěžovalo situaci. Naštěstí však šel právě po chodbě. Poznal jsem ho, setkali jsme se, když jsem tě přivážel jako svého nemocného přítele. ‚Co si přejete?‘ zeptal se ostře. Bylo nám jasné, že už nemá cenu hrát dál komedii, přistoupili jsme k němu, rychle vytáhli revolvery a zamířili mu na čelo. Jenže v té chvíli nosatý Bouche – kdo by byl čekal od toho chudáčka takovou mrštnost? – udeřil Schauba do ruky, a to tak silně a nečekaně, že mu vyrazil revolver, a Ravinot uchopil za ruku mne. A teď nastala zábavička, o které se snad dá vůbec těžko souvisle vyprávět. Ravinotovi a jeho asistentovi už běželi ze všech stran na pomoc ošetřovatelé. Bylo jich mnoho a jistě by se s námi brzy vypořádali. Naštěstí však je uváděla do rozpaků policejní uniforma. Znali těžké tresty za odporování policejním orgánům, tím spíš, je-li odpor spojen s násilím. Ať křičel Ravinot, jak chtěl, že naše uniformy jsou jen maškaráda, většina ošetřovatelů dávala přednost pasivnímu pozorování a jen pár se jich odvážilo vztáhnout ruku na posvátný a nedotknutelný policejní stejnokroj. Druhým našim trumfem byla střelná zbraň, kterou ošetřovatelé neměli. No a stejným trumfem byla zřejmě naše síla, obratnost a zuřivost. To vyrovnávalo přesilu. Jeden ošetřovatel skočil na Schauba, který se nahnul, aby zvedl revolver. Ze Schauba se vyklubal velký mistr různých zápasnických hmatů. Setřásl se sebe nepřítele, rozdával kolem rychlé rány a odkopl revolver, po němž se už vztahovala něčí ruka. Je třeba uznat, že bojoval s neobyčejnou chladnokrevností a sebeovládáním. Mně se pověsili na záda taky dva ošetřovatelé. A opravdu nevím, jak by byl náš zápas skončil, nebýt Schauba. Je to opravdu chlapík. Podařilo se mu zvednout revolver a bez dlouhého uvažování začal střílet. Několik výstřelů okamžitě zchladilo zápal ošetřovatelů. Když se jeden z nich chytil za zkrvavené rameno a zařval, ostatní se kvapem dali na ústup. Ale Ravinot se nevzdával. Přestože jsme mu na oba spánky přitiskli revolvery, vykřikl: ‚U mne se taky najdou zbraně! Dám svým lidem rozkaz ke střelbě, jestli okamžitě neodejdete!‘ Schaub neřekl ani slovo a začal Ravinotovi kroutit rukou. Tenhle hmat vyvolává ďábelskou bolest, při které i největší lotři řvou jako tuři a stávají se mírnými a poslušnými. Ravinotovi chrupaly kosti, do očí mu vstoupily slzy, ale stále se nevzdával. ‚Co koukáte?‘ křičel na ošetřovatele stojící opodál. ‚Zbraně!‘ Několik ošetřovatelů se dalo do běhu, zřejmě pro zbraně, ostatní se k nám znovu vrhli. Odtrhl jsem na chvilku revolver od Ravinotovy hlavy a párkrát jsem vystřelil. Zase všichni strnuli, kromě jednoho, který s tlumeným sténáním upadl na podlahu…“
Larais se nadechl a pokračoval:
„Opravdu, zapotili jsme se. Ravinota stále více vysilovala nesnesitelná bolest, Schaub mu nepřestával kroutit rukou. Ravinot se svíjel bolestí a konečně zachroptěl: ‚Co chcete?‘ Okamžitě vydejte Artura Dowella, řekl jsem. ‚Ovšem,‘zaskřípal Ravinot zuby, ‚poznal jsem vás. Tak mi přece, k čertu, pusťte ruku! Dovedu vás k němu…‘ Schaub mu pustil ruku právě natolik, aby se mohl vzpamatovat. Ravinot už ztrácel vědomí. Pak nás doktor Ravinot dovedl k cele, ve které jsi byl uvězněn, a ukázal na klíč. Odemkl jsem a všichni jsme vstoupili. Před námi se objevil smutný obrázek: byl jsi zavinutý jako dítě a svíjel ses v posledních křečích. Celu naplňovala dusivá vůně chlóru. Abychom se dále s Ravinotem nezdržovali, udeřil ho Schaub lehce zespodu do brady a doktor se svalil na podlahu jako špalek. My jsme lapali po dechu, vytáhli jsme tě ven a zamkli jsme.“
„Ale Ravinot? Ten…“
„Když se udusí, není to tak velká škoda, usoudili jsme. Ale zřejmě ho po našem odchodu osvobodili a vzkřísili… Dostali jsme se z toho vosího hnízda celkem báječně, nepočítáme-li zbytek patron, které jsme museli ještě vystřílet do psů… No a tak jsme tady.“
„Ležel jsem dlouho v bezvědomí?“
„Deset hodin. Lékař odešel teprve před chvíli, když se ti ustálil puls a dech a byl už přesvědčen, že jsi mimo nebezpečí. Ano, můj milý, máme před sebou senzační procesy. Ravinot usedne na lavici obžalovaných spolu s profesorem

Kernem. Nenechám to jen tak.“
„Ale nejdřív musíme najít hlavu mého otce… živou, nebo mrtvou,“ tiše pronesl Artur.
23. Opět bez těla
Profesor Kern měl z nečekaného návratu slečny Briquetové takovou radost, že ji dokonce zapomněl vyhubovat. Ostatně nebyla na to ani vhodná chvíle. John musel dívku sténající bolestí vnést do domu v náručí.
„Odpusťte mi, pane doktore,“ řekla, když uviděla Kerna. „Neposlechla jsem vás…“
„A sama jste se potrestala,“ odpověděl Kern, který pomáhal Johnovi ukládat uprchlici do postele.
„Panebože, ani jsem si nesvlékla kabát.“
„Dovolte, pomohu vám.“
Kern stahoval Briquetové kabát a přitom ji pozoroval zkušeným zrakem lékaře. Její tvář byla nezvykle mladší a svěží. Po vráskách nezůstala ani stopa. Výsledek práce žláz vnitřní sekrece, usoudil. Mladé tělo Angeliky Galové omladilo hlavu Briquetové.
Profesor Kern již dávno věděl, čí tělo unesl z márnice. Pozorně pročítal noviny a ironicky se usmíval nad zprávami o pátrání po „nezvěstné“ Angelice Gaiové.
„Opatrněji… Bolí mě noha,“ stáhla tvář Briquetová, když ji Kern obrátil na druhý bok.
„Tak jste doskákala! Já jsem vás varoval.“
Vstoupila ošetřovatelka, starší žena s přihlouplým výrazem.
„Svlečte ji,“ ukázal Kern kývnutím na Briquetovou.
„A kde je slečna Lorandová?“ podivila se zpěvačka.
„Není tu. Je nemocná.“
Kern se obrátil, zabubnoval na postel a odešel z místnosti.
„Pracujete už dlouho u profesora Kerna?“ zeptala se slečna Briquetová nové ošetřovatelky.
Ta zahučela něco nesrozumitelného a ukázala na ústa.
Němá… dovtípila se Briquetová. Nebudu si mít ani s kým popovídat…
Ošetřovatelka mlčky vzala plášť a odešla. Opět vstoupil Kern.
„Ukažte nohu.“
„Hodně jsem tancovala,“ začala svou kajícnou zpověď. „Brzy se mi otevřela rána na chodidle. Nevěnovala jsem tomu pozornost…“
„A tancovala jste dál?“
„Ne, při tanci mě noha bolela. Ale několik dní jsem dokonce hrála tenis. To je vám báječná hra!“
Kern poslouchal její plácání, pozorně jí prohlížel nohu a stále více se mračil. Noha byla až po koleno oteklá a promodralá. Stiskl ji na několika místech.
„Au, to bolí!“ vykřikla Briquetová.
„Máte horečku?“
„Ano, od včerejšího večera.“
„Tak…“ Kern vytáhl cigaretu a zapálil si. „Je to velmi vážné. Vidíte, kam vede neposlušnost. A s kým jste ráčila hrát tenis?“
Slečna Briquetová upadla do rozpaků.
„S jedním… známým.“
„A nebudete tak hodná a nepovíte mi, co se vůbec s vámi dělo od té doby, co jste ode mne utekla?“
„Byla jsem u své přítelkyně. Byla velmi překvapena, když mě viděla živou. Řekla jsem jí, že moje rána nebyla smrtelná a že mě v nemocnici vyléčili.“
„A o mně a… o hlavách jste nevykládala nic?“
„Ovšem že ne,“ odpověděla rozhodně. „Zdálo se mi divné o tom mluvit. Pokládali by mě za blázna.“
Kern si oddychl úlevou. Všechno dopadlo lépe, než jsem čekal, pomyslel si.
„A co bude s mou nohou, pane profesore?“
„Obávám se, že ji budu muset uříznout.“
„Uříznout? Uříznout mou nohu? Udělat ze mne mrzáka?“
Ani Kern neměl chuť zmrzačit tělo, které získal a oživil s takovou námahou. A také efekt demonstrování bude mnohem menší, předvede-li mrzáka. Bylo by dobré, kdyby se obešel bez amputace, ale asi to nebude možné.
„A nemůžete mi přidělat novou nohu?“
„Nerozčilujte se, počkáme do zítřka. Ještě se na vás přijdu podívat,“ řekl Kern a odešel.
Vystřídala ho opět němá ošetřovatelka. Přinesla misku bujónu a topinky. Nemocná neměla chuť k jídlu. Měla horečku a přes veškeré mimické přemlouvání ošetřovatelky nepozřela více než dvě lžičky.
„Nemohu jíst, odneste to.“
Ošetřovatelka odešla.

„Nejdříve jste měla změřit teplotu," zaslechla nemocná přes dveře Kernův hlas. „Cožpak neznáte ani takovou základní věc? Říkal jsem vám to přece."
Ošetřovatelka znovu vešla do pokoje a podala dívce teploměr. Ta si ho bez odmlouvání vzala. Když ho vytáhla a podívala se na něj, ukazoval třicet devět. Ošetřovatelka zapsala teplotu a posadila se u lůžka nemocné.
Aby neviděla její tupý a netečný obličej, obrátila zpěvačka hlavu ke stěně. I tento malý pohyb vyvolal bolest v noze a v dolní části břicha. Tlumeně zasténala a zakryla si oči. Myslela na Laraise. Můj milý, kdy tě asi uvidím?
V devět hodin večer horečka stoupla, nemocná začala blouznit. Zdálo se jí, že je v kajutě jachty. Vlnobití je stále silnější, jachta se houpá a od toho se jí tvoří v prsou dávivé klubíčko a stoupá jí k hrdlu… Larais se na ni vrhá a rdousí ji. Vykřikuje, hází sebou na posteli… Něco vlhkého a chladného se dotýká jejího čela a srdce. Přízraky mizí.
Teď se vidí s Armandem na tenisovém hřišti. Řídkým drátěným plotem promodrává moře. Slunce nemilosrdně žhne, hlava ji bolí a točí se. Jen kdyby mě ta hlava tak nebolela… A to hrozné slunce! Nesmím minout míč… a s námahou sleduje pohyby Laraise, který zvedá raketu k úderu. „Play!" volá Larais. Zuby mu blýskají v jasném slunci, a aniž čeká na její odpověď, servíruje. „Aut," odpovídá mu hlasitě Briquetová, rozradostněná jeho chybou…
„Zase hrajete tenis?" slyší náhle čísi nepříjemný hlas a otevírá oči. Před ní stojí skloněný Kern a drží ji za ruku. Počítá puls. Potom jí prohlíží nohu a nespokojeně pokyvuje.
„Kolik je hodin?" ptá se těžkým jazykem nemocná.
„Dvě v noci. Tak vidíte, nedala jste si pokoj a teď vám budu muset nohu amputovat."
„Cože?"
„No ano, uříznout."
„Kdy?"
„Hned. Čekat už nemůžeme ani hodinu, sice dojde k celkové otravě krve."
Všechno se jí v hlavě plete. Slyší Kernův hlas jako za spaní a stěží chápe smysl jeho slov.
„A vysoko ji uříznete?" říká téměř apaticky.
„Takhle," Kern spěšně přejíždí hřbetem ruky až pod břichem. Zpěvačku z tohoto gesta mrazí v žaludku. Její vědomí je stále jasnější.
„Ne, ne!" volá s hrůzou. „Nedovolím to! Nechci!"
„Chcete umřít?" klidně se jí ptá Kern.
„To ne."
„Tak si vyberte jedno z dvojího."
„A co Larais? Vždyť mě má rád…" drmolí dívka. „Chci žít a chci být zdravá. A vy mě chcete připravit o všechno… Jste hrozný, bojím se vás. Zachraňte mě! Zachraňte!"
A už zase blouzní, křičí a snaží se vstát. Ošetřovatelka ji stěží udržela. Brzy museli zavolat na pomoc Johna.
Zatím se Kern rychle připravoval v sousední místnosti k operaci.
Přesně ve dvě hodiny v noci položili Briquetovou na operační stůl. Vzpamatovala se a mlčky hleděla na Kerna pohledem, kterým se dívají odsouzenci na svého kata.
„Slitujte se," zašeptala nakonec, „zachraňte mě…"
Na tvář se jí spustila maska. Ošetřovatelka měřila puls. John stiskl masku pevněji. Slečna Briquetová ztrácela vědomí.
Přišla k sobě až na posteli. Hlava se jí točila. Bylo ji špatně od žaludku. Nejasně si vzpomněla na operaci a přes silnou bolest nadzvedla hlavu, pohlédla na svou nohu a tiše zasténala. Noha byla uříznuta nad kolenem a pevně ovázána. Kern dodržel slovo, udělal všechno, aby co nejméně zmrzačil její tělo. Riskoval a provedl amputaci tak, aby bylo možné zhotovit protézu.
Celý den po operaci se cítila dobře, i když k velkým Kernovým starostem horečka trvala. Kern ji navštěvoval každou hodinu a prohlížel nohu.
„Co teď budu dělat bez nohy?" ptala se ho.
„Buďte klidná, udělám vám novou, lepší, než jste měla," konejšil ji. „Budete ještě tancovat." Ale mračil se: noha nad operovaným místem zrudla a natekla.
K večeru horečka zesílila. Pacientka sebou začala házet, sténat a blouznit.
V jedenáct hodin večer stoupla teplota na 40,6 °C.
Kern zlostně zaklel: bylo mu jasné, že nastala celková otrava krve. Nemyslel již teď na záchranu těla, rozhodl se vyrvat smrti aspoň část exponátu. Když propláchnu krevní cévy antiseptickým a potom fyziologickým roztokem a napustím je čerstvou, zdravou krví, hlava bude žít.
A tak rozkázal přenést nemocnou znovu na operační stůl.
Ležela v bezvědomí a necítila, jak se ostrý skalpel zařízl do její šíje nad rudými jizvami po prvé operaci. Tento řez ji nedělil jen od jejího nádherného

mladého těla. Odděloval ji od celého světa, od všech radostí a nadějí, kterými žila.

24. Tomova druhá smrt

Tomova hlava den ode dne chřadla. Tom nebyl stvořen jen pro duševní život. Aby se cítil dobře, musel pracovat, pohybovat se, zvedat břemena, unavovat své silné tělo a potom mnoho jíst a tvrdě spát.

Často přivíral oči a představoval si, jak zvedá a nosí těžké pytle, až mu praská v zádech. Zdálo se mu, že cítí každý napjatý sval. Pocit byl tak reálný, že otvíral oči s nadějí, že uvidí své silné tělo. Ale pod ním nebylo stále nic, jen nohy stolu.

Tom skřípal zuby a znovu zavíral oči.

Aby přišel na jiné myšlenky, vzpomínal na vesnici. Tu však ihned viděl před sebou svou nevěstu, kterou už navždy ztratil. Nejednou prosil Kerna, aby mu co nejdřív dal nové tělo, ale ten se jen s úsměvem vytáčel:

„Stále ještě se vhodné nenašlo, musíš ještě chvilku počkat."

„Stačí nějaký mizerný zmetek," prosil Tom – tak velká byla jeho touha po návratu k životu.

„S mizerným zmetkem bys byl brzy v koncích. Ty potřebuješ zdravé tělo," odpovídal Kern.

Tom čekal a dny ubíhaly a jeho hlava stále trčela na vysokém stolku.

Nejtrýznivější byly probdělé noci. Míval halucinace. Místnost se točila, naplňovala se mlhou a z mlhy se vynořovala koňská hlava. Vycházelo slunce. Po dvoře běhal pes, halasily slepice… A náhle odněkud vyrazilo hučící nákladní auto a řítilo se na Toma. To se opakovalo donekonečna a Tom znovu a znovu umíral.

Aby se zbavil přízraků, začal si šeptat písničky – zdálo se mu, že si zpívá – nebo počítal.

Na nějakou dobu ho zaujala jiná zábava. Zkusil zadržet v ústech proud vzduchu. Když potom náhle otevřel ústa, vyrazil vzduch s komickým zašuměním ven.

Tomovi se to velmi líbilo, a tak ve hře pokračoval. Zadržel vzduch tak dlouho, dokud si sám neprorazil cestu mezi stisknutými rty. Potom začal ještě otáčet jazykem: z úst mu vycházely nesmírně směšné zvuky. A na kolik vteřin dokáže zadržet vzduch? Začal počítat. Pět, šest, sedm, osm… „Š-š-š," vyrazil vzduch. Ještě… Musí to vydržet do dvanácti… Jeden, dva, tři… šest, sedm… devět, jedenáct… dva…"

Stlačený vzduch náhle udeřil do patra tak silně, že Tom pocítil, jak se jeho hlava na podstavci nazdvihla.

Podle toho všeho z toho bidla sletím, napadlo ho.

Sklopil oči a uviděl, jak se po skleněném podstavci rozlila krev a ukapává na podlahu. Proud vzduchu zřejmě nadzvedl hlavu a uvolnil trubky zasunuté do cév na krku. Tomovu hlavu zachvátila hrůza: smrt? A opravdu se jeho vědomí začalo kalit. Měl pocit; jako by mu chyběl vzduch: to krev, která hlavu vyživovala, nemohla již proniknout v dostatečném množství do mozku a zásobovat ho životodárným kyslíkem. Viděl svou krev, cítil, jak pomalu umírá. Ale on nechtěl zemřít. Jeho vědomí se nechtělo vzdát života. Žít, za každou cenu žít! Dočkat se nového těla, které mu Kern slibuje…

Krčil svaly na šiji, aby posunul hlavu níže, snažil se ji rozhoupat, ale jenom si škodil: hubičky trubek vyklouzávaly z cév stále více. S posledními záblesky vědomí začal křičet, křičet tak, jako nekřičel nikdy v životě.

Ale nebyl to už křik. Bylo to jen předsmrtné chroptění.

Když Johna, který měl lehké spaní, probudily tyto neznámé zvuky a vběhl do místnosti, Tomova hlava už sotva pohybovala rty. John postavil hlavu, jak to nejlépe uměl, na její místo, nasadil trubky hlouběji a pečlivě utřel krev, aby profesor Kern nenašel po noční události ani stopy…

Ráno už stála hlava slečny Briquetové oddělená od těla zase na svém starém místě na kovovém stolku se skleněnou deskou a Kern ji přiváděl k vědomí.

Když ji „vymyl" od zbytků zkažené krve a napustil ji sedmatřicet stupňů teplou čerstvou zdravou krví, Briquetová zrůžověla v obličeji. Za několik minut otevřela oči a ještě nechápavě pohlédla dolů a její oči se rozšířily.

„Zase bez těla," zašeptala a do očí jí vstoupily slzy.

Mohla teď jen sípat: krční vazivo bylo odříznuto výše než při první operaci. Výborně, cévy se rychle naplňují tekutinou, nejsou-li to ovšem jen zbytky v slzních kanálcích. Ať je to jak chce, na slzy je drahocenné vláhy škoda, řekl si Kern.

„Neplačte a nermuťte se, slečno. Sama jste se krutě vytrestala za svou neposlušnost. Dám vám nové tělo, lepší než první, jen to ještě pár dní vydržte."

Kern odstoupil od Briquetové a zamířil k Tomovi.

„Tak jakpak se má náš farmář?"

Náhle se však zamračil a pozorně se zadíval na Tomovu hlavu. Vypadala velmi zle.

Kůže ztmavla, ústa byla pootevřena. Kern prohlédl trubky a dal se do Johna.
„Myslel jsem, že Tom spí," bránil se John.
„Ty sám jsi spal, osle!"
Kern začal rychle ošetřovat Tomovu hlavu.
„To je hrůza!" zasípala hlava Briquetové. „Vždyť zemřel. Já mám z nebožtíků takový strach… Bojím se, že taky zemřu… Proč zemřel?"
„Zavři jí vzduchový ventil," zlostně rozkázal Kern.
Briquetová umlkla v půli slova, hleděla však dál vylekaně a prosebně ošetřovatelce do očí a bezmocně pohybovala rty.
„Když se mi do dvaceti minut nepodaří hlavu vzkřísit, můžeme ji rovnou vyhodit," řekl Kern.
Za patnáct minut projevila hlava slabé známky života. Víčka a rty se zachvěly, oči se však dívaly tupě a nevšímavě. Po dvou minutách pronesla hlava několik nesouvislých slov. Kern se už radoval z vítězství. Náhle však hlava zmlkla. Na tváři se nepohnul jediný nerv.
Kern pohlédl na teploměr.
„Teplota mrtvého těla. Konec!"
Zapomněl na přítomnost Briquetové, zlostně chytil hlavu za husté vlasy, strhl ji ze stolku a odhodil na velký kovový podnos.
„Do lednice… Musím provést pitvu."
Černoch rychle popadl podnos a odešel. Briquetová ho sledovala očima rozevřenýma hrůzou.
V Kernově pracovně zazvonil telefon. Kern rozhněvaně odhodil na zem cigaretu, kterou si chtěl právě zapálit, hlučně práskl dveřmi a odešel do pracovny. Volal Ravinot. Sděloval mu, že mu poslal spěšný dopis, který už musel dostat.
Kern seběhl sám dolů a vytáhl dopis ze schránky na dveřích. Už na schodech nervózně roztrhl obálku a dal se do čtení. Ravinot psal, že Artur Dowell, který se vydával za nemocného, pronikl do jeho ústavu, unesl slečnu Lorandovou a sám také uprchl.
Kern klopýtl a div neupadl na schodišti.
„Artur Dowell? Profesorův syn… Kde se tu vzal?… Ví samozřejmě všechno…"
Objevil se nový nepřítel, který ho nebude v ničem šetřit. Kern spálil dopis a začal přecházet po koberci. Přemýšlel, jak jednat dál. Zničit hlavu profesora Dowella? To může vždycky udělat v jediné minutě. On však ji potřebuje. Musí to jen zařídit tak, aby tento důkaz neviděl nikdo nepovolaný. Dá se čekat prohlídka, vpád nepřátel do domu. Pak… pak je třeba urychlit demonstraci hlavy Briquetové. Vítěze nikdo neodsoudí. Ať Lorandová a Artur Dowell říkají cokoliv. Kernův boj s nimi bude snazší, bude-li jeho jméno zdobit aureola veřejného uznání a úcty.
Kern zvedl sluchátko, zavolal tajemníka vědecké společnosti a požádal ho, aby k němu zajel domluvit se o svolání zasedání, na němž bude demonstrovat výsledky svých nejnovějších prací. Zavolal také do redakcí velkých listů, aby s ním někdo přijel udělat interview.
V novinách se musí rozvinout kolem velkolepého objevu profesora Kerna celá kampaň… Demonstrace se může uskutečnit tak za tři dny, až se hlava Briquetové trochu vzpamatuje z otřesu a smíří se se ztrátou těla… No a teď…
Kern zašel do laboratoře, chvíli se hrabal ve skříňkách, vytáhl stříkačku a Bunsenův kahan, vzal vatu, krabičku s nápisem Parafín a vydal se k hlavě profesora Dowella.
25. Spiklenci
Laraisův domek se stal sídlem spiklenců: Artura Dowella, Laraise, Schauba a Marie. Na společné poradě usoudili, že pro Marii je riskantní vracet se do svého bytu. Protože však se chtěla co nejdříve vidět se svou matkou, vydal se Larais k madame Lorandové a přivezl ji do svého domu.
Staženka div neomdlela, když uviděla svou dceru zdravou a živou. Armand ji musel zachytit a posadit do křesla.
Matka s dcerou se ubytovaly ve dvou místnostech ve druhém patře. Radost madame Lorandové kalilo jen to, že Artur Dowell, „zachránce" její dcery, leží ještě nemocen. Naštěstí však účinek otravného plynu brzy pominul. Zásluhu na tom měl i Arturův zdravý organismus.
Madame Lorandová a Marie se střídaly u lůžka nemocného. Za tuto dobu se s nimi Artur velmi spřátelil a Marie se o něho starala víc než pozorně; když nemohla pomoci otci, přenesla všechnu svou péči na syna. Aspoň si to myslela. Byla však ještě jedna příčina, pro kterou se tak nerada nechávala vystřídat svou matkou. Artur Dowell byl první muž, který vstoupil do jejích dívčích představ. Seznámila se s ním za romantických okolností – unesl ji jako rytíř, když ji osvobozoval z hrůzného Ravinotova domu. Tragický osud jeho otce vrhal stín tragičnosti i na něho. A jeho osobní vlastnosti, mužnost, síla a mládí dovršovaly okouzlující

dojem, kterému bylo těžké odolat.
Artur Dowell vídal Marii se stejnou radostí. Vyznal se však lépe ve svých pocitech a nenamlouval si, že jeho přívětivé chování je jen projevem vděčnosti pacienta k dobré ošetřovatelce.
Něžné pohledy těchto dvou mladých lidí nezůstaly utajeny před okolím. Matka Lorandová dělala, že nic nevidí, i když zřejmě plně schvalovala dceřin výběr. Sportovní nadšenec Schaub se díval přezíravě na všechny ženy, a tak se ironicky usmíval a v duchu Artura litoval, a Larais při pohledu na cizí štěstí těžce vzdychal a bezděky vzpomínal na nádherné tělo Angeliky, jenže nyní si na něm spíše představoval hlavu slečny Briquetové. Sám na sebe se hněval pro tuto „zradu“, ospravedlňoval se však působením asociačního zákona: hlava slečny Briquetové musí být nerozlučně spjata s tělem Angeliky Gaiové…
Artur se už nemohl dočkat chvíle, kdy mu lékař dovolí chodit. Lékař mu však dovolil jen mluvit a nevstávat z postele a všem nakázal, ať dbají na to, aby si Artur šetřil plíce.
A tak volky nevolky musel vykonávat funkci předsedy, poslouchat názory ostatních a jen krátce „shrnovat diskusi“.
A diskuse bývala bouřlivá. Obzvláštní zásluhy na její ohnivosti měl Armand a Schaub.
Co s Ravinotem a Kernem? Schaub si kdovíproč vybral za oběť Ravinota a osnoval plány na „loupežné přepadení“.
„Nepodařilo se nám toho psa zabít. A on musí být zničen. Každé jeho vydechnutí znesvěcuje zem! Budu mít klid, teprve až ho vlastnoručně zardousím. Říkáte,“ obrátil se na Dowella, „že je rozumnější přenechat to soudu a popravčímu. Ale vždyť Ravinot sám říkal, že je s úřady jedna ruka.“
„S místními,“ přerušil ho Artur.
„Počkej, Arture,“ skočil mu do řeči Armand. „Mluvení ti škodí. A ty, Schaube, nemluvíš o tom hlavním. S Ravinotem se vždycky dokážeme vypořádat. Naším nejbližším cílem musí být odhalení Kernova zločinu a nalezení hlavy profesora Dowella. Musíme jakýmkoli způsobem proniknout ke Kernovi.“
„A jak to chcete udělat?“ zeptal se Artur.
„Jak? Prostě tak, jak to dělají kasaři a zloději.“
„Nejsi kasař. To je taky umění, a pořádné.“
Larais se zamyslel a potom se uhodil do čela:
„Angažujeme Jeana. Slečna Briquetová mi jako svému příteli prozradila jeho povolání. Bude polichocen. Prvně v životě vylomí zámek z nezištných pohnutek.“
„A jestli není tak nezištný?“
„Zaplatíme mu. Může nám jenom připravit cestu a zmizet ze scény dřív, než zavoláme policii, a to samozřejmě uděláme.“
Tady však jeho zápal zchladil Artur Dowell. Začal tiše a pomalu mluvit:
„Myslím, že všechna ta romantika se v tomto případě nehodí. Kern už zřejmě ví od Ravinota, že jsem v Paříži a že jsem se účastnil únosu slečny Lorandové. To znamená, že už dál nemusím vystupovat inkognito. To za prvé. A pak, jsem synem… zesnulého profesora Dowella a mám, jak říkají právníci, zákonné právo zasáhnout do případu, žádat soudní vyšetřování, prohlídku…“
„Zase soudní,“ máchl rezignovaně Larais rukou. „Zapleteš se do soudních kliček a Kern se vykroutí.“
Artur zakašlal a mimoděk se zamračil bolestí na prsou.
„Příliš mnoho mluvíte,“ řekla starostlivě madame Lorandová, která seděla u Artura.
„To nic není,“ odpověděl Artur a třel si rukou prsa. „To za chvilku přejde…“
V té chvíli vešla do místnosti silně rozrušená Marie.
„Tady čtěte,“ řekla a podala Arturovi noviny.
Na první stránce bylo vytištěno velkým písmem:

SENZAČNÍ OBJEV PROFESORA KERNA
Demonstrace oživené lidské hlavy

Dále se v poznámce oznamovalo, že zítra večer bude mít ve vědecké společnosti referát profesor Kern. Referát bude doplněn demonstrací oživené lidské hlavy.
Poznámka obsahovala historii Kernových prací, vypočítávala jeho vědecká díla a skvělé operace.
Za první poznámkou následovala stať podepsaná Kernem. V hlavních rysech v ní vykládal průběh svých pokusů s oživováním hlav – nejprve psích a později lidských.
Marie napjatě sledovala výraz Arturovy tváře a jeho oči přebíhající z řádku na řádek. Artur vypadal navenek klidně. Jenom ke konci čtení mu tváří bleskl a zase zmizel smutný úsměv.

„Není to pobuřující?“ vykřikla, když jí vrátil noviny. „Ten lotr se ani slovem nezmiňuje, jaké zásluhy na ‚senzačním objevu‘ má váš otec. Ne, to tak nemohu nechat!“ Marii hořely tváře. „Za všechno, co Kern udělal se mnou, s vašim otcem, s vámi, s těmi nešťastnými hlavami, které vzkřísil jen k peklu beztělesné existence, za to všechno musí být potrestán. Musí se odpovídat nejen před soudem, ale před celou společností. Bylo by nanejvýš nespravedlivé, kdybychom ho nechali slavit triumf třeba jen jedinou hodinu.“
„A co chcete dělat?“ tiše se zeptal Artur.
„Chci mu triumf zkazit!“ odpověděla se zápalem Marie. „Půjdu na zasedání vědecké společnosti a veřejně ho obviním, že je vrah, zločinec a zloděj…“
Madame Lorandová se teď doopravdy vylekala. Teprve nyní si v plné míře uvědomila, jak zničené nervy má její dcera. Prvně viděla svou mírnou, zdrženlivou Marii tak rozčilenou. Snažila se ji uklidnit, ale Marie jako by nic kolem sebe neviděla. Celá zrovna hořela spravedlivým hněvem a touhou po pomstě. Larais a Schaub na ni hleděli s údivem. Svou výbušností a nespoutaným hněvem je oba překonala. Matka Lorandová prosebně pohlédla na Artura. Pochopil její pohled a řekl:
„Váš čin, slečno Lorandová, ať je diktován jakýmikoliv ušlechtilými pohnutkami, je pošeˇ…“
Ale Marie ho nenechala domluvit:
„Někdy je pošetilost moudřejší než moudrost. Nemyslete si, že si chci tou obžalobou hrát na hrdinku. Já prostě jinak nemůžu. Pokládám to za svou morální povinnost.“
„Ale čeho dosáhnete? Cožpak nestačí všechno sdělit vyšetřujícímu soudci?“
„Ne, chci, aby byl Kern zostuzen veřejně. Kern buduje svou slávu na cizím neštěstí, na zločinech a vraždách! Zítra chce sklízet vavříny, musí však sklidit to, co si zaslouží.“
„Jsem proti tomu, slečno Lorandová,“ řekl Artur v obavě, aby veřejné vystoupení Marii příliš nervově nevyčerpalo.
„Je mi velmi líto,“ odpověděla, „ale neustoupím, ani kdyby se proti mně postavil celý svět. Vždyť mě znáte.“
Artur se usmál. Ten mladický zápal se mu líbil a Marie sama se svými zčervenalými tvářemi ještě víc.
„Je to ale nerozvážný krok,“ začal znova. „Velmi riskujete…“
„Budeme ji bránit!“ vykřikl Larais a rozpřáhl se, jako by držel kord připravený k ráně.
„Správně,“ podporoval přítele Schaub a mával pěstí.
Když Marie viděla jejich solidaritu, vyčítavě pohlédla na Artura.
„V takovém případě s vámi také půjdu,“ přidal se.
„Vy nemůžete, nejste ještě v pořádku.“
„Přesto půjdu.“
„Ale…“
„A neustoupím, ani kdyby se proti mně postavil celý svět. Vždyť mě znáte,“ řekl s úsměvem jejími slovy.

26. Pokažený trumf

V den vědecké demonstrace prohlédl Kern obzvlášť pozorně hlavu slečny Briquetové.
„Abyste věděla,“ řekl po prohlídce, „dnes večer v osm hodin vás odvezou na velké shromáždění. Budete tam mluvit. Odpovídejte stručně na otázky, které vám budou kladeny. Zbytečně nežvaňte. Rozumíte?“
Otevřel vzduchový ventil a hlava zasípala:
„Rozumím, ale prosila bych… dovolte mi…“
Kern odešel, aniž ji vyslechl do konce.
Byl stále více rozčilený. Měl před sebou těžký úkol – dopravit hlavu do sálu, v němž se bude konat zasedání. I ten nejmenší náraz může být pro ni osudný. Pro převoz byl připraven speciálně přizpůsobený automobil. Stolek, na němž byla umístěna hlava se všemi přístroji, byl postaven na zvláštní desku opatřenou koly na posunování po rovné podlaze a držadly pro přenášení po schodech. Konečně bylo vše hotovo. V sedm hodin večer se vydali na cestu.

Ohromný bílý sál zalévalo jasné světlo. V přízemí převládaly šedivé hlavy a blýskavé lysiny vědců oblečených do fraků a žaketů. Jiskřila skla brýlí. Lóže a amfiteátr byly určeny vybranému obecenstvu, které mělo nějaký vztah k vědeckému světu.
Nádherné toalety dam se zářícími brilianty připomínaly prostředí koncertního sálu při vystoupení nějakého umělce světového formátu.
Sál naplňoval tlumený šepot diváků čekajících na zahájení.
U pódia se za svými stolky jako čilí mravenci činili dopisovatelé novin, ostřili

si tužky, aby mohli stenografovat průběh zasedání.
Vpravo stála řada kamer, aby Kernovo vystoupení s oživenou hlavou mohlo být zachyceno na filmovém pásu. Na pódiu se usadilo početné předsednictvo z největších vědeckých kapacit. Uprostřed pódia stála katedra. Na ní byl přimontován mikrofon pro rozhlasový přenos do celého světa. Druhý mikrofon byl umístěn před hlavou slečny Briquetové. Její stolek stál na pravé straně pódia. Slečna Briquetová byla dovedně a mírně nalíčena. To ji přidávalo svěžesti a lákavosti a trochu zahlazovalo tíživý dojem, kterým na nepřipravené diváky musela hlava působit. U stolku seděla ošetřovatelka a John.
Marie Lorandová, Artur Dowell, Larais a Schaub seděli v první řadě, dva kroky od tribuny s katedrou. V normální podobě přišel pouze Schaub, protože ještě nebyl nikým „dešifrován“. Marie měla večerní toaletu a klobouk. Skláněla hluboko hlavu a zakrývala si obličej lemem klobouku, aby ji snad Kern při náhodném pohledu nepoznal. Artur Dowell a Larais přišli v přestrojení. Jejich černé bradky a kníry byly opravdu uměleckým dílem. Z konspiračních důvodů se rozhodli, že „se neznají“. Každý z nich seděl mlčky a roztržitě se ohlíželi kolem. Larais byl zničen, div neomdlel, když uviděl hlavu slečny Briquetové.
Přesně v osm hodin vystoupil na katedru profesor Kern. Byl bledší a důstojnější než kdy jindy.
Shromáždění ho přivítalo dlouhým potleskem.
Zavrčela kamera. Novinářské mraveniště se utišilo. Profesor Kern zahájil referát o svých fingovaných objevech.
Byla to po formální stránce vynikající a obratně sestavená řeč. Kern se nezapomněl zmínit o přípravných, velmi cenných pracích předčasně zesnulého profesora Dowella. Když tak splácel povinnou daň nebožtíkovi, nezapomněl se však také zmínit o svých „skromných zásluhách“. Posluchači nesměli mít nejmenší pochybnosti, že všechny pocty náleží jemu, profesoru Kernovi.
Jeho referát několikrát přerušil potlesk. Stovky dam na něho zamířily kukátka a lorněty. A kukátka a monokly mužů mířily s nemenším zájmem na hlavu Briquetové, která se nuceně usmívala.
Na pokyn profesora Kerna otevřela ošetřovatelka přívod, vpustila vzduchový proud a hlava mohla hovořit.
„Jak se vám vede?“ zeptal se jí jeden stařičký vědec.
„Děkuji, dobře.“
Slečna Briquetová měla dutý a nakřáplý hlas, silný proud vzduchu svištěl, zvuk téměř postrádal modulace, přesto však vystoupení hlavy zapůsobilo ohromným dojmem. Takovou bouři potlesku neslýchali mnohdy ani umělci světového jména. Ale zpěvačka, která se kdysi opájela úspěchy při svých vystoupeních v podřadných krčmách, zavřela teď jen unaveně oči.
Marii zachvacovalo stále větší rozčilení. Zmocňovala se jí třesavka a musela pevně stisknout zuby, aby jí nedrkotaly. Je čas, říkala si několikrát, ale nikdy v sobě nenalezla dost rozhodnosti. Skličovalo ji prostředí. Po každém promeškaném okamžiku se utěšovala: čím výše profesor Kern vystoupí po žebříčku slávy, tím hlubší bude jeho pád.
Byla zahájena diskuse.
Na katedru vystoupil šedivý dědoušek, jeden z nejvýznamnějších vědců. Slabým, chraptivým hlasem hovořil o geniálním objevu profesora Kerna, o všemocnosti vědy, o vítězství nad smrtí, o štěstí obcovat s tak vynikajícími mozky, které dávají světu největší vědecké poznatky.
A v tomto okamžiku, právě když to Marie nejméně očekávala, zavalila a zachvátila ji jakási vichřice hněvu a nenávisti. Neuměla se už ovládat.
Vrhla se ke katedře, div neporazila ohromeného dědouška, skoro ho shodila ze stupínku, stoupla si teď na jeho místo a se smrtelně bledým obličejem a horečnatě planoucím zrakem furie pronásledující vraha začala zajíkavým hlasem svou plamennou chaotickou řeč.
Při jejím objevení zašuměl celý sál.
V prvním okamžiku upadl profesor Kern do rozpaků a udělal bezděčný pohyb, jako by ji chtěl zadržet. Potom se však rychle obrátil na Johna a zašeptal mu několik slov. John vyklouzl ze dveří.
Ve všeobecném zmatku si toho nikdo nevšiml.
„Nevěřte mu!“ volala Marie a ukazovala na Kerna. „Je to zloděj a vrah! Ukradl práci profesora Dowella! I teď pracuje s pomocí jeho hlavy. Trýzní ji a mučením ji nutí pokračovat ve vědeckých pokusech a potom je vydává za své objevy… Mně říkal sám Dowell, že ho Kern otrávil…“
Zmatek v obecenstvu se stupňoval v paniku. Mnozí návštěvníci vyskočili ze svých míst. Dokonce i někteří dopisovatelé upustili tužku a strnuli v ohromených pózách. Jenom kameraman intenzivněji točil klikou kamery, rozradostněný nenadálým skandálem, který zajišťoval filmu senzační úspěch.

Profesor Kern se dokonale ovládal. Stál klidně, s útrpným úsměvem na tváři. Když se dočkal okamžiku, kdy nervová křeč stáhla Marii hrdlo, využil nastalé pauzy, otočil se k uvaděčům, stojícím u dveří posluchárny, a řekl jim panovačným tónem: „Odveďte ji! Cožpak nevidíte, že má záchvat šílenství?“
Uvaděči se hrnuli k Marii. Než se jim však podařilo prodrat se k ní houfem, Larais, Schaub a Dowell k ní doběhli a vyvedli ji na chodbu. Kern provázel celou skupinu podezíravým pohledem.
Na chodbě se snažili Marii zadržet policisté, ale jejím společníkům se podařilo vyvést ji ven a posadit ji do auta. Odjeli.
Když rozčilení v sále poněkud opadlo, vystoupil profesor Kern znovu na katedru a omlouval „smutný incident“.
„Slečna Lorandová je nervózní a hysterické děvče. Nesnesla silné zážitky, kterým byla vystavena každodenní společností uměle oživené hlavy slečny Briquetové. Její nervová soustava byla porušena. Zešílela…“
Při jeho slovech panovalo v sále hrobové ticho.
Na několika místech se ozvalo zatleskání, které však přehlušil sykot. Jako by sálem přešla smrt. A stovky očí hleděly teď na hlavu s hrůzou a lítostí jako na návštěvu ze záhrobí… Nálada shromážděných byla definitivně pokažena. Mnozí návštěvníci odešli před koncem. Ve spěchu byly přečteny připravené příspěvky, blahopřejné telegramy, akta o jmenováni profesora Kerna čestným členem a doktorem různých ústavů a akademií věd a schůze byla ukončena.
Za Kernem se objevil John, nepozorovaně mu dal znamení a začal chystat náhle zbledlou, unavenou a vyděšenou hlavu Briquetové na zpáteční cestu.
Když byli sami v uzavřeném autě, dal profesor Kern volný průchod své zlosti. Zatínal pěsti, skřípal zuby a tak nadával, že šofér několikrát přibrzdil a volal do mluvítka, co si přeje.
27. Poslední setkání
Druhého dne po nešťastném vystoupení profesora Kerna ve vědecké společnosti zašel hned ráno Artur Dowell k náčelníku policie, představil se a prohlásil, že žádá prohlídku v bytě profesora Kerna.
„Prohlídka v bytě profesora Kerna byla provedena již včera v noci,“ suše odpověděl náčelník policie. „Byla naprosto bezvýsledná. Prohlášení slečny Lorandové se podle očekávání ukázalo výplodem její choré fantazie. Cožpak jste se o tom nedočetl v ranních novinách?“
„Jak jste mohli tak lehce dojit k závěru, že prohlášení slečny Lorandové je výplodem její choré fantazie?“
„Jen posuďte sám,“ odpověděl náčelník, „je to naprosto nemyslitelné a pak prohlídka potvrdila…“
„Vyslýchali jste hlavu slečny Briquetové?“
„Ne, nevyslýchali jsme žádné hlavy.“
„To je chyba! Mohla by vám potvrdit, že viděla hlavu mého otce. Řekla mi to osobně. Trvám na nové prohlídce.“
„K tomu nemám žádné důvody,“ stroze odpověděl náčelník policie.
Snad ho Kern nepodplatil? napadlo Artura.
„A pak,“ pokračoval náčelník, „nová prohlídka může způsobit veřejné pohoršení. Veřejnost už je dostatečně rozrušena vystoupením té bláznivé Lorandové. Všude se mluví jen o profesoru Kernovi. Dostává stovky dopisů a telegramů, které vyjadřují politování a rozhořčení nad činem Lorandové.“
„Tím spíš trvám na tom, že se Kern dopustil několika zločinů.“
„Taková bezdůvodná obvinění se nesmějí jen tak říkat,“ poučoval Artura náčelník policie.
„Dejte mi tedy možnost prokázat jejich odůvodnění,“ namítl Artur.
„Tuto možnost jste už měl. Úřady vykonaly prohlídku.“
„Je-li vaše odmítnutí definitivní, budu nucen se obrátit na prokurátora,“ řekl Artur rezolutně a vstal.
„Víc pro vás nemohu udělat,“ řekl náčelník policie a také vstával.
Zmínka o prokurátorovi však na něho přece jen zapůsobila. Dodal po chvíli rozmýšlení:
„Mohl bych snad dát příkaz k nové prohlídce, ale muselo by to být, abych tak řekl, neoficiální. Kdyby se při prohlídce zjistilo něco nového, hlásil bych to prokurátorovi sám.“
„Prohlídka se musí konat v mé přítomnosti a v přítomnosti slečny Lorandové a mého přítele Laraise.“
„Není vás trochu mnoho?“
„Ne, všechny tyto osoby mohou být v mnohém užitečné.“
Náčelník policie udělal bezmocné gesto a povzdychl si:
„Dobrá. Dám vám k dispozici několik našich zaměstnanců. Zavolám také vyšetřujícího soudce.“

V jedenáct hodin dopoledne už Artur zvonil u Kernových dveří.
Černý John pootevřel těžké dubové dveře, aniž odepjal kovový řetízek.
„Profesor Kern nepřijímá.“
Jeden z policistů přiměl Johna, aby vpustil nenadálou návštěvu do bytu.
Profesor Kern je uvítal ve své pracovně s výrazem uražené ctnosti.
„Prosím,“ řekl ledovým tónem, vrhl krátký, zničující pohled na Marii a dokořán otevřel dveře laboratoře.
Vyšetřující soudce, Marie, Artur Dowell, Kern, Larais a dva policisté vešli.
Známé prostředí spjaté s tolika tíživými zážitky Marii rozčílilo. Srdce se jí hlasitě rozbušilo. V laboratoři stála jen hlava slečny Briquetové. Tváře bez líčidel měla temně žluté jako mumie. Když uviděla Marii a Laraise, usmála se a zamrkala. Larais se s hrůzou a rozechvěním odvrátil:
Vstoupili do sousední místnosti.
V ní stála dohola ostříhaná hlava starého muže s ohromným masitým nosem. Jeho oči byly zakryty neprostupně černými brýlemi. Rty se mu lehce chvěly.
„Bolí ho oči…“ vysvětloval Kern. „A to je vše, čím vám mohu posloužit,“ dodal s ironickým úsměvem.
A opravdu při další prohlídce domu od sklepů až po půdu nenalezli už nic.
Při zpáteční cestě museli opět procházet místností, v níž se nalézala nosatá hlava. Zklamaný Artur už zamířil k dalším dveřím a za ním se pustil, k východu i vyšetřující soudce a Kern.
„Počkejte!“ zastavila je Marie.
Přistoupila k hlavě, otevřela vzduchový ventil a zeptala se:
„Kdo jste?“
Hlava pohybovala rty, ale zvuk nevycházel. Marie zesílila vzduchový proud.
Bylo slyšet sípavý šepot:
„Kdo je to? Kdo to přišel? Kern? Uvolněte mi uši! Neslyším vás…“
Marie se podívala nosáči do uší a vytáhla odtud pořádné kusy vaty.
„Kdo jste?“ opakovala svou otázku.
„Býval jsem profesorem Dowellem.“
„Ale vaše tvář?“ zajíkla se Marie rozčilením.
„Tvář?“ vypravila hlava s námahou. „Ano… byl jsem zbaven dokonce i tváře… Nepatrná operace… pod kůží na nose je vstříknut parafín… A tak mi bohužel zůstal v téhle zohavené skořápce jen můj mozek… ale i ten mi už vypovídá službu… Umírám… pokusy jsme nedokončili… i když má hlava vydržela víc, než jsem teoreticky předpokládal.“
Přistoupil i vyšetřující soudce.
„V poslední době mi pan kolega nedůvěřuje,“ pokusila se hlava o úsměv. „Bere mi tedy možnost vidět a slyšet… V brýlích jsou neprůhledná skla… abych se neprozradil před nežádoucími návštěvami… sundejte mi brýle…“
Marie mu roztřesenýma rukama sňala brýle.
„To jste vy, slečno Lorandová? Buďte zdráva, má milá… Ale Kern mi řekl, že jste odjela… Je mi zle… nemohu už pracovat… Kolega Kern mi právě včera milostivě udělil amnestii… Slíbil, když dnes nezemřu sám, že mě zítra vysvobodí…“
Náhle však hlava zahlédla Artura, který stál stranou jako sloup, bez jediné krůpěje krve v obličeji, a radostně zvolala:
„Arture! Synu!“
Profesorovy oči se na okamžik vyjasnily.
„Tatínku, milý tatínku!“ Artur přistoupil k hlavě. „Co to s tebou udělali?“
Zapotácel se. Larais ho zachytil.
„To je… dobře… Ještě jednou jsme se setkali… po mé smrti…“ zasípala hlava profesora Dowella.
Hlasivky již téměř nepracovaly, jazyk se špatně pohyboval. V odmlkách vyrážel se svištěním z hrdla vzduch.
„Arture, polib mě na čelo… není-li ti to… nepříjemné…“
Artur se sklonil a políbil otce.
„Tak… teď je mi dobře…“
„Profesore Dowelle,“ řekl vyšetřující soudce, „můžete nám sdělit, za jakých okolností došlo k vaší smrti?“
Hlava obrátila na soudce hasnoucí pohled, zřejmě už nechápala dobře, oč jde.
Potom pochopila, pomalu se zadívala na Marii a zašeptala:
„Řekl jsem… všechno jí… ví všechno.“
Profesorovy oči se přestaly pohybovat, oči se zamžily.
„Konec,“ řekla Marie.
Chvíli stáli všichni mlčky, otřeseni tím, co zažili.
„Tak tedy,“ přerušil tíživé mlčení vyšetřující soudce, otočil se ke Kernovi a pokračoval: „Račte, prosím, za mnou do pracovny. Musím vás vyslechnout.“
Když se dveře za soudcem a Kernem zavřely, Artur těžce klesl na židli u otcovy

hlavy a zakryl si tvář.
„Ubohý, ubohý tatínku!“
Marie jemně položila dlaň na jeho rameno. Artur prudce vyskočil a stiskl jí ruku.
Z Kernovy pracovny se ozval výstřel.

1 Většina vlastních jmen v textu je převzata z atlantského jazyka. Některá geografická či mytologická pojmenování (například Poseidón, Atlantida apod.) používáme v podobě užívané později Platónem, protože dnešní čtenář se tak v nich bude snáze orientovat. (Larisson)
2 Starořecká délková míra jejíž hodnota, s ohledem na oblast, kde se jí užívalo, značně kolísala. Atické stadium mělo délku 177,6 metru.
3 Atlantské ženy se válek zúčastňovaly po boku mužů a bojovaly stejně jako oni. (Larisson)
4 Podobné zmínky o hlavovém svalu se objevují nejen v atlantských bronzových dokumentech, ale i v asyrských klínopisných záznamech. Přesný význam tohoto výrazu se zatím nepodařilo rozluštit. (Larisson.)
5 Atcor společně s Atlantidou nenávratně zmizel v hlubinách oceánu. Do našich dob se zachovaly jen vrcholky nejvyšších hor, které tvoří dnešní Azorské ostrovy. (Larisson.)
6 Na atlantských mincích byl z jedné strany vyražen symbol slunce, z druhé pak hlava panovníka. Proto Atlantiďané někdy zlaťákům říkali sluníčka. (Larisson.)
7 Sel znamená v atlantském jazyce luna. (Larisson).
8 Kitcara je hudební nástroj připomínající řeckou kitharu. [Larisson].
9 Nejen zvířata a ptáci, ale i někteří lidé instinktivně vycítí blížící se vulkanickou katastrofu. (Larisson.)
10 Východní pevnina je Afrika, kterou od Atlantidy skutečně odděloval průliv. Kdysi obě tyto pevniny tvořily jeden světadíl. O ostrůvcích v průlivu se zmiňuje už Platón. (Larisson.)
11 Vulkanické erupce obvykle začínají právě vyvrhováním par. Někdy tím celá záležitost končí, ale častěji následuje výron žhavé lávy. (Larisson.)
12 Acro-Šanu uvažoval přísně historicky: psal pro dějiny, pro nás kteří žijeme až o tisíce let později. A nemýlil se - my jsme skutečně tyto záznamy našli; staly se pro nás neobyčejně cenným materiálem, který byl mimo jiné využit i k napsaní tohoto příběhu. Vědecká hodnota atlantské „bronzové knihovny“ je dnes velmi dobře známa celému vědeckému světu. (Larisson.)
13 Stopy Atlantiďanů se našly i na severním pobřeží francouzské Bretaně. (Larisson.)
14 Šlo nepochybně o kurděje. (Larisson.)
15 V době, kdy v Atlantidě bylo už dávno známo zpracování bronzu, vládla v Evropě doba kamenná. (Larisson.)